

A PÉCSITERV



Szoyka Pál

A Deldunántúli Tervező Vállalat története

SZOYKA PÁL

A DÉLDUNÁNTÚLI TERVEZŐ VÁLLALAT /PÉCSITERV/ TÖRTÉNETE

Csak helyben
használatra



KÉZIRAT

KIADTA A DÉLDUNÁNTÚLI TERVEZŐ VÁLLALAT
PÉCS, RÁKÓCZI ÚT 1.
FELELŐS KIADÓ: ERDÉLYI ZOLTÁN IGAZGATO
LEKTORÁLTA : DR. BÁLINT JÁNOS
PÉLDÁNYSZÁM : 100
KESZÜLT : 1985 SZEPTEMBERÉBEN

218624

Secrelelele ajárlom ert
a munkát a Baranyaszeri
Könyvtár Helytartóval együtt
menny, annak dolgozóinak
juttatásába is gondoskodom.
Remélem, hogy tudjátok
majd köszönetet mondani.
1986. november 5

Könyvtár



E L Ő S Z Ó

Egy eseményekben és eredményekben gazdag vállalat 35 éves történetének a megírására, legfontosabb dokumentumainak az összegyűjtésére való merész vállalkozás elég kockázatos. Felmerülhet az a gondolat: vajon előbányászható-e az íróasztal fiókok mélyéről és a koponyák rekeszeiből az a tömérdek esemény és eredmény, amit fontosnak tartunk. Kiválaszthatók-e azok a tartópillérek amelyeken egy nagy szellemi erővel rendelkező, óriási szakmai multra és eredményekre visszatekintő vállalat nyugszik? Igen, kockázatos egy ilyen vállalkozás mert óhatatlanul hiányos, netán itt-ott pontatlan is lehet. Mi mégis belevágtunk, mert úgy gondoltuk, hogy tartozunk ezzel annak az alkotógárdának, akiknek hosszú évtizedeken keresztül az eredményeket köszönhetjük.

Az idő múlásával a ma még megragadható tárgyi és verbális emlékek elvesznek, elhomályosulnak. Ugy gondoltuk, hogy ma még ezeknek nagyrésze megmenthető.

Szeretném, ha ez az első rátekintésre rólunk szóló könyv nemcsak rólunk és nemcsak nekünk szólna. Szeretném, ha elolvasása után az ragadná meg az olvasót, hogy ez a vállalat hasznos munkát végzett hosszú évtizedeken keresztül, ha nyilvánvalóvá válna alapcélunk, hogy az alkotó munka a társadalmi szolgálatában érvényesülhet igazi hatékonyságában, ha egyértelműen kitűnne munkálkodásunkból az a nemes szándékunk, hogy munkánk alapja AZ EMBER SZOLGÁLATA és a jövőben is azt tartjuk legfontosabbnak, hogy szakmailag, gazdaságilag jól megalapozott, tudatos és következetes településfejlesztések, környezetformálások alkotóiként olyan szakmai eredményeken munkálkodjunk, amik kiállják az idő próbáját.

Ez a könyv a vállalat történetének széles rónáin végigszáguló gondolatsor. Eseményei, történetei elsősorban azok számára élményszerűek, akik megélték az elmúlt évtizedek egyszer napsütéses, másszor borus napjait, akik vállukon hordozták ezt a vállalatot, akiknek eredményes munkálkodása alapján beszélhetünk ma egy nagymultu, ígéretes jövő előtt álló vállalatról.

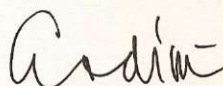
A vállalatunkhoz ragaszkodó, szakmáját szerető, jobb sorsunkért, jobb és szebb emberi környezetünk létrehozásáért lelkesen dolgozó fiatalabb nemzedékünk számára pedig forrásmunka, multunknak egy értékes, szép szeglete, amelyre mindig büszkén tekinthet vissza.

Köszönetet mondok mindazoknak, akik vállalatunk történetének adatgyűjtésében, megírásában, sokszorosításában, kötési munkálataiban lelkes és áldozatos munkájukkal részt vettek.

A kiváló alkotógárdából külön is kiemelem a könyv szerzőjét, Szoyka Pál építészmérnök kollégánkat, aki a könyv szakszerű, irodalmi értékű megírásán túl az előkészítésben, a szervezésben és adatgyűjtésben is oroszlánrészt vállalt.

Végezetül azt kívánom, hogy alkotóközösségeink, neves tervezőink még hosszú évek, évtizedek során működjenek közre sikeresen városaink, falvaink környezetalakításában közmegelegedésre.

P é c s , 1985. szeptember



ERDÉLYI ZOLTÁN

igazgató

A szerző köszöni Adonyi Iván,

dr. Bálint János, Buzás Endre,
Eötvös Gusztáv, Erdélyi Zoltán,
Fenyvesi László, Forster Miklós,
Gálhidy Éva,
Hainess Jenőné, Horváth Miklós,
Kemény Lajos, Késmárczky Emilné,
Majorosi Károly, Marosi József, Meggyes József, Molnár Miklós,
Pabst László, Papp Béláné, Papp Jenő, Pálik István, Pitz András,
Szigetvári János,
Tillai Ernő,
Varga János, Várady Gézőné, Vass Béla,
Zoltán László

jelenlegi és volt munkatársaknak, hogy megemlékezéseikkel és fotók rendelkezésre bocsátásával segítették e történet létrejöttét.

Ugyancsak köszönet illeti

Javítás Lászlóné és Szilágyi Tiborné kolléganőket a szép leirási,
Antal Istvánné, Foki Jenőné, Marton Istvánné,
Kórosi Lászlóné, Kosztolányi Ernő, Krisztbaum Istvánné munka-
társakat a sokszorosítási és könyvkötészeti munkákkal való

közreműködésükért.

A fotókat az ötvenes években

az 1959-től 1973-ig terjedő időszakban dr. Szász János,

Molnár Miklós, Bencze Zoltán,

Palotás Attila,

Lantos Miklós,

ezt követően

Panyik István és Sellei Sarolta,

saját épületei többségét illetően

Tillai Ernő

készítették.

Szoyka Pál

A M E G A L A K U L Á S

1950. A Szent István tér 6. számú klasszicizáló későbarokk ház első emeletén lévő tervező fiók-iroda nagy munkába merült dolgozóit 1950 szeptember elejének egyik délelőttién összehívták az öt helyiség közül a legnagyobbba. Az iroda vezetője Máté Pál bemutatta az új igazgatót Zoltán Lászlót és a főépítész-főmérnököt Bálint Jánost. A két új vezető közölte, hogy a Népgazdasági Tanács augusztus 17-én hozott határozatának megfelelően az ország öt nagy városában, így Pécsen is, önálló tervező szervezeteket kell létrehozni. Az új vállalat Pécsi Tervező Iroda néven fog működni.



A "bölcső", Szent István tér 6.

A megalakuláskor az emeleten volt az iroda.

A jelenlévő mintegy 20 embert, bár teljesen váratlanul nem érte az esemény, - hiszen bizonyos kőszá hírek már akkor is megelőzték a tényeket - mégis meglepte a változás ilyen "röpgyűlésszerű", hirtelen és a meglepetés szándékát is sejtető közlése. Hamar felocsudván, tudomásul vették a tulajdonképpen előrelépést jelentő átalakulást. Kifejezték készségüket, hogy tovább folytatják az ország építését segítő eddigi tevékenységüket a Budapestről érkezett két fiatal, bizonyos tervezői tapasztalatokkal már rendelkező új vezető irányításával.

Azok, akik az említett alapítási eseményen részt vettek a budapesti Városépítési Tervező Iroda pécsi fiókirodájának dolgozói voltak.

Ez a fiókiroda a Magasépítési Tudományos és Tervező Iroda /MATI/ 1949-ben alapított kirendeltségéből alakult több lépcsőben. A MATI központja annak idején az öt nagy városban /Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged/ hozott létre ilyen egységeket.

A pécsi kirendeltség a vezetője, Nendtvich Andor lakásán kezdte meg működését öt fővel. Saját eszközeikkel dolgoztak, a fénymásolatokat a napon készítették, a tervtár egy rekamie ágynemű tartója volt. Mindenki mindenféle munkát csinált, amihez csak értett. Később irodahelyiséget szereztek a Geisler Eta u. 8. sz. alatt /ma Megyei Könyvtár/ s létszámuk 14 főre nőtt.

Az Építésügyi Minisztérium 1949. augusztus elején az addig tervező intézet néven működő budapesti szervezeteket nemzeti vállalatokká alakította át. Megalakult a Lakóépülettervező Iroda NV, átvette a Pécssett már működő kirendeltséget, új vezetőt állított élére Máté Pál személyében azzal, hogy növelje a dolgozók számát, fejlessze az irodát. Ehhez új helyiség után kellett nézni. Találtak egyet a Szent István tér 6.sz. alatt, mely véletlenül éppen üres volt. A vezető elment a KÖZELBIZ-hez /Közületeket Elhelyező Bizottság/ a kiutalásért. Papírt ugyan nem adtak, de érezhető volt: nem veszik rosszszéven, ha a tervezők elfoglalják a helyiségeket. Így mindenki fogta eszközeit, gyorsan, de feltűnés nélkül átköltöztek és berendezkedtek. Itt már tárgyalószobát is lehetett - és kellett - kialakítani. Az iroda ugyanis több más dolog mellett honvédelmi és határőrségi épületeket is tervezett s ezért idegeneknek a rajzterembe nem volt szabad belépniük.

A fiókiroda anyavállalata 1950 elején a Városépítési Iroda NV, majd a nemzeti vállalat elnevezés megszüntetését követően Városépítési Tervező Iroda nevet vette fel. Ez volt a jogelőd, melynek fiókirodájából a Pécsi Tervező Iroda létrejött.

Álljon itt ennek megörökítésére az Építésügyi Minisztériumnak az új vállalatnak a vállalatok törzskönyvébe való bejegyeztetésére vonatkozó levele:

- másolat -

ÉPÍTÉSÜGYI MINISZTERIUM
Budapest V.,
Zoltán u. 2-4.
Telefon: 124-260, 123-420.
Előadó: 7115/E/10-1/1950.

Tárgy: Építőipari vállalatok
törzskönyvi bejegyzése

Pénzügyminiszter Urnak

B u d a p e s t

A 6705/1950./IX.30./ P.M. számú rendelet 4. §-a értelmében felkérem Miniszter Urat, hogy az alábbi vállalatot az állami vállalatok törzskönyvébe bejegyezni sziveskedjék:

- a./ A vállalat alapítását a Népgazdasági Tanács az 1950. évi augusztus hó 17. napján kelt 488/25/1950.N.T. számú határozatával rendelte el.
- b./ A vállalat elnevezése: Pécsi Tervező Iroda
Székhelye: Pécs, Kossuth Lajos u. 5.
Tárgya: Mindennemű építkezéssel kapcsolatos tervezési munkák végzése.
- c./ A vállalat irányító szerve: Építésügyi Minisztérium
- d./ A vállalat a Városépítési Tervező Iroda pécsi fiókjából alakult. A vállalat az A/1. vállalati csoportba tartozik.

A KIADMÁNY HITELÉÜL:

irodavezető sk. dr. Révai Gyula sk.
/olvashatatlan aláírással/ osztályvezető

B u d a p e s t , 1950. november 15.

Azok, akiket az új önálló iroda a Városépítési Tervező Iroda pécsi fiókirodájától átvett, huszonegyen voltak, nevüket az 1. sz. függelékben örökitjük meg. Ez a 21 főnyi csoport azután az új iroda megalakulását követően hamarosan bővült és szakmailag is megerősödött.

Az alakulásnak természetesen voltak korra jellemző sajátosságai. Az igazgatót a Városépítési Tervező Iroda vezetője beszélte rá erős érveket használva, hogy legyen az iroda igazgatója és vigye magával a Pécsre leköltözni nemigen hajlandó feleségét és gyerekeit. Megbízását az Építésügyi Minisztériumtól kapta. Akkor még volt repülőjárat. Gondolván, hogy egy igazgatónak megjár, repülőre ült s már reggel hét órára Pécsre érkezett. Mindhogyan azonban az átadó vállalat főnöke csak a 11 órai megbeszélte időpontra érkezett gépkocsin, addig ő egy parkban, padon bóbiskolva várta beiktatása bekövetkeztét.

A főmérnök önként vállalta a felkínált pozíciót, sőt feltételeket is szabhatott: lakást és feleségének állást kért. Meg is szerezték neki.

Az új önálló vállalat alapítására és fejlesztésére azért volt szükség, hogy ellássa a Dunántul déli része mindazon - növekvő mennyiségű - tervezési igényét, melyet a budapesti irodák onnan a távolból már nehézkesen végezhettek volna. Az ország ekkorra már befejezte hároméves tervét és megkezdte az első ötéves terv /1950-1954/ végrehajtását. Folyt a Kóreai háboru /junius 25 óta/. Egy évvel előbb kezdődtek a koncepciós perek. Készültek az első tanácsválasztásra /október 22./. Működtek a nemzeti vállalatokból alakított állami építőipari vállalatok. Az első ötéves terv 1948 elején megfogalmazott célkitűzéseit 1949-ben, majd 1950 közepén felülvizsgálták és felemelték. Ennek során pl. a lakásépítésre szánt összeget 120 %-kal emelték.

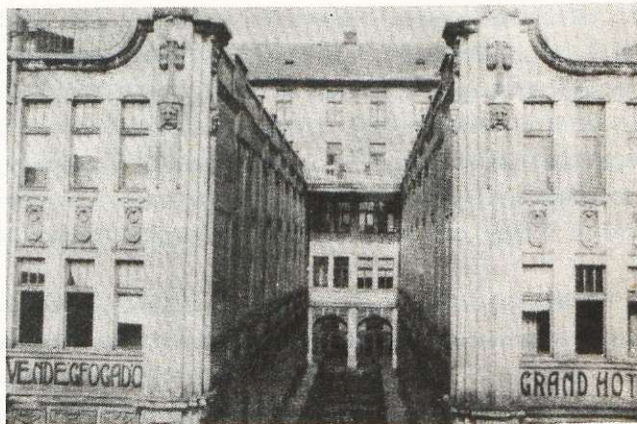
Az új vállalat megalakulása tehát egy erőteljes beruházási felfutás jegyében fogant s ennek megvalósítására kellett felkészülni. Ehhez a létszámot is szükséges volt erőteljesen növelni. Sok kollégát Budapestről helyeztek ide, néha elég "határozott" módszerekkel. Horváth Miklós egy reggel levelet talált rajzasztalán, melyben azt olvashatta, hogy fél évre Pécsre helyezték. Nem tetszett neki a dolog, tehát bement az igazgatójához. Az nemigen volt hajlandó erről tárgyalni, rövid időn belül kitette szűrét. Mit tehetett akkor? Lejött Pécsre s a fél évi áthelyezésből az lett, hogy ma is a vállalat törzsgárdájának tagja s egyike a felsőszintű vezetőknek. Mások a munkahelyükön látott hirdetések, körösvények hatására saját elhatározásukból jöttek új munkahelyükre. Voltak, akik csak rövid ideig maradtak az irodánál és az első adandó alkalommal újra Budapesten szereztek maguknak állást.

A növekvő létszám elhelyezéséről sürgősen gondoskodni kellett. Az új vezetők felkeresték a polgármestert. Az már bizonyos mértékig tájékozott lévén a Nép gazdasági Tanács határozatáról bizalmasan közölte, hogy megüresedett a Pannónia Szálló, mert az addig ott működő

rendőrség új helyre költözött, kiutalja a IV. és V. emeleten lévő helyiségeket. Hozzáfűzte azonban, nehogy a Szálló igazgatója Kennedy Mihály idő előtt megtudja, mert akkor füstbe ment terv lesz az egészből.

Ismét új honfoglalás kezdődött. Az iroda vezetői nagy titokban készítették elő a költözködést. Cédulákat szegeztek az ajtókra, megjelölve, ki hová menjen. A társaság felkerekedett s holmijával elfoglalta az új munkahelyet.

Az itt dolgozók létszáma 1951 elején 40 körül volt, év végére 96-ra növekedett s az újabb munkahelyre a Rét utcába való költözésig - 1953. decemberére - elérte a 158 főt.



A helyiségcsoportot természetesen át kellett alakítani. Már csak azért is, mert ezek éppen rendőrségi fogdák voltak. Közben folytatni kellett a tervezést.

Az átalakításban a dolgozók egy része társadalmi munkaként szerepet vállalt. Így történhetett, hogy egy Budapestről érkezett kolléga Pálik István, rendezni kívánván személyi ügyeit az igazgatóhelyettest kereste. Mutatták, hogy arra van. Látott egy kőművest, aki éppen egy ajtót falazott be, megszólította: hol találom az igazgatóhelyettest? Én vagyok, mondta Laki Rudi bácsi, akinek eredeti foglalkozása tényleg kőműves volt.

Ott fent hátul a Pannónia Szálló IV. és V. emeletén működött a Pécsi Tervező Iroda 1950-től 1953-ig.

A Budapestről érkezett kollégák két hónapig a Nádor Szállóban laktak s ennek költségét az iroda állta, ezenkívül fizetésükön felül fél napi napidíjat is kaptak, hetente hazautazhattak a vállalat költségére. Lassan sikerült - főleg albérleti szobákban - helyet találniok s többségük az idők folyamán igazi pécsivé vált. Az igazgató az iroda egyik helyiségében rendezte be lakását s így kötetlen munkaidőben dolgozhatott.

A sok helyről összeverbuválódott embert össze kellett ismertetni, egymáshoz közelebb hozni. Ez csak az együttdolgozással nem oldódhatott meg. Ezért a vezetőség hamarosan ismerkedési estet szervezett az Iszlai vendéglőben. Ez ott volt, ahol ma a Modern Képtár és a KIOSZ működik. A hangulatos este, a kellemes együttlét jól betöltötte célul kitűzött szerepét. Az igazi összekovácsolást azonban a további együttes munka és a nem könnyű körülmények a "hőskorban" végezték el.

"A H Ő S K O R"

A "honfoglalást" követő időre az volt a jellemző, hogy mindenki tervezett, szerkesztett, rajzolt éppen úgy, mint a megelőző időkben is. Még nem vált külön a tervezői és feldolgozó munka, ennek nem voltak meg a feltételei.

Gyorsan és sok tervet kellett elkészíteni, mert a kivitelezők követelték, sürgették a dokumentációkat, szinte közvetlenül a rajzasztalról vitték el. Általános gyakorlat volt, hogy már folyt a kivitelezés és közben készültek a még szükséges rajzok, költségvetések.

Az iroda akkor - kisebb közbenső változásokkal - egy építész, egy statikus, egy gépész, egy árelemző csoportból állt, melyhez később egy mezőgazdasági csoport is csatlakozott. Az árazáshoz eleinte szinte semmilyen segédlet nem állt rendelkezésre. A főárelemző Beok József - gyakorlott régi építőmester, vállalkozó - ekkor még kezét felemelve és ujjait pattogtatva társai megrökönyödésére és csodálatára a "levegőből hívta le" az árakat. Ami ma meglepőnek tűnhet, azok többsége találkozott a kivitelezők egyetértésével. Ez mégsem volt megmagyarázhatatlan, mert gyakorlott vállalkozó szervezői szemléletével gondolkodott. Munkájával - ha kérdezték - mindig "azsurban" volt. Fokozatosan azonban megteremtődtek a pontosabb árképzés feltételei. Elkészültek a Költségszámítási Normák az ÉTI szerkesztésében és az Építésügyi Minisztérium elrendelte használatukat. Ezzel létrejöttek az árfel-
lebbezések és árviták "feltételei" is.

Az igazgatói titkárság egyszemélyes volt. Szilvás Ignácné majd később Hainess Jenőné lebonyolította az iktatást és az adminisztráció többségét, "örizte" az igazgatót a nagy ügyfélforgalomtól.

A sok profilu tervezés a többségében fiatal, még kevés gyakorlattal rendelkező tervezői és feldolgozó gárda számára igen nehéz feladatot jelentett. A gondokat fokozta, hogy eleinte alig voltak szabályzatok, ezért mindenki a saját régi segédleteit, eszközeit szedte elő s azokkal dolgozott. Hamarosan azonban tömegével jelentek meg az új szabályozások s azokat meg kellett tanulni. Az 1949-ben alapított Építésügyi Értesítő 1950. végétől kezdte önteni a rendelkezéseket, különféle felhívásokat. Részletesen megfogalmazták a beruházások rendjét, az ezzel kapcsolatos teendőket. De olyan rész kérdésekre vonatkozó utasításokat is a lapban tettek közzé, mint a betonok készítése, a betonalapok tervezése, vasbetétek kampózása és tulnyújtása, az anyagok takarékos felhasználása, stb.

A takarékos tervezés és kivitelezés ügye állandóan napirenden volt. A lap rendszeresen hozta az ezzel kapcsolatos felhívásokat, rendelkezéseket, ez volt a munkaverseny egyik fő szempontja is. Minden új épület tervét az ÉM által életrehívott és Budapesten a Madách téren működő zsűrinek kellett bemutatni. A terveket rendszeresen a főmérnök vitte fel és "védte meg".

A vállalatoknak össze kellett gyűjteniök a használt levélborítékokat s 100 darabonként 10 fillérért vették át a gyűjtőhelyek. Össze kellett gyűjteni a használt írógépszalagokat és másolópapirokat is. Mindenki számára nyomógombos takarékirónt volt kötelező beszerezni.

Az építés területén a fa és cementtakarékosagra kellett a legnagyobb gondot fordítani. Az előregyártás kezdeti lépései ebből az időből erednek. A főindítók a fával való takarékoskodás szükségessége volt, nem állt rendelkezésre elég zsaluanyag. Főleg az ipari épületeknél sürgették az előregyártást, vasbeton ajtó és ablaktokok, de teljes ablakszerkezetek alkalmazását. Ez utóbbiak nem mindig emelték épületeink építészeti színvonalát. Az Építésügyi Minisztérium /ÉM/ elrendelte a vasbeton földemgerendák és közöttük téglabetétes monolit, vagy előregyártott vasbeton lemezek alkalmazását. Kötelező volt használni a budapesti irodák által készített tipusterveket. Az első szériában, 1951-ben, 27 lakóépület, 18 középület /iskola, óvoda, bölcsőde, fürdő/, 42 mezőgazdasági, 37 állattenyésztési és 15 ipari célú /iroda, porta, melegedő/ típus épületterv volt.

Az Elnöki Tanács szigorú rendelkezést hozott az állami és hivatali titkoknak a külső és belső ellenségtől való megvédésére. A munka befejezésekor az asztalokon nem maradhatott semmi. Mindent be kellett zárni a fiókokba, szekrényekbe. Ennek megtörténtét rendszeresen ellenőrizték s aki e szabályoknak nem tett eleget, annak komoly kellemetlenségei támadtak. Egyes helyiségeket, mint pl. a személyzeti előadó szobája, tervtár és a páncélszekrényeket lágy viasszal kellett a munkaidő végén lepecsételni. Másnap ellenőrizték a pecsét sérteklenségét.

Kivülálló csak szigorú igazoltatás és belépő cédula kitöltése után léphetett be a portán. Az iroda dolgozóinak blokkolniuk kellett. A porta szigorú őre előtt nem lehetett beosonni. Egyszer a felügyeleti főosztály vezetője megtagadta igazolványa bemutatását, mondván, hogy őt ismerni kell. A portás, Fekete "kártárs" /palóc vidékről származott/ csaknem kidobta s csak a gyorsan megjelent igazgató mentette meg a helyzetet. A portás feladata volt a telefonközpont /inkább központocska 10-12 belső állomással/ kezelése és a stencilezés is. E valóban sok munkát csak kellő mennyiségű szeszes ital által ösztönzötten tudta elvégezni, nem kevésszer késő éjszakába nyulóan. Nem csoda, hogy sokakkal összeveszett. Ilyenkor "dili flepnijére" hivatkozott, melyet azért kapott - mondta - mert egy üzemi baleset megakadályozta, hogy a nő nemnek örömekeket szerezzen, viszont az ösztönző erő nem aludt ki benne. A sok konfliktus miatt barátságosan meg kellett válni tőle, de volt kollégái ma is idézik tulajdonképpen szimpatikusan-humoros egyéniségét és a történeteket.

A sok tervezési és a fejlesztéssel együttjáró szervezési feladat mellett 1951. április végével - az akkor alig nyolc hónapos irodának létre kellett hoznia Kaposvárott, Szekszárdon

és Székesfehérvárott egy-egy tervező csoportot. Az igazgató felkereste az ottani műszaki osztályokat, melyek vezetői segítőkészek voltak mind a helyiségek, mind a személyzet megszerzése vonatkozásában. Ennek ellenére volt olyan irodahelyiség, mely mai szemmel egyszerűen elfogadhatatlannak minősülne. Mégis lelkes és szorgalmas munka folyt bennük. Ecsoportok munkáikat közvetlenül a helyi építetőkötől kapták, ami sokszor zavarta a központ által reájuk bízott feladatok gyors elvégzését.

A pécsi központ és az új csoportok egyre növekvő munkamennyisége miatt további létszámnövelésre volt szükség. E miatt sok nem, vagy alig szakképzett és gyakorlott kollégát is fel kellett venni, mert mások nem mindig voltak felderíthetők. Dolgoztak kolléganők és kollégák, akikkel megrajzoltattunk különféle, sokszor elég bonyolult terveket, de fogalmuk sem volt arról, milyenek is a valóságban a megrajzolt szerkezetek és az épületek mely részén található. Ezért a tervezőknek mindent tételen ellenőrizniük kellett. A tervezők - első sorban a statikusoknál - egymás munkáját, számításait ellenőrizték, de sokszor volt arra szükség, hogy valaki saját számításait nézze át igen részletesen, mert pillanatnyilag nem volt a csoportban más kolléga.

A hibáknak ugyanis kemény következményei voltak. Rendelkezés jelent meg "Felelősség a tervező irodák körében" címmel. E szerint 5-10 éves börtönnel, vagy súlyos esetben halálbüntetéssel sujthatták azt, aki tervével a népgazdasági tervet vagy részének teljesítését gátolta. A gondatlan elkövetést két évi, az ellenőrzés elmulasztását 3 évi börtönnel sujthatták. Az sem volt kellemes, hogy a tervezőt kihívták a munkahelyre és ott az építésvezető és társai felelősségre vonták a hibákért. Sokszor olyan szövegezéssel, hogy nyakkendősbosztásu létére nem végzett gondos munkát és hátráltatta a folyamatos kivitelezést, melyet természetesen egyébként különböző anyagok hiánya és munkahelyi szervezetlenség is erősen visszatartott.

A régiek ma is emlékeznek, amikor a Pécsbányatelepi Pártszékház építését ment művezetni három kolléga, fehér vászonbetétes cipőben az egyik, Máté Pál, szélesvállu kockás zakóban, széles karimájú kalapban a másik kettő, Vass Béla és Hegybiró Miklós. Egyikük piszkálgatni kezdte a karcsu téglapillérek valóban gyenge habarcsát s megjegyezte, hogy azt-ul falazták, kötés nélkül, valószínűleg sztahanovisták és a habarcs nem ér semmit. Mindez a mellettük álló párttitkár jelenlétében történt, de ők nem ismerték ki az. Mire visszaértek az irodába, már hivatta őket az igazgató, akihez az az üzenet érkezett, hogy többé ilyen reakciós jampeceket ne küldjenek művezetni. Az ügyet ki kellett vizsgálni.

Egyszer az egyik mezőgazdasági munkásszállás helyreállításánál eltört az egyik földemgerenda, a mennyezet egy része leszakadt. Szerencsére a szobában alvó munkás nem sérült meg, mert a földem sátoorként borult föléje. Az Államvédelmi Hatóság /ÁVH/ természetesen azonnal vizsgálatot indított, hogy nem szabotázs történt-e? Az ÁVH összekötő naponta behívatta az

igazgatói irodába a tervezőket és keresztkérdések tömegét intézte hozzájuk. Egy építész és egy statikus tervezőt vitt ki Pobjedáján a helyszinre, hogy szakvéleményt készítsenek. Bár e két kollégának ehhez a tervezéshez semmi köze nem volt, mégsem voltak biztosak abban, hogy a tervező irodába szállítják-e vissza őket. Ezért az egyik - biztos, ami biztos alapon - gyorsan értesítette a feleségét a kiszállásról. Az irodában lakó igazgatót egy alkalommal telefon csengette fel álmából. Az ÁVH egy tagja jelentkezett, közölvén, hogy rövidesen felkeresik. Ébren várta őket, nem nyomta el az álmot. A vendégek megérkezve elkérték a vállalat kocsiját, mert valahová el kellett menniük. Természetesen boldogan bocsátotta rendelkezésükre.

Mikor a "láncos kutyák emberrablási akciói" voltak soron, a vállalat két vezetője - e sorok írója és Heinz Ferenc, az akkori igazgatóhelyettes - a kaposvári csoportot látogatta meg. Sok volt a gond, elhúzódott a tárgyalás, lekésték az utolsó autóbust és vonatot. Nagy nehezen kaptak szobát a szállodában. Éjfél után arra ébredtek, hogy sorra dörömbölnék minden ajtón azzal a szöveggel, hogy "rendőrség, államvédelmi hatóság". Miután a két egyenruhás jól megnézve igazoltatta őket, jó éjszakát nem kívánva tovább kopogtattak a hátralévő ajtókon. Másnap tudták meg, hogy "emberrablókat" kerestek.

A személyzeti előadónő Merk Istvánné, aki egyben párttitkár, sőt TUK /titkos ügykezelő/ is volt, nagyon éberrel ügyelt az állam és vállalati titkok megőrzésére. Többször fedezte fel különböző iratok, tervek eltűnését, melyeket aztán hosszas keresgélés után mégiscsak sikerült megtalálni.

Ezek az akkor néha komolynak, néha tréfásnak vett körülmények nem hátráltatták és nem is fékeztek a munka lendületét. A sok mély vízbe dobott embernek - akár volt szakképzettsége és gyakorlata, akár nem - sokat kellett tanulnia, hogy pótolja hiányos ismereteit és elsajátítsa a társadalmi viszonyok követelte új módszereket, rendelkezések, szabályozások tartalmát. Ezért a bizonyos gyakorlattal rendelkezők, főleg a tervezők, a munkaidő befejezése után - érthetően elég fáradtan - tanították a legalapvetőbb műszaki ismeretekre a fiatal kolléganőket és kollégákat. Ezt az öntevékeny képzést hamar föl váltották a vállalat által szervezett tanfolyamok. Mérnöki, segédtervezői és rajzoló képzés volt. Az építész szakmában dolgozók épületszerkezeti, építészettörténeti és anyagismereti oktatásban részesültek. A statikus rajzolókat a statika és mechanika alapelveire, a mérnököket a bonyolult számítások elvégzésére, az új rendelkezésekben foglaltak alkalmazására tanították. A gépészek - még nem lévén közműtervező csoport - a mélyépítés rejtelseit is elsajátították. Volt oktatási felelős is Adonyi Iván személyében.

Folyt a munkaverseny, melyben csaknem minden dolgozó résztvett. Egyik fő célkitűzés a minél nagyobb megtakarítás elérése volt. A mérlegbeszámolóban rögzítettek szerint a vállalat 1951-ben 420.000.-Ft megtakarítást ért el. A takarékosági hullám fokozatosan állandósult és voltak olyan - a tervfegyelmet is erősíteni kívánó - hajtásai, mely a prémiumokra is ki-

hatott. Már 1951. júliusában a korábban havonta fizetett prémiumokról át kellett térni a negyedévi premizálásra. A prémium maximuma csak 15 % lehetett, de a tervteljesítéstől függött. Ha a teljesítés 100 % alatt volt, az alapfizetést 20 %-kal lehetett csökkenteni. A sok munka miatt ilyen esetek szerencsére az irodánál nem fordultak elő.

A munkaverseny egyik fő tényezője a sztahanov mozgalom volt, természetesen főleg a kivitelezőknél. Érdekes azonban, hogy tervező is lehetett sztahanovista. Például a főmérnök és e történet írója mint statikus tervező, sok fontos munka jó és gyors kidolgozásáért 1951-ben sztahanovista oklevelet és jelvényt kaptak. Ez együtt járt két hetes - házastársra is vonatkozó - beutalással a Galyatetői Nagyszállóba. Itt szemet, száját elkápráztató nagyvonalu ellátásban részesült minden üdülő, ami az akkori általános életszínvonalhoz és életmódhoz képest váratlan és meglepő volt. Különösen akkor volt kiáltó az ellentét, ha a véletlen játékkaként az utolsó napok egyikén a rádióból ott hallották az áremeléseket, köztük a vasuti díjakét is. A menyországból a földre pottyanva azon gondolkodhattak, hogy a náluk lévő pénz elég lesz-e a saját és feleségük vasuti jegyének megváltásához.

1952. A nagy munkaütem minőségromlással, szervezetlenséggel és fegyelmezetlenségekkel is együtt járt. A Minisztertanács 1952-ben megállapította, hogy nem érvényesül eléggé az egyéni felelősség. Kimondta, hogy képesítési minimumokat kell megállapítani és be kell vezetni a minőségi bizonyítványok rendszerét. Az ÉM is törekedett sorai rendezésére. Rendelkezések jelentek meg: "Felelősség a tervező irodák körében" címmel, szabályozták a főmérnökök felelősségét és feladatkörét, egységesítették az ipari csarnokok méretrendjét, megjelentek az agresszív talajvizekkel érintkező betonok, az előre gyártott vasbeton szerkezetek tervezési irányelvei, intézkedtek a műemlékvédelem továbbfejlesztéséről. Már 1952-ben elrendelték a PVC nyomó és lefolyócsövek alkalmazását, eltiltották az ólomcsövek beépítését. Az Építésügyi Értesítő mindezek szorgalmas közlője, de állandósultak az ujitásokat szorgalmazó s egyidejűleg folyamatosan szabályozó közlemények is. Elég hosszú az az időszak is, amikor minden számban olvasni lehetett, hogy névszerint mely vállalatvezetőket sujtottak rendbirsággal hibás statisztikai adatszolgáltatásokért, határidők elmulasztásáért. Javító nevelő munkát szabtak ki a munkafegyelem megsértőire, pl. igazolatlan mulasztás miatt. A 75/1952.sz. miniszteri utasítás arról szólt, hogy javítani kell a tervfegyelmet és megsértőivel szemben eljárást kell indítani.

Ilyen dolgok alkották, formálták azt a környezetet, azokat a körülményeket, melyek közepette tulzás nélkül lehet megállapítani, hogy óriási, lelkes munka folyt és mai szemmel mérve is nagy eredmények születtek. Az iroda dolgozói évente sok egyéb mellett 1200 lakás kiviteli terveit készítették el Pécs-Meszersre és Komlóra. Pécssett és Komlón a feszített iparosítás nyomán a szénbányászat gyors fejlődésnek indult. Pécssett ekkor tervezte az iroda az első, még földszintes bányásházakat a mai Tolbuchin ut Ny-i oldalán. Ezt rövidesen követték a már emeletes házak a viztoronytól délre.

A nagy munka közben pályázatokra is jutott idő. Bálint János Máté Pállal, mint munkatárssal, a Miskolci Kórház környékének rendezésére kiírt meghívásos pályázaton megvételt nyert.

Komló, a kis bányászfalu, ekkor indult rohamos fejlődésnek. Az elromlott jugoszláv-magyar viszony miatt, Mohács helyett Dunapentelére: Sztálinvárosba - ma Dunaujváros - helyezett vasmű építése már megkezdődött s ehhez már akkor szükség volt a kokszolható pécsvidéki feketeszénre. A nagy munka tervfőmérnökségét a Lakóépülettervező Vállalat Budapestről látta el, de a lakó- és kommunális épületek jelentős részét - főleg Kökönyösön, majd később Dávidföldön a Pécsi Tervező Iroda tervezte. A Lakóépülettervező Iroda tervfőmérnökének Ney Imrének a helyettese Keresztfalvi Artur a PTI építésze volt. Az iram óriási. A felkészülést és a tervezést néhány hét alatt kellett véghezvinni.

Igaz, a tervdokumentációk mennyisége harmada sem volt a mainak. Az építésvezetők gyakorlott emberek voltak, akik a hagyományos épületek szerkezeti részleteit "kapásból" készítették, így az építkezések a mindig szokásos tervező-kivitelezői vitáktól eltekintve, gyorsan haladtak előre. Komlón ekkor évente mintegy 600 lakás épült a hozzátartozó iskola, óvoda, bölcsődével, üzletekkel, hagyományos építéstechnológiával. Még arra is jutott idő, munkaidő után, késő éjszaka, hogy a képzőművészeti alkotások és belső berendezések tervei is elkészüljenek. Az iroda az új lakóterületek képzőművészeti alkotásainak modelljeit is elkészítette és a tervekhez mellékelte. Egyes csoportok egy-egy éjszakát is átdolgoztak, hogy a kivitelezés folyhassék. Egyes folyamatokat - a munka meggyorsítása érdekében - racionalizálni kellett. Így pl. előregyártott költségvetési szövegek készültek. Néha azonban elcserélődtek és ebből furcsa műalkotások születtek. Egy földalatti WC költségvetésében pl. a következőt olvashattuk: "Tisztogatás és parkettagyálulás az összes szinteken, névjegyzék a lakók részére".

Mindenféle munka volt a rajzasztalokon; lakás, kommunális épületek, vágóhid, lőtér, határőrlaktanya, katonai épületek, diákotthon, a koks és gázmű széntornya, a fejlődő börgyarak pécsi és simontornyai csarnokai és más épületei, a Pécsi Porcelángyár, Szigetvári Konzerv és Cipőgyár üzemi és szociális épületei, mezőgazdasági épületek sokféle fajtája, istállók, baromfitelepek, gépállomások és állami gazdaságok létesítményei, mesterséges megtermékenyítő állomások. Ujak, korszerűsítések, felújítások. Még Inotára is készített az iroda tervet, de az említett épületek a Dél-dunántul egész területén ma is jelzik az akkori nagy munkát, alkotói teljesítményt.

A nehéz munka közepette "lazításra" is szükség volt és jutott rá idő. Legalább évente egyszer családi est volt. Nagy készülődés előzte meg, a szakszervezeti bizottság lelkes rendezői szervezték napokon keresztül, hogy mindenki jól érezze magát. Mindenki várta a nagy eseményt és mindig jó hangulat kerekedett. Az akkori időre - de a maira is - jellemzően a következő napokon kezdődtek a pletykák, arról, hogy ki kinek az asztalához ült, kivel hány-

szor táncolt s eleget mosolygott-e s ha igen, kire?

Nem kevésbé hangulatosak voltak a Május 1-jei felvonulások és az azt követő virsli evéssel kapcsolatos sörözések a Pannónia Szálló teraszán. Legtöbbször szerencsénk volt, a mély kék színű ég alatt enyhe tavaszi szellő lengedezett, felnőtt és gyerek jól érezte magát kötetlenül együtt és egymással. A gyerekeknek nagyon tetszett a Keresztfalvi Turi által rendezett és vezetett elmaradhatatlan rajzverseny, melyen a jó rajzkészségű apák és anyák gyermekei - mint a reménybeli utánpótlás - gyönyörű műremekeket alkottak. Sajnos ezek később elmaradtak. Jöttek a takarékosági intézkedések, hogy nem lehet az ilyen költségeket szakszervezeti vagy vállalati pénzből fedezni. Bizonyára nem sajnálta volna senki kifizetni a sör és virsli árát, de már nem volt terasz a Rét utcai irodában, elmúlt az újdonság varázsa, a társadalmi viszonyok feszültebbé váltak, az emberek kedvetlenebbé lettek. Igymaradt a felvonulás, utána egyéni kis csoportos sörözésekkel, aminek nem volt meg az a jó hangulata, mint az egész együttes közös vidámságának. Kár érte! Szerencsére, ha más formában is, de a szokás kezd újra éledni.

Kevésbé hangulatos dolgok voltak a terv és békekölcsön jegyzések. Mindig csak többszöri nekirugaszkodásra sikerült elérni azt az összeget, amit az irodától elvártak. A jegyzés okozta jövedelemcsökkenést nem tudták pótolni az ötletnapokon szerzett forintok. Az ötletnapon behoztak egy vas pénzesdobozt. Az egyik vezető felhívta a jelenlévőket, hogy ötleteikkel segítsék jobban építeni a vas és acél országát. Itt különféle jó és kevésbé jó tippek hangzottak el, amelyet az ötletnap vezetője helyben elbírált és rögtön ki is fizették az ellenértéket. Vass Béla még ma is emlékszik arra, hogy vasbeton küszöbre vonatkozó javaslatára 200.-Ft-ot kapott. De az ilyen maradó emlékek közé tartoznak a hetente munkaidőkezdeté előtt tartott sajtófélőrák, ahol az állandó felolvasó ugyancsak Vass Béla volt. A legépítőbb és legprogresszivebb hozzászólásokat a régi építőmesterek, a Marsaiak, Beok Józsi bácsi tették. Az iroda dolgozói csütörtökönként mozgalmi dalokat tanultak és énekeltek a Pannónia teraszán. Kóreai hét és békeroöpgyűlések is voltak, mert a világpolitikai helyzet akkor is feszült volt. Sajnos ma is újra aktuális lenne annak a - az akkori levelekre nyomott - pecsétnek a szövege:

"A mi művészetünktől és munkánktól távol áll a háboru,
mert a háboru megsemmisíti azt, amit az építészet alkot."

Ilyen volt - mai szemmel visszatekintve - az akkori környezet, az 1951-1952-es években, bár ilyen pontosan ezt a kort nem lehet lehatárolni. Hasonló események fordultak elő a következő években is, bizonyos enyhülésekkel és ismételt szigorodással egészen 1956-ig.

Az akkor dolgozók ezt az időt ma is a "hőskor"-nak nevezik. Egyesek hozzátesszik azt a jelzőt, hogy "naiv". Az elnevezés valószínűleg abból ered, úgy érzik, hogy sokféle szempontból nehéz, veszélyes és bonyolult körülmények között "nagy tetteket" hajtottak végre.

E kissé patetikus megjelölésen azt kell érteni, hogy a tervezésre háruló feladatokat valóban csak nagy szellemi és sokszor fizikai erőfeszítéssel lehetett megoldani. Kevés volt a gyakorlat, sok az új feladat, rövidek voltak a határidők. Az átdolgozott éjszakák után reggel, mintha mi sem történt volna, folytatódott a szellemi munka. Ma ironikus felhangja van az akkori jelszónak, hogy "a munka becsület és dicsőség dolga". Pedig az akkori idők "hangulata" - minden rossz oldala ellenére - sodorta magával az embereket. Valószínűleg mert érezték, hogy amit csináltak, arra az országnak, városuknak, megyéjüknek szüksége van, amit terveztek rögtön meg is épült s mondta, mondhatta: ebben az én munkám is benne van. Az iroda együttese az óhatatlan morgások ellenére lelkes hangulatban és jó kedvvel dolgozott.

Az ösztönzés hármasság volt: az ország építésében való részvétel érzete, a szakmai ambíció és - hanyag munka esetén - a kemény büntetések kilátása. Ezenkívül az ötvenes évek legelején a munkát még jól meg is fizették. Sajnos az áremelések következtében ez hamar elenyészett.

Azok nevét akik ebben az időben - 1951-1952-ben - a "nagy tettek" részesei voltak, a 2.sz. függelékben olvashatjuk.

A SZOCIALISTA REALISTA ÉPÍTÉSZET

A PÉCSITERV - NÉL

A "hőskor" egy részében és az azt követő időszakban - amint ez az ország többi részében is így történt - az épületeket a Pécsi Tervező Iroda is a szocialista realizmusnak nevezett stílusban tervezte. A városok nagy lakónegyedeinek, köztük a Pécs-Meszesi és Komló-Kökönyösi területeknek e korszakban épült házai ennek a stílusnak jegyében fogantak.

Ezt megelőzően a magyar építészek többsége a század első évtizedeiben formálódó modern építészeti elveit elfogadva e kor szellemét és társadalmi viszonyait tükröző épületeket tervezett. A modern építészeti bölcsőjében, Weimarban Walter Gropius által alapított Bauhausnak neves magyar munkatársai is voltak: Moholy-Nagy László és a pécsi születésű Breuer Marcell. Magyarországi meghonosításában az ugyancsak pécsi születésű Forbát Alfréd és Molnár Farkas is jelentős szerepet játszottak. A Dél-dunántul korabeli házai részben az említettek, részben más helyi, részben egyes budapesti építészek tehetséges keze-nyomát hordozták. Voltak tehát olyan példaképek, melyeken a régió felszabadulás utáni építészete tovább fejlődhetett és sajátos jellegét kialakíthatta volna.

A PÉCSITERV-ben a modern építészeti korábbi helyi képviselői közül Nendtvich Andor, Kereszt-falvi Artur építészek és Eötvös Gusztáv építőmester, mint tervezők dolgoztak. Az iroda fej-

lődése során már fiatal, a modern építészetet művelő tervezők - többségükben dr. Kotsis Iván műegyetemi tanár tanítványai - léptek munkába. Egy rövid ideig az ő építészeti fel-fogásuk érvényesült.

A változás azonban érlelődött. Első jelei már 1950 elején mutatkoztak. Az Építésügyi Értesítő január 7-i számában az Architektura Sz.Sz.Sz.R. nevű szovjet folyóirathból fordított cikket közöltek, melynek címe: "A szocialista ország építészete" volt. Ebben többek között az szerepelt, hogy a szocialista realizmus nem keresi a dekadens "tisztá" formákat, életerejét a felszabadított nép határtalan képzeletgazdagságából meríti. A l'art pour l'art reakciós felfogása a szovjet építész számára ismeretlen. Jó egy évvel később, 1951 áprilisában a Magyar Dolgozók Pártja Agit.prop. osztálya kezdeményezésére a Központi Előadói Iroda Kulturpolitikai Munkaközössége vitát rendezett "építészettünk helyzetéről". Ezen az akkori idők néhány vezető szerepet betöltő építésze és ideológus politikusok vettek részt, s kemény vita után közülük a hangadók végül is a jövő útját a XIX. századi magyar reformkor klasszicista hagyományaiból táplálkozó szocialista realista építészetben jelölték meg.

A magyar építőművészek 1951 októberében tartott első /alakuló/ kongresszusa is elítélte a modernizmust és "hitet tett" a szocialista építőművészet mellett. Az ekkor megalakult Magyar Építőművészek Szövetsége későbbi - 1954. március 12-én rendezett - konferenciáján sem módosult lényegében ez az álláspont holott, az építészek többsége lelke mélyén nemértett egyet és nem is "érezte" a szocialista realizmusnak nevezett irányzat nem is tisztázott lényegét.

Egy építészeti irányzat nem alakulhat és soha nem is alakult ki vezényszóra, szinte egyik napról a másikra. Akkor azonban furcsa módon valami ilyent akartak és ez úgy-ahogy létrejött. A nagyon általánosan megfogalmazott elvek: a "merítés" a magyar klasszicista és népi építészeti hagyományokból elvileg nem volt kifogásolható. Révai József az említett vita összefoglalójában többek között a következőket mondta: "Hogyan lehet felhasználni a klasszikus hagyományokat anélkül, hogy az közönséges másolás legyen? Hogyan lehet Hildet és Lajthát, Pollackot és Lechnert felhasználni, hogyan lehet az ő művészetük elemeit átformálva beilleszteni ebbe az ujba, amit nekünk kell megteremtünk - ennek megoldása az alkotó építészek dolga."

Ez természetesen nem ilyen egyszerű.

Pécsett a "szocreál" - ahogyan ezt már akkor is kezdték nevezni - úgy indult, hogy 1951 októberében megjelent Perényi Imre az építészet egyik irányítója /és az építészeti vita egyik szereplője/, s tárgyalt az iroda vezetőivel Zoltán Lászlóval és Bálint Jánossal a szükséges "pályamódosításról". Komoly megalapozó munka kezdődött. A két vezető maga is tanulmányozni kezdte a klasszicista, köztük főleg a pécsi hagyományokat. Meghívták konzultá-

cióra Kardos György műegyetemi professzort, a klasszicizmus jó ismerőjét és pártfogóját. A konzultáció egyik témája egy pályázat volt, melyet a Moszkvában rendezendő mezőgazdasági kiállítás magyar pavilonjának megtervezésére irtak ki, s melyen Zoltán és Bálint pályázata III. díjat nyert. Kardos professzor ennek kapcsán sok vázlatot készített, melyek egyrészt a két pályázónak, másrészt az iroda tervezőinek jó segítségként szolgáltak a nagy ütemben folyó tervezési munkákhoz. A pályázat eredménye alapján Bálint Jánost a Magyar Képzőművészeti Delegáció tagjaként egy hónapra kiküldték Moszkvába. A tapasztalatokról hazatérése után több előadást tartott.

Az akkori nagylendületű építés következtében azután Pécs és Komló új lakóterületein kívül más városokban, de falvakban is megjelentek a legkülönbébb szocreál épületek. A jó építések - köztük a pécsiék - ebben a nem meggyőződéssel művelt, nem természetes folyamatként létrejött stílusban is aránylag jó házakat terveztek. A magastető természetes és általános volt. Megjelentek az ablakok körüli keretezések, kovácsoltvas diszítésű ablakok és erkélyrácsok, diszesebb bejárati ajtók, a jelentősebb épületeken timpanonos hangsúlyok, működő balluszteres erkélykorlátok. Az építések törődtek az arányokkal, mint az építészet egyik általános, fontos és szerencsére el nem felejtett törvényével. Az épületek belső tereire néhány kivételtől eltekintve a szocreál hatása nem terjedt át, bár egy-két érdekes példa erre is akadt. Ilyen jó példa a Magyar Szocialista Munkáspárt Pécsi Székháza, mely arányait, részletképzéseit tekintve Nendtvich Andor tehetségét, és jó segítője Koppéter István képességeit dicséri mind külsejét, mind belsőépítészeti kialakítását illetően. Ugyancsak tanulságos példája e kor belső térképzésének a Pécs, Kossuth Lajos utcai un. Nagy-csemege bolt. A felül végighullámzó frizen Gebauer Ernő pécsi festőművész freskója látható. A tér érdekes és sikeres szintézise a modernnek és szocreálnak, Németh Imre belsőépítész munkája.

Ma már nemigen lehet megállapítani az egyes épületek szerzőit. Mégis álljon itt azok nevének sora, akik ennek az időszaknak is építészei voltak:

Bálint János	Máté Pál
Cserna Sándor	Móra Gyula
Eötvös Gusztáv	Nemecz József
Frank György	Nendtvich Andor
Karsai Tibor	Németh Imre
Keresztfalvi Artur	Pál Balázs
Kovács Béla	Szerdahelyi Károly
Köves Emil	Szigetvári János
Kopári Dénes	Szőke Gyula
Kiss Tibor	Zoltán László

Építészeti képességeiknek és annak köszönhetően, hogy az iroda egészének szelleme olyan volt, mely alkotó módon átértékelve kísérelte meg e nehéz feladatot megoldani, a PÉCSITERV-nél nem keletkeztek olyan tulzók, annyira sematikus házak, amilyenek másutt bizony ma is jelzik ennek az időszaknak ellentmondásosságát, holott akkor példaképpül hirdette azokat a szakmai folyóirat is. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy ezek az épületek esztétikailag és művészettörténetileg szervesen illeszkednének be egy természetes fejlődési folyamatba. Bár kifejezik korukat, a társadalmi viszonyokban téves, káros politika által okozott erőltetett és veszélyes kitérést, mindig felismerhetően és eléggé idegenül állnak környezetünkben.

Ezt már akkor is érezték mind a szakmabeliek, mind a lakosság. A Dunántúli Napló 1953. augusztus 30-án - egy korábbi irodalmi vitát követően - építészeti vitát indított. A nyitó cikket Köves Emil írta. Ebben felvázolta a szocialista realista stílus fő jellemvonásait. Idézte azt az akkor közismertté vált meghatározást, mely szerint "a szocialista realista építészet tartalmában szocialista, formájában nemzeti". Azt fejtegette, hogy a régi épületek tartalmukban nem lehettek szocialisták, így az új épületek e vonatkozásban nem, hanem formájukban, külső megjelenésükben kell, hogy megszerezzék környezetükkel azt a kapcsolatot, mely beilleszkedésüket biztosítja. Az a kívánság, hogy nemzeti sajátosságokat is tartalmazzanak, nem zárja ki, hogy legteljesebben beilleszkedjenek a város hangulatába. A nemzeti forma nem jelenthet népieskedő, mézeskalács ornamentikájú álnemzeti stílustörekvést. Az új a magyar táj és szellem kölcsönhatásából születhet. Nem fejezhető ki valamilyen - az egész országban alkalmazható - formajegyekkel, hanem egy olyan sajátos magatartás, mely építőtevékenységünk közben megnyilvánul az építészen, visszatükrözve, építésziformába öntve népünk, szülőföldünk, szűkebb hazánk, vidékünk sajátosságait. A helyi vonásokat a mediterrán jellegben; a zárt, kimondottan városias jellegű beépítésben, a szűk, kanyargós utcákban, kis terekben, szinte egymásra torlódott házakban látta, mely lehiggadt, leegyszerűsödött, józan kedves, provinciális kisbarokk. Visszatekintve megállapította, hogy eddig még nem sikerült az általa vázolt elveket követni. A tervezők a klasszicista kompozíciós elvek mellett átvettek néhány jellegzetes formaalakítást is, melyet kezdtek ismételve, hovatovább sablonosan alkalmazni, s ez sematizálódáshoz vezetett. A helyes ut a műemlékek, a városkép beható megismerése, a helyi jelleg kiemelése. A Pécsi Tervező Irodánál a tervezők megindultak ezen az úton s várható, hogy a jövő épületei szebbek lesznek, fejezte be cikkét.

A vita további résztvevői főleg a lakások beosztásával, az ablakok méreteivel, különböző tervezési és kivitelezési hiányosságokkal, tehát tartalmi kérdésekkel foglalkoztak. Kifejezték, hogy ezek mellett legyenek szépek is a házak, de ez a tervezők, a szakemberek dolga. A vitában részt vett Vörös Márton a Pécsi Levéltár akkori vezetője, aki egy tanulmányt is írt "A Klasszicista Pécs" címmel. Ezt azonban lektori nézetkülönbségek miatt nem adták ki. Ebből a vitából és a dolgok további alakulásából több minden derült ki. Egyrészt az,

hogy az elveket sem könnyű meghatározni, de még nehezebb azokat a gyakorlatba átvinni és lehetetlen egy-két év alatt új stílust teremteni, megszakítva egy természetes fejlődési folyamatot. Különösképpen nem lehetett ezt megcsinálni úgy, hogy közben kötelező volt az országos érvényű tipustervek adaptálása - négy megye és városai számára - melyeken csak lényegtelen változtatásokat lehetett eszközölni. A Köves Emil által kifejtett elvek egyébként nagyrészt általános érvényűek, ma is figyelmet érdemlőek.

Hát ilyen ellentmondásos volt a helyzet akkor. Ezerkilencszázötvenhatban többen meg is tagadták műveiket. A vázolt időszak 1954 decemberéig tartott. Ekkor Moszkvában országos építőipari értekezletet tartottak, melyen N.Sz. Hruscsov az építőipar sok egyéb hibája mellett szólt az épülettervezés hibáinak megszüntetéséről és a "műépítések" munkájának megjavításáról. A takarékoság és költségalkulás szemszögéből közelítette meg a dolgot. Nem vagyunk ellenségei a szépnak, de igenis ellenségei vagyunk a felesleges dolgoknak. A lakóépületek tetszetős külső formáját az egész épület helyes arányaival.... kell biztosítani, mondotta többek között és arról is beszélt, hogy kényelmes lakásokat kell építeni.

Ezt követően nálunk sem jelentek már meg szocreál házak, de az időszak szellemének hatása egy ideig még kétségtelenül fékezte a magyar modern építészet továbbfejlődését.

A T E R V E Z Ő I R O D A A Z " U J S Z A K A S Z " P O L I T I K Á J Á N A K I D E J É B E N

Az ötvenes évek elején az Iroda fő kivitelezői partnerei a 73.sz. Építőipari Tröszt vállalatok, a Baranya megyei Építő és Tatarozó Állami Vállalat, a Komlói tröszt-jellegű csoportosulás voltak. Létezett már a Baranya megyei Beruházási Vállalat és működött a Beruházási Bank. A PÉCSITERV irányítószerve az ÉM VII. Épület és Településtervezési Főosztálya volt.

Az 1951. áprilisban létrehozott Fejér megyei csoportot a Főosztály rendelkezése alapján a Budapesti Mezőgazdasági Épület és Településtervezési Irodának kellett átadni. Ezzel szemben igény mutatkozott egy Baranya megyei, sőt egy kis létszámú komló-i csoport felállítására. Nem kis nehézségekkel év végére sikerült e két új egységet megszervezni. A fő gondot a vezetésükre alkalmas személyek kiválasztása és egy viszonylag ütőképes létszám biztosítása okozta.

A nem könnyen megszerzett Pannónia Szálló-beli irodahelyiségek is veszélyben forogtak. A Szálloda igazgatójának közbenjárására a Budapesti KÖZELBIZ olyan határozatot hozott, hogy azokat vissza kell adni szálloda céljára. Az átadás feltételei nem voltak meg, így az Iroda

nem mozdult. Ettől kezdve azonban - mi legalábbis úgy gondoltuk - még gyakrabban hibásodott meg a kétségtelenül régi felvonó és hát a IV. emeletre feljutni s utána egyeseknek még az V-re felkapaszkodni nem volt éppen könnyű dolog.

A munkaverseny javában folyt, a dolgozók csaknem 100 %-a részt vett benne, sőt kibővült a Győri Tervező Irodával kötött páros versenyszerződésnek megfelelően. A szakmai továbbképzésekben 130-an vettek részt, ugyanennyien jártak politikai oktatásra. Szerkesztői és rajzolóí tanfolyam volt, mely technikai ismeret vizsgával zárult.

A gépkocsi állomány még mindig a régi, a háborus Fiat és az avult Skoda, amelyekkel értetlenül mindig baj volt. A kiszállásra utazók sohasem tudhatták, mikor érnek haza. Különösen a Notterné által vezetett Skoda volt megbízhatatlan. Nem akart indulni. Ilyenkor Notterné felhívta a közelben tartózkodó férfiakat: Na fiuk toljanak meg hátulról! Menet közben minden ut alkalmával több "tugulás" volt /ahogyan azt német-sváb nyelvén mondta/. A benzintartály leszerelésekor az utasok karját fölmarta a benzin, ha előtte le kellett szivni az üzemanyagot, akkor néhány korty le is szaladt. Volt, hogy hajnali 3 és 4 óra között a makadámuton Dombóvár közelében az alvázról vagy motorról leesett csavatokat kellett rajvonalat alkotva megkeresni. Azt sem lehet elfelejteni, amikor Abaliget felé kidurrant az egyik gumi. A tréfálkozni szerető Keresztfalvi azt mondta: na gyerekek ez az első de három a magyar igazság! Bejött + 1! Egy másik alkalommal Gálhidy László ment Notterné kocsijával művezetni. A komló felé vezető uton egyszerre csak megszólal Gálhidy: Ni ott gurul egy kerék! Jé! Ez a miénk! nyugatatta meg Notterné.

Az iroda többi felszerelése sem volt valami pazar. A mérlegbeszámoló rögzítette, hogy 13 kölcsönbe vett rajztáblán dolgoztak, de nem volt keret újak beszerzésére. Öt lestrapált írógéppel dolgoztak, egy ujat csak nagy nehezen sikerült szerezni.

1952. harmadik negyedében az igazgató, Zoltán László felmentését kérte, mert családjá semmiképpen nem akart Pécsre költözni. Most ujólag, mikor felkerestük azt is bevallotta, a főosztályvezető olyasmiket mondott neki, lehetséges, hogy a vidéki irodákat megszüntetjük. Ez ugyan nem következett be, de tény, hogy 1953 októberében a két és fél éves vidéki csoportokat át kellett adni a kivitelező vállalatoknak.

Zoltán Lászlót az ÉM 1952. szeptember 5-ével érdemei elismerésével felmentette, s ugyanakkor e sorok íróját bizta meg az igazgatói teendőik ellátásával.

Ez év végén az MDP Központi Vezetőségének ülésén Gerő Ernő mint egyik döntő hiányosságot említette meg az építkezések még mindig magas költségét. Ennek nyomán az építőiparban és a tervezésben dolgozó mérnökök és építészek mozgalmat indítottak "Építsünk olcsóbban, jobban, gyorsabban" jelszóval, kimondva, hogy ez a jövőben a munkaverseny szerves része le-

gyen. Ez a jelszó valóban soká élt a tervező vállalatok körében is. Nyilván nem ez volt az olcsóbbítás egyik fő célkitűzése, de tény, hogy 1953 elején egy tervezői mérnöknap értékét az addigi 110-ről 90 forintra szállította le egy miniszteri utasítás. Az Építésügyi Értesítőben továbbra is határozatok jelentek meg a tervfegyelem megsértői ellen, szigorú megrovás és 500.-Ft pénzbüntetés váltakozik építésvezetőkre, tervosztályvezetők-re, statisztikusokra vonatkoztatva, de vállalati igazgatók is 50-200.-Ft-os rendbirságot szabtak ki munkavédelmi előírások megszegéséért. A tervező irodák igazgatóit, főmérnökeiket és főgépészeit biztonságtechnikai vizsga letételére kötelezte a miniszter. A lap 1953. március 21-én megemlékezett az 5-én meghalt I.V. Sztálinról.

A minisztériumban átszervezést hajtottak végre, ennek kapcsán a Főosztály Tervezési Igazgatóság lett.

Szabó László, Eötvös Gusztáv és Kovács Béla a PÉCSITERV dolgozói elsőként kapták az Építőipar Kiváló Dolgozója címet és érmet. Szegény Kovács Béla nem hosszú ideig fejthette ki nagyszerű építészeti képességeit, pedig egyike volt azoknak, akik a szocreál időszak alatt is kiváló érzékkel, magas esztétikai értékű épületeket alkottak. Egy alkalommal művezetniként Mayer György motorkerékpárján. Hazafelé jövet a szentlőrinci vasuti kereszteződésnél közlekedési baleset során Kovács Béla életét veszítette, Mayer György is súlyosan sérült. Bélát felesége és szép kislánya siratta és velük együtt az egész irodai kollektíva, nem felejtve szimpatikus egyéniségét.

Nem érdektelen megemlíteni, hogy ekkoriban szigorúan kötött státuslétszámokat állapítottak meg. Egy-egy állomány-kategóriába csak akkor lehetett felvételtől szó, ha előtte valaki elment. Ezt a Beruházási Bankok, az Országos Létszámbizottság és a Területi Létszámfelügyelőségek ellenőrizték. Ez nagyon megnehezítette a szakmai színvonal emelését. Pedig erre nagyon szükség lett volna, azzal kapcsolatban is, hogy 1953. október 1-ével a megyei tervező csoportokat át kellett adni a tanácsai építőipari vállalatoknak és építőipari trösztöknek. A tervező iroda létszáma ezzel egy csapásra 210-ről 133 /átlag/ főre csökkent. Az említett vállalatokhoz, illetve trösztökhöz átadott részlegeknek a 135. számú miniszteri utasítás szerint az ún. kisebb építkezések tervezését kellett ellátniuk, általában 500.000 forint, az építőipari vállalatok tervező részlegei 1 millió forint beruházási összegig, valamint a tipustervek adaptálását. Már most megemlítjük, hogy ezek a tervező csoportok nem találták meg helyüket a kivitelezőknél. Már 1954 februárjában miniszteri utasítás intézkedett arról, hogy ezek tervezési minőségének emelése céljából a 300.000 forintnál nagyobb beruházási költségű terveiket a Pécsi /másutt a Győri, Miskolci stb./ Tervező Irodánál működő tervvéleményező bizottságoknál kötelesek bemutatni. E bizottságok véleménye kötelező erejű volt. Minőség ellenőrzést is kérhettek ezektől az irodáktól. A vállalatok tervező részlegeit 1958-ban átmeneti időre - felfejlesztés céljából újra visszaadták a Pécsi /és a többi/ Tervező Irodának.

1953 októberében megjelent a Tervezési Igazgatóság 20. számú utasítása "A műszaki terv kiállítás módja, tartalma és minőségének emelése" címmel. Ebben érdekes táblázat volt a díjszabás szakágak közötti %-os megoszlásáról. Ime:

T e r v f a j t a	Ép. %	Stat. %	Ép.gépész %
Tervfeladat	20	4	6
Műszaki terv	40	55	60
Kiviteli és részletterv	30	35	26
Művezetés	10	6	8
	100 %	100 %	100 %

Jelentkezni kezdtek az irodánál az "új szakasz" politikájának, ide-oda változásának hatásai. A beruházások súlypontja a nehéziparról a könnyűipar és a mezőgazdaság felé tolódott. 10 millió forint kiviteli értékű munkát állítottak le. Ez nem volt sok a maradó 220 millióhoz képest.

Ehhez azonban más zavaró körülmény is hozzáadódott. Már nem lehetett tovább halasztani a Pannónia Szállóból való elköltöztetést. A tanács - elég nehezen - a Munkaerő Tartalékok Hivatala Rét utca 43. szám alatti Szakiskolájának egy részét utalta ki. Nagy ütemben készültek az átalakítás tervei és sikerült rávenni a Pécsi Magasépítési Vállalatot a kivitelezésre. Az átköltözés 1953. december 15-én kezdődött a még nem teljesen befejezett épületbe. Ezért a tervezés és a kivitelezés itt nem csak képletesen, hanem szó szerint "együtt élt", de szerencsére nem túl sokáig, de elég sok zavaró körülménnyel. A leválasztott megyei csoportok anyagi felszerelést, létszámot és munkát vittek magukkal. Mindez megérződött az iroda termelésében. A korábbi aránylag magas telteljesítés némileg visszaesett.

Annak, hogy a zavaró körülmények nem okoztak jelentősebb visszaesést, egyik oka a darabbér korábbi bevezetése volt. Ez a tervezői szakmában különös "intézmény" a következő volt. A szerkesztői



Az MTH Szakiskola épületének /Rét utca 43./ ezen a sarkán volt a PTI 1954-től 1964-ig.

és rajzoló munkáinak teljesítményét az elkészült rajzok felületével mérték a terv bonyolultságát, vonalbeli sűrűségét és minőségét figyelembe véve. Igen részletes normatíva táblázat állt segítségül rendelkezésre szakágankénti bontásban. Ezt az ÉM Tervezési Főosztálya adta ki. A normál rajz az volt, melyet a tervező egyértelmű szabadkézi vázlata alapján kellett az előrajzolóknak /szerkesztők/ ceruzával felhordania és a kihuzónak /rajzoló/ fénymásolásra alkalmas állapotra befejeznie, a számokat, szövegeket, kottavégeket tussal jelezve. A rajz területe, a sűrűségi, bonyolultsági tényezők és a minőség figyelembe vételével maguk a készítőik töltötték ki az űrlapokat és számították ki az egyes rajzokért járó forintokat. Ezeket az űrlapokat a normások ellenőrizték és állapították meg a végleges forintot. A normások Benyovszki Imre, Péter Lajos és Vass Béla voltak. Mindegyikük azt állította, hogy őket nem lehetett "átverni". A darabbérezésnek feltétlenül volt olyan előnye, hogy alig volt feldolgozási probléma. Minden gyorsan elkészült. Sok és részletes /sűrű/ tervet és részlettervet állítottak elő, mert ez növelte a keresetet. Sajnos a tényleges tartalmi, számszerű és műszaki helyességet a normások nem tudhatták ellenőrizni. Erre más eszközök kellettek. A Főosztály kezdeményezésére az Iroda megszervezte a műszaki ellenőrzési csoportot, törekedve arra, hogy ott nagy gyakorlatú szakemberek dolgozzanak. Ellenőrzőnek lenni már akkor sem volt hálás beosztás. Némecz József bátyánk hosszú nyugdíjas éveit töltve még ma is szemrehányást tesz, hogy őt kértük meg az ellenőrzési csoport vezetésére ahelyett, hogy hagytuk volna tovább tervezni.

Az 1953-54. évi tél igen szigorú volt. Miniszteri utasítást adtak ki az átlagosnál szigorúbb tél fokozott követelményeiről. Ebben az időszakban az építés csaknem kizárólag hagyományos technológiával folyt, előregyártott elemek felhasználásával. Minden télen gond volt az építés viszonylagos folyamatosságát fenntartani. Igyekeztek úgy ütemezni, hogy téldre tető alá kerüljön a ház és nyílásait lezárva kokszosarakkal száríthassák és ezzel, de főleg pl. az un. DEUBA kazánokkal fűthessék. A tervezőknek erről gondoskodniuk kellett, figyelembe véve a téli munkákról, a téli betonozásról stb. szóló sok rendelkezés előírásait és az ezzel foglalkozó könyvek tanácsait.

1954. Az iroda szokványos gondjai mellett 1954-től kezdve egyre érezhetőbbé váltak a "nagypolitika" hatásából eredő problémák. Ma már jól ismeretesek az 1953-1956-ig terjedő időszak politikai és gazdaságpolitikai cikk-cakkjait eredményező okok. Abban a korban élve azonban a közönséges halandó előtt ezek homályban voltak, de a gyakori változások miatt kapkodhatta fejét s egyre erősödött benne a bizonytalanság érzete. Abban az időben járta az a találós kérdés, hogy a "tájékozottabb" felrajzolta ezt: és megkérdezte mi ez? A "naivabb" korai gyermekkorának rajzaira gondolt, de nem akarta ezt válaszolni, azt mondta inkább: nem tudom. Mire a kérdező azt a feleletet adta, hogy ez a jelenlegi politikai irányvonal. Kétségtelen, hogy egy sor előnyösnek érezhető változás is következett. Ilyenek voltak pl. a parasztság terheinek csökkentése, az 1953. júliusi részleges árleszállítás, a korábban meghirdetett lakásprogram erőteljesebb végrehajtásának megindítása stb.,

amit általánosságban a légkör enyhülése megjelöléssel lehet illetni. Az építésben dolgozókat azonban nyugtalanította és zavarta, hogy milyen hatása lesz a beruházásoknak a nehéziparból a fogyasztót közvetlenül szolgáló más ágazatokhoz való részleges áttérelésének. Fokozta a gondokat, hogy az 1954-ben záruló első ötéves tervet nem követte a II. ötéves terv, mert az MDP központi vezetősége nem tudott ennek irányelveiben megegyezni.

A Pécsi Tervező Iroda vonatkozásában ezek azt jelentették, hogy néhány beruházás tervezését leállították, de ehelyett sikerült mást szerezni úgy, hogy a vállalat egyes dolgozói felkeresték az új politika szerint várható jövőbeni partnereket. A beruházások átrétegződését mutatja pl. az 1954. évi mérlegbeszámoló egy olyan adata, mely szerint a megbízások 80 %-a az életszínvonal emelését szolgáló létesítményekre vonatkozik. A mezőgazdaság erőteljesebb támogatását jelzi, hogy ez évi összes munka 24 %-át gépállomások tervei tették ki.

A PÉCSITERV-nél ebben az időben kezdődött el egy olyan tervezési profil kifejlődése, mely azután több éven keresztül szép szakmai fejlődést eredményezett és jó hírnevet szerzett az Irodának. A sorozat a Pannónia Sörgyár ászok-pincéjének tervezésével indult 1954-ben, majd a Nagykanizsai Sörgyár rekonstrukciójával folytatódott. Jelentős feladat volt a Pécsi Porcelángyár rekonstrukciójának megkezdése is. A sörgyári rekonstrukciónak ma is figyelemreméltó tanulsága a beruházókkal való szoros együttműködés óriási hatékonysága. Az ebben a munkában résztvevő fiatal, tenniakaró és fogékony tervezők - a gyári szakemberek segítségével - megtanulták a sörgyártás fortélyait, teljes folyamatát. Képesekké váltak a technológiai tervek elkészítésére és a sörgyáriakkal való folyamatos konzultálással elismerten jó, építészeti is igen színvonalas rekonstrukciók jöttek létre. Kellemes többleteredményként könyvelhető el, hogy kollégáink a legkülönbözőbb sörfajták minőségének megállapításában is nagy szakértelmet szereztek.

Erre az évre is jutott pályázati siker, mert Bálint János Szőke Gyulával megvételt nyertek a Pécs déli városrész rendezésére kiírt pályázaton.

A különféle szervezési intézkedések között, melyek ebben az időszakban megjelentek, néhányat érdemes megjegyezni. Az egyik az ÉM és EFEDOSZ elnöksége együttes határozata "A termelésben élenjárók fokozott megbecsülése és elért eredményeik márványtáblán való megörökítése" címmel. E szerint bizonyos - szokásos - feltételek betartása esetén 70x100 cm nagyságú márványtáblán kell megörökíteni a tervező, a brigádok, a dolgozók nevét. Az építésvezetőre a vállalati főmérnök tehet javaslatot. Sajnos egy-két kivételtől eltekintve ilyen márványtáblát nem helyeztek el a házakon.

Módosították a munkaverseny szabályait. A tervező irodákra vonatkozó rész szerint a gazdaságosság, minőség, költségvetés, organizáció, munkavédelem, munka- és tervfegyelem /kötbé-

rek, fegyelmi büntetések, igazolatlan mulasztások, késések/ teljesítésének mértékét a Tervezési Igazgatóság bizottsága pontozta. Amely vidéki vállalat a 45 pontot /budapesti 61 pontot/ két negyedéven keresztül legjobban telteljesítette, az elnyerhette a Minisztertanács és SZOT Elnöke vándorzászlaját. A nem budapesti tervező irodák között külön verseny folyt. A PÉCSITERV 1954. II. negyedévben lett az első.

Uj tervezői díjszabást léptettek életbe, mely némi dijnövekedést hozott, főleg a gépészeti és mélyépítési szakágakban. Akik nem élték át, azok számára jellemző lehet a Legfelsőbb Biróság VI. számú elvi döntése, mely szerint: Az önkényes kilépés önmagában nem bűncselekmény, de fegyelmi vétség. Csak akkor bűncselekmény, ha a magatartás a népgazdasági terv vagy valamely részletterv megvalósítását ténylegesen veszélyezteti. Csak a veszélyeztetés konkrét fennforgása esetén állapítható meg a bűnösség. Röviddel utána közlemény jelent meg: A munkaviszonyt önkényesen megszüntető dolgozó ellen fegyelmi eljárás indítható. A miniszter rengeteg igazgatót, főmérnököt, főkönyvelőt - köztük néhányat a tervező irodáknál - mentett fel beosztásából. Az egyik nem budapesti tervező iroda egy dolgozóját fegyelmi uton elbocsátotta, másik kettőt megrovásban és feddésben részesítette, mert sokáig nem készítették el egy épület vasbeton fedélszékének tervét, s a terv elkészülte után használhatatlan volt. Ehhez tudni kell, hogy nem sokkal előbb elrendelték a lapostetők általános alkalmazását. Azokat a terveket, melyekben fa fedélszék szerepelt, át kellett dolgozni vasbeton fedélszékre. Magastetőt csak az irodák tervvéleményező bizottságainak engedélyével lehetett alkalmazni, ha fényképpel igazolták, hogy a környezetbe való illeszkedés miatt ez feltétlenül szükséges.

Apróságok: megkezdték a 17+2 lyuku falazó téglá gyártását. Ezt tömör téglá helyett alternatívaként kellett kiírni a költségvetésben. Takarékoság céljából a rajztermeket csak 18^o-ra volt szabad fűteni.

A sok és gyakori változások, valamint a szoros gazdálkodás szükségessége miatt elrendelték, hogy az irodák évente "MŰSZINTTERTVET" /Műszaki Intézkedések Terve/ készítsenek. Ez részletesen, határidőkkel és felelősökkel tartalmazta az iroda soron következő legfontosabb tennivalóit. Teljesítéséről rendszeresen be kellett számolni a Tervezési Igazgatóságnak. Változtatás csak az ő engedélyükkel történhetett. Egy ilyen terv mintegy 40 tételből állt. A MŰSZINTTERTV teljesítése része volt az Élüzem címért folyó versenynek.

A verseny másik érdekes vonása volt, hogy a Tervezési Igazgatóság a vállalatoktól bekért néhány tervet és azokat szakáganként minősítette. A szakágak legalább 50 %-ának kiváló rangsorolást kellett kapniuk és egyetlen szakág sem lehetett megfelelő vagy elfogadható fokozatu. A határidők 95 %-át, a létszám és beralapot állománycsoportonként be kellett tartani és egy főre vetítve 10.000.-Ft megtakarítást /Budapesten 12.500-at/ kellett kimutatni. Nehéz feltételek voltak. Nem sikerült teljesítenünk. A vállalat előtt álló feladatok megoldásában a vezetők partnerei a párt és szakszervezet vezető tisztségviselői vol-

tak. A vállalati pártszervezet titkára 1955-ig Merck Istvánné, 1956-ban Tóth F. Béla voltak. A szakszervezeti bizottság elnöki tisztét Köves Emil, a titkárit Meiszner Józseftől-töltte be. A partnerség nem jelentett vitamentességet. Gondolható, hogy az akkori nehéz korszak ellentmondásai "begyűrűztek" a vállalaton belülrre és időnként emberi problémákkal is terhelten nehezen feloldható gondokat okoztak. A dolgok nézőpontjai sokszor voltak jelentősen eltérőek s a megoldást jelentő kompromisszumok kemény vitákban születtek meg.

Együttes gondolkodással a munkát és a helyzetet javítani szándékozó dolgok születtek. Így például ebben az időszakban szerveztük meg a "munkaindító" megbeszéléseket annak érdekében, hogy a sok változás közepette megkíséreljük viszonylag tisztázott feltételekkel indítani a tervezést. A gondolat bevált, csökkentette, de teljesen megszüntetni nem tudta a beruházók legtöbbször igen hiányos és bizonytalan cél és feltétel meghatározásaiból eredő nézet és felfogásbeli különbségeket. Sokáig fennmaradt, még ma is megtartják ezt a logikus és szükséges lépést.

1954 nyarán a Kormány megkezdte a gazdasági irányítás megjavítását, egyszerűsítését célzó intézkedések kidolgozását. Ezek keretében többek között nagyobb hatáskört adott az igazgatónak, módosította a beruházások és felújítások tervezésének és lebonyolításának szabályait, továbbá intézkedett az ügyintézés racionalizálásáról, beleértve a létszámcsökkentést is, főleg az arányaiban megnövekedett alkalmazotti csoportban.

A PÉCSITERV e vonatkozásban egyrészt azt tette, hogy a szakági csoportokat, műtermeket komplex egységekké szervezte az együttalkotás feltételeinek megteremtése érdekében. Másrészt a racionalizálás kapcsán megpróbálta a szakmai színvonalat és összetételt javítani. Ez bizonyos szakágakban pl. az építészeknél elég jól, másutt /statikus, gépész/ kevésbé sikerült. Széleskörű továbbképzést szervezett, melyben a dolgozók mintegy 50 %-a vett részt, beleértve a szerkesztőket, költségvetés készítőket, árelemzőket és organizátorokat is. Mindez a létszámra alig volt hatással, az év elejei 93 fő év végére 90-re csökkent. Nem volt ez másképp országosan sem.

Ez az időszak a belpolitikán kívül a világpolitikában is "mozgalmas" volt: Változás Egyiptomban és Szíriában, a vietnamiak győzelme a franciák fölött, a bandungi értekezlet a békés együttélés öt alapelvével, megindult az algériai szabadságharc. Genfben rendezték a kettévágott Vietnám ügyét, a NATO határozott az NSZK újrafelfegyverzéséről és a Szövetségbe való bevonásáról. Ezt követően létrejött a Varsói Szerződés. Ausztria visszanyerte függetlenségét és semlegessé nyilvánította magát.

1955. A hazai politika részben a felsoroltakat is figyelembe véve módosult. Az MDP központi vezetősége 1955. márciusban a korábbi határozatok végrehajtásában jobboldali elhajlásokat

vélt felfedezni és ismét a nehézipar elsődlegességét mondta ki. Emellett azonban a beruházásokra fordított összeg 1955-ben volt a legalacsonyabb, mindössze 11,2 milliárd /összehasonlításképpen 1984-ben 196 milliárd, bár figyelembe kell venni az inflálódást/. A munkások és alkalmazottak reálbére csak 106 %-a volt az 1949. évinek. A parasztság reáljövedelmének növekedése valamelyest gyorsult. Az 1956. évi népgazdasági terv újra a nehézipar fokozott fejlesztését irányozta elő. Az előző évit meghaladva beruházásokra 12,2 milliárdot szánt, csökkentve a mezőgazdaság részarányát. Kiengedték a koncepciós perek elíteltjeit, de rehabilitálásuk nehezen ment előre. A Rajk per tisztázása elmaradt.

1956. Az 1956-os esztendő szomorú eseménnyel indult. Március 14-én a Duna jeges árja elöntötte Mohács-szigetet. Több száz tanya vált a jég és a reá zuduló ár áldozatává. A helyreállítás az ÉM irányításával indult meg, a Baranya megyei Árvizkár-helyreállító Bizottság Palkó Sándor tanácselnök-helyettesével az élen Mohácson dolgozott.

A megye ujjaépítési feladatait a PÉCSITERV szervezte, Keresztfalvi Arturnak, az iroda műszaki osztálya vezetőjének irányításával, aki a tanácselnök-helyettes műszaki tanácsadója is volt. Szigetvári János építész vezette a PTI 8 fős helyreállító csoportját. A szétszórta tanyák lakóit gyors iramban elkészített rendezési tervek alapján /VÁTI/ ujjaépített falvakba vonták össze. A PÉCSITERV Dunafalva ujjaépítését végezte. A többi falvakat a MÉSZ Mesteriskolájának résztvevői tervezték. A pécsi tervezők 1956. márciustól 1957. októberig mintegy 150 ház ujjaépítésében és 200-nak helyreállításában működtek közre. Bár e számok is imponálóak, így leírva a dolog túl egyszerűnek, száraznak tűnik, pedig nem az volt. Gondoljuk csak el! Az ár elvonulása után az első szemle uton a leromboltság és teljes pusztulás lehangelő képe tárult a résztvevők elé. Az első érzés az volt; mikor lesz itt újra élet? Azután energikus és céltudatos intézkedések hosszú sora következett és alig két évre rá már álltak az új falvak. A sok műszaki és szervezési teendőn kívül kellett, hogy idő jusson az emberi gondok humánus intézésére is.

Érthető módon a tanyákon lakók eleinte nem akartak faluba költözni. Egyenként kellett bizonyítani nekik és meggyőzni őket arról, hogy ha házukat az eredeti helyén felépítik, újra martaléka lehet egy esetleges következő árvíznek. Meg kellett küzdeni azzal az előítélettel is, hogy cigányok is házat kapnak a falvakban. Jutott rá idő és emberség, ha máskor nem, éjszakába nyúlóan. Akik a dolgokat intézték, ott laktak a helyszínen egy iskolában és ott volt az irodájuk. Nem volt jobb soruk, mintha katonai szolgálatot teljesítettek volna. Kemény, áldozatos munka, puritán élet folyt. Mégis, akik részt vettek benne, ma is szívesen, a jól végzett munka örömeivel gondolnak rá vissza. És méltán! Azt mondják romantika volt benne, ami ma hiányzik és mesélik újra és újra a történeteket. Hogy nem Hány Jánoskodtak, azt bizonyítja, közülük néhányan a Szabolcs megyei árvíz idején is vállalták, hogy több száz kilométerre otthonuktól és családjuktól, ismét segítenek.

Azok, akik ebben a tiszteletet és megbecsülést érdemlő munkában Keresztfalvi Artur és Szigetvári János vezetésével részt vettek:

Fetter Antal	Szőke Gyula
Hartai Jenő	Tankó György
Haszon József	Varga Árpád
Majorosi Károly	

voltak.

Bent a vállalatnál a külső körülmények tükröződéseképpen és a vállalati gondok meg nem oldottsága, vagy oldhatósága miatt szintén növekedett a feszültség és elégedetlenség. Tréfás jellemzője ennek egy kolléganő, Halász Kató akkori félig komoly, félig viccnek szánt kitörése, hogy milyen vállalat ez ahol még egy külön szoba és fekhely sincs, ahol a dolgozók ebéd után kipihenhetnék magukat. Az elhelyezés nagyon sűrű volt. Nem állt rendelkezésre olyan helyiség, ahol nagyobb, létszámot össze lehetett volna hívni. A termelési értekezleteket valamelyik - tanteremnyi méretű - műtermi helyiségben kellett tartani. A könyvtár egy lakószobának megfelelő nagyságú helyiség volt, könyvraktár nélkül. Javitott valamit a helyzeten, hogy a korábban épületen kívül lévő /Felsőmalom u. 2., majd a Zrinyi u. 2. sz. alatt/ fénymásoló és sokszorosító részleget a Rét utcában már a házban belül lehetett elhelyezni s ez az ide-oda küldözgetés gondját megszüntette. Az alagsorban sikerült egy melegítő konyhát és egy étkező helyiséget kialakítani. Az ételszállítást csak igen nehezen lehetett megoldani. Hosszas rábeszélés után Varga Árpád, mint árelemző, külön díjazás ellenében elvállalta, hogy a vállalati 250 cm³-es oldalkocsis motorkerékpárra helyezett badellában az Olimpia Étteremből, majd később a Pártiskoláról elhozza az ebédet. Étkezésre hívó gong-ütés nem volt. Az éhes dolgozók a motorberregést figyelték, s már indulásakor elkezdődött a gyomorsav kiválasztódás, melyet a nem túl nagy adag és a megszépitő távlatból sem nagyon jó ízűnek tűnő ebéd nem tudott teljesen lekötöni. Az ebédet Merényi Jenőné - Anna - osztotta, aki e mellett büfét üzemeltetett, ebéd után mosogatott és a fénymásolásba is besegített.

Ilyen sokoldalúnak kellett lennie akkor az embereknek. Példa erre Szabó Géza is, aki vilamos tervező - szerkesztői főállása mellett a fénymásoló és sokszorosító gépek házi karbantartója is volt. A fénymásoló-sokszorosító üzemben csupa nő dolgozott Fehér néni vezényletével. Nemigen tudtak kijönni egymással. A vállaltvezetés egy állandó visszatérő gondja volt a nézeteltérések elsimitása, mignem rájöttünk, hogy Szabó Gézának csodálatos békítő képessége volt a kolléganőknél. Erre való felkérése után javult a hangulat, de nem Gézáé.

A humor természetesen sosem vész ki az emberekből. Ebben az időben történt az, hogy Dulánszky Jenő társai hitetlenkedésének leszerelésére arra vállalkozott, hogy az iroda hajópádlója alól időnként napfényre vágó svábbogarak közül egyet lenyel. Hihetetlennek tű-

nik, de megtette! Valószínűleg aznap elég volt neki a kis adag ebéd. Minden esetre ez a keresü, vagy fanyar humor kategóriájába tartozott. Ha már a koegzisztencia került szóba, bolha is rendkívül sok volt. Otthon célszerű volt más ruhát felvenni és az irodait a kád fölött kirázni, mert még a kabát hajtókáján is ugrándoztak.

Meg volt már a vállalat saját talajmechanikai laboratóriuma. Ennek kialakításáról és fejlődéséről majd később szólnunk.

Ezekben az időkben folytatódott Meszes és Komló építése, már ismét a modern építészet jegyében, ekkor már ez volt az általános. Az építészek örömmel és felszabadultan csinálták azt amit tanultak, ami felfogásukkal egyezett. Néhány ennek az időszaknak munkáiból: Pécs Alsóhavi utcai bölcsőde, Autóközlekedési Igazgatóság irodaháza, Baranya megyei Keltető Vállalat, Balatonfenyvesi 8 tt-es Általános Iskola, Beremendi Cementgyár kulturháza, Balatonlellel MTH Üdülő konyha és étterem, Bonyhádi 8 tt. iskola tervfeladata, Harkányban egy új fürdőmedence, Kaposvárott mentőállomás és fertőző pavilon, Meszesi "CS" /csökkentett értékű/ lakások, Nagyatádi Fürdő helyreállítása, Erőmű készenléti lakótelep első háza, Pécs, Dugonics utcai 70 fős óvoda, Pécs Sörgyár alumínium tankok, Déli városrész lakásainak beruházási programja. Szekszárd 20 tt-es iskola, Tabi Kulturház tervfeladata. Igen sok épület állami gazdaságoknak stb.

Egyik éjszaka parázs fellobbanása következtében leégett a Széchenyi téri Megyei Tanácsház tetőszerkezete. Rohammunkával kellett mind a tervezőknek, mind a kivitelezőknek helyreállítani. Hosszabb idő óta folytak kísérletek a pécsi hegy magas salakdomb anyagának építőelemek gyártására való felhasználására. Nagy kénrtartalma miatt csak újra égetés után lett volna alkalmas, de végül is az állandó napirenden tartás után csak a későbbi STASA üzemben tudták nagyobb mennyiségben hasznosítani.

Mindjárt 1956 elején az ÉM felhívást adott ki, hogy az építőiparban dolgozók létszámát 16-18 ezer fővel /ez 25 %-os növekedést jelentett volna/ kellene emelni, mert nőttek a feladatok. Mivel ez nem volt lehetséges, olyan szervezési intézkedéseket kellett tenni, mellyel a termelékenységet emelni lehetett. Indokolt esetben toborzásra is adtak engedélyt. A Sztahanovista elnevezést a Minisztertanács megszüntetve a Kiváló Dolgozó címet léptette életbe. Az év közepén az Országos Építési Hivatal elnöke irányelveket adott ki az állami erőből épülő lakások tervezésére. Többek között a nagy szobák minimális szélességét 3,0 m-ben, ha csak egy szoba volt, 3,30 m-ben határozta meg. Négyemeletes házaknál kötelező volt a lapostető.

Ilyen dolgok foglalkoztatták az irányító szerveket, mikor érkezett 1956. október 23-a. Az iroda dolgozói kora délelőtt arra lettek figyelmesek, hogy valahol a belváros vagy a Mecsek irányából lövések pattognak. Az első ösztönszerű reakció a kapu bezárása volt.

Olyan gondolatok is megfordultak a fejekben, hogy valami háborus konfliktus tört ki, ami a külpolitikai viszonyok között egyáltalán nem volt valószínűtlen. A tájékozottabbak és a rádiót folyamatosan hallgatók hamarosan aktivizálódtak. Terjesztették az események alakulásáról szóló híreket, s lényegében - bár erősen tompítottabban - itt is lezajlott az a hangulat és magatartás, átalakulás, formálódás, ami az országban mindenütt folyt. A megalkult munkástanács kapcsolatot tartott a pécsi üzemek munkástanácsaival. Megjelentek a nemzetiszínű kokárdák és itt is követelték a Kossuth-cimernek a zászlókra varrását.

Tervezési munka nem folyt, de szinte mindenki mindennap bent tartózkodott az irodában, és az időt az események megtárgyalásával töltötték. A kritikusok október végi napokban állandóan a rádiót hallgatták és gyűléseket tartottak. Az akkori munkástanács itt is követelte a személyi minősítések átadását. Ez meg is történt. Az átvizsgálással megbízottak azt rögzítették, hogy a személyzeti előadó véleményei szüklátóköriek és egyesekkel szemben rosszindulatu megállapításokat tartalmaznak, az igazgató, főmérnök stb. szakmai véleményezései viszont tárgyilagosak. Nem adták közkézre az anyagokat, hanem megsemmisítették.

A munkástanács egy átszervezési javaslatot is készített. Ennek előzménye volt. Még az év közepén a Tervezési Igazgatóság vezetője felhívást intézett a tervező irodákhoz, melyben közölte, hogy felülvizsgálják az irodák szervezetét és munkamódszereit. Mellékelte egy javaslatot, melyre véleményeket várt. Az igazgató az iroda egységeitől észrevételeket kért be és ennek alapján adta meg a vállalati választ. A Tervezési Igazgatóság javaslatában több más dolog mellett az is szerepelt, hogy a felelős tervező maga választhassa meg munkatársait, növekedjék a tervezők felelőssége. A munkástanács ezekre alapozottan több más dolog mellett azt a véleményét alakította ki, hogy a szervezet általános megtartása mellett új tervező részlegek alakuljanak önkéntes szerződés, társulás alapján. Erről az átcsoportosításról az igazgató és a munkástanács igazgatói tanácsa döntsön. A munkát az iroda szervezetein keresztül lehetett volna vállalni. A tervező részleg egyéni felelőssége mellett szállította volna le a munkákat. Elsődlegesnek a tervező felelősségét mondták ki. Az egyesítendő igazgató-főmérnöki posztra alkalmas személyt pályázati felhívás alapján a munkástanács választotta volna ki. A műszaki ellenőrzést az igazgató-főmérnök alá rendelt szakelőadónak kellett volna ellátniok. Ez akkor javaslat szinten maradt.

A levegőben lévő és érezhetően fokozódó feszültség csúcspontját november 3-án érte el. A következő napon - mikor a szovjet csapatok visszajöttek és pl. a tanácsház előtt harckocsi állt -, sem csökkent, folytatódott az összkomfortos, fizetett sztrájk. A józanabbak hiába mondták, hogy szükség lesz az árbevételre és nem szabad elveszteniük megbízóinkat. Az emberek még egy ideig nem dolgoztak. Más vállalatoknál is ez történt, ezért keményebb intézkedések következtek a bérek kifizethetőségének feltételeiről.

November 16-án Kormányrendelet jelent meg a munkástanácsok működéséről. Ennek alapján december 3-án megválasztották az irodánál a "hivatalos" munkástanácsot, mely személyileg azonos maradt az előzővel. Ez a munkástanács a következő napokban az igazgatóval együtt intézkedett a munkaidő változatlan tartásáról, a munkaellátottság megvizsgálásáról, a prémiumfizetésről, élelem beszerzésről, kérte a szakszervezetet, hogy készítse elő a szakszervezeti választásokat. Kimondta, hogy a kormányrendeletnek megfelelően bér csak a tényleges munkára fizethető. Felhívta a figyelmet, hogy az eddigi kiesések csak szorgalmas munkával pótolhatók. Elutasították azt a javaslatot, hogy az egyesek által megalázkodónak tartott blokkolást szüntessék meg. Mindezek mellett folyamatosnak tekinthető termelés csak nehezen indult azért is, mert nem volt telefonösszeköttetés a megbízókkal, bizonytalan volt, hogy melyik munkát lehet folytatni, vagy melyiket állítják le. Decemberben már javult a helyzet, így év végén az ÉM által elismert éves nyereség 1254 eFt lett és a termelési érték 5529 eFt volt.

Közben vitatottá vált, hogy a tervező irodákban működhet-e munkástanács. A sajtóban - a tervező irodákat nem termelő üzemként megjelölve - olyan közlemények jelentek meg, hogy csak ipari termelő üzemből lehetnek munkástanácsok. Az ÉM Tervezési Igazgatóság december közepén hivatalosan közölte az igazgatóval, hogy ez a helyes értelmezés, és utasítást adott a munkástanács működésének megszüntetésére. A munkástanács 1956. december 20-án abbahagyta tevékenységét.

A Pécsi Tervező Iroda ez év végi állományi névsorát a függelékben 3. szám alatt lehet megtalálni.

A Kormány 1956. december 29-én újabb racionalizálásról intézkedett. Ezzel párhuzamosan különböző kedvezményeket biztosított az elbocsátottak számára. Az ÉM minden vállalatnál öt tagú bizottság létrehozását rendelte el a racionalizálás előkészítése céljára. A bizottság elnökét miniszteri biztosként maga a miniszter jelölte ki. A létszám csökkentésének szakmai és politikai megerősödésre kellett vezetnie. Szempont volt a legjobb munkások megtartása és a szociális helyzet figyelembevétele.

A racionalizálással egyidejűleg a vállalat dolgozóinak egy jelentős része amellet volt, hogy lépjen életbe a Tervezési Igazgatóság által 1956-ban kezdeményezett és a volt munkástanács javaslatában is szereplő szervezeti rendszer, melyben a felelős tervezők és munkatársaik kölcsönös megállapodásával jöjjenek létre a tervező egységek.

1957. A két dolog azonos időpontban lépett életbe 1957. január végén. A racionalizálás során hat korhatárt elért dolgozót nyugdíjba küldött, nyolc dolgozót a továbbiakban kisebb alapfizetéssel, illetve csökkentett munkaidővel foglalkoztatott az iroda. Disszidálás és elköltözés miatt nyolc fővel csökkent a létszám. A szervezet átalakításakor hét építész, egy bel-

ső berendező, négy statikus, négy gépész, egy általános mérnöki, egy árelemző, egy organizátor tervező csoport alakult felelős tervezők irányításával. Ezenkívül létrejött a központi igazgatási és adminisztratív kategóriában egy könyvelési-, egy terv-, egy szerződés és jogügyi és egy gazdasági csoport. Működött egy műszaki osztály, a titkárság és a leirók. Az egységek létszáma 2-11 fő volt.

Az iroda igazgatója, e sorok írója 1957. januárban felmentését kérte a Tervezési Főosztály vezetőjétől. Ugy gondolta, hogy nehéz és eseményekben bővelkedő hosszú négy év után, mely alatt szakmájával alig tudott foglalkozni, ideje hogy újra elkezdjen tervezni. Kérésének helyt adtak és jó munkája elismerése mellett január 31-ével felmentették megbízása alól. A szakszervezeti bizottság két személyt javasolt igazgatónak, akik közül a Tervezési Igazgatóság vezetője Tillai Ernőt biztá meg.

A Tervezési Igazgatóság - új vezetője Valentini Károly irányításával - már 1957. márciusban új szervezeti és bérezési javaslatot tárgyalgatott. Ennek lényege:

- nagyobb önállóságot adjanak a tervező irodáknak;
- csak a bérhányad és nyereséghányad legyen kötelező mutató;
- ha kisebb létszámmal oldják meg a feladatot, a megmaradó bért felhasználhatják;
- túlteljesítés esetén degressziven emelkedjék a beralap;
- új díjszabást szerkesztenek, melynél az alap a tervfeladatban szereplő kiviteli összeg legyen azért, hogy a díjszázalék ne emelkedjék;
- a prémiummal főleg a minőséget ismerjék el;
- a minőségi kötbérek rontsák az eredményt.

Ebből 1968 - az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése - előtt alig valósult meg valami. Bizonyos intézkedések születtek. Az addigi vállalati tervvéleményező bizottságok helyett Vállalati Műszaki Tanács /VMT/ alakítását mondták ki a tervek minőségének általános fokozására és a műszaki-gazdasági szempontok érvényesítésére. Erre meg kellett hívni a Tervezési, Építésfejlesztési, Építési és Városrendezési Főosztályok képviselőit. A VMT véleménye a tervezők számára tanácsul szolgált és az igazgató döntéseit nem kötötte meg.

A Kormány saját ház építési akciót indított a szénbányászok számára. 1957-ben 1000, 1960-ig további 7500 lakás felépítését irányozták elő. A bányászlakások tervezésére a munkaellátás szempontjából is nagy szüksége volt a PTI-nek, de a megbízást a főmérnök, Bálint János kezdeményezésére és irányításával külön akcióval meg kellett szereznie. A generáltervező kezdetben a LAKÓTERV volt, a PÉCSITERV altervezőként dolgozott. Fokozatosan azonban sikerült ez esetben és később általánosan is a budapesti tervező irodák prioritását visszaszorítani és a generáltervezői feladatokat innen helyből, közelről, közvetlen kapcsolatokkal rendelkezve ellátni.

A Pécsi Tervező Iroda Komló-Dávidföldre, Szászvárra, Mázára, Nagymányokra és Hidasra tervezett bányász lakás településeket - mint ilyenkor lenni szokott - igen feszített iramban. A harmadik negyedévben már ezek művezetése képezte a súlyponti feladatot.

Csupán érdekesség: A benzin ára ekkor 4.-Ft, a keveréké 4,50 Ft volt. Személygépkocsit magánszemély csak engedéllyel vásárolhatott. A 33/1957. /VI.15./ Korm. sz. rendelet munkánélküli segélyt léptetett életbe. Ez még ma is érvényben van!

Az 1957-es év nemcsak az országnak, hanem a vállalatnak sem volt könnyű. A mérlegbeszámoló szerint a kapkodás jelei mutatkoztak, mert a megbízások későn érkeztek és rövid határidőt szabtak. Sok kapacitást kötöttek le a menetközben leállított munkák. A mérnöki képzettségük aránya csökkent, ezért felelős tervezői feladatokat több éves gyakorlattal rendelkező technikusok láttak el. Az év elején laza munkafegyelem lassan javult, de szükségeseek voltak adminisztratív intézkedések is, ezért és a társadalmi tulajdon védelme miatt csak a főbejárat volt nyitva. Az év elején nem indult munkaverseny, ennek szervezését megkezdték. Az elhelyezés nem volt megfelelő, de egyre sürgették az épületrész visszaadását is.

Nem volt könnyű a munkák szervezése és elosztása a sok tervező egység között. Egyik eszébe az un. "adja-kapja" táblázat volt, melyet a tervosztály vezetője Merényi Emma állított össze, az egységek vezetőivel való megbeszélés alapján. Ez egy sokoldalas táblázat volt, mely tartalmazta, hogy az egyik egységnek mikor kell át- és visszaadnia a munkaközi terveket a folyamatban következőnek. Nem vitás, hogy az elgondolás logikus volt, de a dolgozók természete folytán ezeket az időpontokat legritkább esetben tartották be a sorban elől állók. Ahogyan ez ma is van, és sajnos mindig is volt, a munka üteme a határidő közeledtével vett fel egyre nagyobb iramot. Tovább nehezítette a helyzetet, hogy még az év vége felé sem voltak ismereteseek a következő évi munkák. Ez annak is következménye volt, hogy az ország gazdasága és a beruházások nehezen rendeződtek. Már említettük, hogy az I. ötéves terv befejeztével nem kezdődött el a második. Még várni kellett, hogy a közbeiktatott II. hároméves terv /1958-1960/ beinduljon. A vállalati párt- és szakszervezeti szervezetek ujjáalakultak. A pártalapszervezet titkára Németh Ferenc lett, de csak igen rövid ideig, mert hamarosan a Megyei Építő és Tatarozó Vállalat igazgatójává nevezték ki. Őt Varga János követte 1958-1961-ig. A szakszervezeti bizottság elnöke továbbra is Köves Emil maradt, a titkári szerepkört Miovács Béla /1956-1962/, majd Marosi József /1962-1965-ig/ töltötte be. Megalakult a KISZ-szervezet, melynek titkára Mátis Béla lett, akit Pap József váltott fel 1960-ban és 1964-ig látta el ezt a feladatát.

Marosi József SZB-titkársága alatt 1962-ben az ő kezdeményezésére szerveződött meg a vállalati sportkör. Sakk, kispályás labdarugó, kézilabda és természetjáró szakosztálya volt, melyhez később az asztaliteniszezők, sielők, horgászok, teniszezők és női tornászok csatlakoztak, majd jó felszerelésű fotószerelvény is alakult Dobszay Jenő irányításával és

dr. Szász János szakmai vezetésével. Erről most ennyit, később még visszatérünk tevékenységük és szép eredményeik összefoglalására.

1958. Az 1958-as év elején az ÉM az Iroda elnevezését ÉM PÉCSI TERVEZŐ VÁLLALAT-ra módosította, természetesen ugyanígy járt el a többi hasonló irodánál is. Az ÉM szabályozta a generáltervezés területi illetékességét is. A PTV akkor még nem volt azok között, melyeket ilyen tevékenységre kijelöltek, ezt külön ki kellett vinni. A város- és községrendezési tervezés decentralizálásáról is intézkedtek úgy, hogy ilyen csak kijelölt szervezetek végezhettek. Ezzel kapcsolatban hozta létre az ÉM a "területi megbizotti" funkciót, mely a területi főépítési feladatkör előhírnöke volt. E szerepkört 1958-tól a főmérnök Bálint János látta el.

Az Elnöki Tanács törvényerejű rendeletet hozott arról, hogy fontos és bizalmas munkakört csak büntetlen és feddhetetlen előéletű személyek tölthetnek be. Ezt erkölcsi bizonyítvánnyal kellett tanúsítani. A Minisztertanácsnál felállították a személyügyi titkárságot. A vezető állások betöltésénél ennek a szervnek a véleményét is ki kellett kérni, de azokra is kiterjesztették ennek érvényét, akiket 1956. október 11-ét követően neveztek ki, vagy kaptak más vezető funkciót. Az Építők Szakszervezete és az ÉM együttes határozatot hozott az üzemi tanácsok szervezéséről, de a tervező vállalatokra ez akkor még nem vonatkozott.

A PTV-nél a munkával való ellátottság nagyon egyenlőtlen volt. Két-háromhetes rohammunka után egy-két hetes pangás következett, emellett a IV. negyedévben hirtelen a kapacitást meghaladó megbízások érkeztek. A vállalat a sörgyári tervezés mellett tej és sajt üzemek, gyárak tervezésében is részt vett. Ezek között legjelentősebbek voltak a Pécsi Tejüzem és a Zalaegerszegi Sajtérlelő munkái. A tervezők itt is elsajátították a gyártástechnológiai ismereteket és az üzemi szakemberekkel együttműködve, a szükséges altervezőket szakértő tervezőkként bevonva sikeres ipari együtteseket terveztek, melyek közül különösen a zalaegerszegi emelkedett ki elismerten, jó építészeti színvonalával és ujszerű, jól működő érlelési technológiájával. Az 1953-ban elkezdett sör- és a most meginduló tejipari tervezés elég hosszú időn keresztül sajátságos és a megbízók által elismerten jó tervezői teljesítményt nyújtó profilja volt és maradt a vállalatnak. A gyártástechnológiai tervezésben Horváth Miklós irányításával Wieland János és csoportja jeleskedett. A szép ipari épületek tervezői ebben a korban Köves Emil, Szőke Gyula és Szigetvári János voltak, akiket később mások, pl. Máté Pál, Kiss Tibor, Szerdahelyi Károly követték. A szerkezettervezést Szoyka Pál, Adonyi Iván, Sárdi György, Mayer György végezték.

Ez az időszak a szocreál után elég nehezen indulva újra formálódó építészeti tervezésben határozott fellendülést hozott. A fiatal igazgató, akit korábban is azzal a céllal hoztunk vissza Budapestre szülőhelyére Pécsre, hogy "fertőzetlen" friss építészeti felfogását itt hasznosítsa és terjessze, maga után tudta vinni az építészeket és egészséges vetélkedést

honosított meg. Része volt ennek egy meghívásos pályázat Győr főterének rendezésére, melyen a Tillai-Bálint együttes megvételt, Eger fürdőkörnyék rendezésére kiírt pályázaton pedig a Bálint-Tillai-Dénesi együttes szintén megvételt nyert.

Ebben az időszakban születtek olyan alkotások mint a már említett Zalaegerszegi Sajtér-lelő, a Kolozsvár utcai lakóépületek, a Köztársaság téri Általános Iskola, Komló-Kenderföldi lakónegyed, Kőolajipari Gépgyár Nagykanizsai Telepének épületei, Mecsekaljai 8 tt-es iskola, Kolozsvár utcai lakások, Komló-Hasmányi orvoslakások, Olaszi, Szentlászlói, Szászvári iskolák, OTP lakások a József A. utcában, Pedagógiai Főiskola 12 tantermes Gyakorlóiskolája, Szénbányászati Tröszt Rét utcai lakásai, Uránváros néhány lakóháza, a termelőszövetkezetek számának újabb erőteljes növekedése kapcsán igen sok mezőgazdasági épület.

Az 1958-as év második negyedévében a vállalatnak visszaadták a korábban elcsatolt tervező részlegeket azzal a céllal, hogy szakmailag és létszámailag fejlessze. A Somogy megyei iroda Kaposvárotra, a 3.sz. iroda Nagykanizsán működött. A harmadik negyedévben megszervezték a Baranya megyei Irodát a Baranya megyei ÁÉV-től átvett részlegből. Ennek egy részét azonban az ÁÉV visszatartotta az akkor induló keramzit és panel üzeme tervezésére. Ezért a Baranya megyei Iroda létszámát a központ dolgozóiból kellett kiegészíteni, holott amúgy is hiány volt, főleg gépész és általános mérnökökben. Az új irodát el kellett látni munkával. Az átirányított tervezési feladatok a központban okoztak munkaellátási nehézségeket. Gond volt a megyei irodák elhelyezésével. Volt "tulajdonosaik" visszakövetelték a helyiségeket. A központ Rét utcai helyiségeinek visszaadását is egyre jobban sürgették.

Minthogy az igazgató, Tillai Ernő megbízatása ideiglenes volt, az ÉM pályázatot hirdetett az állás betöltésére. A beérkezett pályázatok értékelése alapján 1958. november 1-ével Benedetti Tibort, a Győri Építőipari Technikum igazgatóját nevezték ki a Pécsi Tervező Vállalat igazgatójává.

1959. Az új igazgató nem találta jól irányíthatónak és ütőképesnek a sok kis egységből álló vállalatot, kifogásolta a munkafegyelem helyzetét, ezért 1959. január elsejével jelentős átszervezést hajtott végre. Két komplex irodát hozott létre, az árelemzési, organizációs és általános mérnöki szakosztályok maradtak korábbi állapotukban. Ugyanakkor további megyei irodákat kapcsoltak a PTV-hez, a Zala megyei Tervező Iroda Zalaegerszegen, a Tolna megyei Szekszárdon működött. Ezekkel együtt a vállalat öt megyei irodát irányított.

A K O N S Z O L I D Á C I Ó É S A Z A Z T K Ö V E T Ő I D Ő S Z A K

A politikai és gazdasági konszolidáció az MSZMP 1957. június végén tartott Országos Értekezletét követően gyorsult fel. Októberben újjászervezték a Hazafias Népfrontot és 1958 novemberében - a választójogi törvény módosítása után - megtartották az országgyűlési képviselői és tanácstagi választásokat. Még az előző Országgyűlés 1958. január 27-28-i ülésén jóváhagyták az éves népgazdasági tervet, majd 1958. június 19-20-i ülésén a II. hároméves /1958-1960/ tervről szóló törvényt. Ez 32 milliárd forintot irányzott elő beruházásokra. A terv többek között előírta az iparágak termelési arányainak a belső és külső igények megkívánta módosítását és a fogyasztói igények színvonalasabb kielégítését. Ekkor kezdődött meg a háztartási gépek, televíziós készülékek százezres nagyságrendű gyártása.

1959 májusában új tervezői díjszabást adtak ki. Megjelent a 9/1959. /IX.1./ ÉM sz. rendelet az állami beruházások műszaki tervezéséről. Ebben az ÉM hatáskörébe tartozó tervező szervek működési köreként a lakó-, ipari-, kereskedelmi-, mezőgazdasági- és középületek tervezését, közművek tervezését, regionális, város és községrendezési tervezést határozták meg. Kimondták, hogy állami beruházások műszaki tervezésével csak e rendeletben felsorolt szervezeteket lehet megbízni. Újra szabályozták a légoltami helyiségek védőképességét.

1960. Az 1960-as év elején jelent meg az 1002/1960. /I.10./ Korm. sz. rendelet a 15 éves lakásfejlesztési tervről. A Kormány azt irányozta elő, hogy ennyi idő alatt mindenkit lakáshoz juttatnak. Egymillió lakást kellett felépíteni - a magasfoku szervezettség és az új építési módszerek kihasználása érdekében - általában új lakótelepeken. Foghijakon Budapesten 20 %-át, vidéken 15 %-át szabad volt építeni. Három emeletesnél magasabb, lehetőleg lapostetős házakat irányoztak elő. Magastető alkalmazása esetén azt be kellett építeni.

Növelni kellett a felszereltséget: lakások 60 %-ában távfűtést, tömb vagy egyedi fűtést, gáz vagy villanytűzhelyet, 45 %-ában beépített szekrényt és 40 %-ában beépített konyhabutort kellett tervezni. Tartózkodni kellett a költséget és építési időtartamot növelő dolgok alkalmazásától, de az anyagi lehetőségekhez mérten biztosítani kellett a használati igényeket és esztétikai követelményeket. A foghij beépítés kivételével a tipustervek használata volt kötelező. Ezeket széleskörű kutatómunkával kellett kialakítani és növelni kellett választékát. A rendelet az építőipari technika fejlettebb módszereire való áttérést irányozta elő, beleértve a nagyüzemi módszereket. Ezen még nem elsősorban a nagypaneles technológiát értették, hanem a könnyebb falazati anyagok használatát, a közép, majd nagyblokkos falazatok készítését. A nagypanellel csak kísérleteket vettek tervbe. A falak vastagságát 25-30 cm-re irták elő csökkenteni úgy, hogy hőszigetelési értéke az addigi-

val maradjon azonos és elégítse ki a hazai klimatikus viszonyok követelményeit. Általában súlycsökkentésre kellett törekedni. A födémek alul-felül sík különféle vasbeton elemek voltak. Az addigi 48 m² alapterület és a felszereltség növelését kívánták a költségek emelkedése nélkül.

Mindezek főleg az állami erőből épített házakra vonatkoztak, de a rendelet azzal is foglalkozott, hogy 400 ezer magánerős lakás építésének feltételeit is biztosítani kell. Közvetetten a lakáshelyzet javítását gondolták elérni azzal is, hogy a "nem megfelelően kihasznált" lakások bérlőire lakbérpótlékot vetettek ki, mely 120-450 forintig terjedt. A "kihasználtság" mértékeként 6-12 m² alapterületű szobánál 1 személyt, ennél nagyobbánál 2 személyt vettek figyelembe.

A terv megvalósítása érdekében 1960. május 10-13 között Lakásépítési Konferenciát tartottak a Magyar Tudományos Akadémia Székházában. Az ÉM utasítást adott ki a lakások és a lakóépületek tervezésének fontosabb irányelveiről. Ebben többek között a következő alapterületeket állapították meg:

2 fős:	20 m ²	/nem teljes háztartás vitelre alkalmas/			
2 fős:	35 m ²	/teljes	"-	"-	/
3 fős:	36 m ²	/nem teljes	"-	"-	/
4 fős:	53 m ²	/teljes	"-	"-	/
6 fős:	70 m ²	/teljes	"-	"-	/.

1960. május 21-én a PTV-t Komló és Pécs /a repülőtéri, ma Uránvárosi lakótelep kivételével/ generáltervezőjének jelölték ki. Az Uránváros generáltervezője ekkor még az Általános Épülettervező Vállalat volt, de rövidesen e feladatot is a PTV szerezte meg.

Ez év szeptemberében csökkentették a magasépítési tervezési díjszabást ipari épületeknél 15 %-kal, kommunálisoknál 10 %-kal, lakóépületeknél 5 %-kal, mezőgazdasági épületeknél 30 %-kal. A belső építészet díját 15 %-kal emelték. A cél a tervezési díj átlag 10 %-os csökkentése volt, de ez nem következett be. Decemberben a 63/1960. ÉM sz. utasítás "Az ÉM alá tartozó tervező vállalatok feladatköréről" rendelkezett. A nem Budapesten dolgozó vállalatok lakóépületeket, az "alacsonyabb rendű" kereskedelmi és középületeket, mezőgazdasági épületeket, technológiával össze nem függő ipari épületeket, ezekhez tartozó közműveket, gyűjtő és lakóépületeket, ezek műtárgyait, tereprendezést és a kertépítést, buktorokat tervezhettek. Elvégezhatték az ezekhez szükséges geodéziai és talajmechanikai munkákat. A Pécsi Tervező Vállalat ezen kívül tej és söripari létesítmények és rekonstrukciók mind technológiai, mind magasépítési tervezésével is foglalkozhatott.

A "magasabbrendű" középületek tervezése a KÖZTI feladata volt, a VÁTI hatáskörébe a regionális és a városi és községrendezéssel összefüggő feltárás, valamint a műemléki épületek helyreállítása tartozott. Életbe lépett a Műszaki Tervezési Munkák Terve /MTMT/. A tervező vállalatok csak az ebben a jegyzékben szereplő munkákat vállalhatták el. Ezt az OT és az ÉM együttesen állították össze. Megindult a szakmérnökképzés.

Ekkor folyt a termelőszövetkezetek újjászervezése, tulajdonképpen a mezőgazdaság szocializálásának befejezése. Ez a vállalatnál a termelőszövetkezetek számára végzendő legkülönbözőbb tervezésekben jelentkezett. Az előző év harmadik negyedévi hozzávetőleg 120, 1960-ban 360 ilyen dokumentációt küldött ki a vállalat.

Mindezekről azért irtunk ilyen részletesen, mert ezek az intézkedések és események adták meg hosszú időn keresztül a PTV működésének kereteit, melyek között a vállalat tevékenkedett és alkothatt. A rendelkezések mennyisége és súlya egyuttal kifejezi a konszolidációt és az ország továbbfejlődését segíteni kívánó szándékot.

1960-ban, de már az előző éven is az építőipari árak változása miatt az összes kivitelezés előtt vagy alatt álló munka költségvetését át kellett árazni. Ezt csak munkaidőn túl lehetett elvégezni, sok nehézség közepette, mert még nem voltak segédletek. A vállalat teljes apparátusát be kellett vonni a feladat elvégzésébe, mert csak úgy lehetett némileg lépést tartani a határidőkre vonatkozó nyomasztó igényekkel.

Érthető, hogy hatalmas volt az iram. Nem csodálható tehát, ha a figyelem néha kihagyott, vagy a tapasztalatlanság /szakmai vagy más is?/ félreértéseket, félreírásokat okozott. "Lazítás" céljából lássunk néhány ilyen Gálhidy Éva gyűjtéséből, költségvetési szövegbeli bakikból:

Hivatkozott számu és bárgyu levelükre válaszolva...

A pincében a párosodás veszélye minden esetben fennáll...

Deszkázás a külső zsaruállások külső oldalán...

Nehéz állvány állkapocs kötésekkel...

Emelőkampók és szintbeállító csavarok lerágása...

Bauxitvörös alapmázolás fehér színben...

Falszegély lágyfedésű tetűhöz...

Rozsdapótló mázolás...

Szerelemgerenda /szelemen helyett/...

Szarufa "szalonképesen" WC deszka.

Kemény Lajos szerint a nagyobb termelékenység érdekében sokszor diktálták a szövegeket. Ennek eredményeképpen a dolog így formálódott: A diktál szöveg: csőjelző gyűrű festése. A leírt szöveg: csipőjelző festése. Az árelemző javított, hogy a hiba feltűnő legyen:

ágyék felett a lágyékra csikálós ecsettel pingálva. A kiegészítés begépeltetett, de azért némi kétely megmaradt, ezért a kolléganő a már lesbenállóktól megkérdezte: Most jó? Biztos, hogy ilyen szövegre ezentul jobban ügylet.

Visszatérve a komolyabb dolgokra: 1960 áprilisában Dénesi Ödön az Ybl-díj I. fokozatát nyerte el volt VÁTI-beli kollégájával, Fodor Lászlóval megosztva, a Pécs Uránváros városrendezési tervéért, illetve lakó- és középületek terveiért. Ez az első Ybl-díj a vállalatnál, de tulajdonképpen főleg Dénesi előző munkahelyén kifejtett munkásságát ismerték el vele. Ugyanebben az évben a vállalat az I. félévben elnyerte az Élüzem címet.

Rohamosan javult a gépkocsi állomány. 1959-ben két, 1960-ban egy új kocsit kapott a vállalat. A két ősrégit a megyei irodák használhatták. Meglepő, hogy a három új kocsit akkor soknak bizonyult, ezért egyet leadtak. Ezzel szemben nem volt megfelelő az író- és szorgópé ellátás. Baj volt azonban a légypogókkal is. Ezeket a raktárból lehetett vételezni és csaknem minden szobában csüngött, több-kevesebb sikerrel ritkította a legyeket. Az újágok is cikkeztek róla, hogy rossz a minősége. Történt egyszer, - mesélte Kemény Lajos - hogy a gépész árelemzőt az irodai adminisztrátor lányok valamivel beugratták. Ez várt néhány napot, amíg a dolog feledésbe merült, majd a következő telefonbeszélgetést kezdeményezte elváltoztatott hangon az adminisztrátorokkal:

Jónapot kívánok, XY vagyok a Magyar Állami Légyfogógyártól. A vállalati gondnokságtól, Farkas elvtárstól beszélek, /így hitelesebbnek tűnt/ felmérést végzünk gyártmányunk minőségéről és hatásfokáról, mert igen sok panasz érkezett be hozzánk. Minden szobát megkérdezzük, így jutottunk el önökhöz is. Kérem sziveskedjék megmondani, van-e az önök szobájában légyfogó? Igen van! És nekünk is van rá panaszunk! Van rajta légy? Igen, de kevés! Több röpköd a szobában mint amennyi ráment. Sajnos ezt a problémát ismerjük. Valószínű az LC 2-es légycsalival van probléma, de ezt mi is másik vállalattól vesszük. Kérem, hogy mi is reklamálhassunk a szállítónknál, sziveskedjék megmondani, hány darab légy van a gyártmányunkon? Hááát, lehet olyan tizenöt darab. Kérem a reklamációhoz pontos adatokra van szükségünk. Nem lehetne megszámolni? Tessék várni, előbb fel kell állni az íróasztalra. /motoszkálás, szünet/ Hát kérem szépen 19 darab van rajta. Élnek még? Igen, egyik-másik még zümmög. Akkor javaslom, hogy tessék a hibás gyártmányunkat levenni, összehajtani és bedobni a szemétkosárba, nehogy a legyek ismét elszabaduljanak. Utána tessék lefáradni a raktárba, mert tiz tucatot hoztam az új, hibátlan gyártmányunkból. Elnézést kérek a zavarásért, köszönöm a fáradozásukat. Kérem! Nagyon szívesen. A lányok csakhamar rájöttek, hogy beugratták őket. A gépész árelemző hetekig elkerülte az adminisztrátorok szobáját.

Ez év július 1-ével a 2084/1958. Minisztertanácsi határozat értelmében ismét át kellett adni a megyékben működő fiókirodákat, ezuttal a megyei tanácsoknak. Ezzel az időponttal

alakultak meg a ma is működő önálló tanácsai tervező irodák. Sajnos a fő célkitűzés, fejlesztésük, komplexsége tételük - szakemberek hiányában - nem sikerült az eredetileg elképzelt mértékben, főleg gépész tervezők hiányoztak. A tanácsok nem segítették lakásokkal az ő érdekeket szolgáló szakember szerzést. A központban a szakági arányok kielégítően alakultak, bár a statikusok túlsúlyosak voltak. A 3.sz. Siófoki Iroda, mivel azt a vállalat alapította, megmaradt irányítása alatt. Ez az iroda tulajdonképpen annak az épületnek a földszintjén működött, melyet a vállalat szerzett meg a Fonyód-bélatelepi üdülő helyett. A nyaralók számára a tetőtérben voltak szobák.

A siófoki iroda megszervezését és vezetését Kopári Dénes okl. építészmérnök vállalta. Családjával, két gyermekével költözött Siófokra és sokáig a házban kialakított egyetlen szobában és szükség konyhában éltek igen nehéz, de nagy lelki erővel, aránylag vidáman viselt körülmények között. A vállalat célja a siófoki irodával az volt, hogy megszerezze a Balaton körül várható színvonalas tervezési munkák egy jelentős részét. Ez az elgondolás nem vált be a várt mértékben. Egyik oka az volt, hogy az adott - sok szempontból elég mostoha - körülmények között a szakember állományt nem lehetett kellő szintre emelni. A másik ok, hogy a tervezési munkák elosztása Budapesten történt, ahol az ottani tervező vállalatok súlya, hatása érvényesült, s így a tó környéki munkáknak csak egy kis része került be a Pécsi Tervező Vállalat Műszaki Tervezési Munkák jegyzékébe.

A siófoki iroda színvonalának emelését a vállalat a munkakörülmények javításával is próbálta segíteni. Ezért üdülő-iroda telkén egy új kétszintes irodaépületet emelt. A régi épület ettől kezdve teljesen üdülés célját szolgálta. Néhány év múlva - 1967-ben - a SZOT - üdülőhálózata fejlesztése érdekében - ki akarta sajátítani a két épületünket. A vállalat akkori igazgatójának sikerült elérnie, hogy kisajátítás helyett előnyös csere jött létre. A SZOT felajánlotta, válasszon a vállalat néhány régebbi üdülője közül. Az igazgató a szakszervezet vezetőivel együtt akkor választotta ki a mai boglárlellei üdülőt és Siófokon egy kétszintes házat, melybe az iroda költözött.

Megkezdődött a vállalat új pécsi irodaháza I. ütemének építése. Az ÉM-től kapott pénzüsszeg csak az alagsorra és földszintre volt elegendő. A jobb jövő és az ígéretek reményében ezt célszerű, de szükséges is volt elkezdeni, mert a Rét utcában a dolgozók már sehogy sem tudtak elférni. A jövő reményében került sor a talajmechanikai részleg megerősítésére is. Ehhez nem csak gépek, hanem fogyóeszközök is szükségesek voltak. Egyfajta talajmechanikai vizsgálathoz olyan segédeszközre van szükség, amely rugalmas is, és a vizet sem engedi át. Ehhez a tárgyhöz úgy lehet legegyszerűbben hozzájutni, hogy az ember elmegy a drogériába, vagy a háztartási boltba és megvásárolja. Ez a tárgy gumiból van és elsősorban nem talajmechanikai vizsgálat céljára gyártják. Az emberek által szokásosan vásárolt mennyiség 1-2 darab, ugyanis hosszabb tárolás után ernyed és nem tölti be hivatását. Történt, hogy egy talajmechanikusunk, Majorosi Károly vizsgálati célra ilyet kívánt

vásárolni a háztartási boltban. Nos, kollégánk odalépett a pulthoz és kertelés nélkül előadta, hogy mit kíván vásárolni. Hány darabot tetszik? Kérdezte az eladó. Százat! Hangzott a kurta válasz. Az eladó nagyot nézett, de szó nélkül becsomagolta az árut. A pénztárosnő, aki végighallgatta az üzleti akciót még nagyobb nézett, mikor barátunk közületi blokkot kért elszámolásra. Nem tudta legyőzni kíváncsiságát és megkérdezte: Tessék mondani, miért kell magának ilyen sok gumi? Mert családi est lesz a vállalatnál! Volt a válasz. Aki ezt föllelevenítette: Kemény Lajos.

1961. Az ÉM 1961. július 1-jével életbeléptette az Országos Építésügyi Szabályzatot és hatályon kívül helyezte az Építés és Közmunkaügyi Minisztérium 1947-beli hasonló vonatkozású rendeletét.

Tillai Ernő április 15-ével megkapta az Ybl-díj I. fokozatát a mecsekaljai 8 tt-es iskola építészeti kialakításáért. Ez volt a vállalatnál a második Ybl-díj.

Egy sokáig élő intézkedést hoztak: a 39/1961. ÉM sz. Közlemény hatósági alapárát állapított meg egyes típusépitményekre. Ezek, mint ma is, a szint feletti munkákat foglalták magukba, külön budapesti és külön vidéki árakkal. A jegyzékben szereplő lakások közép-blokkosak és hagyományosak voltak. Junius 10.-étől kezdve új épületekbe légoltami óvóhelyet nem kellett betervezni. Képesítéshez kötötték a műszaki rajzoló munkakörbe való felvételt, és képzést indítottak részükre.

Az 1961-es év a vállalatnak sok gondot hozott. A megyei tanácsok nagy ütemben fejlesztették saját tervező irodáikat. Ekkor már lakásokat is juttattak a jelentkező szakembereknek s így színvonaluk jelentősen emelkedett. Beruházásaikat is lehetőleg ezekhez az irodákhoz irányították. Ez a PTV-től sok munkát vont el. Az OT jegyzéke és az MTMT szerint a vállalat munkával el volt látva, a valóság azonban egész más volt. A Tervezési Főosztály a többi vállalatoktól irányított ide munkát. Még Vas, Fejér, Bács-Kiskun megyékbe is el kellett menni dolgozni. Ez természetesen rontotta a munkavégzés hatásfokát. Csak rendkívül rugalmas vállalkozási módszerekkel lehetett elérni az éves tervteljesítést, holott a II. negyedévben csak 89 %-os tervteljesítés volt, ami még soha nem fordult elő. A beruházók a Beruházási Kódex előírásai ellenére sem adtak időben megbízást, pl. a programok készítésére. Mindezek mellett az ÉM gyakran ellenőrizte a szerződések szabályosságát és az általa előírt dijszázalék betartását. Ekkor 1,85 volt a dijszázalék és a mérlegbeszámolóban részletesen taglalni kellett, hogy ez miért ennyi. Egyik ok az volt, hogy nőtt a kis és közepes munkák aránya, amelyek kevésbé rentábilisak mint a nagyobbak. Most már panaszkodott a vállalat, hogy a megnövekedett működési terület miatt a két gépkocsival nem lehet a feladatokat ellátni.

A nehézségeken az segítette át az irodát, hogy szervezete - felső és középvezetése - ütőképesnek bizonyult, két komplex magasépítési iroda működött, dolgozói pedig rugalmasan és szorgalommal végezték munkájukat. Külön irodába vonták össze a városrendezést, az általános mérnöki szakosztályt, az árelemzést és organizációt. A mérnökök aránya 32 %, a feldolgozóké 68 % volt. A szerződés kötést a tervosztály végezte, de az előkészítésbe bevonták a tervezőket. Később az bizonyult jobbnak, hogy a műszaki előkészítést maguk a tervezők végezzék. A nehézségek áthidalásának másik segítője a munkaverseny volt. A miskolciakkal közösen kidolgozott feltételekkel a két vállalat versenyt hirdetett meg, melyhez többen csatlakoztak.

1962. Elkészült az új iroda alagsora és földszintje. 1962 elején ide beköltözött a főkönyvelőség és a városrendező csoport. Az ÉM jóváhagyta az épület befejezésének beruházási programját és műszaki tervét.

Április 3.-án Köves Emil az Ybl-díj I. fokozatát kapta meg bölcsődék és iskola tipusterveinek magas színvonalu kimunkálásáért, a Komló-Dávidföldi 16 tt-es, valamint a Pécs-Féyhégyi 8 tt-es általános iskola tervéért. Nem sokkal később négy hétre tanulmányutra küldte ki az ÉM Olaszországba, oktatási intézményekkel kapcsolatos tapasztalatszerzésre.

Áprilisban az ÉM a vállalatot élüzem címmel tüntette ki az 1961 második félévi eredményeiért.

Megjelent a 2/1962. ÉM sz. rendelet a területi főépítészekről. Feladatuk "A város /község/ rendezés követelményeinek egységes érvényre juttatása..." A miniszter nevezte ki őket, Budapesten a VÁTI-ban volt a székhelyük. Baranya és Tolna megyék főépítésze Virágh Pál, a Balaton környéké Farkas Tibor, Somogy és Zala többi területé Peregi Tamás lett.

Rövidesen, 1965 februárjában Dénesi Üdönt főépítész-helyettesi teendőikkel bízták meg Baranya és Tolna megyékre, valamint Pécsre. Már a következő évben, Virágh Pál után Bálint Jánost, majd 1966-ban Dénesit nevezték ki Baranya, Tolna és Pécs főépítészévé.

A területi főépítészek kinevezése jó alkalmat ad arra, hogy szóljunk a vállalat ez ideig kifejtett városrendezési tevékenységéről. Jó segítség ehhez Dénesi Üdönnel a Műszaki Tervezés 1963. évi 1. számában megjelent cikke. A városrendezéssel foglalkozó egységet 1958-ban alakítottuk meg, hozzávetőleg egyidőben Miskolccal és Győrrel. Az egység 5 főből állt, három tervezőből és két rajzolóból. Működésük célszerűsége abban mutatkozott, hogy sok helyi információ és közvetlen kapcsolat révén az igényeket, szükségleteket és lehetőségeket jobban ismerték s így feltehetően jobban és rugalmasan is tudták érvényesíteni, mint azt Budapestről tenni lehetett. Az első időkből való magukra hagyatottságukat később enyhítették az ÉM-ben tartott konzultációk, majd az ÉM területi főépítészének működése.

Néhány addig készített rendezési terv: Pécs, Diósi-dűlő rrt /1959/, Barcs, Szentlőrinc, Kaposszekcső, Abaliget-Orfű rrt-je /1959-62/, Pécs belváros /1960/, Déli városrész /1960/, Mecsekalja rrt-je /1962/ stb. Ujszerű, de sajnos azóta nem követett kezdeményezés volt a Nyugati városrész városrendezési művezetése.

Egy megemlékezésre méltó dolog: a 45/1962. ÉM sz. utasítás a termofor /gyűjtő/ kémények hibáinak kijavításáról intézkedett. Ez a kálvária máig sem szűnt meg. Az 58/1962. ÉM sz. utasítás szerint a tervezőknek egy éves kivitelezői gyakorlatot kellett szerezniök, ennek hiányában önálló tervezéssel nem voltak megbízhatók. A 32 évnél idősebbek ebben saját kérésükre vehettek részt. Ez a rendelkezés csak igen kis részben teljesült. Az ÉM Tervezési Főosztálya elég sok felmentést adott, mert a tervező vállalatoknak szükségük volt dolgozóikra, ugyanis az, hogy a kivitelezők cserébe küldjék el saját embereiket, csak papíron maradt.

Ebben az évben fontos műszaki fejlesztési folyamat indult a vállalatnál. Már 1961-ben átvette a paneles épületek tervezését a budapesti Általános Épülettervező Vállalattól, s az általuk tervezett épület egyszeri adaptálása után Tillai Ernő kezdte meg az új épületek kidolgozását, melyekből 1962-ben 79, 1963-ban már 434 paneles ház épült fel Pécsen a nyugati városrészben, a mai Uránvárosban.

Az 1962-es évben kedvezőbb volt a munkaellátottság mint korábban. Ekkortól kezd érezhetővé válni az ötéves tervek futásával kapcsolatos ciklikusság. Ez abban jelentkezett, hogy a tervidőszak elején a beruházói igények tisztázatlansága miatt kevés volt a munka, a második évtől kezdve nekilendült a tervezés és egyre gyorsuló ütemben az utolsó előtti évben érte el csúcspontját. Utána pangás következett oly mértékben, hogy ezekben az években a tervező vállalatok munkaellátása és tervteljesítése mindig nagy veszélyben volt, s csak igen rugalmas magatartással és rohammunkákkal sikerült úgy-ahogy a veszteséges gazdálkodást elkerülni. Ugyanígy ciklikusság évente is jelentkezett. Ez sajnos, még ma is így van. Egyik oka volt, hogy későn hagyták jóvá az ötéves terveket és az első év tervszámait. Ez aztán fokozódó késleltetéssel végiggyűrűzött a beruházások teljes folyamatán.

Az 1959-1963-ig terjedő időszak jelentősebb tervezési munkái közül a következőket említhetjük meg:

Pécsen a Köztársaság téren a 16 tt-es iskolát, 100 fős óvodát, a Vizügyi Igazgatóság székházát, diszkutat, Bolgárkert nagypaneles lakásokat, a hozzátartozó kommunális épületekkel, a Jókai uti 20 tantermes iskolát, a Mecseken a Fenyves Szállót, a Jókai uti foghíjbeépítést, Meszesi OTP fiókot, és 500 fős legényszállást, a Nemzeti Színház korszerűsítését, a Magaslati uti OTP társasházakat, a Pedagógiai Főiskola Diákotthonát és Gyakorló iskoláját, OTP házakat a város több helyén, a Pannónia Sörgyár főzõházát és más üzemi épületeit, a RÖVIKÖT raktárát, a Pécsi Tejüzem épületeit, az MNB Székház bővítését, Komlón a

Hasmányi orvoslakásokat, a Kenderföldi és Felsőplatói épületeket, a Sellyei Pártszékházat, a Harkányi Reuma Kórház bővítését, a Bonyhádi 8 tantermes középiskolát, a kaposvári lakásokat, a Nagykanizsai Üveggyár épületeit és a Kőolajipari Vállalat irodaházát, a sárbogárdi irodaházat és művelődési otthont, a székesfehérvári Stop Bisztrót, a veszprémi KÖJÁL épületét, a kiskunhalasi gimnáziumot, a zalaegerszegi MNB székházat és lakásokat. Láthatóan kiterjedt volt a működési terület. Ezeknek a létesítményeknek az építész tervezői a már eddig is jelentős tervezői multtra visszatekintő: Köves Emil, Tillai Ernő, Szőke Gyula, Kiss Tibor, Szigetvári János, Szerdahelyi Károly, Máthé Pál, Németh Imre voltak.

Első terveivel - így a Pécsváradi 12 tt-es iskolával, a kaposvári Gépszerelő Intézet 16 tt-es gimnáziumával és 200 fős diákotthonával és a Nagykanizsai Sörgyár új silóblokkjával és manipulációs tornyával - mutatkozott be az 1959 elején vállalatunkhoz került Erdélyi Zoltán.

Sikeres tervpályázati eredmények is születtek. Székesfehérvár városközpont rendezésére kiírt pályázaton Bálint János és Dénesi Ödön II. díjat /1959/, Várpalota városközpont /1959/, Szeged Északi Városrész /1960/, Szeged Tisza-part /1960/ rendezésében ugyancsak ők megvételt nyertek. A sorozat folytatódott a Mosonmagyaróvári városközpont rendezésére kiírt pályázaton Bálint-Dénesi I. díjat /1961/, Tiszaszederkény Ujváros rendezésére kiírt pályázaton pedig II. díjat /1963/, Sztálinváros-, Római tábor pályázaton Bálint János II. díjat /1962/ nyertek. Győr Nádorváros rendezésére kiírt pályázaton /1962/ Benedetti Tibor tervét, valamint Szigetvári-Tillai-Bálint tervét megvételtben részesítették. Tiszaszederkény Ujváros rendezésére /1963/ kiírt pályázatra két kollektiva adott be művet. A Bálint-Dénesi együttes 22.000.-Ft-os megvételtben, a Bálint-Dénesi-Gonda-Szigetvári kollektiva pedig megvételtben részesültek. Benedetti Tibornak a szocialista falu eszmei kialakítására vonatkozó pályaműve II. díjat /1963/, Benedetti Tibor, Köves Emil és munkatársuk Szoyka Pál blokkos iskolák kialakítására kiírt tervpályázatára benyújtott terve III. díjat nyert /1963/.

A tervpályázatok jelentősége abban nyilvánult meg, hogy összemérhetővé tette a vállalat tervezőinek képességeit, elismerést jelentett személy szerint nekik, de rajtuk keresztül a vállalatnak is. Több jelentős megbízás a díjazott pályaművekben megfogalmazott jó koncepcióknak a kiírók által való elismertsége következtében került - és kerül ma is - a vállalatához.

Jelentős tipustervezés folyt. Ekkor készültek a 12 tantermes típus iskola, 150 fős és 250 fős művelődési házak, a D₁ jelű panelépületek tipustervei. Az Óbudai Kisérleti lakótelepre egy 87 lakásos ház és 5 lakásos sorház prototípus terveit készítették el a vállalat tervezői: Köves Emil, illetve Szőke Gyula. Ekkor indult a vállalat életében később is nagy szerepet betöltő kórháztervezés a Harkányi Reuma Kórház bővítésével, a kaposvári és pincehelyi kórház rekonstrukciójával, a siófoki és dombóvári 400 ágyas kórház és rendelőinté-

zet tervezésével /melyek részben a Debreceni Tervező Vállalat terveinek ismételt felhasználásával készültek/.

1963. Az 1963-as évben teljes vezetőség változás következett be. Május 10.-én a főkönyvelőt, Kardos Lajost nyugdíjazása miatt felmentette és helyébe Pap Imrét nevezte ki a Tervezési Főosztály vezetője. November 15.-én Benedetti Tibort, az igazgatót a Baranya megyei Pártbizottság munkatársává, gazdaságpolitikai osztályvezetőnek nevezték ki, miután jó munkája elismerésével felmentették igazgatói teendői alól. Helyette Bálint Jánost, a főmérnököt nevezték ki igazgatónak és Szoyka Pált, az egyik iroda vezetőjét főmérnöknek. Változás történt a pártszervezet vezetésében is. Még 1962-ben Borsos Tibor lett a pártalap-szervezet titkára s ezt a funkcióját 1973-ig látta el. A szakszervezet és a KISZ vezetői továbbra is Marosi József, illetve Pap József maradtak.

Amint a munkák egy részének felsorolása is mutatja, ez évben már erős tulterhelés volt, annak ellenére, hogy a vállalat vezetése szervezési intézkedésekkel ezt igyekezett megelőzni. Vállalati direktív és irodai operatív programozás folyt, de az egyenlőtlen terhelést ezzel is csak némileg lehetett kiegyenlíteni.

A vállalat növelte mélyépítési, gépészeti és geodéziai kapacitását, hogy kevesebb munkát legyen kénytelen altervezésbe adnia és kevésbé függjön más vállalatok határidejeitől. A fejlesztés szükségességéről sikerült meggyőzni a Pécs Városi Tanácsot, mely 10 lakást bocsátott az iroda rendelkezésére. Ennek ellenére csak két új mérnökkel lehetett a képzettségi szintet emelni, mert csak ennyit irányítottak ide az ezzel foglalkozó szervek. Egyik mélyépítő tervezőnk, Szántó Péter, fél évig a MÉLYÉPTERV-nél sajátította el a gázhálózatok tervezését.

Az év folyamán javult a felszereltség. Talajmechanikai furó és laboratóriumi berendezést sikerült venni. Beszereztünk automata szorzógépet, villamos összeadó és írógépet. Volt két személygépkocsi és egy furgon, de szükséges lett volna még egy személy és egy műhelykocsi a talajmechanikának.

Az 1961 óta megjelenő Műszaki Tervezés c. folyóirat ebben az évben közölte Szigetvári János cikkét a vállalatnál végzett népi műemléki kutatásokról. Ebben megemlíti, hogy ez a tevékenység már 1954 óta folyt. Ő és lelkes társai először szabadságuk terhére, de rövidesen vállalati kiküldetéssel végezték ezt a szép, nemes időtöltésnek számító gyűjtést. Már 1966-ig 100 községben 400-nál is több emléket mértek és rajzoltak fel, fotóztak. A Balaton körül, a Zselicségben, Ormánságban, a Fertő-tó, a Duna mentén, Kalocsa vidékén, Pécsvárad és Szigetvár környékén végezték ezt az értékes munkát, 2000 km-t járva be motoron és gépkocsin. Szigetvári azóta sem hagyta ezt abba, s mint majd később látni fogjuk, munkájának jól megérdemelt elismerése nem maradt el.

1964. Az 1964-es év áprilisában az MSZMP KB. határozatot hozott az építőiparral kapcsolatban. Ebben az eredmények mellett azt állapította meg, hogy nem teljesítette termelési és önköltségi tervét, jogos minőségi kifogások merültek fel. Nem sikerült elérni a beruházások koncentrálását és az előkészítési munkák javítását, elmaradás volt a termelésszervezés terén. Szükségesnek tartotta a KB. az építőipar állóalapjainak nagyobb mérvű növelését, az irányítás megjavítását, az eszközök hatékonyabb felhasználását, a gyorsabb műszaki fejlesztést, egyes folyamatok gépesítését. Az építést mielőbb szerelőipari tevékenységgé kell tenni és gazdaságilag indokolt részét előregyártó-ipari üzemekben kell elvégezni, hangoztatta a határozat. Arra is intézkedett, hogy a Beruházási Kódexet módosítani kell. Ennek kapcsán le kell választani a tervezőkről azokat a részfeladatokat, melyeket célszerűbb a kivitelező és gyártó szervezetnél elvégezni.

A díjazás megújítását is előírta, úgy hogy annak alapja a beruházási költségnormák legyenek s a tervezők érdekeltsége azzal legyen összefüggésben, hogy tullepik-e vagy csökkentik a normatív költségeket. Az ÉM ugyanakkor szabályozta a beruházások megvalósítási időtartamát. Az ezt követő főosztályi értekezleteken, a feladatok részletezése mellett elhangzott, hogy az öt vidéki tervező irodát 500 fős nagyságúra célszerű fejleszteni. A tanácsai irodák szerepkör bővítése is felmerült, többek között gazdasági tervezési és igazgatási, valamint főépítész feladatokkal. E határozatok csak részben valósultak meg. Időnként vissza-visszaköszöntek, a problémák nehezen és csak részben oldódtak meg.

Megvalósult viszont az építés iparosítása, ennek keretében a nagypaneles építés elterjedése. Ezt többen már akkor is tulzásnak tartották, főleg azt, hogy kevés gondot fordítottak az un. korszerű hagyományos építéstechnológiák párhuzamos fejlesztésére. Mint sokmindenben, ebben is átestünk a ló tulsó oldalára. Főleg és elsősorban a kivitelezők olyan esetekben is erőltették az előregyártást, mikor nyilvánvaló volt, hogy nem ésszerű. Divat lett a "technológiai váltás" a kis üzemeknél is az előregyártás irányába. A tervezők és beruházók tehetetlenek voltak a kivitelezők monopol helyzetből eredő diktátumaival szemben. Az is igaz, hogy egyesek nem kellő kivitelezői ismereteik miatt nem mindig voltak eléggé felkészült vitapartnerek sem.

A Pécsi Tervező Vállalat, szerénytelenség nélkül - most utólag is - állithatja, hogy elsősorban a paneles városrészek építészeti és városrendezési tervezése terén más vállalatoknál korszerűbbet, szebbet alkotott. Ez annak is következménye, hogy a vállalat vezetésének mindjárt a kezdetben sikerült igen jó képességű, tehetséges embert állítani a tervezés élére Tillai Ernő személyében. Eleinte ő sem nagy lelkesedéssel állt kötélnek, de lassan kedvet kapott hozzá, és meg is akarta mutatni, hogy mit tud egy ilyen kategóriában is. Nem lennének igazságosak, ha elhallgatnánk azt, hogy a Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat vezetői és dolgozói is rugalmasabb partnerek voltak, mint az "igazi" házgyárak emberei. Tervezőinket és kivitelező partnerünket még nem fertőzte meg a "házgyári merevgörccsöt

okozó vírus", mely mellett ott érthető komplikációkat okozott az eszközállomány óriási értéke is, melyet valóban hatékonyan kellett kihasználni.

Szó volt a Beruházási Kódex módosításának szándékáról. Kell, hogy erről, az akkori időben nagyon sokat szidott könyvszerű kiadványról is megemlékezzünk. Igazi címe; A beruházások és felújítások rendjéről szóló 45/1951. /XII.9./ Korm.sz. rendelet. Részletesen foglalkozott a fogalmak meghatározásával, a beruházások és felújítások népgazdasági és gazdasági-műszaki tervezésével, az előkészítés munkarészeivel, a kiviteli tervek tartalmi követelményeivel, felújításokkal és tipustervekkel, tervpályázatokkal, művezetéssel, pénzügyi forrásokkal és lebonyolítással, elszámolással, üzembehelyezéssel, képzőművészeti alkotásokkal. Tehát átfogta az egész folyamatot. 1968. január 1-ig, az új gazdasági irányítási rendszer bevezetéséig volt érvényben. Hogy miért szidták? Egyrészt mert túlszabályozott az akkori viszonyok lehetőségeihez képest. De azért is, mert kényelmetlen - de szükséges - fegyelmező erőként hatott. Hatályon kívül helyezése után érezte mindenki, hogy szükséges volna valami, ami rugalmasan pótolná. Az azonban máig sem született meg, hanem gyakran változó, egymást módosító, eléggé nehezen áttekinthető rendelkezések hosszú sora következett.

Az iroda 1964-ben költözött mai helyére a Rákóczi ut /Kórház tér/ 1. szám alatt felépült, ekkorra már befejezett épületébe.

Röviddel ez után módosulás történt a szakszervezet és a KISZ vezetésében. A szakszervezeti bizottság titkára Takács János /1965-től 1966-ig/ lett, a KISZ-titkári teendőket Drégely Tamásné vette át.

Pécsett állandóan gond volt a külföldi középületek részére helyet találni. Ezért a Megyei Pártbizottság kezdeményezésére elhatározták a történelmi belvároshoz déli irányban csatlakozó un. Városközpont létrehozását. Országos nyilvános tervpályázatot irtak ki a rendezési terv beszerzésére. A II. díjat Dénesi Ödön nyerte el

Darnyik Sándor I. díjas terve mellett. Természetes volt az a döntés, hogy a tervezés helyben történjék, így a Pécsi Tervező Vállalat felkészült a feladatra, melyről még később szólnunk. További siker volt, hogy a Bálint János - Erdélyi Zoltán - Szőke Gyula trió Miskolc



A PÉCSITERV új irodaháza Pécs, Rákóczi ut 1. szám alatt. Építész: Szőke Gyula

városközpont rendezési pályázatán III. díjat nyert.

1965. 1965. április 17.-én a vállalat igazgatója Bálint János Ybl-díj kitüntetésben részesült a Baranya megyei ipari régió építészeti kulturájának másfél évtizedes fejlesztéséért.

Az év áprilisában ÉM utasítást jelentettek meg a STASA fődémpallók alkalmazásáról. Ezt a fődémpallót NDK-beli szabadalom alapján, NDK gépekkel készítette a Baranya megyei ÁÉV. Nagy költséggel hatalmas szabadtéri gyártótelepet építettek a Gyárvárosban a Fürst S. ut és a bányavasut kereszteződésének DNY-i sarkában. Minthogy ez új termék volt, a tipustervek és a már kész más tervek nem ennek felhasználásával készültek, ezért nem volt rendelés, gond volt a termék értékesítésével. Az ÉM kötelezővé tette használatát elsősorban Baranya, Somogy, Tolna és Zala megyékben, másodsorban Csongrád, Vas és Bács megye egyes részein. A PTV a szükséges áttervezéseken kívül koordinációs tevékenységet végzett. Ennek keretében figyelemmel kísérte az áttervezéseket minden, a területen működő vállalatnál, összeállításokat készített a helyzetről és a várható rendelésekről. Ennek ellenére egy jó ideig a BÁÉV nem tudta elérni a gyártással azonos ütemű értékesítést. A termék salakbeton alapanyagból készült, a közelben lévő salakhegy anyagának újraégetés utáni felhasználásával /hogy csökkenjen kéntartalma/. Acél huzalokkal feszített szerkezet volt, kör alakú üregekkel.

Az akkori vállalati helyzetet, a működés színvonalát jól jellemzik a Tervezési Főosztály által végzett vizsgálat megállapításai, helyesebben annak megvitatását követő vállalati döntések, melyek a következők voltak:

- Nincs szükség lényeges új intézkedések kiadására, mert a már kiadottak - az ügyrendet is beleértve - lényegében megfelelnek.
- Ezek következetes betartásáról és ellenőrzéséről kell gondoskodni.
- Fokozni kell a feldolgozók felelősségét munkájuk alaposabbá tétele érdekében.
- A költségvetések már ellenőrzött tervekről készüljenek.
- A művezetés hatékonyságát továbbképzéssel kell javítani.

Intenzív szakmai, politikai és plgári védelmi oktatás folyt. Jók voltak a dolgozók munka- és életkörülményei. A központban lévő nagyterem akkor még szórakozási lehetőséget is nyújtott és az étkeztetés szintén ott folyt, a Vendéglátó Vállalattól hozott és itt melegített ételből. Sajnos a létszámnövelés miatt a terembe később irodát kellett berendezni és az alagsorban alakult ki az étkező helyiség. A Siófokon lévő irodaépület tetőtéri 6 szobája évente 25-30 család üdültetését tette lehetővé.

A munkaellátottság kedvező volt. Az irodák komplexitása miatt kevés altervezőt kellett bevonni és ez segítette az aránylag gyors átfutást. Jól működött a technológiai tervező csoport Horváth Miklós és Wieland János irányításával a sör és tejipari üzemek tervezésénél és rekonstrukciójánál.

1966. Az 1966-os év a III. ötéves terv lakástervezési irányelveire vonatkozó MOTI 37-65. életbeléptetésével indult. Közvetlenül utána az új díjszabást tették közzé. Már voltak saját tulajdonú gépkocsik és engedélyezték ezek hivatalos célra, térítés ellenében való használatát, ha gazdaságosabb volt, mint a menetrend szerinti közlekedési eszközökkel való utazás /a térítés 0,70-0,80 Ft/km/. Tekintettel az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésének közeledtére, enyhítettek bizonyos kötöttségeken: így pl. nem negyedévente, hanem félévente kellett mérlegbeszámolót készíteni. A tervezésre való kijelölés, amelyet a Tervezési Főosztály Közgazdasági Osztálya végzett, még fennmaradt.

A vállalat kísérletképpen teljesítménybérezést vezetett be, melynél a kulcsszám az volt, hogy - ÉM engedéllyel - 1 % túlteljesítés esetén 0,5 % béremelést lehetett végrehajtani. A bérrendszer jelentős kapacitást tárt fel, segítette a munkaidő, fegyelem, szerződéses kötelezettségek betartását, csökkentette az átfutási időt, növelte a kereseti lehetőséget és ezzel a munkakedvet.

A vállalat a Rákóczi út 77. sz. alatt és a Semmelweis utcában emeletráépítést szervezett, mellyel mintegy 30 dolgozóját tudta lakáshoz juttatni.

Az 1963-66. években a jelentősebb munkák a következők voltak: Pécssett az Állami Erdőgazdaság irodaháza, az Árhivatal 500 vagonos tárháza, az Orvostudományi Egyetem 400 fős kollégiuma, a Munkaügyi Minisztérium 400 fős tanuló otthona, a Tiborc utcai 16 tt-es iskola, az OTP társasházak a Petőfi, Bátor és Tiborc utcában, a Meszesi 12 tt-es, Attila utcai 20 tt-es gimnázium, a Mecseki Camping, a Balatonzamárdi 500 fős gyermeküdülő, a Kőolajipari Vállalat siófoki irodaháza, a Siklósi Pártszékház, az Enyingi 8 tt-es gimnázium, a Nagyatádi művelődési ház, a Székesfehérvári 400 fős munkásszállás, Szekszárdon a 8 tantermes gimnázium és 400 fős tanuló otthon, a Babits Mihály Művelődési Ház, továbbá lakások, a Nagyatádi 400 ágyas Kórház és rendelőintézet, Mohácson lakások.

1967. Az 1967-es évben újabb kötöttségeket oldottak fel. Hatályát veszítette a Beruházási Kódex, továbbá a Műszaki Tervezési Munkák Terve /MTMT/, vagyis a vállalat ettől kezdve saját és partnerei elhatározása szerint vállalkozhatott. Szerződéskötési kötelezettsége volt azonban a Kormány által kijelölt beruházásoknál, nagyberuházásoknál, a tipustervezés tervében lévő munkáknál.

Az ÉM kiadta az ME 95-67 sz. műszaki előírást a paneles lakóépületek tervezéséről és kivitelezéséről. Megalapították a Legjobb Lakóház nivódijat. Az Elnöki Tanács az Építésügyi Minisztériumot Építési és Városfejlesztési Minisztériummá szervezte át. A Gazdasági Bizottság 9/1967. sz. határozata az új beruházási rendszer kialakításának fő kérdéseiről azt mondta ki, hogy az új beruházási rendszert arra az alapelvre kell felépíteni, hogy a felsőbb szervek egyrészt a népgazdasági tervek keretében határozzák meg a fő elosztási arányokat és az ezek irányába terelő közgazdasági eszközöket. Másrészt a jelentős beruházásokat a Kormány központilag dönti el. A központi döntés mellett jelentős szerepet kellett biztosítani a vállalatoknak, tanácsoknak és egyéb szervezeteknek, egyes döntéseket ezek kezébe utalták.

Az ÉVM ujjaszervezése kapcsán megszüntették a Tervezési Főosztályt és a PTV a Vállalat-felügyeleti Főosztály közvetlen irányítása alá került, melynek szemlélete elsősorban kivitelezői nézőpontu volt.

A vállalat az előző évben elkezdett egyösszegű bérutalványozás alapján dolgozott. Ennek lényege az volt, hogy a terv és előkészítő osztály az árbevétel és ennek szakági arányai, továbbá a munka bonyolultságának figyelembevételével megállapította és utalványozta az egyes tervező egységeknek járó többletbért. Ez volt a bázis, melynek 1-1 %-os telteljesítéséért járt a 0,5 %-os többlet.

Az ÉVM engedélyével létrehoztuk a beruházási csoportot dr. Kiss Gyula vezetésével. Ez főleg a pécsi Koordinációs Városközpont szervezésével foglalkozott, ellátva a generáltervezői és lebonyolítási feladatokat. A városközpont létrehozásának fő céljai a különböző középületek számára való területbiztosítás, az egységes területelőkészítés és beépítés révén gazdaságos területfelhasználás, hatékony közművesítés, egységes és korszerű építéstechnológia alkalmazása, és egységes városkép megteremtése voltak. E célok végül is lényegüket illetően teljesültek, de sok nem várt nehézség árán. Az egyik legnagyobb gondot a megvalósulás elhúzódása és az ez alatt bekövetkező áremelkedés okozta.

A vállalat igyekezett felkészülni az 1968 elején kezdődő változásokra. Ehhez egyrészt jó előfeltétel volt, hogy az év vége felé az 1968-as év kapacitását már 75 %-ban szerződéssel lekötötték, másrészt igen nagy gondot okozott a beruázók óriási terveztetési igénye. Valószínűsíthető, hogy az építetők megpróbáltak mindent, amit csak lehetett még a régi mechanizmus körülményei között - a rendelkezésükre álló pénzükből - megterveztetni.

A létszám növekedése miatt szükség volt az irodaház bővítésére. Ebben az évben készült el a hátsó toldalékszárny, mely mintegy 30 fő elhelyezésére volt alkalmas. Az akkori létszám ezzel is csak úgy-ahogy fért el.

Ez az év is hozott tervpályázati sikert. A Szegedi Olajközpont országos tervpályázatán Erdélyi Zoltán megvételt nyert.

Az új gazdasági irányítási rendszer életbelépése közeledtének idejében 1967-ben a regionális vállalatok és az ÉVITERV /Szerelőipari Tervező Vállalat/ szervezett együttműködésüket határozták el. Induláskor az együttműködésben négyen vettek részt, majd 1969-ben bővült ki a résztvevők száma 6-ra /az öt regionális vállalat és az ÉVITERV/. Akkoriban a vállalatok vezetői úgy látták, hogy az új gazdaságirányítási rendszer a korábbinál bonyolultabb feladatok elé állítja a tervezőket. Csökkent, egyes időszakokban megszűnt a központi irányítás, elvesztette tervezői szakmai jellegét. Az új tervező szervezetek létrejötté, a meglévők növekedése miatt a kínálat jelentős növekedésére számítottak. Várható volt a megbízók igény szintjének növekedése is, mely jobb minőségű, igényeiket hatékonyabban kielégítő, rövid átfutású tervek megkövetelésében nyilvánult volna meg. Mindezek miatt megnövekedett a környezet viszonyait feltáró információk iránti igény. Az eseményekre a vállalatoknak érzékenyebben, gyorsabban és ütőképesebben kellett reagálniuk. Célszerűnek látszott ezeket közösen végezni, nézeteiket, információikat kicserélni, mert a regionális vállalatok helyzete, viszonyai szinte teljesen azonosak voltak, az ÉVITERV pedig kiegészítő profiljával jól illeszkedett be e szervezetbe, s egyikük sem volt a többi versenytársa.

Az együttműködés területei a műszaki fejlesztés, a műszaki információs rendszer, az ipari háttér biztosítása, a vállalatok gazdaságpolitikai, műszaki koncepcióinak, módszereinek rendszeres konzultációja, a reklám és propaganda tevékenység, közös rendezvények szervezése voltak. Az együttműködést az Igazgatói Tanács irányította negyedévenkénti ülésezéssel. A döntéselőkészítő anyagokat az igazgatási, a műszaki és a gazdasági bizottságok szolgáltatták, melyek meghatározott munkaterv szerint szintén negyedévente tartották megbeszéléseiket. Az együttműködés hol lendületesebben, hol lanyhultabban töltötte be szerepét, a szerint, hogy az alapításakor fennálló indokok az idők folyamán hogyan módosultak. Még ma is működik s aktualitását fokozza, hogy újraéledtek a megalakítását létrehozó tényezők.

A V Á L L A L A T T E V É K E N Y S É G E A Z U J
G A Z D A S Á G I R Á N Y I T Á S I D E J É N

1968. Az 1968-as év, mint ismeretes az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésének éve volt. Röviden új mechanizmusnak nevezték. Az alapvető rendelkezéseket már az előző évben kiadta a Kormányzat, s a vállalat is megkezdte felkészülését. Az emberek többsége látta és érezte, hogy a merev kötöttségek alóli felszabadulás sok lehetőséget rejt magában. Ezzel együtt bizonyos fenntartással is fogadták, hogy az eddig megszokott módszerek, eljárások megszűntével hogyan tudnak majd hozzászokni a máshoz és élni az új lehetőségekkel.

Ismét új dijszabás lépett életbe. Alapelvei lényegében nagyon hasonlóak voltak a maihoz. A településrendezési tervekre is volt részletes táblázat. Új munkaköri bértáblázatok jelentek meg. Az ÉVM és EFEDOSZ együttes határozatot adott ki a munkaverseny-mozgalom ágazati fő célkitűzéseiről. Felhívás jelent meg az ifjúság körében végzendő munkáról.

A 76/1968. ÉVM Közlemény átszervezte a Városrendezési Tervtanácsok rendszerét. Baranya, Pécs és Tolna területe a Pécsi Tervező Vállalat helyiségében havonta ülésező 8. sz., Somogy és Zalaé az ÉVM-ben ülésező 3. sz. Tervtanácshoz tartozott. Elnökét, titkárát, tagjait az ÉVM nevezte ki. A pécsi tervtanács titkára Pap József volt, tervtanácsi tagok: Köves Emil és Erdélyi Zoltán.

Ezek a Tervtanácsok hosszú időn keresztül jól működtek és sok segítséget nyújtottak a tervezőknek ahhoz, hogy a helyes városrendezési elveket az esetenként kívülről jelentkező eltérítési szándékok ellenére a célszerű és hatékony úton tartsák. Amikor később a hatáskörüket az épülettervezésre is kiterjesztették, ez az előnyös hatásuk még szélesebbkörűvé és komplexebbé vált.

Ennek az évnek egyik jelentős szakmai sikere: Erdélyi Zoltán Ybl-díj kitüntetésben részesült szakmai munkássága elismeréseként, ezen belül a Szekszárdi 8 tantermes gimnázium és 400 fős tanuló otthon együttesének színvonalas tervezéséért.

A vállalat az előző évi nagy terhelés és termelés tanulságaiból azt a következtetést vonta le, hogy nem célszerű a mennyiséget tovább növelni. Ezt érdekes módon az előző évi mérlegbeszámolóban foglaltakkal ellentétben azzal indokolta, hogy a kapacitásának csak 60-70 százaléka volt lekötve az év elején. Ez abból eredt, hogy az előző évi megbízásos roham után az új mechanizmusban az építetők még nem mertek megbízásokat kiadni pénzügyi lehetőségeik tisztázatlansága miatt. Így a szerződések hitelfelvétel nélkül nem biztosították volna a vállalat megélhetéséhez szükséges pénzügyi fedezetet. A belső piac tapasztalt szűkülése miatt - amit az előző okon kívül a tervezői jogosultság kiterjesztése következtében mutatkozó konkurrencia is nehezített - szükség volt a korábbi elképzelések szerint export tervezés után nézni. A TESCO révén sikerült megbízást szerezni az NDK-beli Klötzei

tejüzem tervezésére. A tejüzem terveit a vállalat - dicsérettel elismerten - még ebben az évben leszállította. Ezzel indult azután a 10 évig tartó NDK exporttervezés. Akkor ugy látszott, hogy ez reálisan a kapacitás 20, maximum 30 %-át teheti ki anélkül, hogy a hazai feladatok teljesítését gátolná.

Azért, hogy a tervezők mentesüljenek az adminisztratív teendők többségétől összevont terv és előkészítő osztályt alakított a vállalat. Az irodaszervezet helyett központi termelés-irányító szervezet végezte a termelő munka koordinálását és irányítását. Propaganda célú kiadványokat, naptárt, bulletint, képes kiadványt készítettünk. Kezdeti lépések történtek a piackutatás terén. Saját erőből műszaki fejlesztést fejtett ki a vállalat a korszerű szerkezetek alkalmazása, az építési színvonal emelése és a település fejlesztése témakörökben azzal a reménnyel, hogy a befektetett munka a későbbi tervezések, a vállalat hírnevének növekedése révén megtérül.

A külső hatások nehezen kiszámítható következményei miatt a vállalat végül is jelentős túlteljesítéssel zárta az évet, a mérlegbeszámoló szerint az alábbi összetétellel:

		Terv	Tény	Index
Árbevétel	eFt	22.800	26.784	117,5
Nyeresség	eFt	6.200	9.543	153,9
Létszám	fő	310	309	99,7
1 főre eső árbev.	Ft	73.549	86.680	117,9
1 főre eső béralap	Ft	32.474	37.722	100,8

A sokáig őrzött siófoki irodát a vállalat ebben az évben kénytelen volt átadni a Somogy megyei Tanács Tervező Irodának. Működéséből kifolyóan bizonyos ellentétek támadtak a megyei szervekkel s a jó viszony fenntartása érdekében meg kellett tenni ezt a lépést. Az is tény, hogy az irodával kapcsolatban néhány éve elég sok gond volt. Főleg személyeskedési jellegű összetűzések sorát próbálta a vállalatvezetés feloldani, de ez teljes mértékben nem sikerült.

1969. Az 1969-es év az építési tipizálásról szóló 1/1969. /I.8./ ÉVM sz. rendelettel köszöntött be. Ez egy igen alapos, minden részletre kiterjedő rendelkezés volt, mely hosszú időre megszabta a témakörrel kapcsolatos teendőket. A baja éppen túlzott alaposságában rejlett. Az előírt - egyébként elvileg teljesen logikus - tervezési fázisok, a hozzájuk kapcsolódó jóváhagyások olyan sokáig tartottak, hogy bár létrejöttek ilyen tipustervek, de az idő általában elszaladt felettük. Konzerválta mindig a meglévőt és régít s ez a gyártókban és kivitelezőkben amúgy is meglévő - a felszerszámozás és begyakorlottságot megőrizni akaró - törekvésekkel együtt túlzottan megmerevített mindent s ma már megállapíthatjuk, hogy ez

egyik tényezője a lakónegyedek egyre hangosabban szidott egyhanguságának. Állithatjuk, hogy semmi sem lett jobb egy ilyen tul részletes - jószándéku - szabályozástól.

A március 31.-én közzétett tipusterv-jegyzék már 830 különféle épületet és építményt tartalmazott. Köztük volt a 648. sorszámu MOT I.58-73/65/2. számu nagypaneles Pécsi Körzeti tipusterv, a PTV által nagy nehézségek és hosszú procedura után jóváhagyott első hivatalos építményterv. Egyáltalán nem a legjobb a vele párhuzamosan futó többi között, de a TTI megállapítása szerint ez volt a "leggazdaságosabb". Igen kicsi /43,28 m2/ átlag alapterületű lakásokat tartalmazott. Jónéhány épült ebből is, de nem dicsekedtünk vele.

Ebben az évben szabályozta az ÉVM a területrendezési tervezési jogosultságot. E szerint az ÉVM és tanácsai tervező vállalatok általános és részletes rendezési tervet készíthettek. A regionális tervfajtákat későbbi rendelkezésben kívánták szabályozni, mert ezt fenntartották a VÁTI számára. Szakági főmérnöknek kellett irányítania a városrendezési tervezést, akinek legalább 10 éves gyakorlatának kellett lennie. Ez a feltétel a vállalatnál meg volt.

Röviddel utána egy igen kurta ÉVM rendelet jelent meg 5/1969. sz. alatt a területi főépítészekről szóló korábbi /1962-beli/ rendelet hatályon kívül helyezéséről. Az egész ennyi volt:

1.§.

"A területi főépítészekről szóló 2/1962. /VII.10./ ÉM sz. rendelet még hatályban lévő rendelkezései hatályukat veszti.

2.§.

Ez a rendelkezés kihirdetése napján lép hatályba."

Utána felmentették a főépítészeket és helyetteseiket, valamint a PTV második főmérnökét, Kiss Dénest - eddigi munkája elismerése mellett - Ezzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy egy ideig egyes vállalatoknál rendszeresítették a második főmérnöki feladatkört kifejezetten a településrendezés színvonalának emelése érdekében. Ez része volt egy eléggé nagyratörő koncepciónak, melybe valószínűleg az is beletartozott volna, hogy egyes tervező vállalatok vették volna át a tanácsoktól valamilyen formában nemcsak a területrendezési, hanem a településfejlesztési és területfejlesztési, sőt bizonyos építési igazgatási teendőket. Nem ismerjük a hátteret. Nagyon valószínű azonban, hogy ez az elképzelés mind az ÉVM-en belül, mind a tanácsok részéről nagy ellenállásba ütközhetett. Ez utóbbi természetes, mert a tanácsok hatáskörébe való beavatkozásnak is tekinthető lett volna. Így a második főmérnök a városrendezési kérdésekkel foglalkozott, elsősorban elméleti, kutatási,

fejlesztési vonalon, de gyakorlatban is. Általános érdeklődést keltett Pécs általános rendezési tervével kapcsolatban az irányításával, munkatársaival és bevont szakértőkkel kialakított széleskörű munkahely-lakóhely-forgalom kapcsolati vizsgálat, valamint az a metodika, mellyel a város mindenkori fejlődési szintjéhez mérten lehetett volna követni az ellátási, infrastrukturális szükségleteket.

A vállalat az új gazdasági mechanizmus körülményei között a minőség javítását tartotta legfontosabbnak. Ezért nem akart további teljesítmény feszítést, hogy megteremthesse a minőségemelés feltételeit. A külső hatások azonban keresztülhúzták ezt a szándékot. Az export munkák mennyiségét nem volt mód szabályozni. A megbízásokat csak úgy lehetett elnyerni, ha az NDK fél igényeinek megfelelő mennyiségű tervet az általa előírt határidőre vállaltuk. A hazai munka szempontjából pangó időszakban szükség volt az NDK export-tervezésre s ezt nem lehetett az előbbi okok miatt akkor "visszamondani", mikor a hazai munkákból is volt bőven megbízás. E miatt a kapacitást folyamatosan növelni kellett, hogy ne legyen szükség a hazai munkák vállalásának elutasítására. A vállalat ezzel összefüggő koncepcióját jól tükrözi a következő tervelőirányzat, mely a IV. ötéves terv /1971-75/ végéig vázolta fel a fejlesztés jellemzőit.

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975 években
Term.érték	28	29	34	36	39	45	46 millió Ft
Term.műsz.létsz.	192	233	270	290	315	344	344 fő/átlag/
Össz.létsz.	309	357	393	417	444	456	456 fő/átlag/
Termelékenység	146	125	125	125	125	130	135 össz.főre eFt
Szerződött munka	15,1	12,9					millió Ft
Várható munka		7,2	23,2	25,0	27,0	20,0	29,0 millió Ft
Export szerződés	12,9	8,9	10,8	8,4	7,7	4,5	millió Ft
Összes tervezési igény	28,0	29	34	33,4	34,7	24,5	29,0 millió Ft
Kutatandó export export %-ban	46	31	32	23	20	20	9,2 millió Ft 20 millió Ft
Kutatandó hazai munka				2,6	4,3	16,0	7,8 millió Ft

A hosszabb időre szóló célkitűzések ekkor a következők voltak:

- Javuló minőség, korszerű építéstechnológiájú tervek szolgáltatása.
- A piaci helyzet hosszú távu stabilizálása a beruházókkal fenntartott jó kapcsolatok révén.
- A létszám és szakmai összetétel oly módon való továbbfejlesztése, hogy meglegyenek a minél komplexebb munkavállalás feltételei.

- A kereseti szint 2 %-os növelése.
- A hatékonyságnak a tervezést megelőző gazdasági vizsgálatokkal és alternatívák készítésével való fokozása.
- A tervezés technológiájának fejlesztése.
- A műszaki fejlesztés a kivitelezővel egyeztetve.

Az iparosított technológiák alkalmazásának a tervezőkkel való elfogadtatása nem volt könnyű dolog. A vállalat vezetői igyekeztek a tervezőkkel együtt kialakítani azt az álláspontot, hogy az iparosított építés stílusbeli formajegyeit alkotómunkájukkal nekik maguknak kell megteremteniök. Ezt eleinte nehezítette, hogy a kivitelezők, főleg a felsőbb vezetők, elég mereven ellenálltak és alig-alig engedték az építész szándékok megvalósulását. A vállalat középvezetői gárdájával általában jobban sikerült az ilyen kérdésekben közös nevezőre jutni és ők inkább segítették ezeket a törekvéseket. Folyt a paneles fejlesztés a tömeges lakásépítés igényei minél jobb teljesítése érdekében.

Nagyon fontosnak mutatkozott az információs rendszer kiépítése. Ennek érdekében 3 fős egységet szerveztünk és fénylyukkártyás feldolgozást vezettünk be. Ekkor kezdett kialakulni a számítástechnika tervezést segítő alkalmazásának csijára azzal, hogy a vállalat idegen cégekkel bér munkában végeztetett feldolgozásokat. Nem volt jó a reprográfiai felszereltség.

Az NDK-nak 1969-ben két több ezer fős lakótelep és két kórház tervfeladatát és több száz lakás kiviteli terveit készítette el a vállalat. Ezeket a munkára pályázó lengyel tervezőknél kedvezőbb ajánlati feltételeinkkel nyertük el. Az NDK-beli Cottbusi Városi Tanács meghívta a PTV-t a Cottbus városközpont rekonstrukciós rendezési tervének tervpályázatára. A pályázatot Bálint János, Köves Emil, Szőke Gyula és Várady Gézáne dolgozták ki és III. díjat nyertek.

A piaci helyzet stabil volt, a viszonylag jelentősebb munkák áramoltak a vállalat felé, annak ellenére, hogy a beruházókkal való kapcsolat szándékaink ellenére nem mindig volt konfliktusmentes. Ez abból eredt, hogy a két fél eltérően értékelte a tervezői felfogást és megoldásokat. A nem megfelelő beruházói előkészítésből is gondok keletkeztek. Jelentős volt a más tervező szervek elszívó hatása. Ezek erősen növelték létszámukat és főleg a fiatal tervezőket és a jó feldolgozókat vitték el jobb fizetési ajánlatokkal.

Mindezek miatt a vállalat, a párt, a szakszervezet és a KISZ vezetőségárda két napra kivonult Harkányba a Napsugár Szállóba, hogy zavartalan körülmények között vitassa meg az akkori gondokat. Késő estébe nyúló élénk eszmecsere folyt, melynek értékét egyáltalán nem csökkentette az sem, hogy a társaság a még későbbi este folyamán a környék borainak zama-

tát és illatát izlelgette. A köztudatba Harkányi Konferencia néven beépült megbeszélés határozati javaslata már Pécsett fogalmazódott meg. Az a vállalat továbbfejlesztésének szükségességét állapította meg, melyet az ismert piaci igények, az építéspolitikai feladatok, a vállalat szerepköre és rangja figyelembevételével kellett végrehajtani a személyi és tárgyi feltételek igényes megteremtésével. Nem tartotta szükségesnek a szervezeti rend megváltoztatását, de fontosnak mondta ki a mélyépítési szakág erőteljes fejlesztését. Önálló egységként, de a rutin mélyépítés a komplex műteremben maradt. Az irányításba, az alapvető döntések előkészítésébe a műteremvezetőket rendszeresen be kell vonni, mondta ki a javaslat. A műszaki fejlesztésre azt a megállapítást tette, hogy a tervező vállalat érdeke olyan munkát végezni, mely révén fejlettebb módszereket tud alkalmazni gazdasági eredményeinek és hírnevének növelése céljából. Irányítását a főmérnöki osztályra bízta. A szervezeti renddel kapcsolatban azt mondta ki, hogy a vállalat a középvállalati kategóriába lépett és magatartását ennek megfelelően kell szabályoznia. Az önálló tervező egységeknek a vállalatra megszabott működés, a vállalati koncepciók és a vállalati felelősség alá rendelve kell működniük, ez a vállalaton belüli önállóság velejárója és nem téveszthető össze az abba való beavatkozással. A tervezői önállóságot és szabadságot kollektív kereteken belül biztosítani és ösztönözni kell és annak mindenkor a vállalat kötelességeit és érdekeit szolgáló reális vezetői kontroll alatt kell állnia. Önállóságot és szabadságot annak lehet adni, aki szakmailag és erkölcsileg erre jogosult. A tervezési munkában vezető szerepe és felelőssége mindenkor a felelős tervezőnek van, legtöbb esetben az építész tervezőnek. Az együtt dolgozó kollektívában azonban a létrehozott mű alkotója mindenki, aki abban alkotó jellegű munkájával részt vett. A felelősségvállalás köre is ugyanilyen értelemben bővül.

A bérezéssel kapcsolatban a határozati javaslat azt állapította meg, hogy az sablonossá vált, a tervezői munkát nem ösztönzi eléggé. Ezért a teljesítménybérezés fennmaradása mellett a műtermeknek osztatlan, szakági bontás és részletezés nélküli bérutalványt kell kiadni. A további felbontás a műterem belső ügye.

Az elszürkült tartalmi formák - mint a vállalathoz való ragaszkodás, a munkaerkölcs, tervezői lelkiismeret, munkafegyelem, a jó emberi és szakmai kapcsolatok - értékét vissza kell állítani. Foglalkozott a határozati javaslat a műszaki tervezést szolgáló egyéb funkciókkal. Azt mondta ki, hogy ezek szerepe a tervezés segítése, kiegészítése és gyorsítása és ennek megfelelően kell munkálkodnia.

A konferencián a vállalati pártszervezet részéről Borsos Tibor titkár vett részt, a szakszervezeti bizottságot dr. Soós József mint elnök és Meggyes József mint titkár képviselte. A KISZ titkára /1968 óta/ Szalai László volt s e minőségében vett részt a konferencián. Mindjárt itt említjük, hogy titkársága alatt a KISZ tevékenysége kiemelkedően élénkké vált. Komolyan vették és teljesítették a személyekre szabott feladatokat s e mellett a

saját maguk által ötletesen és szépen kialakított alagsori KISZ-klubban élénk, színvonalas rendezvényekkel elégitették ki a fiatalok szórakozási, művelődési és tájékozódási igényét.

Mint eddig is, ismét felsorolunk néhány jelentősebb tervezési munkát, melyek az 1966-69. években készültek el. Igen nagy jelentősége volt Pécs általános rendezési tervének; hosszú ideig vezérfonalként használta a tanács, a beruházók és maguk a tervezők is. Pécsi épületek tervei: a Szupermarket, épületek a Ny-i és a D-i városrészben, a Raktár-bázis, az Orvostudományi Egyetem 400 fős kollégiuma, az Állami Gazdaság irodaháza, az Ügyésség irodaháza, a Péter utcai KISZ-lakótelep és a Megyei Kórház konyhája; Kaposvárra a Mentőállomás, a Rádiócsőgyár, az ÉNY-i városrész épületei, a GELKA irodaház; Szekszárdra részletes rendezési tervek, lakóházak, 12 tantermes általános iskola; Nagykanizsára 16 tantermes MŰM iskola, diákotthon, városi tanácsház; Balaton mentén több SZOT és más üdülő; Mohácson az árvízvédelmi központ; Veszprémben vradó alközpont; Dombóváron 16 tantermes MŰM iskola, járási tanácsház; Komlón a Felsőplatón lakó- és kommunális épületek; Harkányban a turista szálló; Nagyatádon a művelődési ház és a 400 ágyas kórház.

A Magyar Építőművészek Szövetsége Dél-dunántuli Csoportja Dél-dunántuli Építészeti Kiállítást rendezett, melyen a régió tervező vállalatai alkotásait mutatta be. A Pécsi Tervező Vállalat 38 művel szerepelt nagy sikerrel.

1970. Az 1970-es év jó hírekkel köszöntött be. A Kaposvár igazgatási központjának kialakítására kiírt országos tervpályázaton Erdélyi Zoltán munkatársaival Máté Andrással, Horváth Margittal, Földes Lászlóval és Meiszner Józseffel I. díjat, Tillai Ernő Szigetvári János-sal és Dénesi Ödönnel III. díjat nyertek. A vállalat, illetve Erdélyi Zoltán később meg is kapta a megbízást a beruházási program, majd a kiviteli tervek kidolgozására. A Kaposvári Területi Vezető Kórház rekonstrukciójára meghirdetett pályázaton Köves Emil, Horváth Margit és Wieland János terve II. díjat nyert.

Ebben az évben adták át a Pollack Mihály Műszaki Főiskolát, melynek végzett hallgatói közül sokan a későbbi évek folyamán a vállalat kitűnő szakemberei lettek.

Közeledvén a IV. ötéves terv időszaka /1971-75/ a vállalat azt irányozta elő, hogy a lakosság igényeit jobban kielégítő és fejlettebb technológiájú paneles lakóépületeket tervez. E célból egyrészt házi pályázatot hirdetett, másrészt a beérkezett terveket és az eddig használtakat, sőt más vállalatok egyes terveit is széleskörű gazdasági vizsgálatnak vetette alá, s ennek tanulsága alapján kívánta az új alaptípusokat kidolgozni. Ugyanakkor annak érdekében, hogy a kommunális épületek a lakóházakkal egyidőben készülhessenek el, azokat is előregyártott szerkezetekkel tervezte meg. Ekkor született meg a Szigeti város-

részben a panel szerkezetű óvoda és bölcsőde, valamint a Pedagógiai Főiskola bővítése UNIVÁZ-zal kombinált panel homlokzattal.

Az NDK export volumene ebben az évben tetőzött, csaknem az árbevétel felét ez tette ki. E mellett elkészültek a hazai munkák tervei is. A dolgozókra azonban igen nagy tulterhelés sulya nehezedett, amit az is fozott, hogy a műszaki fejlesztés egy jelentős része saját erőből készült. Az exporttervek többsége kiviteli terv volt, melyeket a megbízó szigoruan átvizsgált, s kint az NDK-ban a megbízó székhelyén kellett megvédeni. Ez sok utazással, fáradtsággal járt és jelentős időt kötött le. Nemcsak a megbízások mennyisége kényszerítette ki a hatalmas iramot, hanem a szabályozók is, melyek nem tették lehetővé a teljesítmény mérséklését. A jövedelem elvonás rendszere csökkentette a részesedési alapot, pedig a részesedésnek akkor a dolgozók előtt rangja volt, s ezért ez nem éppen javította a hangulatot.

A Pécsi Városközpont I. üteme befejezéshez közeledett, s ezért a beruházás lebonyolítási tevékenység csökkent. Egyre nagyobb feszítő erővel jelentkezett a mélyépítési kapacitás növelése. Többek között ezért is szükség volt új munkahelyek létrehozására. A vállalat ezért társberuházója lett a városközponti közös irodaháznak, melynek egy szintjére tartott igényt. Sikerült két ASCOTA ügyviteli gépet beszerezni, melyek közül az egyiket főleg pénzügyi, a másikat műszaki /mértekimutatás/ számításokra használtak.

Az 1970-es év nem csak az elmondottak miatt nevezetes. Késő tavasszal öntötte el a Szamos Románia felől beözlő árja Szabolcs megye folyó menti településeit. Ismét szükség volt az egész ország segítőkészségére. A Pécsi Tervező Vállalattól Szigetvári János és Tankó György ismét vállalkoztak, hogy most már otthonuktól messze segítenek a bajbajutottakon. Csatlakozott hozzájuk Pabst László és Bachmann Zoltán is és elindultak azzal, hogy két hétig ott lesznek. Kecskeméten az autó rádiójában hallották az ÉVM közleményt, hogy elindultak az ország különböző pontjairól azok a mérnökök, akik az újjáépítést fogják végezni és a munka végéig ott lesznek. Sajnos ez utóbbi hír bizonyult igaznak, s ők nagy önfegyellemmel és áldozatkészséggel június 20-tól november 7-ig Gáborjában, Győrteleken, Fülöpösdarócon és Rápolton 250 lakás fölépítését szervezték és irányították. Helyzetükön annyit lehetett könnyíteni, hogy nyáron kéthetes turnusokban váltás utazott hozzájuk, hogy ők is kivehessék szabadságukat.

Jó kapcsolatot építettek ki a lakossággal és a vezetőkkel. Munkájukkal tekintélyt vívtak ki maguknak úgy, hogy a lakosság bizalommal fordult hozzájuk tanácsért. Azok is próbálkoztak, akik sem árvízi, sem belvízi kárt nem szenvedtek, de rájöttek, hogy olcsó kölcsönnel lehet új házat építeni. Ennek tréfássá alakult formája volt az az eset, mikor jött egy cigány férfi is és kérdezte: Mérnök ur, hogy lehet ázs én házszám is belvizskáros. Azt felelték neki, hogy pisilja le a falakat. És tessék mondani, hogyan kell ázst sákserüen

csinálni? Azon a vidéken nem ittak bort, talán csak a hirét hallották. Inkább a pálinka fogyasztása volt szokásos. Két decivel kezdték a napot és rátettek még két, három alkalommal. Egyszer Tankó Gyurka levitt 5 liter pécsi bort, s megkínálta a dolgok megbeszélésére szokásosan összegyűlt társaságot, mely a párttitkárból, a tsz-elnökből, a református papból és a tervezőkből állt. Az egy főre jutó alig több mint fél liter bortól - mint teljesen szokatlan italtól - a vendégek teljesen oda lettek. Nem elsősorban ezért a hőstettért, derék árvizi kollégáink közül Szigetvári János a Munka Érdemrend ezüst fokozatát és a többiek valamennyien az Építőipar Kiváló Dolgozója kitüntetését kapták.

1971. Az 1971-es évben adta ki a Kormány a területfejlesztési és a területi tervezést megalapozó rendelkezéseit, közöttük az országos településhálózat-fejlesztési koncepcióról szóló határozatot, melyek több mint egy évtizedig alapját képezték az ezzel kapcsolatos országos és megyei tevékenységnek. Most utólag kezdik bírálni a koncepciókban foglaltakat és következményeit, azt állapítva meg, hogy hátrányos volt a falvak fejlődése szempontjából, előnyben részesítette a városokat és nagyobb településeket. Nagyon valószínű, hogy a dolgok ilyen alakulásának nem a keretként szolgáló koncepció volt az oka, hanem annak sematikus alkalmazása. A PTV munkájára mindez elsősorban a VÁTI által készített településhálózati terveken keresztül volt hatással, mert - a rendezési tervek programjainak készítésénél - ezek adatait is felhasználtuk a fejlődés tendenciái meghatározásához.

Az Országos Tervhivatal és az ÉVM ekkor határozta meg a tervezési gazdasági körzeteket, köztük a Dél-dunántúli Baranya, Somogy, Tolna és Zala megyékkel. Az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumban végrehajtott szervezeti változások visszaállították az építéstervezés szakmai irányítását azzal, hogy újra megalakították a Műszaki Tervezési Főosztályt és a Területfejlesztési Főosztályt. Az ÉVM rendelkezett az 1972. január 1-én életbelépő árak miatti újabb átárazásról.

A vállalat - a már egy ideje érlelődő elhatározásainak megfelelően - 28 fővel ismét megalakította a központi mélyépítési osztályt. A korábban az irodákhoz csatolt kislétszámú mélyépítési csoportok ugyanis - annak ellenére, hogy elméletileg növelték az irodák komplexitását - nem voltak elég ütőképeseek. Ha egyik irodához nagy mélyépítési igényű munka érkezett, azzal már nem tudtak megbirkózni. Elkészült a tervezés technológiájának és az ügyvitel fejlesztésének hosszútávú koncepciója. Ebben a vállalat vezetése nagy szerepet szánt a számítástechnika bevezetésének és alkalmazásának. Kezdeti lépésként egy matematikus szervezőt alkalmaztunk azzal a feladattal, hogy szervezze a kis- és középgépeken, valamint a bér munkában végeztetett számításokat, továbbá a tervezőkkel együttműködve számítási programokat dolgozzon ki.

Az előző években megkezdett, a paneles épületek fejlesztésére vonatkozó elképzelés a kezdeti jó megalapozottság ellenére nem hozta a várt sikert. A házi pályázatra beérkezett

tervekkel szemben a fejlesztés a 6,0 m-es nagy fesztáv alkalmazása irányába haladt, azzal a szándékkal, hogy a rendszerelvű építés módszereit alkalmazva - csak az elemeket és csomópontokat tipizálva - jó funkcióju és városképileg változatos új panelházak épüljenek. Ezekkel a tervekkel a Baranya megyei ÁÉV munkákkal elfoglalt vezetői, a tanács, valamint az UNIBER vezetői végül is nem értettek egyet annak ellenére, hogy a PTV erőteljes meggyőzőési tevékenysége hatására a tervezés közben írásban többször is kifejezték hozzájárulásukat és véleményezték a terveket. Az épületek tervei nem tükrözték az elérni kívánt flexibilitást, várható költségük is magas lett. Mindezek miatt a már csaknem kész tervet végül is nem sikerült elfogadtatni. Most utólag is úgy tűnik, hogy a körülmények nem voltak érettek az új gondolatok megvalósítására. Ez a vállalatnak bevételi kiesést okozott, de az egyéb munkákon elért telteljesítés együttes hatásaként az évet mégis sikerült nyereséggel zárni. A részesedés azonban jelentősen csökkent s a bérfejlesztés is jóval kevesebb lett a tervezettnél. A folyamatos építéshez szükséges lakóépület terveket - a régi típusokkal - az év utolsó negyedében kellett rohammunkával előállítani.

Az év folyamán 8 tanácsi és 11 KISZ szervezésű lakást sikerült a fiatal dolgozóknak juttatni.

1972. A következő év, 1972 elején Mischl Róbert személyében új igazgató került a vállalat élére. Bálint János ugyanis felmentését kérte, s a miniszter első helyettese ennek eleget téve - munkásságának elismerésével - felmentette beosztása alól. Bálint János a Pollack Mihály Műszaki Főiskola tanára, majd magasépítési intézetének igazgatója lett.

Az előző években a Kormány határozatot hozott a beruházási egyensúly megszilárdításáról. Ennek hatására kissé csökkent a megbízások száma, hozzávetőleg 6 millió forint értékű munka esett ki, pl. az igazgatási jellegű épületek tervezése teljes tilalom alá esett. Ennek ellenére nem volt munkaellátási gond, mert minden munkát elvállaltunk, pl. a felméréseket, felújításokat stb. Az export tervezés aránya is növekedett, az előző évi 18 %-kal szemben 26 %-ra.

Az új igazgató úgy látta, hogy a vállalat jövője szempontjából fontos felkészülni a területfejlesztéssel kapcsolatos feladatok elvégzésére, mert azokkal a tanácsok, de a más felsőbb szervek sem fognak megbirkózni. Itt viszont rendelkezésre állt egy koncentrált magas szintű szellemi kapacitás, bár azt még ki kellett volna egészíteni sokféle szakma szakértőivel. Kezdetnek két közgazdászról és egy területrendezőből álló magot hozott létre a PTV. Az egység sok hasznos munkát végzett, többek között kidolgozta Barcs területfejlesztési koncepcióját és segített a rendezési tervek területfejlesztési nézőpontu megalkotásában. A területfejlesztés gazdái - a tanácsok - azonban ezzel a feladattal más - tudományos kutató - szervezeteket bíztak meg, s így ez a tervezési szektor a PTV-nél nem tudott eléggé kifejlődni.

Más jelentős szervezési intézkedések is történtek. Műszaki fejlesztési és technológiai tervezési osztály alakult, mely azután a paneles tervezés és fejlesztés gazdája lett, de ezen túlmenően segítette a kivitelezőket gyártó üzemek színvonalának emelésében is. Az addigi műtermi szervezetet komplex irodákká alakítottuk át, melyek létszáma a műtermek kétszerese lett, s így ütőképesebbé vált. Az irodavezető és helyettese tehermentesítette a tervezőket az adminisztratív teendők egy része alól. A szerződésköttést, a termelés szervezését és irányítását a Termelési Főosztály végezte. Feladata volt az ezzel kapcsolatos módszerek kidolgozása és bevezetése, továbbá a piackutatás. Három fővel közgazdasági csoport alakult, mely az épületek gazdaságosságának vizsgálatával, a tervezett épületek, létesítmények költségalkulásának előbecslésével foglalkozott, annak módszereit dolgozta ki. Ez a csoport máig gerince volt e fontos tevékenységnek. A számítástechnikai csoport öt főből állt. Feladata a tevékenység fejlesztési koncepciójának folyamatos kialakítása, a számítástechnikai bér munka a házon belüli munka és tanfolyam szervezése volt. Az információs csoport létszáma néhány fővel növekedett, szakosodott s szolgáltatása bővült.

Október 1-ével a vállalat általános alapbérrendezéssel 3,1 %-os bérfejlesztést hajtott végre a mozgóbér rovására. Egyik cél az volt, hogy a más vállalatok elszívó hatását mérsékelje. Ezzel párhuzamosan a létszám 8 fővel növekedett is, mert többen jöttek át a BARANYATERV-től. Ekkor 394-en dolgoztak a PTV-nél.

Főleg a BARANYATERV-től átjött fiatal kollégákból alakult meg a 2. iroda, mely sokáig Ifjúsági Iroda néven működött. Tagjai közül az építészek már az egyetemen abban állapodtak meg, hogy csoportmunkában, kollektíven hozzák létre alkotásaikat. Így dolgoztak a BARANYATERV-nél és ezt az elhatározásukat megtartották a PÉCSITERV-nél is. Sok újszerű, építészetiileg érdekes, friss felfogású épületet terveztek, melyek közül több éppen szokatlansága miatt meglehetősen meglepetést keltett mind a beruházóknál, mind a kivitelezők-nél, a kritikát sokszor az ellenállásig fokozva. Működésük a vállalaton kívül és belül is sokféle véleményt váltott ki, s megítélésük e sokszínűsége végig meg is maradt. Nem vitatható, hogy a vállalatnál ők voltak kezdeményezői annak az országban ma már meghonosodó egyik friss építészeti áramlatnak, melyet művelői organikus építészetnek neveznek. Idővel a kollektív munka elé mind több akadály gördült. Fokozatosan egyéni önálló építészeti alkotási módszerekre tértek át, egyesek családot alapítottak, életkoruk sem indokolta már az "ifjúsági" jelzőt, s így az alapelképzelés egy részét fel kellett adni. Alkotásaik azonban megmaradtak. Kár, hogy szerzőik szétszóródtak az országban, bár új munkahelyeiken igyekeznek eredeti építészeti elképzelésük szerint dolgozni.

A vállalatnak ez a 2. számú irodája beköltözött a Városház központi Közös Irodaház legfelső emeletére, s ezzel a központi épület töltsufoltsága némileg csökkent. A volt éttermet azonban még mindig nem lehetett szabaddá tenni, mert ott a műszaki fejlesztési osztály egy újabb házi pályázat nyomán egységes dél-dunántúli paneles tervcsalád tervein dolgozott. E műszaki fejlesztés mellett Freivogel Mihály - Horváth Miklós menedzselési közreműködésével - kidolgozta a könnyűszerkezetes óvodák és bölcsődék sorozattervét, melyből több felépült a Lvov Kertvárosban, de másutt is az ország több helyén. Kiállítás-sorozat indult meg - az akkor még létező - Színház téri Galériában, melyen tervezőink mutatták be munkásságukat, mindig nagy érdeklődést kiváltva. Az ez évi pályázati siker, hogy Dénesi Ödön és Tukora Györgyné a Győr, Kun Béla lakónegyed tervpályázatán 20.000.-Ft-os megvételt nyert.



A közös irodaház az un. Városház központban.
Legfelső emeletén dolgozott a 2. sz., majd később
a mélyépítési iroda.

A beruházások egyensúlyának megszilárdítására hozott rendelkezések nyomán, engedélyhez kötötték a magasházak építését és a városközpontok átépítését. Megjelent a részletes rendelkezés a tervezési jogosultságról, valamint az "Építészeti Nívódíj" alapításáról. Az eddigi városrendezési tervtanácsok működési körét az épületekre is kiterjesztették és neve Városrendezési és Építéstervezési Tervtanácsra változott. A vállalat helyiségében a 7. sz. működött Baranya és Tolna megyékre kiterjedő hatáskörrel. Titkára Pap József területrendezési főmérnök volt. Ezek a tervtanácsok igen jó hatásfokkal segítették a tervezői munkát, kellő egyensúlyt voltak képesek tartani az építészeti színvonal emelése, a takarékoság és a megvalósíthatóság összefüggésében.

1973. Ez az év valóban jól kezdődött. Mindjárt januárban Simontornya várkörnyék rendezésére kiírt pályázaton Szigetvári János és munkatársai külön díjban részesültek. Az év jól is zárult: Dunaujváros északnyugati városrész tervpályázatán Dénesi Ödön I. díjat nyert.

Londonban pár éve egy paneles ház gázrobbanás következtében összeomlott. Jöttek a gázrobbanás veszélyét csökkentő, vagy elhárító rendeletek. Meg kellett erősíteni a veszélyezte-

tett falakat és csomópontokat, nem lehetett belső konyhát tervezni. Közben gondok adódtak a helyzet ellentmondásosságából. A IV. ötéves terv teljesítéséhez szükséges tervek készen voltak és bár indultak az V. ötéves terv előkészítési munkái, mégis szükség volt az export munkákra. Sőt úgy nézett ki, hogy működési területünket az országon belül is ki kell terjeszteni más megyékre azért, hogy elegendő munka legyen. Az ÉVM-mel sikerült szerződést kötni az V. ötéves tervi paneles tervcsalád kidolgozására. Bizonyos nehézségek keletkeztek abból, hogy a Tolna megyei kerámia-paneles házakból csak egy állt rendelkezésre s ezt tervcsaláddá akartuk kibővíteni a pécsi és kaposvárival azonos méretrendben. Ezt csak fokozatosan lehetett bevezetni, ezért átmenetinek nevezett kerámia-paneles lakóházterveket kellett kidolgozni. Ezt az egységes dél-dunántúli tervcsaládot is házi pályázattal alapoztuk meg. Ezt programtervek követték, melyeket alapos hatósági egyeztetéssel volt kötelező jóváhagyásra előkészíteni.

Ekkor kezdenek a tervezők ismerkedni a Baranya megyei ÁÉV által gyártott - a jugoszláviai Žeželj professzor találmánya szerint kialakított - feszítettvázaz, röviden IMS-nek nevezett tartószerkezeti rendszerrel. A BÁÉV ezzel tervezte meg és építette fel a 22 emeletes magasházat a Szigeti városrészben, a PTV kezdetként egy 8 tantermes általános iskolánál használta fel a vázat, melyet sok ilyen szerkezetű épület követett.

A tervek minőségének javítása céljából vezetőmérnökök tevékenykedtek. Feladatuk az volt, hogy menet közben konzultáljanak a tervezőkkel és tapasztalataik és gyakorlatuk révén segítsék a minél jobb megoldások megszületését, ezzel együtt koncepció szintű ellenőrzést is végezzenek. Nyilvánvaló, hogy a szerepkör ellátásával - minden szakágban - a legkiválóbb szakembereket bizta meg a vállalat. Nem volt külön Műszaki Ellenőrző Szervezet /MEO/, hanem az ún. folyamatba épített ellenőrzési rendszer működött. Ez azt jelentette, hogy a tervező egységeken belül "lépcsőzetes ellenőrzést" végeztek, vagyis minden munkát, tervet a dolgozó felettesének vagy egy másik tervezőnek kellett átvizsgálnia. A további ellenőrzési fokozatokat a vezetőmérnökök, a munkavédelmi és tűzrendészeti mérnök, a Vállalati Műszaki Tanács, az irodavezetők és a Termelési Főosztály ellenőrző tevékenysége képezte.

Az egész tervezési folyamatot - beleértve az ellenőrzést is - részben igazgatói intézkedések, majd az "Építéstervezés Szervezése" c. szabályzat szerint végezték. Ez lényegében a vállalatnál már 1965-ben érvényben volt 5. sz. Ügyviteli Szabályzaton - "A tervezéssel kapcsolatos teendők" c. folyamatszabályozás - alapult, melyet 1968-ban a tapasztalatok alapján finomítottunk s 1973-ban nyerte el akkori újabb formáját és tartalmát. Mindig megtartotta azonban azt a már 1965-ben kialakított alapelvét, hogy a tervezési munka az előkészítés, a koncepcióalkotás, a feldolgozás, az ellenőrzés és a dokumentálás fázisaiból áll, melyek közül a legalapvetőbb a koncepcióalkotás. Itt dől el a létrehozandó létesítmény sorsa, építészeti, tartalmi színvonala, ezért e szakasz nyugodt munkavégzéséhez kell

leginkább a feltételeket megteremteni. Ebben az évben a vállalatnak arra is gondja volt, hogy néhány jelentős munkánál éppen a koncepciók jó megalapozása érdekében alternatív előterveket készítsen. Ez történt pl. a Budai városrész részletes rendezési terve, a Déli városrész 200 lakás, és a Tanárképző Főiskola 600 fős kollégiuma esetében.

A Szegedi Tervező Vállalatnál ebben az időben dolgozták ki a tervezés szervezésére a SZISZTER elvet és rendszert /Szisztematikus Tervezés/. Ez több alapvető dolgot átvett az előbb említett - PTV-nél kidolgozott - tervezési folyamatszabályozásból, s azt igen részletesen kimunkált, mindenféle űrlapokkal ellátott és számítástechnikai apparátussal kiegészített komplett rendszerre /TEPRO = Termelés programozás/ fejlesztették. Az igen koncepciózus elképzelés azonban éppen tulrészletezettség és a vele járó rengeteg adminisztratív teendő miatt a gyakorlatban nem volt bevezethető annak ellenére, hogy ilyen szándék volt a vállalatnál, de főleg a miatt, hogy a tervezői gárda "ellenállt". Helyette saját rendszerű irodai szintű termelésprogramozás folyt eredményesen.

Ebben az évben alakult meg - az addigi osztályból - a mélyépítési iroda, mely tereprendezés és zöldterületi, utépítési, vízellátási, csapadék- és szennyvízelvezetési, gáz- és távhőellátási, térképészeti és geodéziai, valamint talajmechanikai tervező szakszaktályból állt.

A vezetés színvonala javítása és a demokratizmus elmélyítése céljából - a már működő vállalati szintű Igazgatói Tanács mellett - Irodai Tanácsokat is szerveztünk. Ez az irodavezetők, a szakszaktályok vezetőiből, a párt-, szakszervezet- és a KISZ képviselőiből állott. Ebben az időszakban már mások álltak e szervezetek élén. A pártalapszervezet titkára Rapi János lett /1974-1978/, őt 1979-ben Szalai László követte s mindmáig a vállalat párttitkára. A szakszervezet titkárává a tagság Árki Jenőt /1971-1974/ választotta meg, ki egy ideig dr. Soós Józseffel, majd Horváth Miklóssal, mint elnökkel dolgozott együtt. Árki Jenőt a titkári poszton Szalai László /1975-1979/ váltotta fel. A KISZ titkárai sorrendben Gáspár Ferenc /1976/, Schneider Istvánné /1977-78/ és Kedves Vilmos /1978-1981/ voltak.

A vállalat több kiállításon vett részt: a Pécsi Ipari Vásáron, a Lahti Ipari Vásáron, a Soproni Építési Napokon és a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Ez a szereplése rendszeressé vált és jól népszerűsítette a vállalat hazai és export tevékenységét.

1974. A következő év, 1974. egy - a tervezők körében nem túl népszerű - de a gazdasági viszonyok miatt nélkülözhetetlen szabályozással, a műszaki-gazdasági normatívák /MGN/ alkalmazásáról szóló 2/1974. /I.17./ OT-PM-ÉVM sz. együttes rendelet megjelenésével köszöntött be. Ezt követően egymás után jelentek meg a különféle épületekre vonatkozó normatívák. A tervezők,

főleg az építészek azért nem szerették a normatívákat, mert alkotói szabadságuk korlátozását látták bennük. Kétségtelen, hogy nehéz volt jó épületeket a költséghatárok keretei között alkotni, mégis a legtöbb esetben sikerült, bizonyítva azt, hogy a nehézségek legyőzése gyakran egészségesen fejleszti a szellemi képességeket. A normatívák kedvezőnek mondható hatása abban is megnyilvánult, hogy segített kordában tartani a kivitelezők ár-emelési törekvéseit. Ma már egyértelmű és alig vitatható, hogy a normatívák nélkül sokkal kevesebb minden épülhetett volna meg, mert a házak drágábbak lettek volna részben tervezési, részben kivitelezői eredetű okokból. Bizonyára lehetett volna az MGN-nél okosabb, finomabb szabályozót is csinálni. Van olyan vélemény is, hogy ez volt közvetlen oka a túl sok kis alapterületű lakás létrejöttének. Ehhez csak annyit, hogy az MGN-be a nagy alapterületű lakások sokkal könnyebben "befértek", mint a kicsinyek. Az állami és részben az OTP lakások alapterületi méreteit az átlagosítás alapján meghatározott átlag-alapterületi "normák", a megyékre megállapított ún. "makronormák" határolták be. Ma pedig már a fizetőképes kereslet a behatároló tényező. Mindenesetre hiányzott a család- és háztartás szerkezet, a szociológiai vizsgálatok kellő és elmélyült figyelembevételével, ezért keletkezett olyan túl sok kétszobás és viszonylag kevés nagy lakás.

Májusban a Kiváló Vállalat címért folyó versenyben az építésügyi miniszter és az EFEDOSZ elnöke **d i c s é r e t b e n** részesítette a Pécsi Tervező Vállalatot.

Dénesi Ödön, Gonda László és Tukora Györgyné III. díjat nyertek a Pécs, Siklói városrész rendezésére kiírt tervpályázaton. Erdélyi Zoltán pályaműve a Nagykanizsa Városközpont tervpályázaton ért el I. díjat.

Tillai Ernő második alkalommal nyerte el az Ybl-díjat a paneles lakóépületek tervezése területén kifejtett tevékenységéért.

Irányelv jelent meg az üzemi demokrácia fejlesztéséről, minisztertanácsi rendelet az állami személyzeti munkáról. Az építésügyi miniszter létrehozta a Tartószerkezettervezési Tanácsot. A Tanács az ÉVM műszaki tanácsadó, véleményező és javaslattevő szerve volt annak érdekében, hogy javuljon a magasépítési tartószerkezettervezés korszerűsége és feltételrendszere. A Tanács elnöke dr. Szabó János államtitkár, helyettese dr. Dalányi László főosztályvezető volt. A vállalat részéről e sorok írója, később Major Béla is voltak tagjai. A Tanács eleinte általában két-három havonta, később egyre ritkábban ülésezett, végül működése szinte teljesen abbamaradt, s 1982 augusztusában a miniszter megszüntette.

A vállalat egyre inkább törekedett regionális szerepkörének betöltésére. Ez egyrészt abban nyilvánult meg, hogy közreműködött a tervezési gazdasági körzet fejlesztési elképzeléseinek kidolgozásában, másrészt az egész működési területre ható, átfogó műszaki fejlesztési koncepciókat dolgozott ki s igyekezett azokat érvényre juttatni. A Dunántúli Tudományos Intézet által végzett - Pécs komplex területfejlesztésére vonatkozó - munkában a vállalat 6 dolgozója működött közre. A Pollack Mihály Műszaki Főiskola oktatását 14 ter-

vezőnk segítette külső oktatóként, tanulócsoporthoz vezetőként. Folyamatban volt a dél-dunántúli egységes paneles lakóépület tervcsalád kidolgozása, ennek keretében a Tolna megyei vázkerámia-betétes paneles lakástervek kialakítása. A Baranya megyei ÁÉV-vel közös fejlesztés folyt a kis élőkommunikációs alapozások és fogadósintek, valamint a közművelődési folyosó /KAF/ rendszer kialakítása.

A számítástechnika alkalmazásában nagy lépés történt. A vállalat jelentős hitellel TPA-i számítógépet vásárolt a Központi Fizikai Kutató Intézetből.

A Siklósi városrész 2. tömb részletes rendezési terve új módszerrel, team munkában készült. A team vezetője a Pécs Város Tanácsa építési osztályának akkori vezetője, Tóth Zoltán volt, tagjai az UNIBER és a tanács érdekelt szakosztályainak képviselői és természetesen a PTV tervezői voltak.

Ismét felélénkült a sör- és tejipari tervezés. A Kaposvári Tejüzem és a Szentesi Sörgyár tervezése folyt. A hazai és export megbízások nagy volumene igen nagy terhet rótt a vállalat dolgozóira. Az éves teljesítményérték 70 millióra, a nyereség 31 millióra, a létszám 453-ra nőtt. Nehezítette a helyzetet, hogy a határidőket a megbízók olyan megosztásban igényelték, illetve a PTV csak úgy tudta vállalni, hogy a IV. negyedévben készült el a hazai munkák 33, az export 95 %-a, vagyis a teljes termelés 59 %-a.

1975. Az 1975-ös év két szempontból volt kiemelkedő a vállalat életében. Az építésügyi miniszter és az EFEDOSZ elnöke májusban a

KIVÁLÓ VÁLLALAT

kitüntető címet adományozta a szeptemberben H U S Z O N Ö T Ö D I K éves fennállását ünneplő vállalatnak.

Az ünnepségen megtisztelték vállalatunkat dr. Nagy József és Czégény József, az MSZMP Baranya megyei Bizottsága első titkára és titkára, Lukács János és Petőházi Szilveszter, az MSZMP Pécs Városi Bizottsága első titkára és titkára, a KISZ, a Városi Tanács, a Szakszervezet vezetői, dr. Szabó János építésügyi államtitkár, illetve dr. Dalányi László főosztályvezető, partner vállalatok, a tervező vállalatok és NDK-beli partnereink vezetői, képviselői.

Az ünnepségeket a Városi Tanács üléstermében, fogadást és vacsorát a Nádor Szállóban tartottunk. A kiváló vállalati ünnepségen dr. Szabó János államtitkár, a 25 éves jubileumi megemlékezésen dr. Dalányi László főosztályvezető mondott üdvözlő beszédet. Méltatták a vállalat eddigi jó eredményeit, a műszaki fejlesztésben, főleg a nagypaneles tömeges lakásépítés tervezése terén és az NDK felé irányuló exportban elért sikereket. Dr. Dalányi dicsérte a vállalat újat kereső szellemét. Dr. Nagy József a megyei pártbizottság első

titkára a három megyére kiterjedt regionális szerepet emelte ki. Felhívta a tervezők figyelmét arra, hogy amit ma alkotnak, arról az igazi birálatot az utókor fogja megadni. Zoltán László, a vállalat első igazgatója a megalakulás körülményeire emlékeztetett.

A vállalat dolgozói közül többen részesültek az Építőipar Kiváló Dolgozója és a Vállalat Kiváló Dolgozója kitüntetésben. Törzsgárda tagjaink, a vállalat volt igazgatói, a hazai és NDK-beli partner vállalatainak a Martyn Ferenc, megyén és városunk neves festőművésze által készített ezrin emblémát és oklevelet kapták.

Emlékeztetül, mert jól kifejezik a vállalat és dolgozói által hosszú évtizedeken át végzett munkát, itt rögzítjük a vállalat vezetői által mondott megemlékezések egyes részeit.

Az igazgató a jubileumi ünnepségen többek között így emlékezett: Az 1945-öt követő történelmi események keretében jöttek létre az állami vállalatok is azzal a céllal, hogy a szocialista építés pillérei legyenek. 25 évvel ezelőtt, 1950 őszén alakult meg vállalatunk. Idősebb építőmesterek és kezdő fiatalok alkották a kollektívát, amely kezdetleges körülmények között fogott hozzá az újjáépítés munkájához. Munkánk közügy, közösségi létünket, eredményeinket és lehetőségeinket saját képességünk mellett a velünk szemben támasztott társadalmi igények, érdekek és korlátok határozták meg. Munkánk természetéből fakad, hogy az eredmény sok munkáskéz, építő és építtető szervezet összehangolt közreműködése által valósul meg. A Pécsi Tervező Vállalat köszönettel tartozik megbízóinak, elsősorban a tanácsoknak és a beruházási vállalatoknak, a kivitelező vállalatoknak és mindazoknak, akik alkotó módon hozzájárultak eredményeink eléréséhez. Köszönetet mondok vállalatunk minden dolgozójának, akik áldozatos munkával elsősorban a közös érdeket szolgálták. Területiségünkől eredően elsődleges feladattá válhat a tervezések koordinációja a városok folyamatos generáltervezése. Feladatnak tekintjük a fejlesztési döntések előkészítésében az eddigieknél fokozottabb közreműködésünket. Tovább kell javítanunk az egyes konkrét beruházások optimalizációjára irányuló műszaki, gazdasági tervezési módszereinket. Egyszerűsíteniünk kell vállalatunk belső működését, folyamatait. Erősíteniünk kell azt a törekvésünket, hogy vállalatunknál minél többen alkotóműhelynek tekintsék munkahelyüket. Munkánk során továbbra is a társadalmi hasznosság fokozására törekszünk. Vállalatunk párt-szervezete, szakszervezeti bizottsága, KISZ-szervezete és valamennyiünk nevében megköszönöm a megyei és városi pártbizottságoknak, a tanácsoknak, szakszervezeti és KISZ bizottságoknak, beruházó, kivitelező és tervező partner vállalatainknak, hogy segítettek bennünket eredményeink elérésében. Kérem további alkotó közreműködésüket jövőbeni közös munkasikereinkhez. Végül engedjék meg, hogy most, ünnepélyesen és előzetesen meghívjam Önöket az ezredfordulón esedékes 50 éves jubileumi ünnepségünkre.

A műszaki igazgatóhelyettes megemlékezése a Kiváló Vállalat-i ünnepségen /rövidítve/ így hangzott: Köszönjük a Miniszter Elvtársnak és a Szakszervezet Elnökségének, hogy vállala-

tunk számára a Kiváló Vállalat címet adományozták. Köszönjük Államtitkár Elvtárs kedves, dicsérő és buzdító szavait, az átnyújtott kitüntetések és elismerések. Azt hiszem valamennyiünk gondolatát fejezem ki, ha azt mondom, hogy a vállalat kitüntetését nemcsak és elsősorban jó munkánk - tárgyilagos kivülállók által történő - elismerésének tekintjük, hanem inkább kötelezettségnek, mely arra ösztönöz, hogy a jövőben még jobban dolgozzunk, és így a mai ünnepség ne elszigetelt, hanem ismétlődő jelenség legyen vállalatunk további életében.

A tervezés nem egyszemélyi és a beruházási folyamatból kiszakítható tevékenység. A partnerekkel való állandó, szoros, gyümölcsöző együttműködést kíván, amely igazán akkor válik hatékonyá, ha a szakmai kapcsolatokban túllépő, - a közös cél megvalósításának akarásában gyökerező - emberi és kollegiális kapcsolatok alakulnak ki és válnak élővé.

A népgazdaság és technika fejlődésével a dolgok bonyolultsága, a feladatok nagysága egyre fokozódik. Ezt dolgozóink egyre inkább érzik. Szocialista rendszerünk iránti hűségüket, szakmaszeretetüket jó emberi tulajdonságaikat bizonyítja, hogy a növekvő feladatok tettekkésztségüket fokozzák és okosabb, szervezettebb munkával törekszünk eredményesebben dolgozni.

Befejezésül: köszönöm dolgozóink jó, becsületes, eredményes munkáját. Mindannyiunk nevében ígérem, hogy mint az eltelt 25 évben, további munkánkban is a szocializmus, a dolgozó nép iránti hűség, a szakma és munkaszeretet fog vezérelni valamennyiünket.

Eddig a megemlékezések.

A Dunántúli Napló november 27-i számában Békés Sándor egy oldalnyi terjedelemben méltatta tevékenységünket, 29.-én pedig a lap első oldalán megemlékezett a jubileumi ünnepségről.

Az ünneplés szép napjai mellett ebben az évben befejezve a dél-dunántúli - és vele azonos rendszerben - a békéscsabai paneles tervcsalád hatósági egyeztetését, ezek kiviteli terveinek és gyártmányterveinek kidolgozása folyt úgy, hogy a költségek a normatíván belül maradtak. Elkészültek a pécsi fejlesztési elképzelésekre a rendezési tervek és beruházási programok, kifejlesztettük a Siklói városrész közműalaputas és folyosós /KAF/ ellátási rendszerét. Átvettük a Paksi Erőmű lakótelepe szubgeneráltervezői tevékenységét a Tolna megyei Tanács Tervező Vállalatától s ezt a munkát eredményesen folytattuk. Sikerült megfeleltető szintre emelni a tartószerkezet tervezők arányát, többek között azzal, hogy a szakágban jelentős bérfejlesztést hajtottunk végre és a tanács által juttatott lakások jelentős részét fiatal statikus mérnököknek adta a vállalat. Jól töltötte be minőségjavító szerepét az évente rendszeresen kiadott vállalati nívódíj.

A vállalat felkészült az OMF és Pénzügyminisztérium által meghirdetett értékelemzési pályázatra. A Siklósi városrész 2. sz. tömb beruházási programjának értékelemzésével 1976-ban III. díjat nyert. Az ezzel kapcsolatban szervezett tanfolyamon és a pályázaton szerzett ismeretek megvetették az alapját a további években végzett értékelemzési kutatásoknak.

Az 1970-75-ig terjedő időszakban a vállalat a következő jelentősebb terveket dolgozta ki:

Rendezési tervek: Budai városrész, Barcs és Dombóvár városközpont, Komló Ősközség, Mecsek-nyugat, Meszes, Mecsek-oldal, Mecsekrákos, Szekszárd városközpont és Bakta domboldal részletes rendezési tervei; épületek: Dombóvár művelődési ház, Kaposvár a Béke-Füredi-Kanizsai uti terület lakásai, Pécsi Gyógyszertári Központ, Harkányi fürdő bővítése, Pécs Ifjúsági Ház, az Ideg- és Elmeclinika rekonstrukciója, Komlói Zeneiskola, Kodály Zoltán uti 400 fős diákothton, Kaposvári Ifjúsági Ház, Tejüzem, Komlón lakások. Lenti Művelődési Ház, Mohácsi Szék- és Kárpitosipari Vállalat új gyáregyüttese, MTA Kulich Gyula utcai szék-házának felujtása, MESZÖV-PTV irodaház, Megyei Tanács Székháza a városközpontban, Nagyatádi Kórház, Nagykanizsai Művelődési Központ, 16 tantermes iskola, Eötvös téri bevásárló központ, Orfű fejlesztési terve, átalakítások a Pécsi Sörgyárban és Porcelángyárban, a Pécsi Sörgyár Pepsi Cola Üzeme, Balatonföldváron a 200 fős téliesített Csepel Üdülőkészállók, Szigetvári DEDÁSZ telephely, Pécsi SZMT Székház, Szekszárdi MűM tanműhely komplexuma, Szentesi Sörgyár épületei, Szigetvári Kórház I. üteme, Pécsi Tanárképző Főiskola 600 fős kollégiuma, Szombathelyi Kórház műtőblokkja. Lakások tervei Pécs, Komló, Kaposvár, Siklós, Szekszárd számára. A dél-dunántúli paneles alaptervek, Gubeni, Weiswasseri, Potsdami lakótelepek, Lübbeni, Cottbusi, Weiswasseri kórházak.

1975 és 1976-ban a vállalat dolgozói a következő pályázatokon értek el eredményt:

Miskolc városközpont rendezésére kiírt pályázaton Fortvingler László, Szentes László és munkatársaik 80.000.-Ft-os díjat, Dénesi Ödön és munkatársa 30.000.-Ft-os díjat nyertek. A Velencei-tó Északi Üdülőtérület pályázatán Fortvingler László I. díjat, a lakótelepi gépkocsi elhelyezésre kiírt pályázaton Szentes László és Horváth Margit megvételt, a Baranya megyei családi ház pályázaton Biczó László megvételt, Nyiregyháza XXII. lakókörzet Család utca környéke pályázaton Szentes László és Lászlóné megvételt, a Kiskörei Üdülőkörzet beépítési és építészeti javaslatai beszerzésére kiírt pályázaton Fortvingler László megvételt, Getto József ugyancsak megvételt, Gödöllő városközpont meghívásos pályázatra Fortvingler László, Pap József, Dénesi Ödön, Szentes László megvételt, a Pécsi Megyei Művelődési Központ pályázaton Erdélyi Zoltán és Getto József II. díjat, Tillai Ernő és V. Gombár Klára 40.000.-Ft-os megvételt, a Mohácsi IMS lakóházak tervpályázatán Tillai Ernő II. díjat, Pálmai István megvételt, a Baranya megyei Külterületi Gyümölcsároló pályázaton Müller Mária I. díjat, Ujvári István megvételt nyertek.

Az év vége felé jelent meg a közlemény az MSZMP KB 1975. november 26-27-i üléséről. Ebben már szerepeltek az V. ötéves terv biztató és sok feladatot ígérő irányszámai. E szerint 1976-1980 között 850-870 milliárd forintot kellett beruházásokra fordítani, ami a IV. ötéves tervhez képest 25-26 %-os növekedést jelentett. Annak ellenére, hogy a tervidőszak második felében már jelentkeztek - a világgazdasági változások hatásaképpen - a takarékosági intézkedések és a beruházások visszafogásának szándékai, az öt év alatt ténylegesen teljesített beruházások folyó forintban kifejezett mértéke megközelítette a 930 milliárdot. Ez naturáliákban nem jelentett ilyen emelkedést, mert mindjárt 1976 elején pl. az MGN átárazásával 109-114 %-os növekedést léptettek életbe.

1976. Az ÉVM-ben kezdett az a vélemény kialakulni, hogy a tervező szervezetekben dolgozók létszáma tulzott. Ezt tükrözte a 13/1976. sz. ÉVM közlemény, mely többek között azt mondta, hogy a tervező szerveknek a növekvő feladatokat változatlan létszámmal kell végrehajtaniuk. A szakmai struktúrát az előkészítő munkafajták kidolgozására alkalmas képzettségű és konstruktőr hajlamú szakemberek arányának növelése irányába gondolták formálni. Említették, hogy a tervezők és kivitelezők közötti munkamegosztás is segíthet abban, hogy ne legyen szükséges a létszámot növelni. Nem lehet tudni, hogy ebben az iránymutatásban benne volt-e már annak megsejtése, hogy a következő ötéves terv erősen visszafogott lesz és már nem létszám tartást, hanem csökkentést tesz szükségessé.

Tulajdonképpen nem új elvek, de mégis az időszakra jellemzők a vezetőállásuk jutalmazásának feltételeire vonatkozó célkitűzések: A beruházások hatékonyságának fokozása, a beruházási költségek csökkentése, a műszaki fejlesztésben a korszerű és gazdaságos megoldások kidolgozása és alkalmazása, racionális anyagfelhasználás, az MGN betartása mellett ahhoz képest megtakarítás, tipizálás, a belső minőségellenőrzés fejlesztése. A PTV ezeket a célkitűzéseket jól teljesítette.

A Városrendezési és Építéstervezési Tervtanácsok közül a 6. sz. működött Pécsen a PTV helyiségében, most már Baranya, Somogy, Tolna és Zala megyére vonatkozó hatáskörrel. Titkára Pap József volt.

A vállalatra háruló feladatok óriásiak, de gond volt a megyék számára is a sok építés folyamatosságának biztosítása. Minden megyében koordinációs bizottságokat szerveztek, melyek a beruházási folyamat teljes keresztmetszetét voltak hivatottak viszonylag zökkenőmentessé tenni. Pécsen a koordinációt a Városi Pártbizottság szervezte és vezette. A hazai munkák mellett az NDK export is még 27 %-ot tett ki.

Jól benne járván az 1969-ben megszerzett és megkezdett exporttervezésben, talán itt mutatkozik jó alkalom az ezzel összefüggő dolgok vázlatos ismertetésére, jellemzésére. Az NDK-ba irányuló export egyrészt előnyös volt a vállalatnak, mert - azon kívül, hogy a hazai

munkahiányos időszakokban jó munkaellátást biztosított - a magyar tervezéseknél kedvezőbb nyereségtartalma is volt. Másrészt azonban jelentős megterhelést is rótt dolgozóinkra. Az export csucsidejeiben havonta két-három hétig vagy itthon, vagy az NDK-beli városokban kemény munkával töltött konzultációk folytak. Az export főmérnök, Szabó László, a nagy és apró dolgok fő irányítója, minden ezzel kapcsolatos dolog koncepciózus karmestere viselte a legnagyobb terheket. Neki minden egyes alkalommal, minden üzleti tárgyalásra és minden csoporttal ki kellett utaznia. Többet volt kint mint itthon. Mind ezt bámulatra és elismerésre méltó energiával, önfegyelemmel, kitűnően, eredményesen csinálta. Partnereink igazi német alapossággal vizsgálták át a terveket és nem voltak megaluvók a megoldatlanságokkal szemben, de mindig segítőkészen álltak rendelkezésre, jó megoldások közös kialakítására. A terveket nemcsak a megbízókat és a Baukombinátokat képviselő - tervező és kivitelező - kollégák vizsgálták át, hanem az NDK-ban nagy és jelentős hatáskörrel bíró Staatliche Bauaufsicht képviselői is, építési hatósági szerepkörrel.

Az így átvizsgált terveket teljesen kész állapotban a megbízó székhelyén komplex összetételű bizottság előtt meg kellett védeni. Mindezt német nyelven és természetesen a TGL-ek /német szabványok/ teljes ismeretében. Szükség volt az állandó nyelvtanfolyamokra és a TGL-ek szünet nélküli tanulmányozására. E sorok írója nem felejt el sohasem az első védeés kinjait. A Gubeni lakótelep első ütemének építész tervezője még igen hadilábon állt a német nyelvvel. Ezért az ismertetést és védést - nem sokkal gyakorlottabb nyelvismerettel - mint főmérnöknek át kellett vennie. A tervek tanulmányozása, a kevésbé ismert szak kifejezések kijegyzetelése után nagy lámpalázzal elmondta a "védőbeszédet". Nem volt valami retorikai remekmű. A résztvevők, a német partnerek nagy együttérzéssel hallgatták s együttérzően drukkoltak. Nem ám úgy a főkoordinátor Bärwolf kedves kollégánk. Ravaszkas mosollyal az arcán kiegészítést, a részletek megvilágítását kérte s mintha élvezte volna az újabb félórás kinlódást. De hát később mindenki belejött mindenbe és a tárgyalások könnyedebben, de azért nem könnyen folytak.

A napi munka befejeztével "lazítani" kellett. Erre kellemes alkalmul szolgáltak a kölcsönös - hivatalos - ebéd vagy vacsora meghívások, ahol - a protokolláris üdvözlő beszédek elhangzása után - jó hangulatu eszmecsere, tréfálgatások alakultak ki, s fokozatosan mély emberi és baráti kapcsolatok szövődtek. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy azért a magyaroknak nem volt könnyű az ismétlődő sok alkalommal németül változatosan ecsetelni a Sozialistische Zusammenarbeit emberi, műszaki és internacionalista szépségeit és előnyeit. Ha a szónok nem volt formában és Tilesch Márta, vagy Szabó László tolmácsolását vette igénybe, úgy a fordítók izzadtak a magyaros fordulatok tartalomhű visszaadásánál.

Az igazi kikapcsolódást azonban a valóban szabad idő alatti vidámkodások jelentették. A fő tréfamester Pitz András volt, de mindig akadtak segítői és helyettesítői, pl. Csonka Ernő is. A tréfák többsége, például az olyanok, mint a szállodai kulcsokon a számok fel-

cserélése, nagy szemfülességet igényelt. De el lehet képzelni, meddig tartott, míg az ilyen konzultációkon résztvevő 30-40, de sokszor az alvállalkozókkal együtt a 100-at is megközelítő számú ember egyáltalán észre vette, hogy miről is van szó és végül megtalálta saját kulcsát és bejutott szobájába. Frenetikus hatása volt az a Schwerini farsang, mikor Szabó Géza Tilesch Márta parókája és ruhája segítségével nőnek álcázta magát. Aki tudott róla, annak az volt a véleménye, hogy úgy nézett ki, mint egy éppen fiatal utcán cirkáló hölgy, de tény hogy tökéletes nőnek nézett ki. Mind kollégái, mind a német férfiak annak is tartották. Utóbbiak közül kettő komolyan el is kezdte ostromolni s ezzel még akkor sem hagytak fel, amikor Géza elővette a zsebéből a konyakos üveget és - lévően éppen névnapja - nagyokat kortyolt belőle. Sikere olyan nagy volt, hogy végül is már kezdett ideges lenni, s kénytelen volt gyorsan férfivá visszavedleni.

A magyar fiaink ott az NDK-ban sokszor szeretetreméltó fenegyerekeként viselkedtek. Ezt olyan kedvesen csinálták, hogy a kezdetben merev és megdöbönt német nők és férfiak fokozatosan feloldódtak s ha ők maguk csak igen tartózkodóan vettek is részt, többségük megértően mulatott a tréfákon. Történt egyszer, hogy éjszaka néhány vidám magyar legény boros palackokkal állított be a Hotel Lausitz portájára s meg akarta kínálni a recepcióban szorgoskodó hölgyeket. Azok kissé döböntően háritották el az akkor és ott és számukra szokatlan dolgot, mondván, hogy nincs pohár. Pedig volt az előtérben bőven egy vitrinbe zárva. Egy német lakat a magyar fiuknak természetesen nem volt akadály. Felnyitották s a gyöngyöző borral teli poharakat gálánsan átnyújtották a recepció mögötti helyiségekből lassan előmerészkedő hölgyeknek. A köszöntés befejeztével elmosták és visszarakták a poharakat a vitrinbe, rá a lakatot s mintha mi sem történt volna, hazamentek a legények. A magyarok fokozatosan azt is kivívták maguknak, hogy az étteremben egy széket szabad volt egy másik asztaltól elvenniök s a saját asztaluk rövid oldalához /!/ tenniök, sőt asztalt is egymáshoz illesztettek nekik, ha úgy "rendelkeztek". A magyarok remek aklimatizálódási képességét bizonyította, hogy hamar megszokták - sőt megszerették - a híg német kávét. Igaz viszont, hogy fordítva is úgy volt, a német kollégák a kezdeti megdöbbenés után már alig várták, hogy kapják a presszókávét és vittek is haza sok ilyen készületet.

Valami ilyen jellege és hangulata volt a bő évtizeden át tartó exporttervezésnek.

Itthon a vállalatnál munkatorlódások voltak a célcsoportos munkák mennyiségének növekedése, a szükségesnél kevesebb építőipari kapacitás és emiatti tulbiztosítottan megkivánt rövid tervszállítási határidők miatt.

A paneles alaptervek mellett, azok hatékonyságának növelésére kidolgoztuk a fogadósintek és alapozások különféle alternatíváit, így a tárcsarácsos nagy zsalutáblás, előre gyártott és közműfolyosós alagsort, gerendarácsos, sikalapos és cölöpalapos megoldásokat. Technoló-

giailag és szerkezetileg egységes hőközpontok tervei készültek el. Gyártás és szerelés-technológiai tervezés is folyt, a Kaposvári és Szekszárdi panelpolygonok számára.

A vállalat kidolgozta az V. ötéves terv megvalósítását szolgáló komplex intézkedéseket. Ezeknek itt most csak leglényegesebb vonásait vázoljuk:

A PTV területi kötelezettségéből eredő feladatait komplexszé formálva a dél-dunántuli tervezési- gazdasági körzet egészén a tanácsokkal, beruházó és kivitelező vállalatokkal együttműködve kívánta ellátni, és az ágazatpolitikát is érvényesíteni. Abból a felismerésből kiindulva, hogy a gazdasági és kulturális haladás bázisai a városok, tevékenysége súlypontját városméretű, komplex és folyamatos generáltervezésben látta. Ennek keretében minden szükséges építéstervezési igényről a szükséges vállalatok bevonásával generáltervezői kötelezettségként törekedett gondoskodni.

Főbb feladatai ennek megfelelően a területi tervezés /ezen belül a városok generáltervezése/, építési műszaki, gazdasági tervezés, export tervezés fokozatosan a harmadik világ országai felé. Kiemelt feladatai a fejlesztési döntésekben való fokozott közreműködés, a beruházások optimális hatékonyságának elérésére irányuló műszaki-gazdasági módszerek hasznosítása és újak kifejlesztése, a vállalati működési folyamat egyszerűsítése, a team /csoport/ munka általánossá tétele, a működés alkotó műhely jellegűvé formálása, ahol a tervezők alkotó egyénisége kiteljesedhet.

A műszaki fejlesztésben a már kidolgozott dél-dunántuli paneles tervcsalád hasznosítása, folyamatos korszerűsítése, a kommunális épületek alapterveinek kidolgozása, a fejlesztés új körülményeknek megfelelő szervezeti rendszere kidolgozása, a tervezés-technológia és számítástechnika együttes fejlesztése a súlyponti feladat.

A műszaki színvonal javulását a munkavégzés hatékonyságának fokozásával oly módon kívánja segíteni, hogy a felszabaduló idő és energia a minőségre legyen fordítható, főleg a koncepcióalkotás szakaszában. Az irodákon belül a szakosztályok számát csökkenteni célszerű, az egy szakág - egy szakosztály megvalósításával.

Fontos feladat a.közös irodaház befejezése, a számítógépes konfigurációjának célszerű bővítése, talajmechanikai gépi furóberendezés beszerzése.

Az alapbéreket minden év I. felében felülvizsgálják, a kidolgozott alapbér-beállási szintek segítségével. Megvizsgálják a rugalmas munkaidő-kezdés bevezetését, főleg a gyermekes anyák szempontjából. Megszilárdítják a munkafegyelmet, mert sokan rendszeresen későn jártak be. Tovább fejlesztik a politikai, vezetői és szakmai ismereteket a középvezetői kategóriában is. Az egyetemet végzettek továbbképzéséről is gondoskodnak. A középfoku vég-

zettségük ismereteit egyetemen, főiskolán, vagy felsőfoku technikumon bővítik. A cél a képességszintnek a feladatokkal arányos emelése, elsősorban a saját dolgozói gárdából. Ezt előmozdítani minden vezető elsőrendű feladata. Abból kell kiindulni, hogy az emberek képességei fejleszthetők. Csak másodsorban, speciális szakképzettségi igény esetén kell a vállalat potenciálját új dolgozó felvételével javítani. A szakmai és műveltségi szint emelésének segítésére és irányítására közművelődési bizottság alakul. Az V. ötéves tervben mintegy 50 fő felfősoku szakirányú képzéssel, 60 középfoku végzettségű továbbképzésével és 30 fő középfoku végzettségének megszerzésével számoltunk. Nyelvtanfolyamokon 40-50 fő venne részt.

Az anyaggazdálkodás javítására készletnormák készülnek. Az energiatakarékosságot a tervezésben átfogó intézkedésekkel kell megvalósítani.

A V. ötéves tervi teljesítményelőirányzat a következő volt /millió Ft-ban/:

Megnevezés	1975 tény	1976	1977	1978	1979	1980	V. ötéves	Index 1980 1975
Műszaki tervezés	76,6	77,6	77,4	79,7	83,7	87,9	406,3	114,8
Ebből exportterv	20,2	20,2	12,0	12,0	10,0	8,0	62,2	82,5
Egyéb teljesitm.	1,2	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	5,0	100,9
Összes teljesitm.	77,8	78,4	78,4	80,7	84,8	89,0	411,3	102,7

Az 1977-es évben területi szerepünk és bázistervezői feladatunk a tömeges lakás- és kommunális építés tervezése volt. A dél-dunántuli és békéscsabai paneles lakóépület típus-terveinkkel a mennyiségi, minőségi és gazdaságossági igényeket jól ki tudtuk elégíteni a pécsi, mohácsi, komlói, kaposvári, paksi és szekszárdi a Békés megyei beruházások számára. Nagy hangsúlyt kapott területrendezési tevékenységünk, azonban kapacitása szűk volt. Ugyanez volt a helyzet a mélyépítési tervezésben is. Mindkettő teljesítőképeségét növelni lett volna szükséges, hely hiányában azonban addig nem lehetett rá gondolni, míg a MESZÖV-PTV irodaház el nem készült.

A vállalat befejezte a 20-40-60 fős hagyományos szerkezetű típusbólcsődék terveinek kidolgozását. A Nevelési Központ tervezése a megvalósulás stádiumába lépett. A kórháztervezési kapacitás többségét az NDK kórháztervezések kötötték le, de megkezdődött a Kaposvári Kórház rekonstrukciója beruházási programjának kidolgozása is. A mélyépítési tervezésben fontos előrelépést jelentett a Siklósi városrészben a közműalagut és folyosó /KAF/ rendszer kialakítása.

A vállalat létrehozta a függetlenített ellenőrző szervezetet /MEO/, melyben intenzív szerkezettervi /3 fő/, továbbá építész, gépész és költségvetés ellenőrzési /1-1 fő/ tevékenység folyt. Jól szervezett volt a tervek munkavédelmi és tűzrendészeti szempontból való ellenőrzése a munkavédelmi és tűzrendészeti mérnök, Haszon József által irányítottan, aki jól gondoskodott a folyamatos vizsgáztatásról és továbbképzésről is.

A vállalat vezetése nagy gondot fordított a tudatformálásra, melynek fő fórumai a szakági értekezletek és a VMT-k voltak. A minőséget - a megvalósítás oldaláról nézve - fokozta a kivitelezőkkel egyre intézményesebbé váló kapcsolat és együttműködés. Terveink tulajdonképpeni többsége jól tett eleget az építéspolitikai által szorgalmazott iparosítás követelményeinek. A műszaki fejlesztésben a hangsúlyt a már elkészült paneles, lakóépület tipustervek gyártásának és szerelésének művezetéssel való segítésére helyezte a vállalat. Ezen kívül a kivitelezőkkel való együttműködésben elkészültek a Somogy megyei és Tolna megyei ÁÉV-k panel poligonjainak fejlesztési tervei.

A változó körülményekhez való alkalmazkodás céljából a központi irányítás intenzívebbé tétele érdekében műszaki igazgatási főosztályt állított fel a vállalat, melynek szerepe a termelés és szakági irányítás volt és ellátta az irányítással kapcsolatos közgazdasági tevékenységet is. Racionalizálási célból befejező iroda alakult az árelemzési, költségvetések leírói, a sokszorosítási és dokumentálási egységekből.

A számítástechnika mágneslemezek és új működtető programok beállításával, valamint egy rendszertervező és számítógépező munkába állásával bővült. Igen kiterjedt és eredményes volt a számítástechnikai egység együttműködése a többi regionális vállalat hasonló egységeivel, mely révén jó munkamegosztásban közösen használt sokféle új program készült.

Végre munkába állt egy IFA tehergépkocsira szerelt nagytérőjű gépi furóberendezés. Idáig elég hosszú utat vezetett. A talajmechanikai részleget 1957 első negyedévében alakította meg a vállalat. A Rét utcai épület alagsorában volt a labor, szerény felszereléssel. Először egy szovjet furóberendezéssel, majd rövid idő múltán még egy kézi furószerszámmal dolgoztak. Az állomány akkor Majorosi Károlyból, Feke Lajosból és Agárdi Lászlóból állt. Még a Rét utcában sikerült ödométert, szárítóberendezést és más dolgokat beszerezni úgy, hogy egy év után a szokványos vizsgálatokat már el tudták végezni. Az első nagy átmérőjű kézi furóberendezést 1970-ben szerezték be s ezt követte az említett tehergépkocsira épített gépi furóberendezés.

A talajmechanikai szakosztály a szokásos feladatain túl részt vett a pécsi mélypincék feltárásában, a pincekárók elhárításában. Geoelektromos és szeizmikus méréseket is végzett saját eszközeivel. A kezdetben 3 fős egység ma 15 fős létszámú szakosztály a mélyépítési iroda kötelékében. Két éve kis átmérőjű motoros kézi furóberendezése is van, melyet, és a Borro Szondát a VAZ terepjáró, a személyzetet pedig a Nysa gépkocsi szállít.

A takarékoság, ezen belül az anyag- és energiatakarékoság fontos szerepet töltött be a vállalat működésében. Lakásoknál 105, közösségi létesítményeknél 18,6 milliót takarított meg az MGN-hez képest. Ez egyrészt a típus alaptervek jó funkcionális kialakításából eredt, másrészt abból, hogy a gazdasági tervező csoport szakági tervezőként jól együttműködött a tervező teamekkel. Az épületeken kívül a vállalat figyelemmel kísérte a komplex beruházási költségek alakulását is és a hatékonyság növelése érdekében tárgyalásokat kezdeményezett a partnerekkel.

A szociálpolitika terén is jelentős intézkedések történtek. Javult a boglárlellel üdülő szolgáltatási színvonala. Az első szezonban 205-en, a főszezonban 237-en üdülhettek két héten át. Husz fő részére NDK-beli csereüdültetést szervezett a szakszervezet. A nagycsaládok és az egyedülálló gyermekes szülők szakszervezeti támogatást kaptak. Az üzemi étkeztetés nyersanyagnormáját sikerült a Vendéglátó Vállalattal megemeltetni. A vállalati sportkör 3 jól működő szakosztálya 55 ezer forint támogatást kapott. A vállalat szervezte az Együttműködő Vállalatok Labdarugó Tornáját és részt vettünk e vállalatok sakkversenyén. A természetjáró szakosztály 14 csapat részére a II. Pécsi-tó Kupáért folyó versenyt indított.

Nyolcan 80.000.-Ft vissza nem térítendő segítséget és 100.000.-Ft kölcsönt kaptak lakásépítésre. Ezen kívül a vállalat 110.000.-Ft-ért egy kétszobás lakás bérlőkijelölési jogát vette meg. A vállalati munkásszálláson 13 dolgozónak sikerült olcsó elhelyezést adni.

A vállalat nagy gondot fordított a műveltség fejlesztésére. A társadalmi szervezetek közösen ismeretterjesztő programokat szerveztek. Jó propagandája volt a vállalati és szakszervezeti könyvtárnak, a könyvterjesztőknél is sokan vásároltak. Számosan vettek részt az Alkotó Ifjuság pályázaton, a KISZ bizottság által szervezett filmvetítéseken, tudományos előadásokon. A vállalat által szervezett továbbképzés különféle formái figyelembe vették a dolgozók többségének jó szakmai, politikai alapképzését és e szint továbbfejlesztésének igényét tüzték ki - eredményesen - célul.

Az Ifjúsági Intézkedési Terv gondoskodott a fiatalok szakmai, politikai képzéséről, a kollektívába való beilleszkedés segítségével, lakásépítésük támogatásáról, munkaversenyben és sportolásban való részvételükről, továbbá a KISZ szervezeti életének segítségével. Az Igazgatói Tanács ennek teljesülését évente értékelte. A vállalatnál a fiatalok voltak többségben és a szakfőmérnöki, szakosztályvezetői, csoportvezetői és vezetőmérnöki beosztásban 12 /35 év alatti/ fiatal dolgozott igen eredményesen. Harminckilenc fiatal tanult tovább különböző állami oktatási szinten, tizen a Vállalat Kiváló Dolgozója kinevezést érdemelték ki.

A nők aránya 60 %-ot képviselt. Egyenlő feltételek esetén a nők nem voltak hátrányos helyzetben sem bérezés, sem besorolás tekintetében. A gondot azonban az okozta, hogy a vezetői pozícióra alkalmas nők egy jelentős része családi okok miatt alkalmasabbnak tartotta jelenlegi - nem vezetői - beosztásának munkakörülményeit. A nők közül 1977-ben ketten az Építőipar Kiváló Dolgozója, tízennégyen a Vállalat Kiváló Dolgozója kitüntetésben részesültek.

A szocialista munkaversenyben általában a dolgozók jelentős aránya vett részt. Pl. 1977-ben 28 brigád - a dolgozók mintegy 85 %-a - küzdött a különböző fokozatok elnyeréséért. A munkaversenyben való részvétel javította a munkafegyelmet és részben, de nem kielégítően a társadalmi munkában való részvételt. Fokozódott a brigádok dolgozóinak művelődés iránti érdeklődése. A korábbinál aktívabban vettek részt a különféle állami, politikai, szakmai oktatásban. A brigádok tevékenysége abban is segített, hogy javult a tervezési munkák kibocsátásának ütemessége.

Az év végén az ÉVM Ellenőrzési Önálló Osztálya a Műszaki Tervezési Főosztály közreműködésével komplex felügyeleti-gazdasági ellenőrzést tartott, mely az elmúlt 7 évre terjedt ki. Alapvetően jónak - és a regionális vállalatok között legdinamikusabbnak - ítélte a vállalat fejlődését és a vállalati vezetés tevékenységét. Kiemelte, hogy a PTV jelentős erőfeszítéseket tett a térség kivitelező vállalatai közötti koordináció javítására és a műszaki fejlesztés terén. Feladatát minden területen komplex szemlélettel végezte és jelentős eredményeket ért el a műszaki fejlesztés terén. Gazdálkodása tervszerű és stabil volt. A vizsgálatot végzők javítandónak, illetve szükségesnek ítélték a folyamatba épített ellenőrzés formai elemeinek kiküszöbölését, a szerződésekben a tervezés tartalmának meghatározását, a középvezetői személycserék számának csökkentését, a vezetői létszám arányának mérséklését, a többletbér ösztönző jellegének növelését, a hatáskörök és felelősség jobb elhatárolását és a vezetés különböző szintjei közötti jobb felfogásbeli és megítélésbeli egység megteremtését.

A tervpályázatokon a vállalat dolgozói ismét szép eredményeket értek el. A Székesfehérvár, Élmunkás utcai pályázaton az I. díjat Szentés Lászlóné, Tóth Mihályné, Szentés László, a II. díjat Biczó László, a III. díjat Fortvingler László nyerték.

Az 1977-es év végén megjelent az ÉVM 10/1977. sz. utasítása a paneles lakásépítés típus-tervezésének rendjéről. Ez éppen olyan alapos, mindenre kiterjedő volt, mint a korábbi - a típustervezésre vonatkozó általános - rendelkezés. Ekkorra már készen voltak a déldunántuli és a békéscsabai paneles típus alaptervek, azok kidolgozása során már alkalmazni kellett e készülőben lévő szabályozást.

1978. Az 1978-as évben értékelték az előző évben lebonyolított, Panelos építési rendszerrel épülő lakóépületek pályázatát. Ezen a PTV két kollektívája ért el eredményt. A Pálmai

István által vezetett csoport /Maros József, Major Béla, Horváth Miklós, Mészáros Miklós, Drávavölgyi Valér és munkatársai: Pálik István, Major Gábor és Elekes Péter/ 60.000.-Ft-os megvételt, a Dulánszky Jenő vezette csoport /Csete György, Kistelegdi István, Oltai Péter, Bácskai Lajosné, Bácskai Lajos, Buzás György, Pehr Nándor és Kemény Gyula, mint a PTV ifjúsági irodájának kollektívája, 30.000.-Ft-os megvételt nyertek.

Január 15-ével e sorok íróját kérelmére, betegsége miatt, dr. Szabó János államtitkár műszaki igazgatóhelyettesi beosztásából - munkásságának elismerésével, nyugdíjaztatása miatt felmentette. Egyidejűleg Erdélyi Zoltánt nevezte ki műszaki igazgatóhelyettesnek.

Az ÉVM szabályozta a vezető munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai és politikai képesítés feltételeit, az OT-vel közösen irányelvet adott ki a VI. ötéves tervidőszak lakásépítési programjának műszaki, gazdasági előkészítéséhez és a vállalatok szervezeti és működési szabályzatának korszerűsítéséhez, módosította az OÉSZ-t, közleményt adott ki a sport, játék és pihenés céljára szolgáló területeknek a rendezési tervekben való biztosításával kapcsolatban.

A PTV a kaposvári tanács kérésére területi koordinációs irodát /kirendeltséget/ állított fel. Ez a Somogy megyei ÁÉV hangoztatott igényét is kielégítette. Vezetője Stadler József építész volt.

A tervező egységeket a vállalat részben új vezetése úgy alakította át, hogy az irodákon belül műtermek működtek, melyek egyesítették magukban a műtermi formában dolgozó komplex csoportok előnyeit is. Ez észrevehetően javította a csoport /team/ jellegű együttműködést, a tervek komplex módon való fejlődését és egyeztetettségét. Egy-egy iroda 100-120 főből állt és a munkákat a kialakult működési területe és partneri kapcsolatai szerint vállalta. A termelő szervezetet a műszaki igazgatóhelyettes a műszaki igazgatási főosztály helyébe szervezett koordinációs osztályon keresztül irányította. Ez az irodákban szervezett Termelés Előkészítő Csoporttal /TECS/ állt kapcsolatban. Mint új szervezet, önálló szervezési és igazgatási osztály létesült dr. Deák Erzsébet vezetésével.

A vállalat rátért a költségvetések egy részének számítógéppel való készítésére. Ezt az ÉGSZI-vel együttműködve végezte.

Ebben az évben készültek el a Nevelési Központ kiviteli tervei, igen feszített ütemben s e miatt nehéz körülmények között, nagy kár, hogy ez így alakult: az 1976-ban készült programterveket részleges programváltozások miatt át kellett dolgozni. Pedig a programtervek igen koncepciózusan - részben az értékelemzés felhasználásával - készültek. A részletes funkció-vizsgálatoknak köszönhetően a létesítményben olyan több funkciójú helyiségcsoportokat sikerült kialakítani, melynek az lett az eredménye, hogy mintegy 8500 m²

többletfunkció megvalósítására nyílt lehetőség, melyre egyébként pénz nem állott volna rendelkezésre. Így épülhetett fel többek között a sokcélu központi épület, mely egyszerűsítetten fogalmazva, egy művelődési ház feladatát is ellátja, az uszoda, nagy tornacsarnok, a lakosságot is szolgáló nyilvános étterem és 2000 adagos - közétkeztetést is segítő - konyha. A komplexum - ahogy elnevezése is jelzi - nem csak oktatási célokat szolgál, hanem a lakosság valamennyi korosztálya művelődésére nyújt színvonalas, sokszínű lehetőséget. Nem volt könnyű a Veszprémi Oktatási Kutatási Központ és a Nevelési Központ igazgatója közreműködésével az oktatás-nevelési és technikai-technológiai koncepció és a részletek kidolgozása. A legnagyobb nehézséget azonban a lebonyolító és kivitelező vállalat ellenállás jellegű magatartása okozta. Egyáltalán nem segítették a korszerű együttes létrejöttét. Olyan tervszállítási határidőket követeltek, melyeket az egyes ütemek tényleges üzembehelyezési időpontjai nem indokoltak. A nagy tervezési hajszában sajnos egyébként elkerülhető hibák keletkeztek. Az ami megvalósult, bizonyította a nehezen elfogadott elképzelések helyességét és az ünnepélyes átadáskor a résztvevők elismeréssel nyilatkoztak a látottakról.

Az év folyamán a Magyar Építőművészek Szövetsége Dél-dunántúli Csoportja megrendezte a "II. Dél-dunántúli Építészeti Kiállítás 1978"-at. A kiállításon a Pécsi Tervező Vállalat és a régió tanácsai tervező vállalatainak alkotásai szerepeltek. A PTV által bemutatott 34 mű jól érzékeltette az építészeti színvonal egyenletes és folyamatos fejlődését, az alkotói felfogások sokszínűségét s ezen keresztül azt, hogy nálunk is megindult a modern építészet megújulását szolgálni kívánó - sok irányban kísérelgető és máris szép eredményeket felmutató - folyamat. Ez azóta is tart és méginkább kiteljesedett. Jól segítette a kibontakozást a rehabilitációs tervezések azóta bekövetkezett mennyiségi és minőségi növekedése és a tipustervezésben, valamint azok kötelező alkalmazása terén és más egyéb dolgokban mutatkozó oldódás. A felújítások tervezésével foglalkozó építészek igen elmélyült kutató munkával tárták fel a házak eredeti állapotát s azokat alkotó módon teremtték újjá. A múlt helyi hagyományainak ez a szeretetteljes ápolása sok szemet, lelket gyönyörködtető együttest eredményezett, s bizhatunk abban is - ennek jelei már több épületben tükröződnek - hogy alapjául fognak szolgálni a "couleur locale"-t magukon hordozó modern épületek és városképi együttesek létrejöttének. A vállalat jelenlegi vezetősége ezeket a törekvéseket eredményesen ösztönzi és segíti.

Természetes, szükségszerű és hasznos is, hogy a felfogásbeli eltérések időnként élénk vitákat váltottak ki, mint annak idején a "tulipános házak" s folytatódnak ma is. Legfőbb ideje, hogy az építészeti kritika állóvíze felfrissüljön s a közvélemény elégedetlenkedő hangjaira egyre inkább hozzáértő válaszok szülessenek. Ugy tűnik ez is megindult nem csak országosan, hanem helyileg is.

Közhely, hogy a ma alkotásai csoportmunkában születnek. Ezért hiányos volna a megemlékezés, ha a karmesteri szerepet betöltő építészek mellett nemoznánk a tervezőtársakról: a térbeli városépítészit rendet megalapozó területrendező tervezők, a tartószerkezettervezők, az épületgépészek, villamostervezők, a mélyépítők, organizátorok, árelemzők, gazdasági tervezők munkájáról, segitőtársaikról a szerkesztőkről, rajzolókról. A mélyépítők összefoglaló - inkább szervezeti - megnevezése önmagában sok szakmát tartalmaz: a viz, csatorna, gáz, távfűtési és villamos közműveket, az utakat és tereprendezést tervezőket, a park és tájrendezést tervezőket, a geodétákat foglalja magában.

Ilyen sokféle képzettségű és jó képességű ember jól szervezett együttes munkája volt szükséges a multban és nélkülözhetetlen a jelenben ahhoz, hogy az a sok ezerre tehető épület, építmény, a városképi együttesek sora létrejöjjön, melyeket a figyelmes szemlélő a PÉCSITERV működési területén mindenütt megtalál. Ezeknek a tervezőtársaknak a munkája, alkotó képessége a vállalat egész története folyamán a mindenkorit igényekkel lépésttartóan fejlődött a mai - a művekben tükröződő - magas színvonalra, biztosítva ezzel a vállalat munkája elismertségét és ma - ezen felül - versenyképességét.

A működés és szakmai színvonal korszerű szinten tartásához nagyban hozzájárultak a szakmérnöki és vezetőmérnöki gárda, a személyzeti, pénzügyi, közgazdasági, reprográfiai, különböző szintű titkári és más adminisztratív tevékenységet végző apparátusok, azok tagjai. Munkájuk, ügyszeretetük nélkül a PÉCSITERV nem érhetette volna el azokat az eredményeket, melyek révén ma elismert vállalat.

Az eredményesség a "házon belüli" jó együttműködésen túl mindig nagymértékben függ a partnerekkel, elsősorban a kivitelezőkkel való együttműködéstől is. Ebben az időszakban a vállalat vezetői úgy látták, hogy különösen a műszaki fejlesztés területén volna erre szervezett módon szükség. Ezért szándékukban állt, hogy a kivitelezőkkel közös fejlesztési irodát hozzanak létre. A Somogy megyei ÁÉV hajlott arra, hogy ebben résztvegyen, a Baranya megyei és Tolna megyei kivitelezők azonban mereven elzárkóztak. Így a dologból nem lett semmi. Pedig a TTI megbízása alapján megkezdődött a házigyári lakások új fejlesztési programterveinek kidolgozása. A Baranya megyei ÁÉV vonakodva vett részt az IMS rendszerterv közös kidolgozásában is. Nehéz volt elérni, hogy egymást segítő együttműködés alakuljon ki, s ennek az úgy látta kárát.

1978 októberében az MSZMP KB az építőipar helyzetével foglalkozott és átfogó határozatot hozott. Ennek nyomán minisztertanácsi munkaprogram és az ÉVM-ben intézkedési terv született. Ebben - az építőipar egészére vonatkozó - átfogó intézkedéseken belül a műszaki tervezést érintő részek a következők voltak.

A tervező vegyen részt a kivitelezés teljes folyamatában az üzembehelyezésig, legyen felelős a létesítmények műszaki-gazdasági színvonaláért. A területrendezési tervek a települések funkciójával összhangban hosszú távon megalapozottan határozzák meg a fejlesztés irányát. A tervező vállalatokat - mind az ÉVM, mind a tanácsokat - alkalmassá kell tenni, hogy nagyobb részt vállalhassanak a településtervezésben. Indokolt, hogy a tervező vállalatoknál koncentrálódott magas szellemi kapacitás egy része a kivitelező és beruházó vállalatok felé áramoljék, a munkamegosztásban előirányzott módosításoknak megfelelően. Felülvizsgálva az építéstervező szervezetek tevékenységét az itt koncentrálódott szellemi kapacitás hatékonyabb kihasználását szükséges elérni.

Az intézkedési terv foglalkozott a beruházói szerepkör színvonalasabb ellátásával, beleértve a tanácsok munkáját, az építőipar háttériparában végrehajtandó fejlesztésekkel, a szakmai képzés javításával, nyersanyagvagyonnal való gazdálkodással, a hulladék és melléktermék hasznosítással, a külgazdasági kapcsolatok javításával és az export fejlesztésével, az igény és kapacitás közötti egyensúly megteremtésével, az ármechanizmus rugalmasabbá tételével, a tipustervek és szabványosított szerkezetek ésszerűbb hasznosításával, a beruházási folyamat korszerűsítésével, vagyis mindazzal, ami az építőipar, illetve beruházás állandóan élő és kevésbé javuló problémája.

Egyik fő tézise az intézkedési tervnek az volt, hogy fejleszteni kell a munkamegosztási, együttműködési és szervezeti formákat. A feladatok ellátására komplex, tervezést, anyag és szerkezetgyártást, a kivitelezés teljes vertikális folyamatrendszerét magába foglaló építőipari szervezeteket kell kialakítani. A figyelemreméltó valamennyi rendelkezésben az, hogy még mindig az építőipar felé irányuló igények jelentős növekedésével számoltak.

1979. E rendelkezésben foglaltakat tükrözi az ÉVM Műszaki Tervezési Főosztálya által 1979 januárjában kiadott "Az építéstervezés VI. ötéves tervének fejlesztési koncepciója" c. anyag. Ezt itt ismertetni nem volna célszerű, mert igen részletes, bő írás. Lényegét talán abban lehet summázni, hogy a tervezésnek nagyobb szerepet kell adni és vállalni a beruházásokat előkészítő fázisokban a széleskörűen értelmezett színvonal általános jellegű emelése érdekében. Foglalkozott a tervező és kivitelező közötti munkamegosztással, melyet két fő szakaszra bontott. Az engedélyezési és megrendelési tervet a tervező szervezeteknek, a kiviteli, megvalósítási tervet - tervezői konzultálás mellett - a komplex építőipari szervezetnek kell készítenie. Számításai szerint a VI. ötéves terv feladatai - az előzőekben foglaltak ellenére - évi 500 millió forint kapacitásnövelést igényeltek volna.

Ebben az évben az MSZMP Pécsi Városi Bizottsága foglalkozott a PTV munkájával. A tárgyalás alapjául szolgáló jelentésben a vállalat tevékenységének fő irányait és elveit a következőkben foglalták össze:

Alapelve, hogy a beruházásokban résztvevő valamennyi szervezetnek a problémák közös megoldására irányuló olyan együttműködést kell kialakítania, melyben mindenki eleget tesz a KB 1977. októberi határozatában igen egyértelműen megfogalmazott feladatának. Ezen túlmenően minden résztvevő, megértve a többi fél gondjait, a társadalom és az azt alkotó emberek igényeit, működjön közre azok feloldásában. Az együttműködésnek vezetői és munkakapcsolati szinten is ilyennek célszerű lennie. A PTV megalakítja és szervezi a tanácsai tervező vállalatokkal való együttműködést a szellemi erők hatékonyabb kihasználása érdekében. Szakmai tanácsadói közreműködést ajánl a beruházói előkészítő munkákhoz, javasolja, hogy a döntéslőkészítéshez alternatív tervek készüljenek, biztosítja a rendezési tervek időtállóságát, kifejleszti a kommunális épületek rendszerterveit, hatékonyabban fejleszti a tervezési módszereket - beleértve a számítástechnikát és a reprográfiát -, javítja a környezet általános esztétikai színvonalát, összhangba hozva az építés iparosítása következményeivel.

Ehhez a PTV várja és kéri a beruházók és lebonyolítók részéről a koncepciózus fejlesztési elképzeléseket, a jó előkészítést, a széleskörűen értelmezett színvonal javítására vonatkozó tervezői javaslatok, elképzelések érdemi támogatását, az ilyen kérdésekben való gyors és határozott döntéseket. A kivitelezők részéről várja a fejlesztési koncepciók rendszeres egyeztetését, a jól megalapozott tervezői elképzelések rugalmas szellemű segítségét, a vitás kérdések gyors rendezésének készségét.

A pártbizottság a jelentést megtárgyalva megállapította, hogy a vállalat jelentős szerepet tölt be Pécs fejlődésében és ezért munkáját nagy társadalmi és politikai figyelem kíséri; tevékenysége folyamán eredményes erőfeszítéseket tett a Dél-Dunántul fejlesztésére is. Helyesek voltak hatékonysága növekedését célzó belső szervezései. Nem volt zökkenőmentes azonban a beruházások tervellátása, egyes tervek kiadása késett, minőségük sem mindig kifogásmentes. Nem maradéktalanul sikeres a szűzítés a napirenden lévő konkrét feladatok és a jövőre való felkészülés között. Nem sikerült a kívánt ütemben előrelépni a generálva megvalósításában. Ezért a vállalat érvényesítse az MSZMP Baranya megyei Bizottságának a megyei építő és építőanyagiparra vonatkozó, valamint a Pécsi Városi Bizottságnak a városkép fejlesztésére vonatkozó állásfoglalásaiban foglaltakat. Fejlessze az együttműködést és munkamegosztást a megyei tervező szervezetekkel. A városfejlesztés tervezésében gondoskodjon arról, hogy a fejlesztés iránya hosszabb távon is meghatározó legyen. Fokozott figyelemmel végezze a belvárosi rekonstrukció tervezését. A tervezői szemléletben tudatosítsa, hogy a fejlődés gazdasági lehetőségei korlátozottak, ezért igen fontos a beruházók által megkívánt funkciók, pénzügyi lehetőségük és a kivitelező felkészültségének figyelembevétele, de emellett az esztétikus és harmonikus környezetalkotás is. Törekedjen az energiatakarékos megoldásokra, a tipizált és szabványosított szerkezetek alkalmazására. Javuljon tovább az együttműködése a partnerekkel és igyekezzen szervezetét az optimális irányba továbbfejlesztetni. A pártbizottság azt is kimondta, hogy

az állásfoglalását taggyűlésen a pártonkívüli gazdasági és tömegszervezeti vezetőkkel is meg kell ismertetni.

Ebben az évben tovább gyarapodott az Ybl-díjasok száma. Szigetvári János a magyar népi építészeti kutatás és műemléki rekonstrukciós tervezési munkásságáért kapta ezt az elismerést.

Az ÉVM júliusban 5/1979. sz. utasításával módosította a tervező vállalatok nevét és némileg feladatkörét. A vonatkozó rész így szól:

"13. A Pécsi Tervező Vállalat elnevezését
Déldunántuli Tervező Vállalat
elnevezésre módosítom.

A vállalat elnevezésének rövidítésül
"PÉCSITERV" cimszó használatára jogosult.

Székhelye: 7601 Pécs, Rákóczi ut 1.

Tipusa: vállalat

Kategóriája: "A"

Tevékenységi köre: műszaki tervezés, terület és településrendezési tervezés, valamint az azokkal összefüggő kutatási /fejlesztési/ és műszaki-gazdasági tevékenység ellátása, elsődlegesen Déldunántul /Baranya, Somogy, Tolna és Zala megyék/ területén, tömeges lakásépítéshez kapcsolódó bázistervezői feladatok ellátása; beruházások lebonyolítása.

Valamennyi vállalat az ország egész területén jogosult az előzőekben megállapított tevékenységet folytatni."

Az ÉVM ugyancsak júliusban képesítéshez kötötte a szerkesztői és rajzolói feladatkör el látását. Októberben OT-PM együttes közlemény jelent meg a gazdasági szabályozó rendszer 1980. január 1-i módosításáról. Ebben fogalmazódik meg először a későbbiekben vezérelvvé vált követelmény: Cél a társadalmi termelés hatékonyságának fokozása, a népgazdaság egyensúlyának javítása és az e célokat szolgáló strukturális átalakulás meggyorsítása.

A 108/1979. OT-PM-ÉVM együttes közleménnyel korszerűsítik az MGN-t. A 16/1979. ÉVM sz. utasítás az építési rendszerek alkalmazásáról és a rendszerelvű építéssel kapcsolatos

egyes kérdésekről szólt. Még mindig azt mondja, hogy ... az építési feladatok állandó növekedése... és az élőmunkával való takarékos gazdálkodás a különböző építési módok, technológiák továbbfejlesztését, az anyagok és szerkezetek csereszabatosságának kiszélesítését és ezáltal a termelékenység jelentős növelését teszi szükségessé. Mindezek a rendszerelvű építés elterjesztése után, az építési rendszerek egymással való összehangolt kifejlesztésével és alkalmazásával valósítható meg.

A N É P G A Z D A S Á G E G Y E N S U L Y Á N A K H E L Y R E Á L L I T Á S A ,
A B E R U H Á Z Á S O K C S Ö K K E N T É S E

Bár 1979-ben még mindig okozott gondot a tervezési igények sorolása, az NDK export minimálisra csökkenése valamit könnyített a helyzeten. Az NDK-beli építkezéseken 4 vállalati dolgozó állandó jelleggel, mások esetenként művezettek. Az export bővítése érdekében Szíria számára egy 400 ágyas kórház tanulmányterve készült el.

Az NDK export lassu befejeződésével érdemes még egyszer visszatérni rá és összefoglalni hasznát, eredményeit, hatását és a máig tartó kapcsolatokat. A résztvevők kitekintést kaptak egy más, eltérő világra, megismerték a hazán kívül való eligazodás, viselkedés, magatartás szabályait, célszerűségeit és összefüggéseit. Megtanultak használni egy világnyelvet a szakmájukban és emberi kapcsolatok teremtésében. A munkában résztvevők leg többjének olyan baráti kapcsolatai alakultak ki, melyek ma is tartanak levelezés, kölcsönös látogatás formájában.

Megismerkedtek új, eddig nálunk nem gyakorolt dolgokkal, ugyanakkor felismerték, hogy saját tudásuk, képességük versenyt elbíró szinten áll partnerükéhez viszonyítva. Elsajátították elgondolásaik vitákon keresztül való elfogadtatásának módjait s ez növelte önbizalmukat anélkül, hogy önteltekké váltak volna. Sikerrel tettek eleget a legtöbbször rövid, néha irreálisnak tetsző határidőkre - kényszerből - vállalt feladatoknak s mindig eredményesen védtek meg terveiket.

Most, hogy a szerződéses kapcsolat megszűnt, maradt a baráti, kollegiális viszony. A magyarok évente ellátogatnak az NDK-ba, s ugyanezt teszik német kollégáink is, mindig örülve az ismétlődő találkozásnak.

Mi is jelzi a vállalat és dolgozói szellemét és kezenyomát a Német Demokratikus Köztársaságban? Ime:

Klötzei Tejüzem /1968/, Potsdam Süd lakónegyed /1970/, Gubeni lakónegyed /1970/, Lübbeni

és Weiswasser-i járási kórház /1970/, Weiswasser Zentrum épületei /1972/, Gubeni lakónegyed IV. /1972/, Potsdam Zentrum Ost lakónegyed /1972/, a Cottbusi és Schwerini megyei kórházak /1976, 1977/, a Berlini kórház /1977-1978/.

Felsorolva is szép és sok munka, de ha azt is megemlítjük, hogy ez mintegy 8800 lakást jelentett, a járási kórházak 200-240 ágyasak, a megyeiek pedig 800-840 ágyasak voltak, a Berlini kórházban pedig 260 ágy létesült, akkor érzékelhetjük a tett nagyságát. Hozzávethetjük azt is, hogy a Cottbusi régi kórház rekonstrukcióját is vállalatunk tervezte, mintegy 700 ágy befogadóképességűre.

Az NDK export azonban nemcsak az eddig leírt jó eredményekkel járt. Volt a vállalat belső életére gyakorolt jó hatása is. A nehéz, együttes munka, a jó értelemben vett "kényszerű" együttlét s az elkövetett csinyek közösséggé kovácsolták ezt a gárdát. Olyanná, hogy tagjaik, bár azóta a vállalaton belül szétszóródtak, mindig bizonyos közös cselekedetek emlékével néznek egymásra. S ha kell, ugyanugy segítenek ma is egymásnak, mint akkoriban. Ezt az összekovácsolódást a vélemények nyílt, őszinte kifejezése is segítette. Mikor Forster Miklós ebben a szakmában még új fiú volt, nagy buzgalmában előre utazott és a szálloda portáján hagyta a szobabeosztást, mely szerint természetesen senki sem a megszokott társával került együvé. A társaság ezt tapasztalva, kb. ezt mondták: Ide figyelj Miklós, mi nem vagyunk se katonák, se k...., akiket valakihez beosztanak. Légy szíves, máskor ne buzgólkodj, mi magunk is el tudjuk rendezni az ilyen dolgokat. Így is lett a továbbiakban.

Az export a vége felé már nem volt olyan jó nyereségtartalma, mint az elején. Ezért Pap Imrének, mint a pénzügyek gazdájának, takarékosagra kellett szoktatni a kiutazókat. Megtiltotta, hogy taxival utazzanak a reptérről a vonatig, pedig igen súlyos dokumentációkat vittek magukkal. Egyszer Imre is kiutazott a csoporttal, megkapta ő is a szállítandó dokumentáció csomagját és elkezdették vele a versenyfutást. Repülőtérről rohanás az S Bahnra, átszállás, másik S Bahnra, rohanás a vasutállomásra, hosszú és lassu utazás, csomagcipelés az állomástól a WBK-hoz. Ettől kezdve enyhült a tilalom.

Visszatérve a hazai dolgokra:

Együttműködési szerződés készült Pécs Város Tanácsával a belváros rekonstrukciójára. Ebben a PÉCSITERV-et bízták meg a rekonstrukció generáltervezőjének. Ezért kialakították a rekonstrukciós műtermet Kistelegdi István irányítása alatt.

Az anyag és energiatakarékos tervezést a vállalat súlyponti feladatként kezelte. A költségvetések egyharmada már számítógéppel készült. Viták után általában egészséges kompro-

misszum született a tervezői igényesség, a beruházói lehetőségek és kivitelezői szándék között. Tizennégy együttműködési megállapodás született a különféle partnerekkel, köztük a tanácsi tervezőkkel a munkamegosztásra vonatkozólag. Ezekről a tanácsi szervezet tájékoztatta a vállalatot, de sajnos a közben és később fokozódó érdekellentétek következtében ezek a megállapodások erősen veszítettek erejükből.

Fontos fejlődést jelentett a METEM másoló, vágó- és hajtogató gép, továbbá egy talajmechanikai szondázó berendezés beszerzése.

1980. Néhány éve folyamatosan, így 1980-ban is, több olyan intézkedés jelent meg, melyek azt a célt szolgálták, hogy az építőipari árak kövessék az inflációt. OT-ÉVM együttes irányelv jelent meg a beruházások szervezési terveinek elkészítéséről, valamint az átfutás tájékoztató időértékéről. Közzétették az új OÉSZ-t, és megjelent ismét egy új tervezési díjszabás.

A vállalat több dolgozója ismét nyert pályázatokon. Az üdülés korszerű formái a Kaposvár-Desedai Szabadidő Központ területén c. pályázaton Erdélyi Zoltán, Hübner Mátyás és Soltesz László I. díjat, Fortvingler László és Tukora Györgyné 40.000.-Ft-os megvételt nyertek. A Komló-Sikondai városrész pályázaton Biczó László, Patkó Sándor, Bari István, Bőjte Tibor és a munkatársak: Hermes Ilona és Tukora Györgyné 15.000.-Ft-os megvételen részesültek.

Májusban Gettó József oktatási és nevelési épületek összefüggő tervezési folyamatában kifejtett munkásságáért Ybl-díjat kapott. Az általa készített összevont alapfokú közintézmények - Nevelési Központ - irányterve MOT típusú lett.

Az Alkotó Ifjúság építésügyi pályázaton Nádor Lajos és Pretz Jánosné KAF típusú tervek gyűjteményével, Meskó András "Rugalmasan ágyazott gerendák számítása véges elemes módszerekkel" c. munkájával nyertek díjat.

A vállalat generáltervezői és koordinációs szerepköre - a szándékoknak megfelelően - erősödött. Komoly eredmények születtek Pécs belváros rekonstrukciójában, melynek részletes rendezési tervét a Pécsen tartott miniszteri értekezlet dicsérettel fogadta el. A Kaposvár és Szekszárd részére készített szindinamikai tervek elnyerték a tanács vezetőinek elismerését. A költségvetések már mind számítógéppel készültek. Több munkára alternatív tervet dolgozott ki a vállalat. Ezek pl. a belvárosi iskola, ahol 3 változat készült három építési technológiával, továbbá a Nagykanizsára tervezett kommunális létesítményeket is változatokban dolgozták ki.

1981. Az építésügyi miniszter és az EFEDOSZ elnöke 1981. májusban a Déldunántuli Tervező Vállalatnak a K I V Á L Ó V Á L L A L A T kitüntetését adományozta.

Az Esztergom Szt. Tamás hegy rendezésére vonatkozó tervpályázaton Biczó László, Kistelegydi István és munkatársai: Gyimesi József, Bossányi Antal III. díjat; a Gáznyomás szabályozók építményeinek egységesítése pályázaton Vida József, Kedves Vilmos, Gyűrűs Lajosné, Kralj Károly II. díjat nyertek. Az Alkotó Ifjúság pályázaton Nádor Lajos, Takács György és Pretz Jánosné dicsérő oklevelet kaptak a KAF rendszer korszerűsítésének műszaki-gazdasági tanulmánytervével.

Az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumot átszervezték. Ennek kapcsán megszűnt a Műszaki Tervezési Főosztály. Megalakították a Műszaki Tervezési és Építőipari Főosztályt, valamint az Építészeti és Településfejlesztési Főosztályt.

Ez év augusztusában változás áll be a PÉCSITERV gazdasági vezetésében. Pap Imrét saját kérésére - érdemeinek elismerésével - nyugdíjazása miatt felmentették gazdasági igazgatóhelyettesi beosztása alól és Sött Lászlót nevezték ki erre a pozícióra.

Az üzemi négyyszög egyes társadalmi szervezeti vezetőinek személye szintén ekkortájt változott. Pitz András lett /1980-ban/ a szakszervezeti bizottság titkára, Csonka Ernő az elnöke, a KISZ-titkári feladatot pedig Kedves Vilmostól Bóna Péter vette át. A pártalap-szervezet élén továbbra is Szalai László állt és áll ma is.

Az év elején elkészült a vállalatnál a "Helyzetfeltárás a Dél-dunántuli tervezési-gazdasági körzetről" c. tanulmány. Ennek célja az volt, hogy segítsen tisztábban látni abban az ellentmondásosnak látszó helyzetben, hogy egyrészt bizonyos intézkedések a beruházások és ezzel összefüggésben a tervezés növekvő volumenére utaltak, mások pedig már restriktíót éreztettek és 15 %-os létszámcsökkentést irtak elő, melyet három év alatt kellett végrehajtani. Az is tisztázandónak látszott, hogyan alakulhat a valóságban a tervező-kivitelezői munkamegosztás s ennek hatásaképpen milyen lesz a tervező vállalatok munkaellátottsága. A vizsgálat a VI. ötéves terv akkor már nyilvánosságra hozott irány-számait vette alapul. Sajnos az anyag végleges formájánál elhagyta azt a változatot, mely ennél kedvezőtlenebb fejlődést is vizsgált - mint utólag kiderült - jó előérzettel.

A tanulmány egyértelműen ezt mutatta ki, hogy tervezői kapacitásfelesleg várható a VI. ötéves tervben, s ez Budapesten jelentkezik. A Budapesten kívüli régiókban igény és kapacitás egyensúly állt fenn, annak ellenére, hogy a tanácsai tervező vállalatok létszám-növelést irányoztak elő s azt kezdték is végrehajtani. A viszonylagos kapacitás-igény egyensúly akkor is fennmaradt volna a régiókban, ha a tervezési munkák egy részét

- az ÉVM koncepció szerint - a kivitelező vállalatok vették volna át. Ez, mint ma már kiderült, nem történt meg. A bekövetkezett helyzet terjes mértékben igazolta a tanulmány által prognosztizáltakat.

Az export kibontakoztatására kezdeményezés történt export együttműködési iroda létrehozására. Ennek kapcsán akkor a KÖZTI kérésére Algéria számára 800 lakás kiviteli terveit készítette el a vállalat, erre felkészült nyelvileg és szakmailag.

Befejeződött az IMS rendszertev kimunkálása. A Budapesti Műszaki Egyetemmel együttműködés alakult ki a szövetszerkezetes építéstechnológia fejlesztésére. Gazdasági társaságban vett részt a vállalat a Tolna megyei ÁÉV-vel a Tabi sátorszerkezetű rendszer fejlesztésére.

Az ÉVM erre az évre már létszámcsökkentést irt elő. A december 31-ig tervezett 10 %-os létszámcsökkentést a vállalat teljesítette, annak ellenére, hogy a kivitelezőkhöz - az ÉVM koncepció szerint és a vállalat igyekezete ellenére - nem sikerült dolgozókat átirányítani.

Elkészült a PÉCSITERV-KONZUM irodaház. A városrendezési és a II. iroda ide költözött. Ez lehetővé tette, hogy a központi épületben visszaállithasson a vállalat korábban más célra használt helyiségeket és ezzel a kulturáltabb elhelyezést biztosítsa a dolgozók számára. A Xavér utcában felépített lakóházban a PÉCSITERV dolgozói 14 lakást kaptak.



A PÉCSITERV-KONZUM irodaház.

Két legfelső emeletén dolgozott a városrendezési és a II. iroda, majd ide költözött át a mélyépítési iroda is. Építész: Tillai Ernő Ybl-díjas

1982. Mindjárt 1982 elején az ÉVM kiadta a tervezési munkamegosztás új rendszerét és a műszaki tervdokumentáció tartalmi követelményeit ismertető MTS 1981/3. sz. Műszaki Tervezési Segédletet. Ebbentovábbra is szerepel a megrendelési és megvalósítási terv fogalma, mint a munkamegosztás tükröződése. Azonban a régióban alig mutatkozott jele annak, hogy a kivitelezők ezt figyelembe akarnák venni. A mai helyzetben tulajdonképpen a tervező szerve-

zeteknek sem érdeke, hogy ezzel is tovább csökkenjen munkaellátásuk. A koncepció abban az időszakban született, mikor még a megszokott "régi mechanizmus" szerint ment a beruházási folyamat és minden résztvevő a munkák tömkelegével kellett, hogy megküzdjön. Mára ez teljesen megváltozott. A gazdaságirányítás korszerűsítése egészen új érdekeket és érdekeltiségeket fog létrehozni, melynek keretei között ki fog alakulni a piaci és érdekviszonyok által ösztönzött munkamegosztás, mely nagy valószínűséggel más lesz, mint a korábbi körülmények közepette kigondolt koncepció szerinti. A feladatok részletezettsége és a tartalmi követelmények precíz leírása a valóságban működő erők hatására szintén felülvizsgálatra szorul. Hogy ez mennyire így van, bizonyítja az 1984. augusztusban megjelent 12/1984. ÉVM sz. rendelet a tipustervezésről, mely egy igen rövid keretjellegű szabályozás, és hatálytalanította a korábbi minden részletre kiterjedő, aprólékos rendeleteket és utasításokat. Igaz viszont, hogy 1985-ben ismét kiadtak egy, a tartalmi követelményeket szabályozó, de a réginél sokkal kevésbé részletező rendelkezést.

A vállalat dolgozói a fokozódó verseny körülményei között ismét elismerésre méltó és a vállalat hírnevét növelő eredményeket értek el. A közműalagut és folyosó rendszerek alkalmazása rekonstrukciós, rehabilitációs városi területeken c. pályázaton Nádor Lajos, Takács György és Pretz Jánosné III. díjat, a Zamárdi-Szántódi rév és környéke rendezésére kiírt tervpályázaton Biczó László, Fortvingler László, Németh Csaba /PÉCSITERV/ és Fortvinglerné András Judit /BARANYATERV/ 80.000.-Ft-os díjat nyertek.

A munkaellátottság megfelelő volt, de nőtt a kisebb munkák aránya, köztük a felújítási és átalakítási munkáké, de a belváros rekonstrukciójával kapcsolatos tervezési igény a korábbi elképzeléseket nem érte el. Az év végén 1983-ra még csak 13 millió forint értékű megbízás volt. Erősödött a KÖZTI-vel való együttműködés az Algéria felé irányuló exportban. Mintegy 5600 lakás kiviteli, illetve előtervei készültek el. A vállalat tervezte a KÖZTI-vel együtt az algériai kirendeltségek megerősítését és ujak létesítését, tartós és ideiglenes kiküldöttek elhelyezésére való felkészülést.

A vállalatpolitika és magatartás a korszerű vállalkozási formák, a rugalmas vállalkozás, a megrendelő igényeinek minél jobb kielégítése felé fejlődött. Ennek része volt a gazdasági elemző munka eredményességének fokozása. Ezzel függött össze, hogy értékelemzési vizsgálatok, eljárások kidolgozásával részt vettünk A beruházási folyamatrendszer fejlesztése c. 2. sz. célprogramban.

A vállalat teljesítette az előírt létszámcsökkentést, zárólétszáma 463 fő volt. Az export bérpreferencia révén 9 % alaphérfejlesztést sikerült elérnie. Ebben az évben a központi bértömeggazdálkodás helyett a létszámmegtakarítással kombinált bérszínvonal gazdálkodás lépett életbe. Az év a Vállalati Gazdasági Munkaközösségek megalakulásának éve volt.

26 VGMK alakult, melyek jelentős értékű tervezést végeztek, segítve ezzel egyrészt a megbízói igények gyors teljesítését, másrészt a teljesítményérték szabályozók által megkívánt emelését. A számítástechnikában megkezdődött a beszerzett rajzgép használata, háttér memória bővítés történt, továbbá egy IBM írógép csatlakoztatásával megteremtődött a nyomdai minőségű dokumentálás lehetősége. Ez évtől már valamennyi költségvetés számítógéppel készült.

Jelentős és újszerű feladat volt a Pécs m. Város Tanácsa részére végzett energiaracionalizálási program kidolgozása, mely a pécsi üzemek, intézmények hatékonyabb energiahasznosítási módszereit és lehetőségeit mérte fel és tett javaslatot a földgáz felhasználásával is összefüggésben.

Ebben az évben fejeződtek be a Boglárlelleli Üdülők fenntartási munkái, melyet még bizonyos kiegészítések követtek, így 1984-ben a gázfűtés bevezetése. Mindezek eredményeképpen a már kezdetben is célját jól betöltő, de éppen elfogadható állapotú együttes, egy minden szempontból teljeskörű igényt igen magas színvonalon kielégítő, a dolgozók számára szinte ki sem fejezhető értékességű létesítménnyé vált. A sok között egyik fő előnye, hogy teljes családok üdülhetnek gyerekekkel, sőt unokákkal is.

A szakszervezeti bizottság és a vállalat együttes - hosszú időn keresztül szívesen folytatott - eredményes tevékenysége tükröződött ebben a fejlődésben. Az ötvenes években Fonyód-Bélatelepen a tanácstól igényelt kis villaszerű üdülőtől a siófoki üdülő-irodaházon keresztül vezetett idáig a megtett ut. Köszönet illeti mindazokat - köztük főleg Ribacz Jánost, az SZB szociálpolitikai felelőset - akik a fenntartás, felújítás, korszerűsítés, üzemeltetés és az üdültetés bonyolult szervezési munkáiban mindig odaadóan dolgoztak.

Az év végén a miniszter pontosította a Déldunántuli Tervező Vállalat tevékenységi körét. E szerint a vállalat főtevékenysége:

Építéstervezés

- építkezések műszaki tervdokumentációinak, a városok és községek rendezési terveinek készítése

Kiegészítő tevékenysége

Technológiai tervezés

- üzemek és gazdaságok termelési, elrendezési és üzemeltetési dokumentációinak készítése

Építőipari kutatás és fejlesztés

- építőipari műszaki és gazdasági, tudományos kutatások végzése

Beruházások szervezése, lebonyolítása és beruházási fővállalkozás

- megbízások alapján az állóeszközök létesítésével, bővítésével, pótlásával kapcsolatos szervezés és lebonyolítás. Komplettné létesítmények fővállalkozási formában történő megvalósításának szervezése

Alaptevékenységen kívüli tevékenység

Számítástechnikai szolgáltatások nyújtása

- gépi adatfeldolgozó kapacitás, illetve számítástechnikai képesítésű munkaerőkapacitás szolgáltatása

Minőségellenőrzés

- megbízásra más szervezetek által készített műszaki tervek és építmények minőségellenőrzése

Egyéb gazdasági szolgáltatások

- leírások, sokszorosítás, fénymásolás, makett-készítés megrendelésre

Geodéziai szolgáltatás

- földmérési és telek-rendezési, valamint fotogrammetriai tevékenység

Műszaki szolgáltatás

- speciális kutatások, fejlesztési, tervezői tevékenységek lebonyolítás-jellegű tevékenységek, tanácsadói, szakértői tevékenységek, vállalkozási tevékenységek

Tanfolyami egyéb oktatás

- meghatározott munkakörök ellátására kiképző vagy továbbképző, iskolarendszeren kívüli oktatás.

Egyébként az egész év folyamán olyan rendelkezések sora jelent meg, melyek a gazdaság-irányítási rendszer továbbfejlesztésének első kisebb lépéseit jelezték. Az egyik ilyen döntés volt, hogy 1983. január 1-től az igazgatók helyetteseiket saját maguk nevezik ki. Irányelv jelent meg a 40 órás munkahét bevezetéséről, továbbá közlemény "A gazdaságos anyagfelhasználás és a technológiák korszerűsítése programjának végrehajtásához" címmel. Ebben A műszaki tervezési érdekeltség című pont arról szól, hogy a megbízó és a tervező megállapodhat abban, hogy az anyagtakarékos, korszerű, illetve új technológiák felhasználásával elért eredményben részesedjenek, illetve a tervezéssel kapcsolatos ráfordítási többletköltségeket, részben elszámolhassák. A díjszabás módot nyújt arra, hogy a megrendelt tervváltozatok díját a tervező felszámíthassa. A kész kiviteli tervek anyagmegtakarítást eredményező áttevvezése esetén az így származó haszonból - a vállalat és dolgozói egyaránt - részesülhetnek.

Az ÉVM szabályozta a területrendezési tervezési jogosultságot és utasítást adott ki a területrendezési tervek elkészítésének, egyeztetésének, jóváhagyásának, karbantartásának rendjéről. A nagyjelentőségű területfejlesztési koncepciók és rendezési tervek programjainak véleményezésére az ÉVM-ben Minisztériumi Tervtanácsot állítottak fel. A megyei tanácsok elnökei javasolhatják, hogy a tervtanácsban milyen anyagokat kívánnak megtárgyaltatni.

Bóna Péter, Fehér Sándor, Ferencz Istvánné az 1981/1982. évi Alkotó Ifjúság pályázaton "Pontszerű alátámasztással is ellátott lemez méretezési segédlete" c. pályamunkájukkal dicséret oklevelet nyertek.

A vállalat piacképességének növelése céljából 1982-ben egy feltárást készítettett a Döntés-szervezési Polgárjogi Társasággal /DÖNTORG/ "a vállalat rugalmasságát befolyásoló tényezők feltárásáról és súlyozásáról a különböző munkavállalási csoportokban" tárgykörben. Ebben feltárták, hogy a dolgozók és a partner vállalatok miként ítélik meg a PÉCSITERV magatartását és milyen módon tartanak célszerűnek a helyzeten javítani. A 1983. feltárási anyagot a vállalat Igazgató Tanácsa 1983 februárjában tárgyalta.

A teendőkkel kapcsolatban nem hozott konkrét határozatot. Az egyes dolgokban, megállapítások tekintetében elhangzott eltérő vélemények mellett a tanácskozáson résztvevők többsége úgy ítélte meg, hogy a feltárás jó tükröt tartott a vállalat elé, melyben megláthatók azok a magatartási tennivalók, melyeket - önmagunkat tárgyilagosabban szemlélve - saját magunk is felfedezhetnénk és javíthatnánk, sőt a viszonyok várható módosulása miatt ez elől nem is térhetünk ki.

Az év folyamán a személyzeti és oktatási osztály több csoportban vezetői készségfejlesztő gyakorlatokat szervezett a DÖNTORG közreműködésével Boglárlellén, Debrecenben és Cso-pakon.

A vállalat munkáját 1983. áprilisban az MSZMP Pécs Városi Bizottsága ismét áttekintette, abból a szempontból, hogy az 1979. februárban hozott "Állásfoglalása a Pécsi Tervező Vállalat munkájáról és feladatairól" miként valósult meg.

Az újabb - 1983. áprilisi - állásfoglalás megállapította, hogy a vállalat alapvetően jó irányba fejlődött. Ezt igazolta, hogy kapacitása a kialakult versenyhelyzetben is kitöltött volt, jó színvonalúak a rendezési tervek és a munka minősége javult, jó tervjavaslatokkal készült fel a VII. ötéves tervi tömeges lakásépítésre. Miniszteri dicséretben részesített rendezési tervet készített a történelmi belváros rekonstrukciójára, de a kiviteli tervek színvonala még nem ilyen jó. A hazai elvárásokon túl jelentős exporttal is

foglalkozott és piackutatást végzett a fejlődő országokban. Jó kapcsolatot igyekezett kialakítani a beruházások megvalósítási folyamatában résztvevő szervezetekkel. A konzervativizmus egyes esetekben a reális gazdasági lehetőségek, a költségkorlátok figyelmen kívül hagyásában jelentkezett.

Jobban kellett volna élni az alternatív megoldásokban rejlő objektív szelekció lehetőségével és jobban kellett volna figyelembe venni a társadalmi kritikát. A beruházási folyamat korszerűsítésében - a többi partnereket is beleértve - csak gyenge eredményeket lehetett tapasztalni. Végül az állásfoglalás a korábbi - 1979-es - dokumentumban foglalt hosszútávú feladatok megvalósítására hívta fel a figyelmet, megállapítva, hogy a vállalati kollektiva működtetése jó, a fejlődési szint olyan, hogy innen csak felfelé szabad menni.

Az év további eseményei közül jelentős, hogy nagy üzleti és anyagi erőfeszítések folytak az export fokozására. Rendezési tervek, lakóépületek kiviteli tervei és pályázat készült Algéria számára és pályázat Szíriának is. A vállalat, a Baranya megyei ÁÉV és az ÉMEXPORT együttműködési megállapodást kötött a Nyugat-Berlini BSB céggel építési rendszerük magyarországi alkalmazására. Ennek az építési rendszernek a lényegét műanyag zsaluzóelemek képezik, melyeket könnyen egymáshoz lehet illeszteni és kapcsolni, ezután üregeit betonnal kell kitölteni. Az így keletkező falazat kellő teherbírással és az új előírásokat jóval meghaladó hőszigetelő képességgel rendelkezik. "Csináld magad" módon is jól felépíthető. Ajánlati tervek és katalógus készült az itthon megépítendő házakra. Időközben az ÉMEXPORT-ot felszámolták és még nem akadt új exportképes partner, így egyelőre az egész dolog megrekedt.

Elkészült a VII. ötéves terv paneles lakások ajánlati katalógusa, melyet az ÉVM illetékes főosztályai, a tanácsok és a kivitelezők az egyeztetés során elfogadtak. Eredményes versenytárgyalásokon a vállalat tervezési megbízásokat nyert. A Somogy megyei ÁÉV-vel közösen ajánlatot tett kaposvári lakások és Algériába 2500 lakás megvalósítására.

Átfogó intézkedés született az anyag- és energiatakarékosság tervezésben való érvényrejuttatására. Ebben előírta a vállalat vezetősége, hogy funkcióra kell tervezni, mellőzve minden felesleges teret, a szerkezetek szigorúan méretezettek legyenek, kerülni kell a túl tagolt tömegeket, kedvező fal- és ablak arányt kell kialakítani, hazai anyagokat alternatív választékban kell használni. A vállalattól csak egyeztetett, a pénzügyi keretekhez igazodó terv mehet ki.

A számítástechnika terén a vállalat a beszerzett rajzgép munkábaállításával és az egész - igen korszerűvé fejlesztett - apparátus hatékony kihasználásával a versenyképesség nö-

velését kívánta megalapozni és megteremteni. Az együttműködő vállalatok egymással ismét megegyeztek a számítógépes programok munkamegosztásos alapon való készítésében és közös felhasználásában.

A tudatos személyzeti munka eredményeként a vállalat minden dolgozója ekkor már rendelkezett az előírt szakképesítéssel. Ebben segített a megszervezett műszaki rajztanfolyam is. Széleskörű volt a továbbképzés, a dolgozók mesteriskolán, kalkulátori, könyvtárosi, mérlegképes könyvelői, folyamatszervezési és számítógépes tanfolyamokon vettek részt.

A vállalat ez évtől a központi bértömeg szabályozásról áttért a központi bérszínvonal szabályozásra. A belső ösztönzők pillérei a korszerű pontszámrendszeres módszerrel megállapított alapbérek, a teljesítményhez kötött prémiumrendszer, a konkrét feladatokhoz kapcsolt célprémiumok, a Tervezésfejlesztési és Kockázati Alap pályázatai, a nivódij és minőségi prémium, az Alkotó Ifjúság pályázatok, a munkaverseny és a Kiváló Dolgozó-i elismerések voltak.

1984. Mindjárt a következő év, 1984 elején közölték az Alkotó Ifjúság pályázat 1982/1983. évi eredményeit. A vállalat fiataljai közül Takács György a Bányatavak partvédelme előregyártott vasbeton keretelemek alkalmazásával tárgyu pályázattal III. díjat, Gimesi László pedig Hatékonyság növelés a műszaki tervezésben c. dolgozatával dicsérő oklevelet, az 1983/1984. évi értékelés alkalmával Ferencz Istvánné, Hárságyiné Zlamál Márta és Sipos József közvetlen mérések kiegyenlítése a geodéziában tárgykörben a MÉLYÉPTERV külön-díját, oklevelet és plaketteket nyertek.

Boglárlelle új településközpont rendezésére kiírt tervpályázaton Fortvingler László, Biczó László, Németh Csaba és Szendrői Katalin százezer forintos I. díjat érdemelték ki. Folytatódott a sikersorozat, mert a Hajós Alfréd Sportuszoda '83 pályázaton Koller József, Dulánszky Jenő és munkatársaik terve megvételtben részesült. Ózd város környezet-rendezésére kiírt pályázaton Bunyevác József és munkatársai I. díjat, Kaposvár városközpont déli részének rendezése tervpályázaton Hübner Mátyás vezette tervezőcsoport: Zámbo Terézia, Nyári József, Pap József, Tóth Mihályné, Rádóczy László, Koller József II. díjat nyert. Az év második felében a fenti tervező team a Szekszárd É-i városrész tervpályázaton I. díjat, majd az Ózd városközpont pályázaton szintén I. díjat nyert.

Változás állt be a vállalat vezetésében. Dr. Ábrahám Kálmán miniszter május 1-i hatállyal Mischl Róbert igazgatót a Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat vezérigazgatójává nevezte ki s ennek megfelelően - érdemei elismerésével - felmentette igazgatói teendőinek ellátása alól.

Egyidejűleg Erdélyi Zoltán műszaki igazgatóhelyettest bizta meg az igazgatói teendők ellátásával.

Időközben a minisztérium vezetésében is változás következett be. Az új miniszter Somogyi László 1984. szeptember 15-ei hatállyal Erdélyi Zoltánt - öt év időtartamra - a vállalat igazgatójává kinevezte. Az új igazgató Hübner Mátyást műszaki, és Sött Lászlót gazdasági igazgatói helyetteseiül nevezte ki két évre.

Ebben az évben a vállalat az előző évi 110 millióval szemben 116 millió forint árbevételt teljesített, 24 fővel kevesebb létszámmal. Ezt az életmunka ésszerűbb foglalkoztatásával, az érdekeltség és az irodai önállóság fokozásával sikerült elérni. Az egy műszaki foglalkoztatottra vetített termelési érték 358 ezerről 407 ezer forintra nőtt. Ez a 13,6 %-os növekedés teljes egészében a termelékenység javulásából eredt, mert az árbevételeket a vállalat előző évi árákon számlázta le. Mindebből 4,1 millió forint /92.000 \$/ tőkés árbevétel volt, valamennyi Algéria számára, részben rendezési tervekből, részben kiviteli tervek átdolgozásából állt.

Hazai viszonylatban Pécs, Kaposvár, Szekszárd, Dombóvár, Siklós tömeges lakásépítési tervei és növekvő arányban felújítási tervek készültek el. Jelentős volt az egészségügyi tervezés. Bővítési tervek készültek a Marcali, Siófoki és a Pécs Megyei Kórházak számára. Ajánlati terveket adott ki a vállalat a Tolna és Somogy megyei ÁÉV-vel közösen. A települések fejlesztését, megalapozó általános ill. részletes rendezési terveket dolgoztak ki Pécs, Bonyhád, Szigetvár, Mohács, Paks, Héviz, Komló, Nagykanizsa számára. Több településen az elkészített környezetvédelmi tervek alapján oldják meg pl. a személtelhelyezési problémákat.

Jelentős műszaki fejlesztés folyt a tervezésfejlesztési és kockázati alap, valamint az Alkotó Ifjúság pályázat keretében. Az előzőben 19, az utóbbiban 8 pályamű készült el. A vállalati és irodai műszaki tanácsokban javult a tervek koncepcionális ellenőrzése, a konzulensek és a szakfőmérnöki testület intenzívebb bevonása révén. A MEO részletesen ellenőrizte a terveket s a dokumentációkat, kiküldeni csak észrevételei kijavítása után lehetett.

Elkészültek a lakóházakra, és lakókörnyezetre vonatkozó értékellenőrzési módszerek, melyek alkalmazására 1985-ben kerül sor. A vállalat részt vett a Pénzügyminisztérium által szervezett értékelemzési kiállításon s az ott bemutatott folyamatos ilyen tevékenysége nagy tetszést aratott.

Előkészületek folytak a vállalkozási és beruházási osztály létrehozására, mely a következő évben meg is kezdte működését. Ebben az évben 5 %-os alapbérfejlesztést sikerült végrehajtani, a teljesítménybérhez kötött mozgóbér 20 %-os aránya mellett úgy, hogy az

egy főre jutó személyi jövedelmek 6,5 %-kal növekedtek. E felett jelentkeztek a mintegy 9 millió forint árbevételt termelő VGMK-kon keresztül a dolgozókhoz áramlott jövedelmek.

Javult az emberekkel való rendszeres foglalkozás, melyet többek között az is segített, hogy a tervező egységek létszáma a 14 főt sehol sem haladta meg s ez lehetővé tette az egyéni foglalkozást. Ezen túlmenően a bérrendezések, a többletbér felosztás, a kitüntetésre való felterjesztések, a nivódíjak elbírálása, mind módot nyújtottak a dolgozók értékelésére és személyiségük formálására. A továbbtanulók aránya és száma csökkent, egyrészt a létszám leépülése, másrészt az előírt képzettségi szintek elérése miatt. A Művelődési Bizottság egyéb teendői mellett a továbbtanulás kérdésében is eredményes irányító és szabályozó szerepet töltött be. A személyzeti munkát az ÉVM képviselőjének jelenlétében tartott igazgatói tanács példamutatónak minősítette.

A vállalati sportkör két szakosztálya ez évben, főleg a tömegsport terén fejtett ki eredményes munkát, közöttük jelentős szerepet játszott a két aerobic csoport.

A vállalat története vége felé közeledve az említettek kapcsán nyílik alkalom, hogy a vállalati sportkör sok éves - eredményekben bővelkedő - multját vázlatosan összefoglaljuk. A sportkör 1962-ben alakult a sakk, a kispályás labdarugó, a természetjáró és kézilabda szakosztályokkal. Ez később kibővült az asztalitenisz és a tömegsport szakosztályllyal, mely a sielőket, a teniszezőket, horgászokat és a női tornászokat foglalta magában. A fotósok szakkört alakítottak. A vállalati sportkör a részére rendelkezésre bocsátott pénzzel önállóan gazdálkodott. Az évek folyamán szükséges felszereléseket fokozatosan beszerezték, most azonban kénytelenek egyre jobban takarékoskodni.

A működést az eredmények igazolják. Ezért ezeket soroljuk fel. A sakk szakosztály 25-30 tagja a megyebajnokságokon 1 első, 2 második és 6 harmadik, a városi bajnokságon kétszer első helyezést ért el. Az együttműködő vállalatok között folyó évenkénti vetélkedésben csapatban 3 első, 3 második, 1 harmadik, az egyéni versenyben 3 első és 1 második helyet vívtak ki. Aranyérmesek: Török János, Müller György és Tompos Antal.

A természetjárók a kezdeti - a környéket megismerő és jelvényt szerző - turák után országos, majd külföldi turákat /Magas-Tátra, NDK-beli Königstein, Drezda/ szerveztek. Taglétszámuk 30 és 60 között ingadozott. Minősítő turákon is részt vettek, melyen bronz és ezüst fokozatot nyertek. Többen végigjárták a Pécs-Szekszárd-Kaposvár utvonalon a Dél-dunántuli Kék Turát. A szakosztály 1976-ban megalapította s azóta minden évben megrendezi a Pécsi-tó Kupát. Gondozza és kezeli a bánosi kulcsosházat, részt vett turista utvonalak megjelölésében és fenntartásában. Az Április 4. és November 7-i turaversenyen többször nyertek első és második helyezést.

A kispályás labdarugók a városi bajnokságon többször elhozták a 2. és 3. helyet. Nemes versengés folyt az együttműködő vállalatok között. Ezekben 4 alkalommal első, 4 alkalommal

második, 2 alkalommal harmadik helyezést értek el. Az 1977-ben Pécsen, 1979-ben Budapesten, 1980-ban Szegeden rendezett versenyen elért győzelmükkel véglegesen elnyerték az együttműködő vállalatok Kispályás Labdarúgó Vándorkupáját. Házi bajnokságok voltak a különböző vállalati egységek között. Lelkes, a csapatot biztató közönség egyik alkalommal sem hiányzott. Az asztaliteniszezők a városi bajnokságban kétszer a 2. helyen végeztek. Tevékenységük - megfelelő gyakorlásra alkalmas hely hiányában - eddig nem volt olyan élénk mint a többi szakosztályé, pedig ez a sportág valamennyi évszakban jól se-gíthetné a rajzasztal mellett görnyedők testi felfrissülését. A fotó-szakkörnek jól felszerelt laboratóriuma volt, több kiállításon vettek részt és díjakat nyertek. Tagjaikat rendszeresen képezték mind a művészi, mind a gyakorlati munka terén.

A sportkör fő szervezői érdemesek arra, hogy nevüket megörökítsük: Buzás Endre, Biczó László, Dobszai Jenő, Francsics Ferenc, Kamper Etelka, Kerekes Barnáné, Magai Zsolt, Maros József, Müller György, Nagy Ödön, Ribacz János, dr. Szász János, Török János, Tóth Ferencné, dr. Vedrődi Csongor voltak azok, akik szabadidejüket nem kimélve segítették sporttársaik testi és ezen keresztül szellemi frissességét megőrizni és baráti hangulatu kis kollektívákat kovácsolni.

A fiatalok aktivitását a szocialista brigádmozgalomban és az Alkotó Ifjúság pályázatokon való részvételük is jellemezte úgy, hogy nőtt a beadott pályamunkák száma és tartalmi színvonala. A szocialista munkaversenyben 15 brigád 277 fővel vett részt. Csatlakoztak hazánk felszabadulásának 40. évfordulója tiszteletére meghirdetett jubileumi munkaversenyhez. Felajánlásait teljesítve 130 millió forint megtakarítást értek el, 11 ezernél több társadalmi munkaórát is teljesítettek 919 ezer forint értékben. Az egyes brigádok emlékplaketteket, Pécs Város Tanácsa arany, ezüst és bronz diplomáit nyerték.

Ezzel - az 1984-es igen eredményes évvel - egy időre befejezzük a PÉCSITERV történetét.
1985. A következő 1985-ös esztendő ismét jubileum, a harmincöt éves fennállásé. Ez azért is különleges időszak, mert megkezdődik a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztésével kapcsolatos új körülményekre való intenzív felkészülés. A PÉCSITERV 1986. január 1-től - a 9001/1981. ÉVM sz. közlemény szerinti előzetes besorolásának megfelelően - Vállalati Tanács irányításával fog működni.

Az 1985 és 1986-os évek fordulóján tehát a vállalat életében újabb mérföldkövek jelennek meg. A történet következő fejezetének címe az lehetne, hogy "A PÉCSITERV TEVÉKENYSÉGE A GAZDASÁGIRÁNYÍTÁSI RENDSZER TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK IDŐSZAKÁBAN". Ezt azonban majd a legközelebbi jubileum közeledtével írja meg valaki. Addig is a fiatal kor határát, a harmincöt évet betöltő vállalat - tapasztalatokkal teli, érett korába lépve, a vázolt szép és tevékeny múlt eredményeire támaszkodva, a mérföldköveknél csupán megemlékezve és meg nem állva - lendületesen fog tovább haladni a félévszázados jubileuma felé.

A FELHASZNÁLT FORRÁSOK:

- A magyar népi demokrácia története 1944-1962.
Kossuth Kiadó/1978.
Szerzők: Balogh Sándor, Birta István, Izsák Lajos, Jakab Sándor, Korom Mihály,
Simon Péter.
- Vita építészetünk helyzetéről
A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége Építőművészeti Szakosztálya
kiadványa. Budapest, 1951.
- Modern Építészeti Lexikon
Szerkesztő: Dr. Kubinszky Mihály. Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1978.
- Épületek hitvallása
A Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat megalakulásának előzményei, története
és távlatai. Pécs, 1971. Írta: Békés Sándor
- Huszonöt év krónikája
Írta: Párkányi Gyula. A Baranya megyei Magas- és Mélyépítő Vállalat kiadványa.
Pécs 1950.
- A Magyar Építőművészet c. folyóirat egyes számai.
Kiadja a Magyar Építőművészek Szövetsége.
- A Műszaki Tervezés c. folyóirat egyes számai.
Kiadja az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium
- A Magyar Építőipar c. folyóirat egyes számai.
- A Városépítés c. folyóirat egyes számai.
Kiadja az Építőipari Tudományos Egyesület és a Magyar Urbanisztikai Társaság.
- A Pécsi Műszaki Szemle c. folyóirat egyes számai.
Kiadja a MTESZ Baranya megyei Szervezete.
- A Pécsi Tervező Vállalat kiadványa 1965.
- A Pécsi Tervező Vállalat kiadványa 1975.

- A Dél-dunántuli Építészeti Kiállítás 1969. Katalógusa
- A II. Dél-dunántuli Építészeti Kiállítás 1978. Katalógusa
- "Most Mondhatod"
A Pécsi Tervező Vállalat KISZ Szervezetének fóruma egyes számai.
- Az Építésügyi Értesítő c. szakmai közlöny 1949-től 1984-ig terjedő számai
- A vállalati mérlegbeszámolók az 1950-től 1984-ig terjedő időszakokról
- Napilapokban megjelent cikkek:
 - = Békés Sándor: Huszonöt éves a Pécsi Tervező Vállalat
Dunántuli Napló 1975. évi november 27-i száma.
 - = Köves Emil: Hogyan illeszkednek bele új épületeink Pécs kialakult városképébe
Dunántuli Napló 1953. évi augusztus 30-i száma.
 - = Benkhard Ágost: Építőművészetünk kérdéseiről
Szabad Nép 1954. évi március 12-i száma.
 - = N.Sz. Hruscsov beszéde a szovjet építőipar új módszereiről, az építkezések minőségének javításáról és költségeinek csökkentéséről.
Szabad Nép 1954. évi december 30-i száma.
 - = Major Máté: Építészetünk helyzetéről és feladatairól
Szabad Nép 1955. évi május 7-i száma.

1. számú függelék

A Pécsi Tervező Iroda által
a Városépítési Tervező Iroda pécsi fiókirodájától átvett
dolgozók névsora
1 9 5 0 .

Adonyi Iván	okl. mérnök, statikus tervező
Barka József	építésztechnikus, szerkesztő-rajzoló
Bökönyi László	gépésztechnikus, tervező
Eötvös Gusztáv	építőmester, tervező
Fetter Antal	kőműves, tervező, szerkesztő
Hetényi Károly	bérelszámoló
Jóna Blanka	gépiró
Kardos Lajos	főkönyvelő
Keresztfalvi Artur	okl. építészmérnök, tervező
Máté Pál	okl. építészmérnök, tervező
Meiszner József	gépésztechnikus, tervező
Molnár Miklós	gépésztechnikus, tervező
Nendtvich Andor	okl. építészmérnök, tervező
Nendtvich Zsuzsanna	adminisztrátor
Papp Jenő	okl. mérnök, statikus tervező
Schussnig József	okl. mérnök, statikus tervező
Solt Antalné	gépiró
Szabados Ferenc	kőműves, szerkesztő-rajzoló
Szoyka Pál	okl. építészmérnök, statikus tervező
Wirsz János	gépésztechnikus, tervező
Wolf /Vass/ Béla	építésztechnikus, szerkesztő-rajzoló

A Pécsi Tervező Irodánál
az 1951. és 1952. évben dolgozók névsora

1. Adonyi Iván	okl. mérnök, statikus tervező	Haraszty Károly	építőmester
Árpádi József	technikus, gépésztervező	Hegybíró Miklós	okl. építészmérnök, statikus tervező
Árki Imre	költségvetés készítő	Helf Ferenc	rajzoló
Auth Ferencné	portás	Hidvégi Tivadarné	könyvelő
Arató József	geodéta	Hatházi Károly	grafikus
Bálint János	okl. építészmérnök, főmérnök-főépítész	Hatházi Károlyné	rajzoló
Bálint Jánosné	rajzoló	Horváth Miklós	okl. gépészmérnök, tervező
Bencze Zoltán	rajzoló	Hainess Jenőné	szorzó
Beok József	építőmester, árelemző	Iványi Péter	portás
10. Bökönyi László	technikus, villamos tervező	40. Jurcsik Hanna	rajzoló
Bogyai Lucia	gépiró	Juhász Józsefné	gépiró
Barka József	építésztechnikus, rajzoló	Krach Endre	szerződéskészítő
Bódi Istvánné	takarító	Krach Endréné	tervtáros
Csánk Jenő	építésztechnikus	Kardos Lajos	főkönyvelő
Csébfalvi Károly	rajzoló	Károlyi Emil	építőmester
Devecsery Ákos	építésztechnikus	Keresztfalvi Artur	okl. építészmérnök, tervező
Diskay Márta	gépiró	Kostelnik Julia	rajzoló
Dobos Ágnes	rajzoló	Kott Gyuláné	szorzó
Daszky Hilda	fénymásoló	Kemény Gyula	gépésztechnikus
20. Erdélyi Ilona	statisztikus	50. Keresztény Béláné	rajzoló
Eötvös Gusztáv	építőmester, tervező	Korsós Benő	rajzoló
Fetter Antal	kőművesmester, tervező	Karsai Tibor	okl. építészmérnök, tervező
Frank György	építészmérnök, tervező	Kovács Béla	okl. építészmérnök, tervező
Fröhlich Károly	építésztechnikus, rajzoló	Kellényi István	építésztechnikus
Fábián Antal	rajzoló	Kerekes Irma	rajzoló
Gálhidý László	okl. mérnök, tervező	Kocsis Istvánné	munkaügyi előadó
Gyarmati Pál	technikus	Kiss Ferenc	technikus
Geldner Erzsébet	rajzoló	Krupics Mihály	rajzoló
Heinz Ferenc	igazgatóhelyettes	Krisztián Emil	építőmester
30. Hetényi Károly	könyvelő	60. Meisner József	rajzoló
		Merényi Emma	tervcsoport vezető
		Molnár László	rajzoló

Móra Gyula	okl. építészmérnök, tervező	Sárdy György	rajzoló
Merk Istvánné	személyzeti felelős	Szilvás Ignácné	titkárnő
Marsay Andor	építőmester	Szabó László	okl. gépészmérnök, tervező
Marsay István	építőmester	Szabados Ferenc	rajzoló
Mayer György	rajzoló	100. Schwabik Mária	rajzoló
Molnár Miklós	gépésztechnikus, tervező	Szoyka Pál	okl. építészmérnök, statikus tervező
Mihalik Imréné	gondnok	Szegő Géza	rajzoló
70. Máté Pál	okl. építészmérnök, tervező	Szabó Dezső	rajzoló
Németh Imre	iparművész, belsőépítész	Szerdahelyi Zoltánné	rajzoló
Németh Béla	építőmester	Tukora Sarolta	gépiró
Nagy Ödön	építésztechnikus, árelemző	Tankovics József	hivatalsegéd
Nagyszeder Vilmos	építőmester	Verbőczy Józsefné	szorzó
Nemecz József	építőmester, tervező	Vincze Pálné	pénztáros
Nendtvich Andor	okl. építészmérnök, tervező	Varga Ferencné	gépiró
Notter Béláné	gépkocsivezető	Wolf /Vass/ Béla	építésztechnikus, rajzoló
Perényi Józsefné	portás	Wolf Béláné	fénymásoló
Papp Jenő	okl. mérnök, statikus tervező	Wirsz János	gépésztechnikus
80. Pálik István	építésztechnikus, statikus szerkesztő	Wieland János	gépésztechnikus
Péter Lajos	normás	114. Zoltán László	okl. építészmérnök, igazgató
Poronyi Márta	rajzoló		
Pataki István	gépkocsivezető		
Papp Béláné	takarító		
Pálik Istvánné	sokszorosító		
Pál Balázs	okl. építészmérnök, tervező		
Rékai Lajos	okl. építészmérnök, statikus tervező		
Rétfalvi Lajos	rajzoló		
Sövényi Sarolta	gépiró		
90. Sinkó Tamás	sokszorosító		
Schadt Julia	rajzoló		
Schwanda József	portás		
Dr. Solt Antalné	gépiró		
Soltész János	rajzoló		
Sárdy Frigyes	geodéta		

1956 végén a Pécsi Tervező Irodában
a következő dolgozók voltak állományban

- | | |
|---------------------|--------------------|
| 1. Adonyi Iván | Hegybirő Miklós |
| Árki Imre | Hidvégi Tivadarné |
| Agárdi László | 40. Hatházi Károly |
| Árvai Gyuláné | Halász Katalin |
| Bálint János | Hartai Jenő |
| Bencze Zoltán | Haszon József |
| Borbély József | Juhász Márta |
| Bencsics István | Keresztfalvi Artur |
| Bolgár Rezsőné | Kardos Lajos |
| 10. Buvári Margit | Karek Endre |
| Csitkovics István | Kellényi István |
| Cserna Sándor | Kostelnik Julianna |
| Czijáki Antal | 50. Kott Gyuláné |
| Csomós László | Kerekes Irma |
| Czeininger Béla | Késmárszky Emilné |
| Cser Ferencné | Kolter Józsefné |
| Csányi Ernő | Kollár Győző |
| Cseh Antal | Kontka Gizella |
| Csonka Ilona | Köves Emil |
| 20. Dobos Imre | Krisztbaum István |
| Dobos Imréné | Kopáry Dénes |
| ifj. Dulánszky Jenő | Krizmanics Jenőné |
| Dobozi László | 60. Kiss Tibor |
| Dobrás László | Konrád Edit |
| Dudók Mária | Kálmán Ilona |
| Drávavölgyi Valér | Kemény Gyula |
| Egyed Eleonóra | Keresztes Márta |
| Fetter Antal | Kovács Mária |
| Farkas Ferenc | Kovács Márta |
| 30. Fröhlich Károly | Latorczay László |
| özv. Fehér Györgyné | Laborczi Julia |
| Fábiánffy Sarolta | Lázás Mária |
| Füzér Margit | 70. Máté Pál |
| Gálhidy László | Molnár Miklós |
| Hetényi Károly | Marsay István |
| Horváth Miklós | Meiszner József |
| Hainess Jenőné | Merényi Emma |

- | | | | |
|------|--------------------|------|----------------------|
| | Mayer György | | Soós Rozália |
| | Móra Gyula | 110. | Sárdi Mihályné |
| | Muska Károlyné | | Svinger László |
| | Majorosi Károly | | Somlyó Gizella |
| | Monori Magda | | Sulyok Eszter |
| 80. | Merényi Jenőné | | Schank Lászlóné |
| | Nemecz József | | Szoyka Pál |
| | Nagy Szeder Vilmos | | Szerdahelyi Zoltánné |
| | Németh Imre | | Szabó László |
| | Nagy László | | Szigetvári János |
| | Nagy Ödön | | Szőke Gyula |
| | Nagy Perge Lajos | 120. | Szerdahelyi Károly |
| | Nagy Ferenc | | Szántó Irén |
| | Németh Ferenc | | Székelyhidi Jolán |
| | Oláh Erzsébet | | Szabó Zsuzsa |
| 90. | Papp Jenő | | Tankovics József |
| | Papp Béláné | | Tukora Sarolta |
| | Pálmai Istvánné | | Tankó György |
| | Perényi Józsefné | | Tóth János |
| | Peitl Rudolfné | | Tóth F. Béla |
| | Papp István | | Tillai Ernő |
| | Pálik István | 130. | Tomanek Nándorné |
| | Papp Antalné | | Tóth Ágota |
| | Petrov Péterné | | Varga János |
| | Pálmai Ödönné | | Varga Árpád |
| 100. | Rétfalvi Lajos | | Vida Gyula |
| | Rácz Istvánné | | Varjas József |
| | Rabb János | | Vidákovics Ferenc |
| | Reneczéder József | | Vass Béla |
| | Ribánszki Sándor | | Wirsz János |
| | Rigó Istvánné | | Wieland János |
| | Sárdi Frigyes | | Zambach Károly |
| | Sebestyén Judit | 141. | Zárai György |
| | Soós József | | |

VÁLLALATI DOLGOZÓK ÉS NYUGDIJASOK

NÉVSORA 1985.VI.30-i ÁLLAPOT

N É V	Belépés éve- Nyugidj.éve	BEOSZTÁS	K i t ü n t e t é s e k			
			vállalati miniszteri kormány		e g y é b	
1.) Adonyi Iván	1950 - 1979	szakági főmérnök	67	67,75	79b	
Adonyi Tamás	1974 -	szerkesztő				
Agárdi László	1954 -	irányító szerkesztő	66,67			
Anka Attila	1974 -	tervező mérnök				76Kd
Antal Istvánné	1975 -	gépkezelő				
Antal Zoltánné	1970 -	tervező mérnök				
Arnold Rozália	1969 -	irányító szerkesztő	83	84,85		79Szo
Árki Lászlóné	1951 - 1977	rajzoló	72			
Baán Gáborné	1974 -	rajzoló				
Babosné Kralovánszky Réka	1979 -	tervező mérnök				
Bagi Ferencné	1965 - 1982	gépiró				
Bajcsi József	1967 - 1971	fűtő				
Bakos Jenőné	1963 -	irányító szerkesztő				
Baksa Ferencné	1959 - 1966	formatizáló				
Balla József	1958 - 1980	szakosztályvezető	68,76	79		75Sz
Balogh Ernőné	1969 - 1976	formatizáló				
Balogh Zoltán	1974 -	számítástechn.mts	82			
Bank Zoltánné	1975 - 1980	gépiró				
Barcza Zsuzsanna	1956 -	pénzügyi csop.vez.	71			
Bari István	1963 -	szakosztályvezető	66,67	76		
Bartalos László	1959 - 1980	szakági főmérnök	65,74	72	77e	
Bácskai Lajos	1970 -	vezetőmérnök	79			
Bácskai Lajosné	1961 -	szakosztályvezető	68	71		78Szo
Bátori Béláné	1958 -	tervező technikus	72	75		
Bárdosné Scherer Éva	1974 -	tervező mérnök	81			
Becker Lászlóné	1971 -	szerkesztő	80			
Belső László	1984 -	anyagbeszerző gkv.				
Benedekné Soós Klára	1978 -	tervező mérnök				
Bencze Zoltán	1950 -	irányító szerkesztő	56,62,79	81		
Berényi Üveges István	1983 -	osztályvezető				
Békefi Károlyné	1975 -	lyukasztó				
Biczó László	1972 -	tervező technikus	67,69	75		
Blaskó József	1975 -	előadó				
Bóna Péter	1980 -	tervező mérnök	82i,83i			83Kd
Borbély József	1952 -	irányító szerkesztő	75,83	61		77Szo
Bosnyák Mihály	1970 -	gépkocsivezető	82			
Bosznai Béláné	1981 -	titkárnő				
Bózsa Györgyi	1972 -	szerkesztő mérnök	77			
Bozsanovics Mária	1967 -	adminisztrátor	77			
Böjte Tibor	1972 -	szakági főmérnök h.	81	83		
Böjte Tiborné	1972 -	tervező mérnök	79			
Bunyevác József	1977 -	szakosztályvezető	84			81K
Buzás Endre	1963 -	irányító szerkesztő	76			76,80Szo
Buzás György	1967 -	tervező mérnök	76,84			
Brandmüller István	1970 -	szakági főmérnök	81	82		
Brezvai Marianna	1970 -	tervező mérnök				
Bruckner Erzsébet	1969 -	vezetőmérnök	75	81		
Czina Ferencné	1972 -	szerkesztő				
Czirjenics Miklósné	1978 -	rajzoló				
50.) Czeininger Jenő	1968 -	szakosztályvezető		75		

- | | | | |
|------|--|--|---|
| 80. | Mayer György
Móra Gyula
Muska Károlyné
Majorosi Károly
Monori Magda
Merényi Jenőné
Nemecz József
Nagy Szeder Vilmos
Németh Imre
Nagy László
Nagy Ödön
Nagy Perge Lajos
Nagy Ferenc
Németh Ferenc
Oláh Erzsébet | | Soós Rozália
110. Sárdi Mihályné
Svinger László
Somlyó Gizella
Sulyok Eszter
Schank Lászlóné
Szoyka Pál
Szerdahelyi Zoltánné
Szabó László
Szigetvári János
Szőke Gyula |
| 90. | Papp Jenő
Papp Béláné
Pálmai Istvánné
Perényi Józsefné
Peitl Rudolfné
Papp István
Pálik István
Papp Antalné
Petrov Péterné
Pálmai Ödönné | | 120. Szerdahelyi Károly
Szántó Irén
Székelyhidi Jolán
Szabó Zsuzsa
Tankovics József
Tukora Sarolta
Tankó György
Tóth János
Tóth F. Béla
Tillai Ernő |
| 100. | Rétfalvi Lajos
Rácz Istvánné
Rabb János
Reneczéder József
Ribánszki Sándor
Rigó Istvánné
Sárdi Frigyes
Sebestyén Judit
Soós József | | 130. Tomanek Nándorné
Tóth Ágota
Varga János
Varga Árpád
Vida Gyula
Varjas József
Vidákovics Ferenc
Vass Béla
Wirsz János
Wieland János
Zambach Károly
141. Zárai György |

VÁLLALATI DOLGOZÓK ÉS NYUGDIJASOK

NÉVSORA 1985.VI.30-i ÁLLAPOT

N É V	Belépés éve- Nyugidj.éve	BEOSZTÁS	K i t ü n t e t é s e k		
			vállalati miniszteri kormány	e g y é b	
1.) Adonyi Iván	1950 - 1979	szakági főmérnök	67	67,75	79b
Adonyi Tamás	1974 -	szerkesztő			
Agárdi László	1954 -	irányító szerkesztő	66,67		
Anka Attila	1974 -	tervező mérnök			76Kd
Antal Istvánné	1975 -	gépkezelő			
Antal Zoltánné	1970 -	tervező mérnök			
Arnold Rozália	1969 -	irányító szerkesztő	83	84,85	79Szo
Árki Lászlóné	1951 - 1977	rajzoló	72		
Baán Gáborné	1974 -	rajzoló			
Babosné Kralovánszky Réka	1979 -	tervező mérnök			
Bagi Ferencné	1965 - 1982	gépiró			
Bajcsi József	1967 - 1971	fűtő			
Bakos Jenőné	1963 -	irányító szerkesztő			
Baksa Ferencné	1959 - 1966	formatizáló			
Balla József	1958 - 1980	szakosztályvezető	68,76	79	75Sz
Balogh Ernőné	1969 - 1976	formatizáló			
Balogh Zoltán	1974 -	számítástechn. mts	82		
Bank Zoltánné	1975 - 1980	gépiró			
Barcza Zsuzsanna	1956 -	pénzügyi csop. vez.	71		
Bari István	1963 -	szakosztályvezető	66,67	76	
Bartalos László	1959 - 1980	szakági főmérnök	65,74	72	77e
Bácskai Lajos	1970 -	vezetőmérnök	79		
Bácskai Lajosné	1961 -	szakosztályvezető	68	71	78Szo
Bátori Béláné	1958 -	tervező technikus	72	75	
Bárdosné Scherer Éva	1974 -	tervező mérnök	81		
Becker Lászlóné	1971 -	szerkesztő	80		
Belső László	1984 -	anyagbeszerző gkv.			
Benedekné Soós Klára	1978 -	tervező mérnök			
Bencze Zoltán	1950 -	irányító szerkesztő	56,62,79	81	
Berényi Üveges István	1983 -	osztályvezető			
Békefi Károlyné	1975 -	lyukasztó			
Biczó László	1972 -	tervező technikus	67,69	75	
Blaskó József	1975 -	előadó			
Bóna Péter	1980 -	tervező mérnök	82i,83i		83Kd
Borbély József	1952 -	irányító szerkesztő	75,83	61	77Szo
Bosnyák Mihály	1970 -	gépkocsivezető	82		
Bosznai Béláné	1981 -	titkárnő			
Bózsza Györgyi	1972 -	szerkesztő mérnök	77		
Bozsánovics Mária	1967 -	adminisztrátor	77		
Böjte Tibor	1972 -	szakági főmérnök h.	81	83	
Böjte Tiborné	1972 -	tervező mérnök	79		
Bunyevác József	1977 -	szakosztályvezető	84		81K
Buzás Endre	1963 -	irányító szerkesztő	76		76,80Szo
Buzás György	1967 -	tervező mérnök	76,84		
Brandmüller István	1970 -	szakági főmérnök	81	82	
Brezvai Marianna	1970 -	tervező mérnök			
Bruckner Erzsébet	1969 -	vezetőmérnök	75	81	
Czina Ferencné	1972 -	szerkesztő			
Czirjenics Miklósné	1978 -	rajzoló			
50.) Czeininger Jenő	1968 -	szakosztályvezető		75	

N É V	Belépés éve- Nyugdíj.éve	BEOSZTÁS	K i t ü n t e t é s e k			
			vállalati	miniszeri	kormány	e g y é b
Czukorné Kurucz Éva	1978 -	szerkesztő rajzoló				
Csaba Gyula	1980 -	műteremvezető	74	85		
Csatai Jindriska	1974 -	szerkesztő	85			
Csatai László	1968 -	szerkesztő mérnök	71	76		
Cseh Istvánné	1958 -	gépkészítő	82			
Cserescsés Józsefné	1976 -	pénztáros				
Cserhalmy Pál	1982 -	szerkesztő mérnök				
Cserkúti Csabáné	1963 -	irányító szerkesztő	68,78			
Cserkesz Magdolna	1971 -	szerkesztő				
Csepreginé Szirtes Emőke	1974 -	szerkesztő				
Csiháné Sajgó Etelka	1973 - 1984	adminisztrátor	75	84		
Csiszár János	1962 -	gépkocsivezető	67			57 MP
Dr.Csobó István	1968 -	irodavezető	75	82		
Csonka Ernő	1968 -	szakági főmérnök		73	82b	
Csonka Ferencé	1963 -	irányító szerkesztő	71			
Csonka Pál	1982 -	tervező mérnök	77,85			
Csuzi András	1976 -	tervező mérnök	82			
Csuziné Varga Ilona	1974 -	szerkesztő mérnök				
Dankó Zoltán	1977 -	tervező mérnök	80			
Dr.Deák Erzsébet	1978 -	osztályvezető	73	67,81		
Deáki László	1973 -	árelemző	66			84Szo
Deáki Lászlóné	1971 -	rajzoló	75			
Dénesi Ödön	1958 - 1977	tervező mérnök	72	56,75		60Y
Dévényi Sándor	1980 -	tervező mérnök				
Dobi Jánosné	1977 -	szerkesztő				
Domján Gyuláné	1965 -	irányító szerkesztő	70,82			
Dudás Mihály	1975 -	tervező mérnök	79			
Dulánszky Jenő	1972 -	szakági főmérnök	57,74	81		
Dulánszky Jenőné	1964 -	irányító szerkesztő	81			
Drávavölgyi Valér	1956 - 1984	tervező technikus	68,74,84			
Drégelyi Tamásné	1963 -	osztályvezető	71,75	79		
Edelényi Lászlóné	1975 -	szerkesztő				
Egyed Eleonóra	1956 -	irányító szerkesztő	67			
Endrődi Lajosné	1969 -	előadó	77			
Engert Miklós	1973 -	szakosztályvezető	81			
Erdélyi Ilona	1958 - 1972	előadó	68			
Erdélyi Zoltán	1959 -	igazgató	66	63,70,74,76	80b	68Y, 78Szk
Erdélyiné Musicz Anikó	1980 -	szerkesztő rajzoló				
Erdősi Lajosné	1974 -	rajzoló				
Eszenyi Ervin	1975 -	vezetőmérnök	64,80			83KU
Éliás Jánosné	1970 - 1983	könyvtáros	77	81		83Sze
Farkas Ferenc	1953 - 1974	gondnok	70			
Fehér Jenőné	1973 -	vágó				
Fehér Sándor	1974 -	vezetőmérnök				
Feje István	1963 -	szerkesztő	73,81			
Fenyvesi László	1957 -	irányító szerkesztő	69,76	80		69Szo
Fenyvesi Lászlóné	1961 -	adminisztrátor	77			
Ferencz Istvánné	1973 -	számítástechnikai mts	82i			
Ferencz József	1978 -	szerkesztő mérnök	85i			
100.)Ferenczi László	1972 -	irányító szerkesztő	78			
Fetter Antal	1950 - 1973	műszaki ellenőr	68,73	68,82		
Fischerné Darnai Edit	1980 -	szerkesztő mérnök				
Fitosné Haris Éva	1975 -	szerkesztő rajzoló	79			
Fizl Lajosné	1971 -	tervező mérnök				
Fodor Jánosné	1970 -	irányító szerkesztő				
Foki Jenőné	1977 -	könyvkötő szakmunkás	70,80			
Fórizs Lajosné	1972 -	szerkesztő	76,83,81i			
Fortvingler László	1975 -	szakosztályvezető	78	81		
Földes Lászlóné	1982 -	irányító szerkesztő	76			
Füredi Gizella	1972 -	szerkesztő mérnök				

N É V	Belépés éve- Nyugdíj.éve	BEOSZTÁS	K i t ü n t e t é s e k			
			Vállalati	Miniszteri	Kormány	E g y é b
Füzér István	1968 - 1978	csoportvezető		64		
Forster Miklós	1973 - 1983	irodavezető h.	72,76	72	83e	75M, 79He
Francsics Ferenc	1976 -	tervezőmérnök	81i			79Kd
Frank Lajos	1973 -	fűtő				
Frólich Károlyné	1952 -	irányító szerkesztő	56			
Garzó György	1972 - 1981	furómaster				
Garzó Györgyné	1970 - 1979	formatizáló	78			
Gálhidy Éva	1958 -	árelemző	70,76			
Gám Éva	1976 -	szerkesztő				
Gelli András	1974 -	irányító szerkesztő				
Getto József	1972 -	műteremvezető	84	76		80Y
Getto Józsefné	1972 -	irányító szerkesztő	75			
Getto Tamás	1983 -	szerkesztő mérnök				
Geszlerne Detky Rita	1981 -	tervező mérnök				
Gimesi László	1981 -	számítástechnikai mts	83i			
Gép Károlyné	1974 -	raktáros				
Gombár Jánosné	1974 -	árelemző				
Gonda Jánosné	1968 -	szerkesztő mérnök				
Guth Lászlóné	1982 -	szerkesztő rajzoló				
Gyimesi József	1964 -	szakosztályvezető	68,74	81		
Gyimesi Józsefné	1968 -	előadó	79			
Györfly Zsolt	1976 -	szakmunkás	85			
Dr. Gyulai Béláné	1974 -	szerkesztő mérnök				
Gyűrűs Lajosné	1970 -	szerkesztő	77i, 78i, 79	82		
Hainesz Jenőné	1951 - 1965	adminisztrátor	65			
Hajós Péter	1974 -	szerkesztő mérnök	83			
Hang Istvánné	1975 -	gépiró				
Harci Lajosné	1969 -	szerkesztő	79			
Haszon József	1956 - 1980	biztonságtechn. vez.	79	61, 80, 70Te		74Szo
Hazenauer György	1973 -	szerkesztő mérnök	78			
Hárságyiné Zlamál Márta	1979 -	szerkesztő mérnök	83			
Hegedűs Lászlóné	1976 -	formatizáló				
Hegedűs Lászlóné	1959 -	irányító szerkesztő	72, 82			
Hegyi Béla	1964 -	tervező mérnök	84			
Hegyi Győzőné	1962 - 1979	könyvtáros	77	77		71Szk
Hegyi Istvánné	1978 -	rajzoló				
Heller Márta	1974 -	tervező mérnök				
Helyes Ferencé	1969 -	szerkesztő				
Hetényi Károly	1950 - 1981	könyvelő	65, 66	69		76Szo
Hetényi Károlyné	1961 - 1984	szerkesztő	75, 84			
Hetényiné Szentirányi Helga	1979 -	szerkesztő				
Hermesz Antalné	1963 -	adminisztrátor	79			
Dr. Hernádiné Zorn Klára	1982 -	szerkesztő				
Herr Rudolf	1960 -	tervező mérnök	83			
Hódosi Jenőné	1968 -	rajzoló				
Horváth András	1980 -	tervező mérnök				
Horváth Edéné	1974 -	szerkesztő mérnök				
Horváth Ferenc	1978 -	tervező mérnök				
Horváth Ferenc	1971 -	előadó	75	79		
Horváth Jánosné	1983 -	gépiró				
Horváth Miklós	1950 -	termelési főmérnök	56	56	75b	
Horváth Gyuláné	1970 - 1980	pénztáros	75			
Högye Dezsőné	1980 -	gépkezelő				
Hős Tamásné	1978 -	tervező mérnök				
Hübner Mátyás	1979 -	műszaki igazgató h.	68, 72, 75	75, 82		
Hübner Mátyásné	1979 -	csoportvezető				
Ivasivka Mátyás	1968 - 1972	szakmunkás				
Izsófy Lóthár	1976 -	tervező közgazdász				
Javítás Lászlóné	1983 -	gépiró	80			
Juhász Jenőné	1982 -	tervező mérnök	63, 66, 85	75		

150.)

NÉV	Belépés éve Nyugdíj.éve	BEOSZTÁS	K i t ü n t e t é s e k			
			Vállalati	Miniszeri	Kormány	E g y é b
Lénárt László	1972 -	irányító szerkesztő	77			
Ludmann László	1982 -	szerkesztő mérnök				
Ludvigh Éva	1981 -	szerkesztő mérnök				
Lukács Györgyi	1975 -	rajzoló				
Lukács Vilmosné	1981 -	tervező mérnök	73			
Lórencz Jánosné	1969 -	portás				
Lőrincz Lászlóné	1983 -	szerkesztő				
Magusicsné Kolbert Éva	1969 -	szerkesztő	77			
Magyar Etelka	1975 -	szerkesztő	84			
Major Gábor	1973 -	tervező mérnök	77,81			
Major Mária	1975 -	irányító szerkesztő	83			
Majorosi Károly	1952 -	szakvéleményező		60,62		
Mamel Ernőné	1973 -	szerkesztő	84			
Mammel Fülöpne	1971 -	irányító szerkesztő	82			
Margittai Lászlóné	1984 -	szerkesztő rajzoló				
Maros József	1972 -	vezetómérnök	74,80	83		
Marosi József	1960 - 1977	árelemző	74			
Marsay Istvánné	1963 - 1971	formatizáló				
Marton Ákos	1978 -	tervező mérnök				
Marton Béláné	1974 -	dokumentáló	80			
Matt Jánosné	1962 -	irányító szerkesztő	71,78			
250. Mayer Györgyné	1956 -	irányító szerkesztő				
Mayer Györgyné	1960 - 1983	szerkesztő				
Mánfai Ildikó	1975 -	könyvtáros				
Mányó Ferencé	1979 -	szerkesztő	83			
Mányó Mihályne	1956 -	irányító szerkesztő	84			
Meggyes József	1959 -	osztályvezető	65	71	84e	75Szo,81Po
Meiszner Ferencné	1963 -	szerkesztő rajzoló	73,83			
Merck Istvánné	1956 -	irányító szerkesztő				
Meskó András	1974 -	osztályvezető	85			
Meskóné Békefi Diána	1974 -	tervező mérnök				
Méhes Zsoltne	1983 -	rajzoló				
Dr.Mészáros Tiborné	1964 -	irányító szerkesztő	74			
Mimon Géza	1975 -	fürőmester	81			
Misák Csabáné	1975 -	előadó				74Kd
Misángyi Lászlóné	1974 - 1985	lyukasztó	64,72,78	69		
Miovácz Béla	1956 - 1979	tervelenőr	65			
Mladencsics József	1963 - 1984	gépkocsivezető	62,65,83			
Moldovánné Horváth Valéria	1969 -	irányító szerkesztő	73			
Molnár Ferenc	1964 -	irányító szerkesztő	73			
Molnár Ferencné	1969 -	árelemző				
Monori Magdolna	1953 - 1982	rajzoló	81			
Moticska Éva	1964 -	irányító szerkesztő	68,70			
Moticska Zita	1972 -	irányító szerkesztő	74			
Muhi Erzsébet	1975 -	irányító szerkesztő	78			
Mujdricza Ferencné	1961 -	irányító szerkesztő	70,85			
Muschberger Jánosné	1955 -	tervező technikus	66,70,82			
Musicz Jánosné	1969 -	szerkesztő	79			
Müller Ferenc	1973 -	tervező mérnök				
Müller György	1959 -	szakosztályvezető	65,72,74	78		
Müller Mária	1973 -	tervező mérnök	85			79Sz
Müller Márta	1965 -	vezetómérnök	63,75	78		
Nagy Ferencné	1969 -	szerkesztő				
Nagy Jánosné	1969 - 1982	portás				
Nagy Károlyné	1964 -	irányító szerkesztő				
Nagy László	1951 - 1984	tervelenőr	52,56,84			
Nagy Lászlóné	1982 -	szerkesztő				
Nagné Dvorzsák Szilvia	1977 -	rajzoló				
Nagy Perge Lajos	1952 - 1980	tervelenőr	65,75	78		58Szk
Navratil Gézané	1975 -	irányító szerkesztő	73,78			
Dr.Nádor Andrásné	1971 -	rajzoló				

N É V	Belépés éve Nyugdíj.éve	BEOSZTÁS	K i t ü n t e t é s e k			
			Vállalati	Miniszteri	Kormány	E g y é b
Nádor Lajos	1975 -	tervező mérnök	80			
Nádorné Lakatos Zsófia	1977 -	adminisztrátor				
Nedjalkov Ivár	1975 -	csoportvezető				
Nemes Ildikó	1970 -	szerkesztő				
Nezdei Ilona	1969 -	szerkesztő rajzoló				
Németh György	1983 -	furómunkás				
Németh József	1971 -	árelemző	83i			
Németh Rezső	1965 -	szakági főmérnök	61,71,79	79		
Németh Zsuzsanna	1975 -	szerkesztő mérnök				
Nikolausz Jánosné	1974 -	dokumentáló				
300.) Novák Lászlóné	1974 -	szerkesztő rajzoló				
Dr. Novák Zoltánné	1981 -	szerkesztő	84			
Nyári József	1963 -	műteremvezető	65	74,79	83b	
Omacht Józsefné	1963 -	irányító szerkesztő	67,70			
Dr. Ormosy Viktor	1976 -	irodavezető		71	74e	67Ka, 69Ha
Pabst László	1969 -	irodavezető	70	71		
Panyik István	1973 -	csoportvezető	82			
Pap Béláné	1950 - 1968	portás				
Pap Imre	1963 - 1981	gazdasági igazg.h.		71,79	81b	
Pap István	1953 -	irányító szerkesztő	62,82			
Pap Jenő	1964 - 1967	tervező				
Pap József	1958 -	szakági főmérnök	68	62,75,83		
Pap Károly	1981 -	tervező mérnök				
Pap Tamásné	1969 -	szerkesztő				
Pálfi Miklósné	1960 -	tervező mérnök	64,75	65,75		
Pálik István	1950 -	tervező technikus	66,75	64		
Pálffy Györgyné	1971 -	gépkészítő	71,77	83		
Pálosi Erzsébet	1977 -	csoportvezető	76,83			
Párkányi Gyula	1974 -	irányító szerkesztő				
Pásztor László	1980 -	szerkesztő rajzoló				
Pethő Sándorné	1973 -	árelemző	83			
Petrov Péterné	1956 - 1979	iktató	65,73			
Péter Julianna	1971 -	irányító szerkesztő	80			
Péter Pál	1968 -	szakosztályvezető	78			
Dr. Péterfia Tamás	1983 -	számítástechnikai mts				
Pitz András	1965 -	szakosztályvezető	70,74	81		75,77Szo, 79Sz
Pitz Andrásné	1966 -	előadó	84			
Pongrácz István	1968 -	tervező technikus	69			81Szo
Pónya László	1978 -	szerkesztő				
Pozsgai Andorné	1975 -	rajzoló				
Pretzné Csokona Ilona	1973 -	szerkesztő	78i, 82i			
Rajna Lajosné	1973 -	gépkészítő	81			
Radics László	1973 -	furómunkás				
Rapi János	1972 -	tanácsadó		73		57MP, 84Po
Rapatyi Józsefné	1971 - 1982	takarító	77			
Rádóczy László	1979 -	szerkesztő mérnök				
Réger Gáborné	1968 -	irányító szerkesztő	75,83			
Révész Károlyné	1974 -	irányító szerkesztő	80			
Révész Márta	1976 -	tervező mérnök	80			
Ribacz János	1963 -	szakosztályvezető		73,78		
Ribacz Jánosné	1963 -	rajzoló	73			
Riesz Lászlóné	1971 -	szerkesztő rajzoló				
Dr. Riegler Péterné	1973 -	irányító szerkesztő	82			
Ripp Péterné	1981 -	portás				
Rónaszéki Pál	1963 -	szakosztályvezető	71			
Rosenberger Andrásné	1963 -	irányító szerkesztő	72			
Rózsa Antalné	1983 -	rajzoló	77			
Rózsa Ferencné	1981 -	segédmunkás				
Samu Sándorné	1976 - 1982	formatizáló	82			
Schaffer Miklósné	1959 -	irányító szerkesztő	75			
350.) Sandó Józsefné	1960 -	irányító szerkesztő	72,78			

N É V	Belépés éve Nyugdíj.éve	BEOSZTÁS	K i t ü n t e t é s e k			
			Vállalati	Miniszteri	Kormány	E g y é b
Sasvári Frigyes	1980 -	furómunkás				
Sáfár Józsefné	1982 -	tervtáros				
Sági Endréné	1967 -	tervező technikus	70	73,82		80Szo
Semjén Andrásné	1968 -	szerkesztő	84			
Schindl Józsefné	1963 -	szerkesztő	73			
Schneider István	1964 -	csoportvezető	82			
Schneider Istvánné	1972 -	rajzoló				76Ka
Sasvári Frigyes	1980 -	furómunkás				
Schóber Gyula	1983 -	szerkesztő mérnök				
Simon Imre	1978 -	furómunkás	85			
Sipos József	1981 -	számítástechnikai mts				
Sipos Józsefné	1969 -	rajzoló				
Siptár Tiborné	1970 -	szerkesztő	81			
Solymosné Regős Csilla	1963 -	irányító szerkesztő	75			
Soltész László	1978 -	tervező mérnök				
Sött László	1972 -	gazdasági igazgató h.	74	81		
Sött Lászlóné	1959 -	előadó	72,80			
Specker Attila	1982 -	szerkesztő mérnök				
Spiel Anna	1974 -	rajzoló	82			
Spruzina Lászlóné	1972 -	titkárnő	81			
Suvák Miklósné	1978 -	szerkesztő mérnök				
Szabó Antalné	1970 - 1982	előadó				
Szabó Jánosné	1981 -	adatrögzítő				
Szabó László	1967 -	szakági főmérnök		65,72,83	73e	75He, 77Sz
Szabó Lászlóné	1982 -	árelemző				
Szabó Sándor	1973 -	furómaster	79			
Szabó Norbert	1980 -	szerkesztő rajzoló				
Szabóóálné Marinka Zsuzsa	1969 -	szerkesztő	75			
Szalai László	1964 -	osztályvezető h.	67,75	72,79		74Ko
Szalai Lászlóné	1969 -	szerkesztő				
Szalontai Ferencné	1969 -	rajzoló				
Szakács István	1972 -	csoportvezető	80,85			
Szanderné Balla Zsuzsa	1978 -	szerkesztő				
Szedő Aranka	1965 -	gépiró	85			
Szentgyörgyi Lajosné	1968 -	irányító szerkesztő	75			
Szentirmai Jánosné	1981 -	adminisztrátor	83			
Szerdahelyi Zoltánné	1951 - 1968	rajzoló				
Szerdahelyi Zoltánné	1982 -	irányító szerkesztő	85	80		72Szo
Székelyi Zsuzsanna	1978 -	szerkesztő mérnök				
Szél József	1968 -	gépkocsivezető	78			
Szépe Zoltánné	1973 -	adminisztrátor				
Szigetvári János	1969 -	vezetőmérnök	70	77	71e	79Y, 83Szk
Szilágyi Elemérné	1963 -	csoportvezető	72,80,85			
Szilágyi Lászlóné	1978 -	tervező mérnök				
Szilágyi Tiborné	1979 -	titkárnő				
Szilágyi Sándor	1976 -	tervező mérnök				
Dr. Sziráki Ferencné	1969 - 1982	előadó	75	80		
Szolnoki Sándor	1972 -	furómaster				
Szomolányiné Rákos Andrea	1969 -	rajzoló	80			
40n.) Szován Géza	1975 -	tervező mérnök	79			
Szoyka Pál	1950 - 1978	műszaki igazgató h.		69,74,77	65b.74e	77Ha
Szuromi Józsefné	1982 -	portás				
Szücs Istvánné	1961 -	irányító szerkesztő	77			
Takács Lajos	1978 -	szerkesztő				
Takácsné Horváth Zsuzsa	1982 -	előadó	84i			
Tenczné Pap Erzsébet	1982 -	szerkesztő mérnök				
Tepes Gézáné	1968 -	irányító szerkesztő	72	77		
Tessényi Béla	1973 -	irányító szerkesztő	85			83M
Thassy János	1972 -	irányító szerkesztő				
Tiborcz Károlyné	1978 -	rajzoló				
Tihanyvári Istvánné	1972 -	dokumentáló	84			

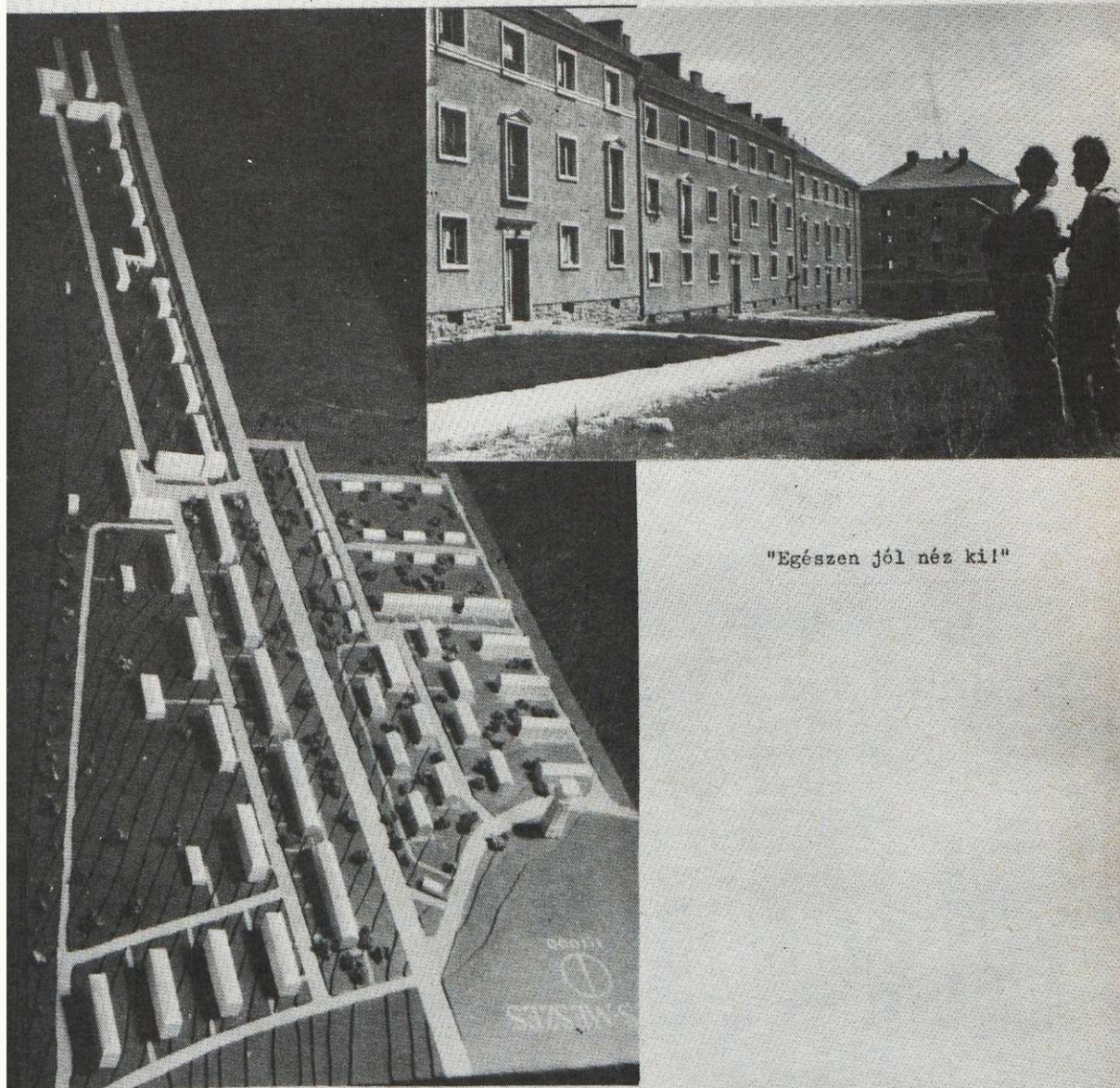
N É V	Belépés éve- Nyugdíj.éve	BEOSZTÁS	K i t ü n t e t é s e k			
			Vállalati	Miniszteri	Kormány	E g y é b
Tilesch György	1970 -	csoportvezető				
Tilesch Györgyné	1969 -	irányító szerkesztő	81			
Tilesch Márta	1970 -	előadó	82			
Tillai Ernő	1955 -	műteremvezető	67		66e,70a	58SzK,61Y,74Y
Tillainé Gombár Klára	1964 -	irányító szerkesztő	71	75,84		
Tillai Tamásné	1969 -	rajzoló	73			
Tompos Antal	1981 -	tervező mérnök	84			
Tordai Gáborné	1974 -	rajzoló				
Tóth Ferenc	1973 -	szakosztályvezető		81		
Tóth Istvánné	1969 - 1982	csoportvezető	72			
Tóth János	1954 -	tervező technikus	65,67,79			
Tóth Mária	1971 -	szerkesztő				
Tóth Mihályné	1977 -	tervező mérnök	82	84		
Tóth Zoltánné	1985 -	adminisztrátor				
Tököli Istvánné	1976 -	iktató	83			
Török János	1970 -	biztonságtechnikai v.	81			
Tukora Györgyné	1962 -	irányító szerkesztő	71			
Tursics Miklósné	1969 -	szerkesztő	77,84			
Türkné Beyer Ursula	1974 -	adminisztrátor				
Uherkovich Ágnes	1972 -	vezetőmérnök	77			
Ulrich Sándorné	1973 -	szerkesztő				
Ury Józsefné	1976 -	szerkesztő				
Varga Árpád	1955 -	árelemző	65,76	67		
Varga János	1952 -	előadó		72		83Po
Varga János	1973 -	térképész	66,79			
Varga Józsefné	1970 -	rajzoló	77			
Varga Katalin	1963 -	szerkesztő	73			
Vargáné Hoványi Zsuzsa	1969 -	szerkesztő	78			
Vargáné Szendrői Katalin	1983 -	rajzoló				
Váradi Béláné	1970 -	szerkesztő				
Várady Gézáne	1961 -	vezetőmérnök	70,75	76,82,75Ka		80Sz
Várbiro Gáborné	1963 -	előadó	83			
Várbiro Miklósné	1964 -	irányító szerkesztő	70			
Várnagy Péter	1970 -	irodavezető	77	81		84Szo,85Gy
Vásárhelyiné Béli Zsuzsa	1978 -	rajzoló				
Dr.Vedrődi Csongor	1968 -	jogtanácsos	78			
Vesztergombi Józsefné	1975 -	rajzoló				
Vincze György	1975 -	árelemző				
450.) Dr.Visy Lászlóné	1962 - 1974	titkárnő				
Viszokai Józsefné	1973 -	szerkesztő				
Viszt Eszter	1983 -	adminisztrátor				
Virág Lajosné	1975 -	szerkesztő	56,66,85			
Virág Mihályné	1982 -	szerkesztő rajzoló				
Vörös László	1980 -	tervező mérnök				
Weiler Árpád	1985 -	műteremvezető	76			
Weinper Olga	1972 -	szerkesztő rajzoló				
Wieland János	1950 -	szakosztályvezető	66,70,75	66,85		
Wittner Kálmán	1978 -	tervező mérnök	81			
Zambó Terézia	1978 -	tervező mérnök	85			

JELMAGYARÁZAT A KITÜNTETÉSEK RÖVIDÍTÉSÉHEZ

J E L M A G Y A R Á Z A T

Vállalati Miniszteri Kormány Egyéb kitüntetések

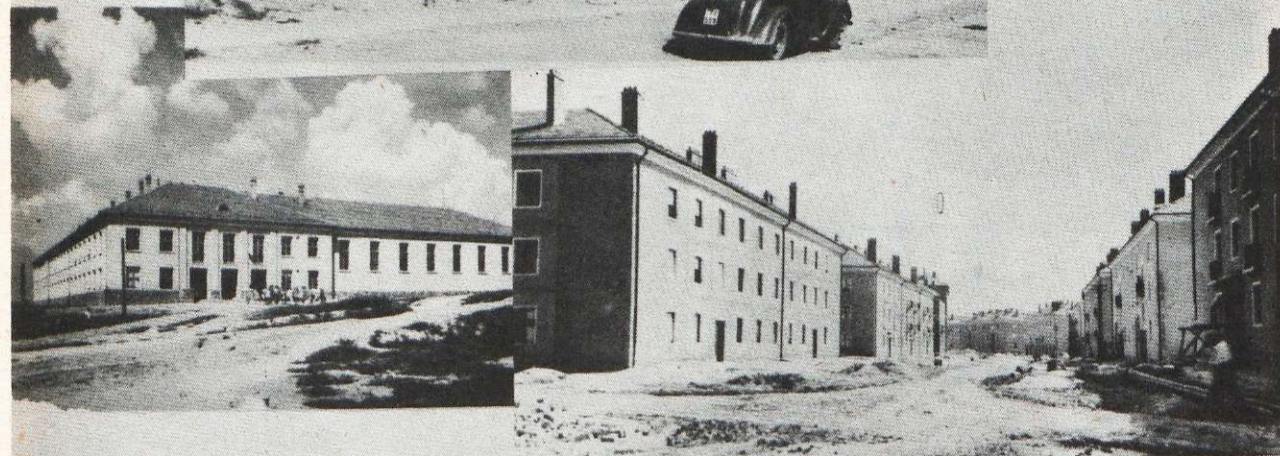
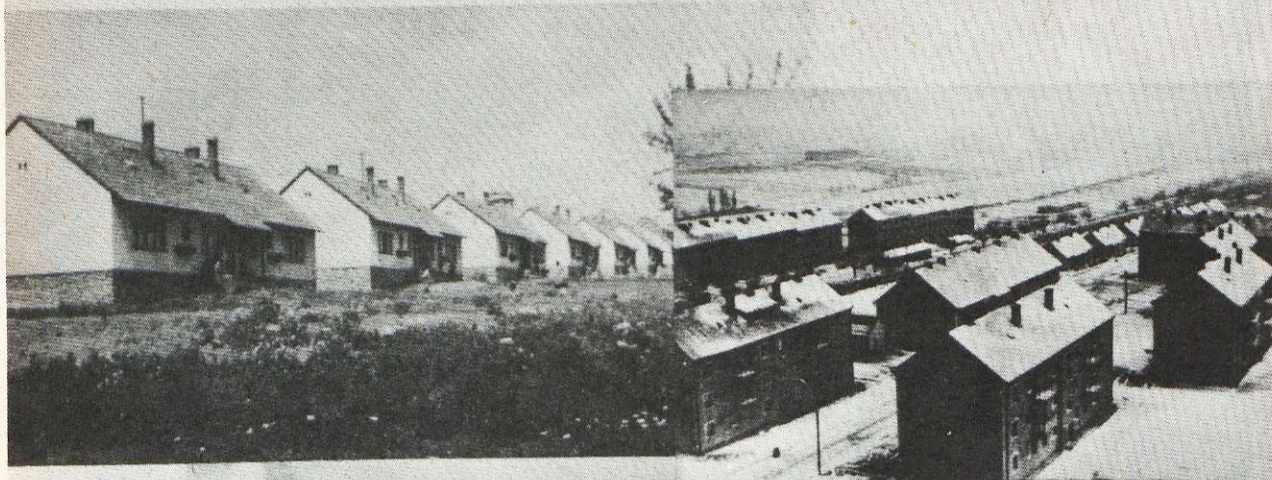
Vállalati Kiváló Dolgozó	76		
Kiváló Ifjú Szakember	78i		
Kiváló Munkáért (Építőipar Kiváló Dolgozója, stb...)	76		
Haza Szolgálatáért Érdemérem Ezüst	He		
Tűzbiztonsági érem arany	72Ta		
Közbiztonsági érem aranya	75Ka		
" " ezüst	70Ke		
Munka Érdemrend bronz		78b	
Munka Érdemrend ezüst		78e	
Munka Érdemrend arany		78a	
Április 4-e Érdemérem		85á	
Szocialista Kultúráért			78 SzK
Szakszervezeti Munkáért oklevél			78 Szo
" " ezüst			78 Sze
" " arany			78 Sza
Kiváló Pártmunkáért oklevél			78 Po
" " plakett			78 Pp
KISZ KB Dicsérő Oklevél			78 Kd
Arany koszorús KISZ jelvény			78 Ka
KISZ emléklakett			81 Kpl
Gyermekekért Érdemérem			85 Gy
YBL- díj			80 Y
Országos Környezetvédelmi Érem			81 K
Kiváló Újító			83 KU
Szocialista Munka Aktivistája (NDK)			79 Sz
Huffeland ezüst fokozat (NDK)			79 He
Munka Érdemrend III.fokozat (NDK)			83 M
Munkás-Paraszt Hatalomért			57 MP
Alpár Érem			65A



"Egészen jól néz ki!"

Pécs-Meszes Tolbuchin ut menti beépítése
Modellfotó./1951/

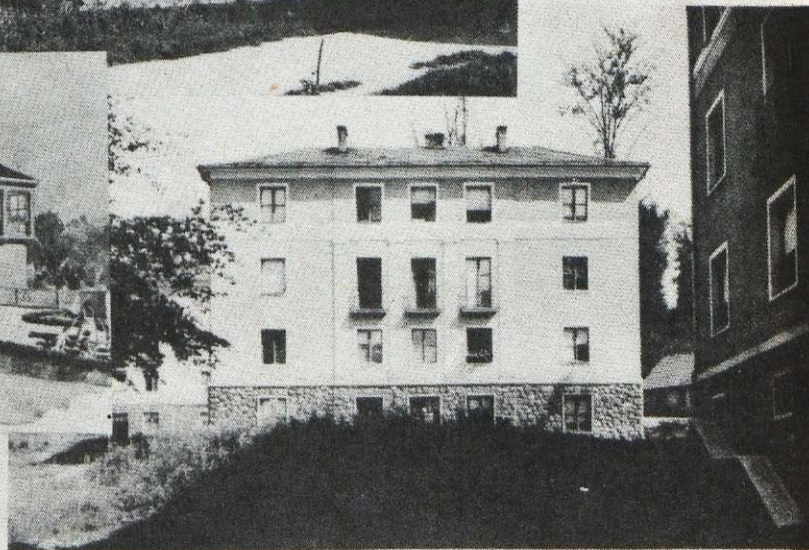
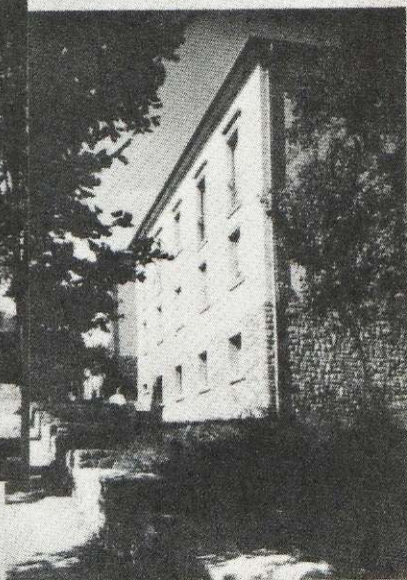
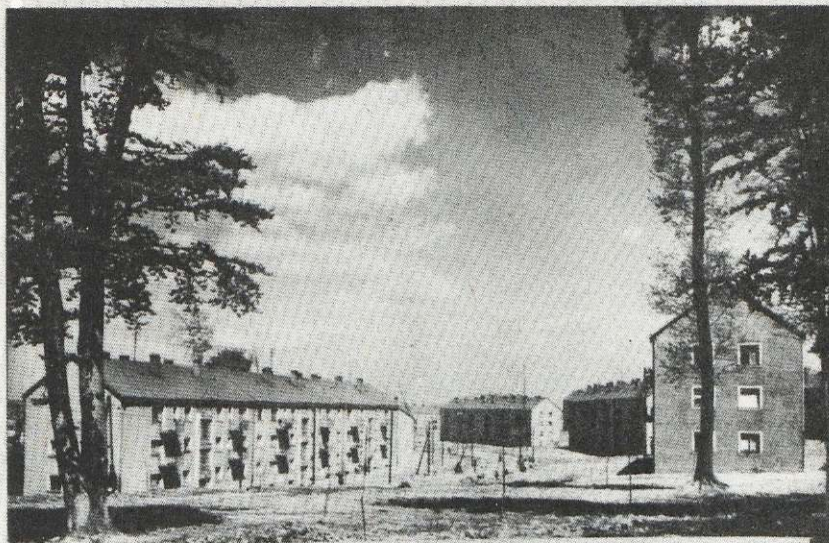
A beépítést tervezte: Bálint János



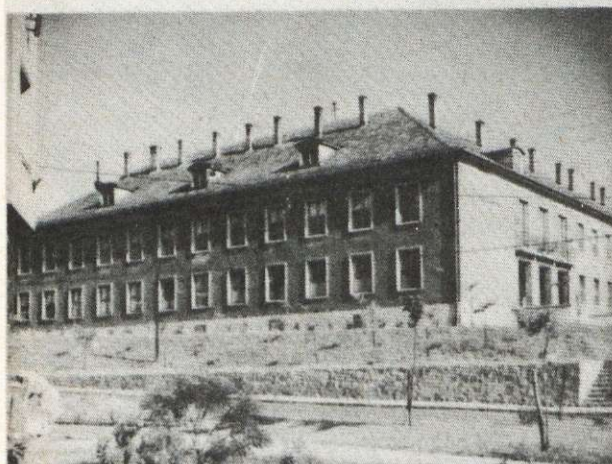
Fent: Az első bányász lakóházak Pécs-Mesziesen/1951-1952/

Középen: Iskola Komlón /1952/

Alul: Iskola és lakóházak Komlón/1951-1952/



Egy szocreál homlokzat
terve/1952/



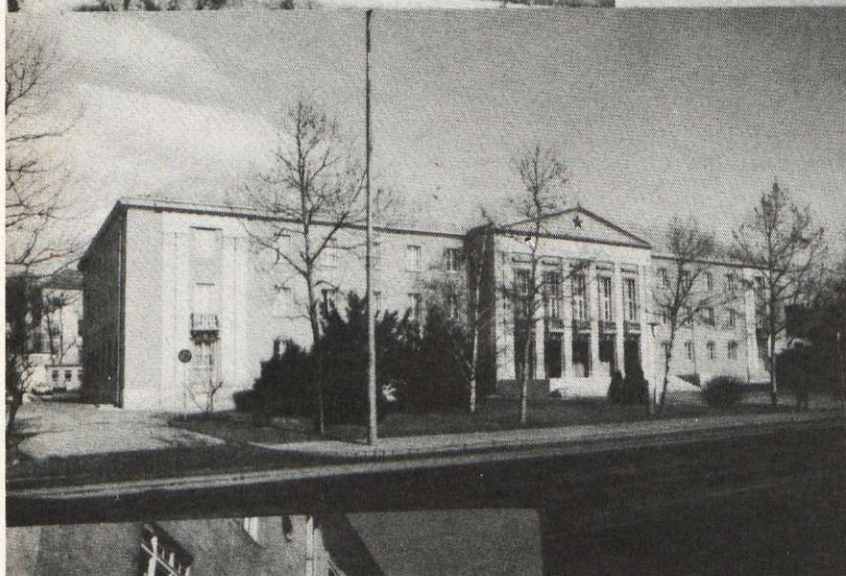
Balra fent:Általános iskola

Komló/1953/

Jobbra fent:Gimnázium

Kaposvár/1953/

Építészek:
Karsai Tibor,
Móra Gyula



Pártszékház.Pécs/1953/

Építész:Nendtvich Andor
Munkatárs:Kappéter István



SZTK.épület bővítése.Pécs,Kisfaludi u./1954/
Építész:Köves Emil



Csomagebolt. Pécs, Kossuth L.u./1952/
Belsőépítész: Németh Imre

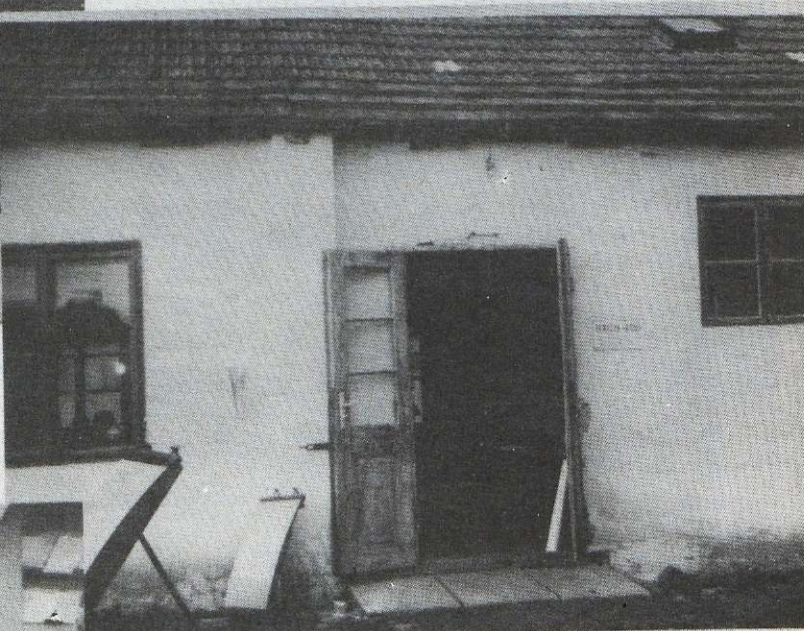


Chrómoos műhely bővítése. Pécs, Bőrgyár/1951/
Építész: Nendtyich Andor

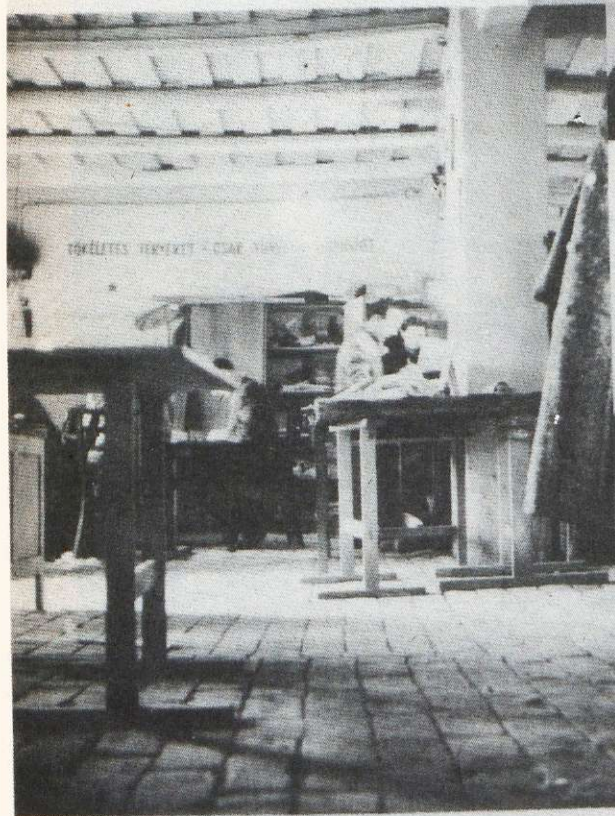
VI.



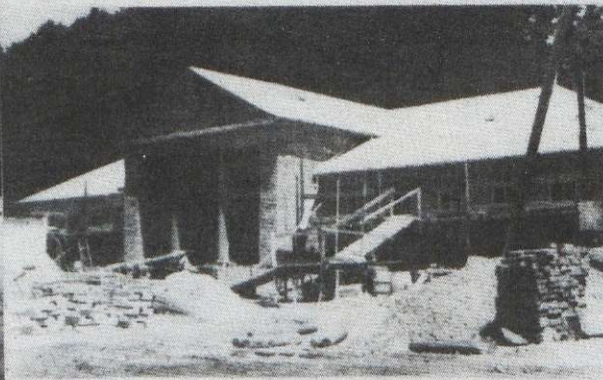
Az a bizonyos régi Skoda



A kaposvári tervező részleg épülete



A kaposvári tervező részleg helyisége



A pécsbányatelepi Pártszékház/1951/
/ahol a "jampecek" művezettek/

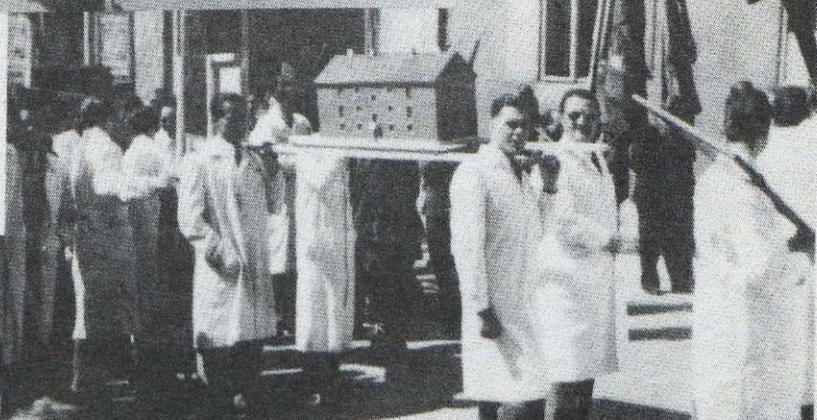
VII.

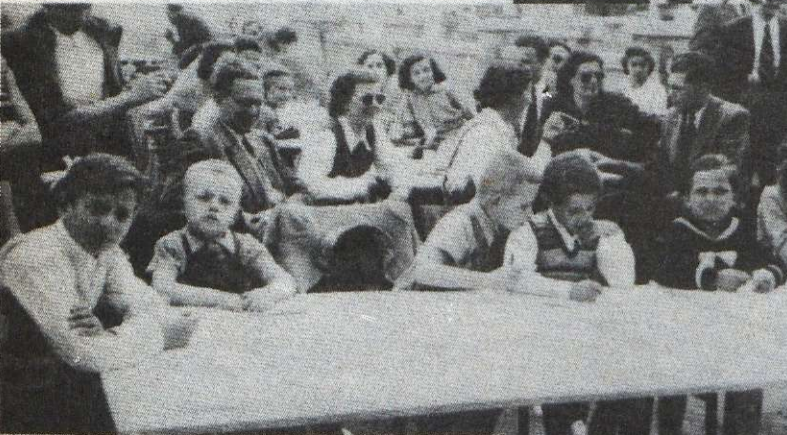


Május elsejei felvonulások az
ötvenes években



Amatőr fotósunk:
Molnár Miklós



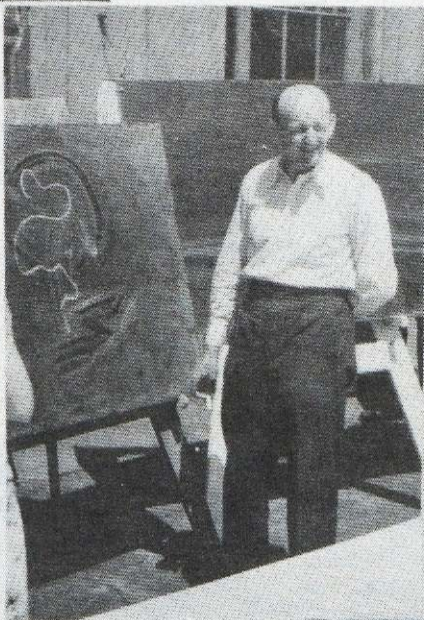


Sörözés és gyermek rajzverseny
május elsején a Pannoniabeli
iroda előtti teraszon/1951/

IX.



Május elseje a Pannonia teraszán



Keresztfalvi Artur
építész
Itt mint a rajzver-
seny vezetője



Baráti társaság egy szőlőben

X.



Csoportképek a Rét utcai korszakból





Heinz Ferenc



Sárdy Frigyes



Haraszti Károly



Papp Jenő



Beok József



XII.

75 fős Óvoda. Pécs, Dugonics u.
/1956/

Építész: Szigetvári János



Bölcsőde. Pécs, Alsóhavi u. /1956/

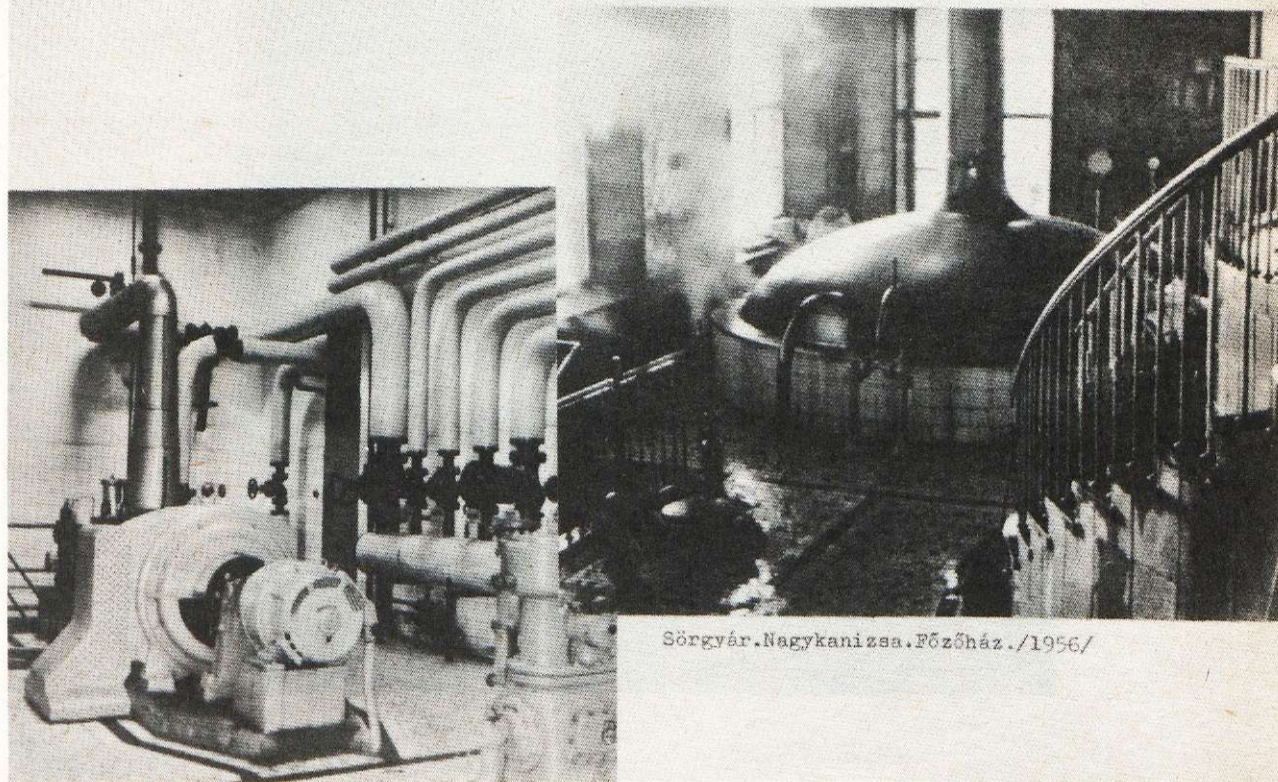
Építész: Szerdahelyi Károly



DÉDÁSZ irodaháza. Pécs, Rákóczi u. /1956/
Építész: Tillai Ernő



Sörgvár.Nagykanizsa.Főbejárat és szociális épület
/1956/ Építész:Szigetvári János



Sörgvár.Nagykanizsa.Főzőház./1956/

XIV.

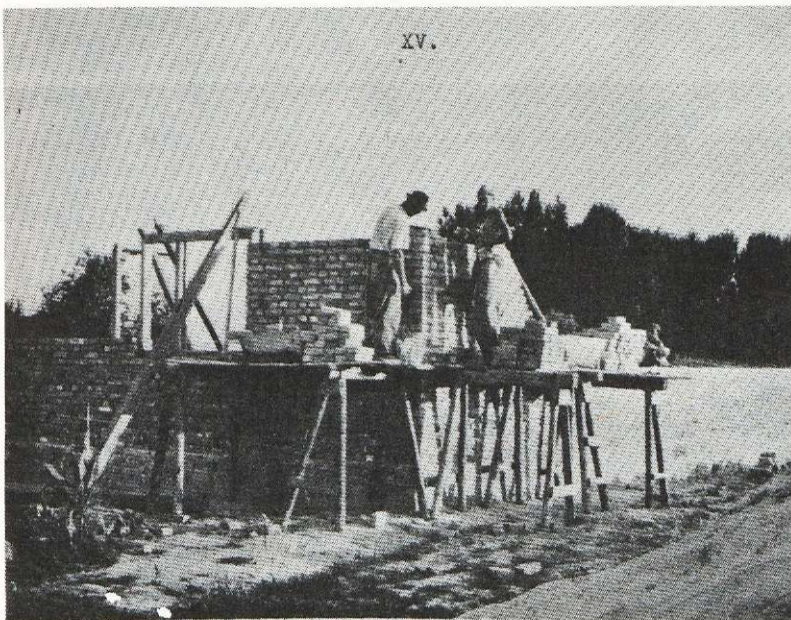


Dunai jeges árvíz/1956/

A pusztulás árvíz után



XV.



Dunai jeges árvíz/1956/

Épülnek a házak



XVI.



Dunai jeges árvíz/1956/

Ilyen lett a falu



Az I-XVI. oldalakon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1950-1956/

BÉ: Németh Imre, Vida Gyula

TT: Adonyi Iván, Hegybiró Miklós, Papp Jenő, Rékai Lajos, Szoyka Pál

ÉG: Árpádi József, Drávavölgyi Valér, Helf Ferenc, Horváth Miklós, Meiszner József,
Molnár László, Nagy László, Rétfalvi Lajos, Szabó László, Tóth János, Wieland
János, Wirsz János

V : Bökönyi László, Kemény Gyula, Molnár Miklós, Latorcai László, Nagy Perge Lajos

M : Arató József, Gálhidy László, Sárdy Frigyes, Szakács József

Egyes épületek t á r s t e r v e z ő i :

DÉDÁSZ irodaház, Pécs - TT: Sárdy György, ÉG: Wirsz János, Csukás Zoltán,
V: Nagy Perge Lajos

Sörgyár, Nagykanizsa - TT: Adonyi Iván, Mayer György, ÉG: Horváth Miklós, Wieland
János, V: Nagy Perge Lajos, Molnár Miklós
további részfeladatokban: Merzay László, Nagy László,
Meiszner József

A képeken zárójelben feltüntetett évszámok a tervezés évét jelentik.

Rövidítések: valamennyi társtervezői felsorolásra érvényesen:

VR: Városrendező tervező

BÉ: Belsőépítész tervező

TT: Tartószerkezet tervező /statikus/

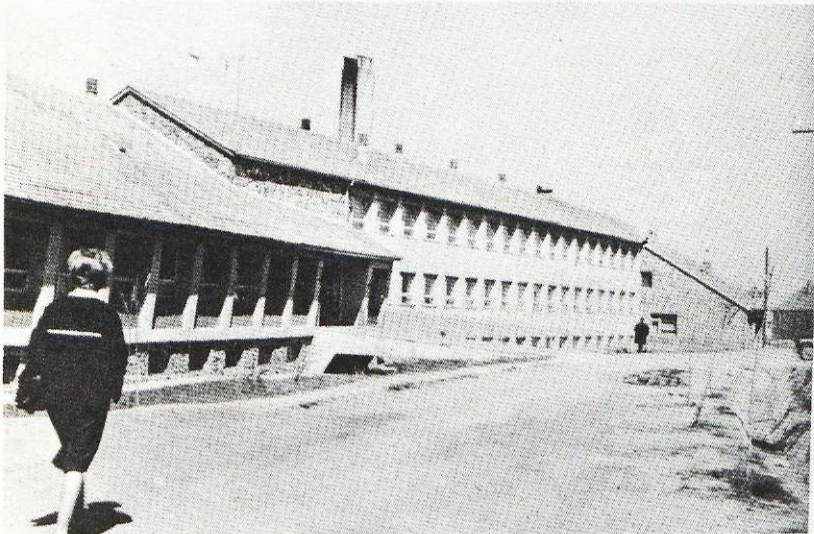
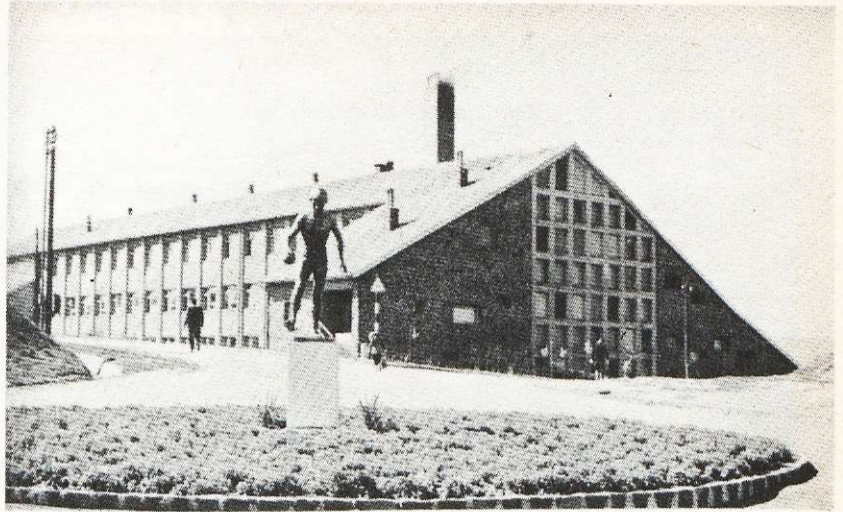
ÉG: Épületgépész tervező

V : Villamostervező

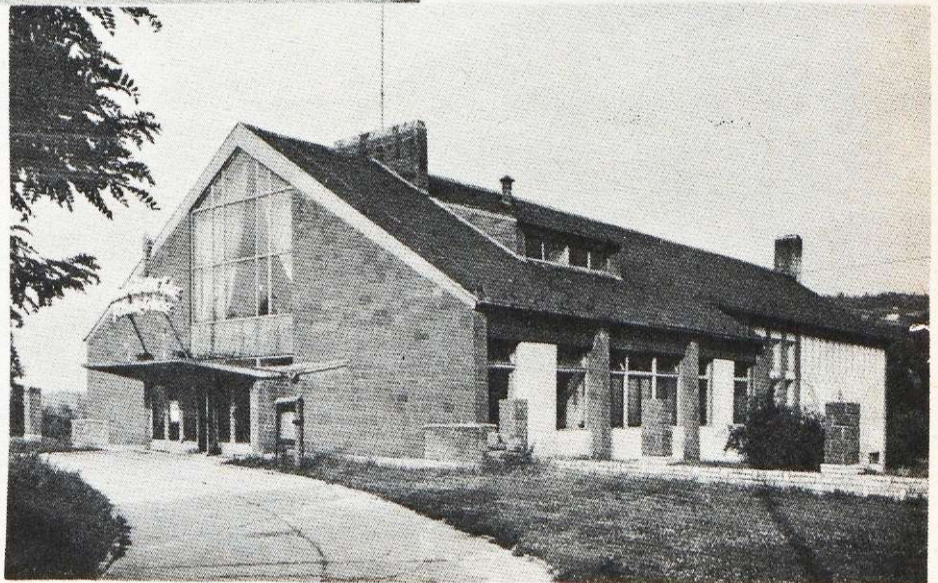
M : Mélyépítő tervező

Z : Zöldterület, kert tervező

T : Technológiai tervező



Általános Iskola.Komló,
Dávidföld/16 tterem,1957/
Építész:Köves Emil

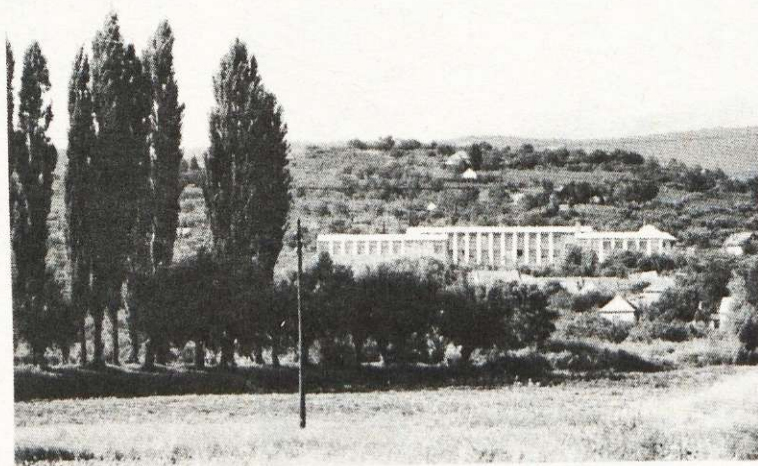


Művelődési ház.Tab./1956/
Építész:Tillai Ernő

XVIII.

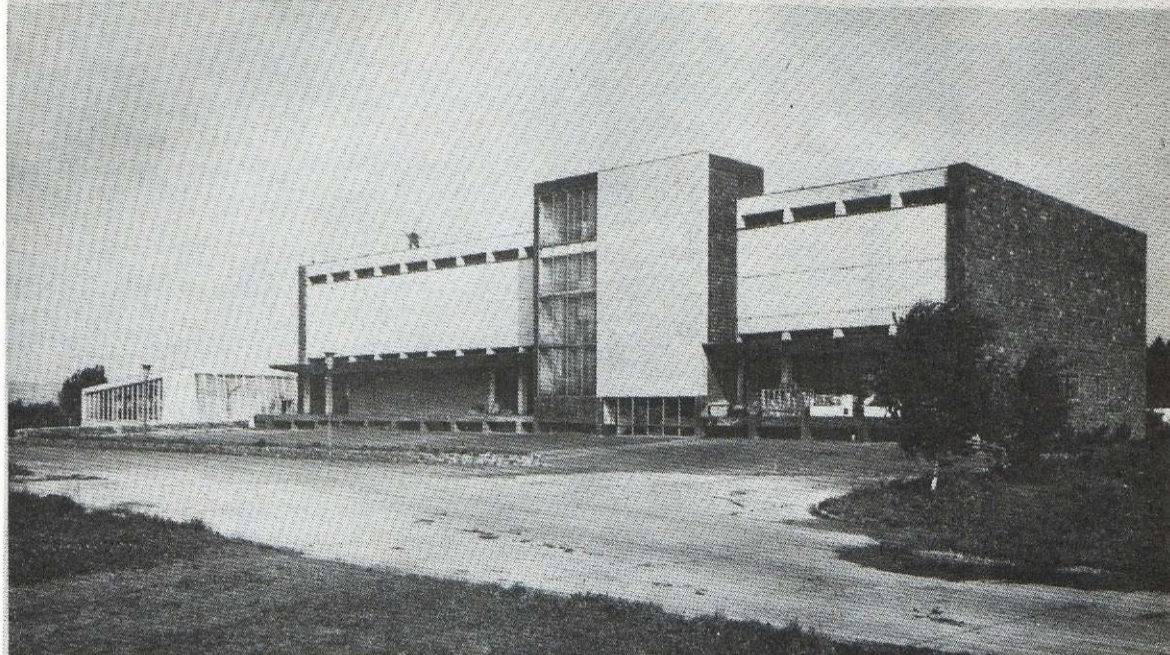


Általános iskola. Pécs,
Ujmecsekalja/8 tterem, 1957/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas

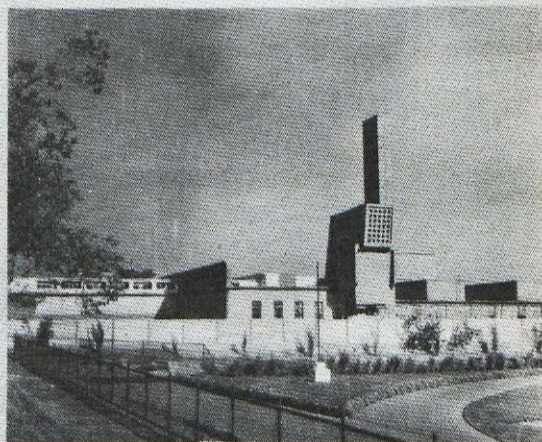
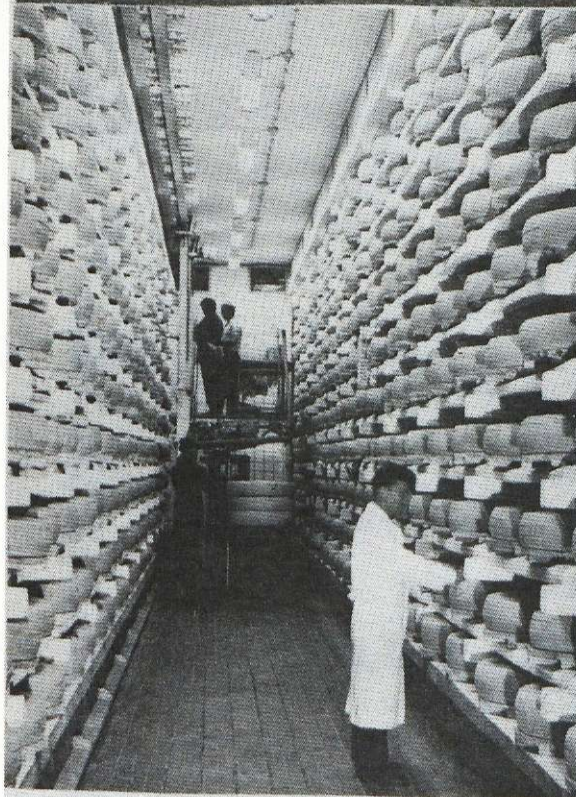


Bányászlakások. Komló,
Dávidföld./1958/





Sajtérlelő és szociális épület.
Zalaegerszeg, Fejüzem./1958/
Építész: Köves Emil ill. Szőke
Gyula



Cementipari Vállalat. Pécs
Épületegyüttes./1958, ma
Faipari Szöv./
Építész: Kopári Dénes



Lakóház. Pécs, Jókai u. /1958/

Építész:
Szigetvári János
Ybl díjas



Lakóházak. Pécs, Semmelweis u.
/1959-1960/

Adaptáció

XXI-XXII



Erős szellemi munkához...



...jó kondíció is szükséges



Nem mondhatja senki nekünk
Hogy a foci nem kenyerünk,
- S szakszervezetünk sem szegény
tűnődik sok deli legény -
megmondta már világosan
/Pannónia világossal/
csináljunk egy jó kis heccet,
Játszunk le egy focimeccset.

Ki egymással bátran kiáll
Ki legyen az a két rivál?
Ne főjjön ezért a fejük -
Nőtlenek - s kiknek van nejük!

Nem bajnoki meccs ez - sörös,
Nősek jönnek mezük vörös.
Vonalaikra nem hiuk,
Jóltáplált és nyugodt fiuk.
Gatyapertli deréktájban,
Mélyen vág a vastag hájba.

A pályának más végében
A legények égszinkékben.
Átlagkoruk husz-néhány év,
Fiatalos még itt a hév,
Bomba lövések - fejések
Jaj lesz nektek most nejések.

Alig kezdődik a játék
A nők csapata rátép
Nőtlen kapus majd be-rosál,
Tör előre a Potocsár.
Lám a nők hogy feljöttek,
Egymás után kettőt lőttek.

A nőtlenek jól passzolnak,
Gólra góllal válaszolnak.
Szalai szól: elem gurits,
Kapaszkodik már a Ruzsits.

Ám a nők most már juszt is,
Beadják a végső szuszt is,
Kétszer lelik meg a lyukat,
Bárhogy őrzik kapujukat,
A nőtelenek betonfallal,
Az egész játékos karral.

A meccs pártatlan bírāja,
Rosszat nem mond senki rája,
Kimagaslik mint a platán
Hivatása magaslatán.
Hopp - ott terem ahol baj van,
- bár a fején nem sok haj van.
Bűnös a "bört" el ne lőjje
Kezében a fütyülője.

Véget ér a játékidő
Feszül a birói tüdő
Fütyülőjébe hármat fuj
Sportszerű meccs - nem volt itt "fuj"
A pályán most Ők a hősök
Győztesek lettek a nők.

Bár a nézők száma csekély
Élvezetük nem volt csekély
Ily jó meccset ! - hangzik egybe,
Nem látunk az NB I-be.

Bizony ma az egész házban,
Többben nyögnek izomlázban,
Győztesek vagy vesztesek.
Nőknek a nőtlenek
Még ma fogadalmat tesznek,
Ezért majd revansot vesznek!

Ám, akkor csoportosan el kell kéretőzni
az Igazgatótól!

XXIII.

Goldberger gyár üdülője
Balatonföldvár/1959/
Építész:Tillai Ernő Ybl
díjas

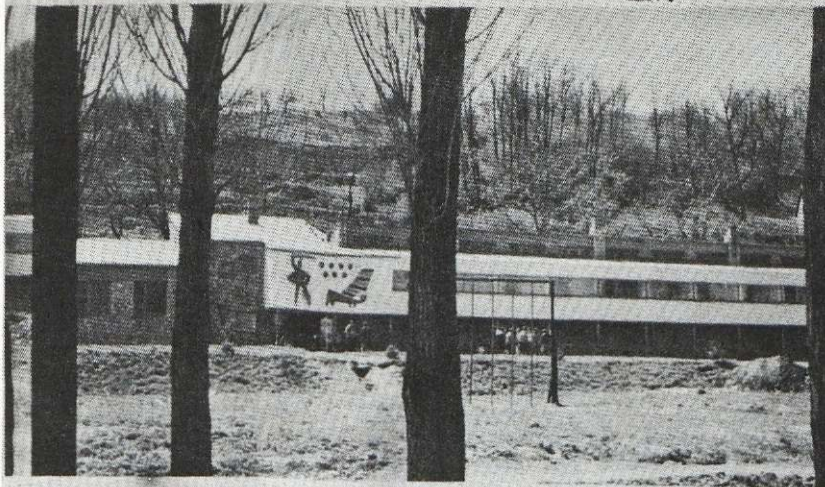


Kőolajipari Vállalat
irodaháza.Nagykanizsa
/1959/
Építész:Kőves Emil Ybl
díjas

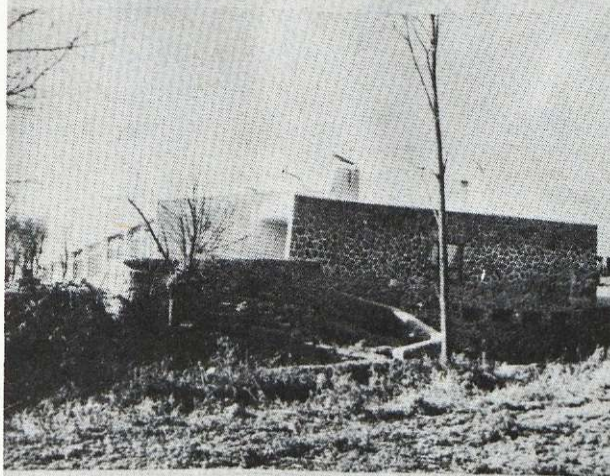
XXIV.



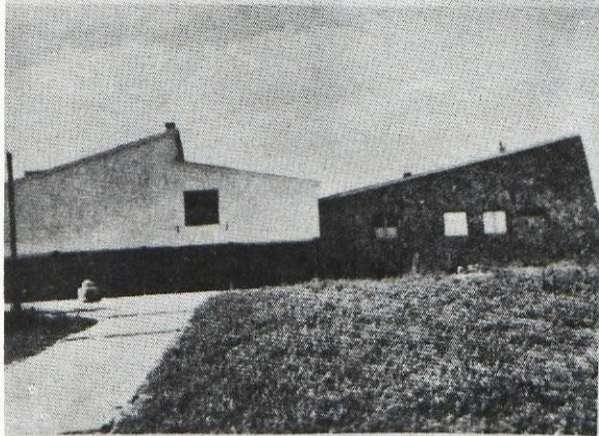
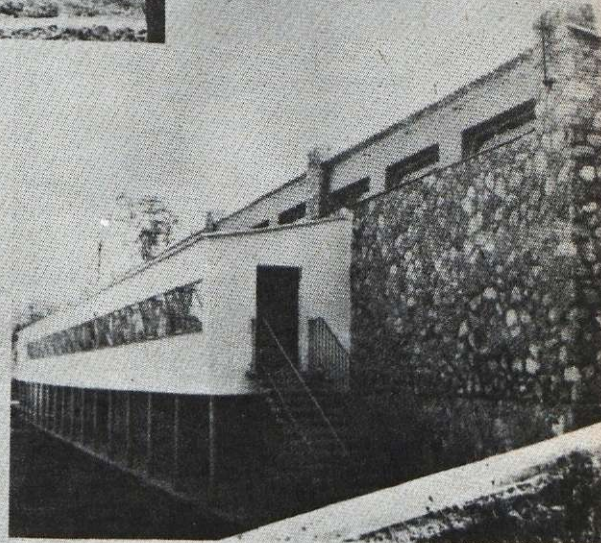
Általános iskola. Pécs, Köztársaság tér./1959/
Építész: Szőke Gyula



Általános Iskola. Szászvár./1958/
Építész: Szerdahelyi Károly



Általános iskola. Almamellék/1958/
Építész: Kiss Tibor



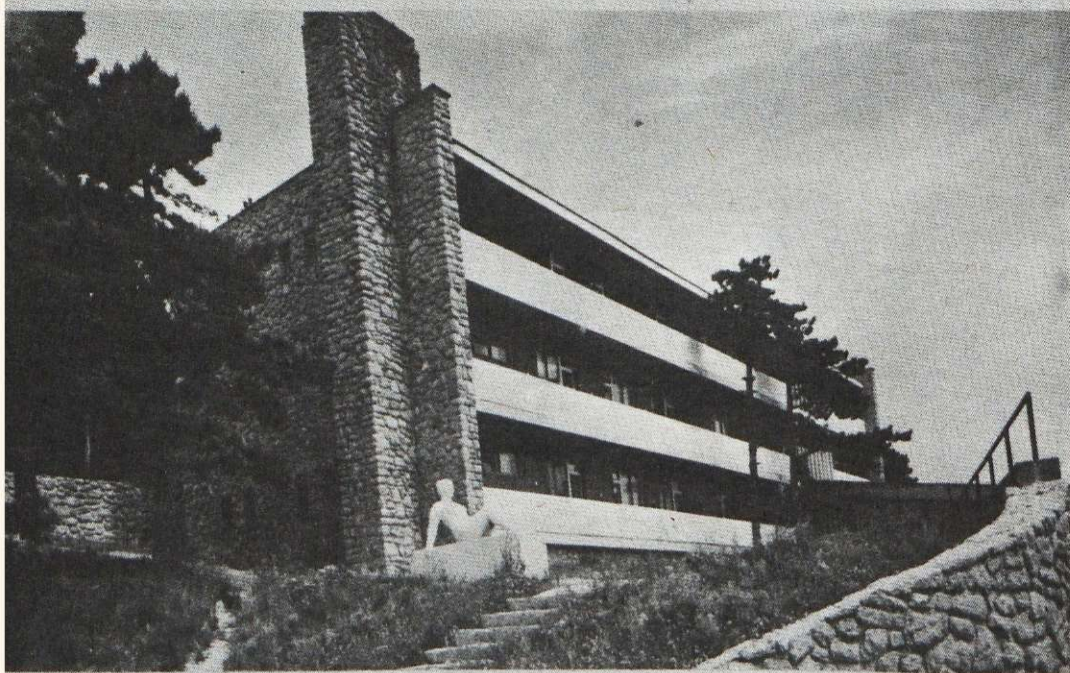
Általános iskola. Szentlászló/1958/
Építész: Kiss Tibor



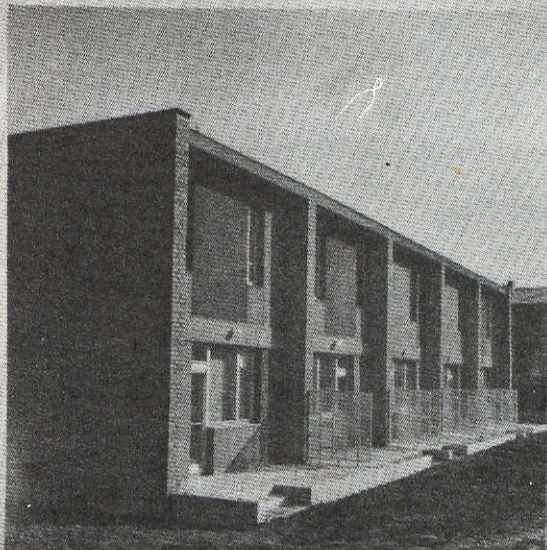
Általános iskola. Olasz/1958/
Építész: Kiss Tibor



Orvoslakások. Komló-Hasmány/1959/Építész:Szigetvári János



Fenyves Szálló. Pécs, Mecsek/1959/Építész:Szőke Gyula



Öt lakásos sorház. Óbuda,
Kisérleti lakótelep.
Építész: Szőke Gyula



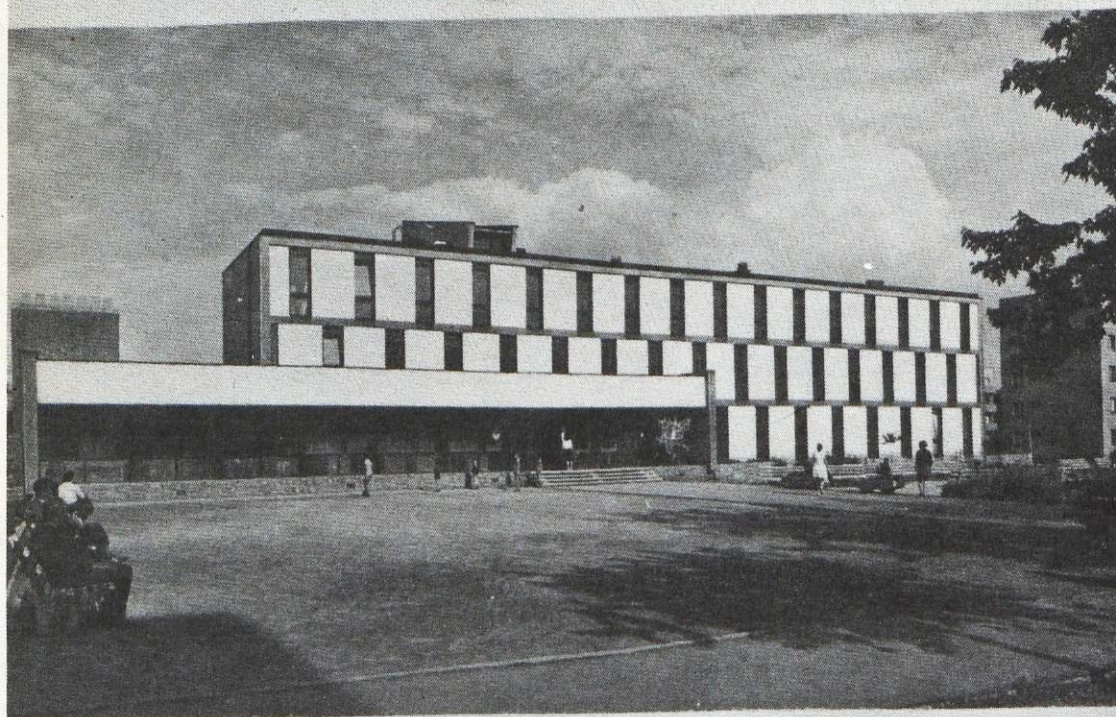
Általános iskola. Bonyhád/1960/
Építész: Köves Emil Ybl díjas



Kilátó. Mecsek, Kis-Tubes/1960/
Építész: Kiss Tibor



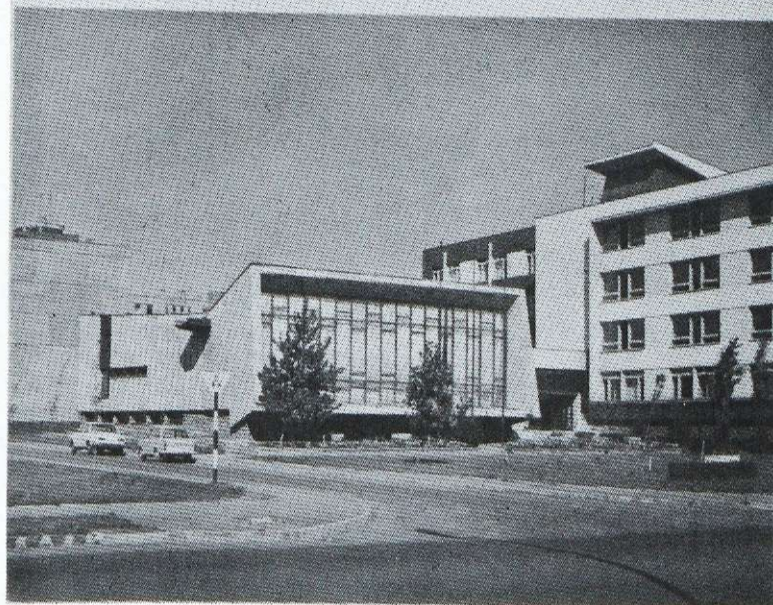
Lakóépületek, műtermes lakásokkal és üzletekkel/1960/
Építész: Köves Emil Ybl díjas

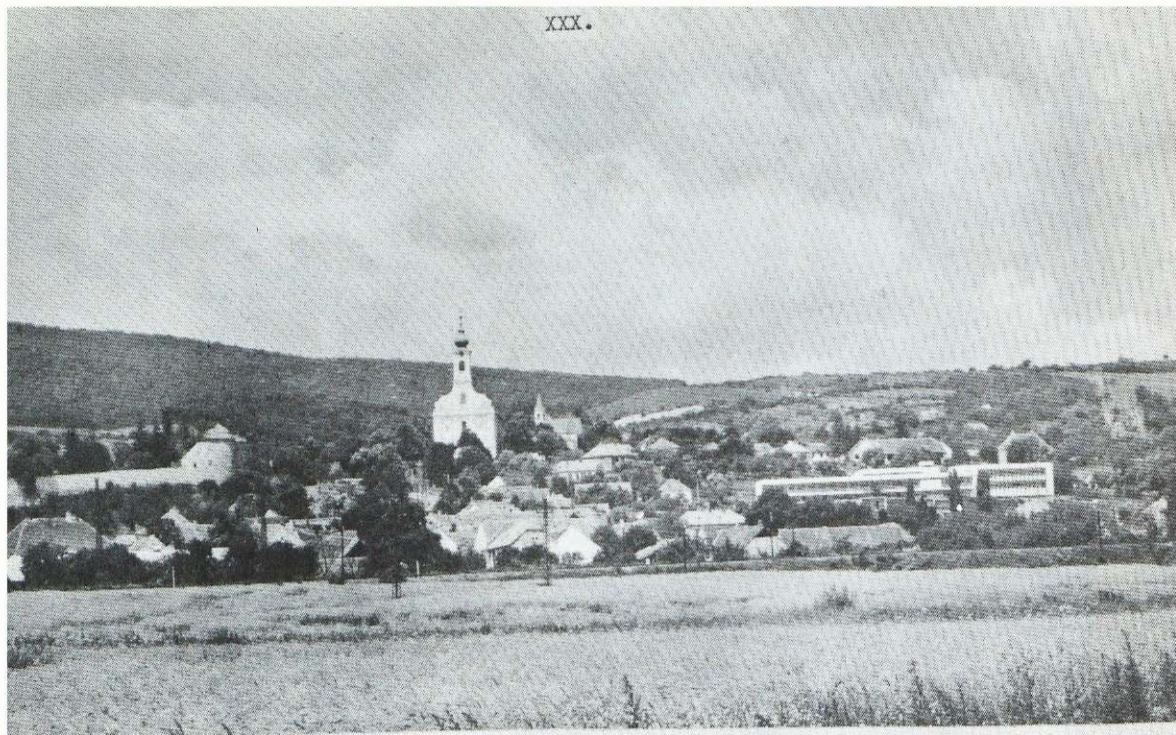


Általános iskola 20 tanteremmel. Pécs, Jókai u./1960/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas



400fős építőipari tanulóotthon.
Pécs, Uránváros
Építész: Erdélyi Zoltán Ybl díjas



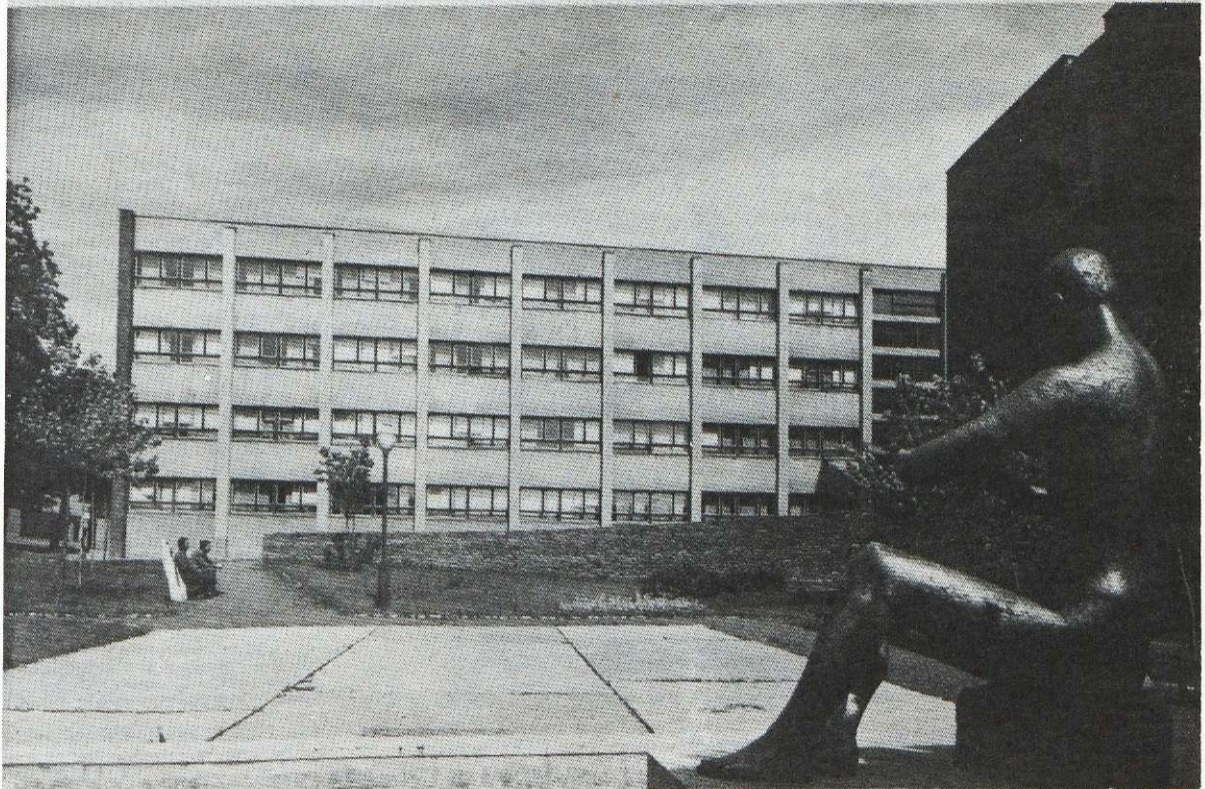


Általános iskola 12 tanteremmel. Pécsvárad/1961/
Építész: Erdélyi Zoltán
Ybl díjas





Pedagógiai Főiskola/ma JPTE/gyakorló iskolája tornateremmel/1961.
Építész:Tillai Ernő Ybl díjas



Mecseki Szénbányák volt munkásszállója, később székháza/1962/
Építész:Szigetvári János Ybl díjas



OTP társasházak/1961/
Pécs, Surányi u.
Építész: Tillai E.
Ybl díjas



OTP társasház. Pécs, Perczel u./1961/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas



Szénbányászati Tröszt
lakóháza. Pécs, Rét u./1961/
Építész: Kónya Albertné,
Bence Pirooska

A XVII-XXXII. oldalon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1956-1961/

- Általános iskola, Komló – TT: Hegybiró Miklós, ÉG: Tóth János, V: Nagy Perge Lajos,
Latorcai László
- Művelődési ház, Tab – TT: Hegybiró Miklós, ÉG: Wirsz János, Csukás Zoltán,
Meiszner József, V: Molnár Miklós
- Általános iskola, Ujmecekalja – Az építész munkatársa: Szerdahelyi Károly,
TT: Szoyka Pál, ÉG: Bátorfi Béláné, Nagy László,
V: Nagy Perge Lajos
- Sajtérlelő és szociális épület, Zalaegerszeg – TT: Szoyka Pál, ÉG: Horváth Miklós,
Wieland János, Merzai László, Tóth János, V: Nagy Perge Lajos
- Cementipari Vállalat, Pécs – TT: Szoyka Pál, ÉG: Wieland János, Tóth János,
V: Nagy Perge Lajos, Molnár Miklós
- Lakások Pécs, Jókai u. – TT: Ketterer Janka, ÉG: Meiszner József, Tóth János,
V: Kemény Gyula
- Goldberger gyár üdülője – TT: Hegybiró Miklós, ÉG: Wieland János, V: Nagy Perge Lajos
- Kőolajipari Vállalat irodaháza – TT: Adonyi Iván, Dulánszky Jenő, ÉG: Szabó László,
Tóth János, V: Kemény Gyula
- Általános iskola, Pécs, Köztársaság tér – TT: Dulánszky Jenő, ÉG: Nagy László, Tóth
János, V: Molnár Miklós
- Általános iskola, Szászvár – TT: Szoyka Pál, ÉG: Tóth János, V: Nagy Perge Lajos
- Általános iskola, Almamellék – TT: Adonyi Iván, ÉG: Tóth János, V: Molnár Miklós
- Általános iskola, Szentlászló – TT: Szoyka Pál, ÉG: Tóth János, V: Molnár Miklós
- Általános Iskola, Olasz – TT: Szoyka Pál, ÉG: Nagy László, V: Molnár Miklós
- Orvos-lakások, Komló – TT: Szoyka Pál, ÉG: Meiszner József, V: Kemény Gyula
- Fenyves Szálló, Pécs – TT: Dulánszky Jenő, ÉG: Nagy László, Tóth János, V: Kemény Gyula
- Sorház Óbudán – TT: Takács János, ÉG: Meiszner József, V: Kemény Gyula
- Általános iskola, Bonyhád – TT: Papp Jenő, ÉG: Tóth János, Wirsz János, V: Kemény Gyula
- Kilátó, Kis-Tubes – TT: Dulánszky Jenő, V: Molnár Miklós
- Lakóépületek műtermes lakásokkal, Pécs – TT: Takács János, ÉG: Nagy László, Tóth János,
V: Kemény Gyula
- Általános iskola, Pécs, Jókai u. – TT: Sárdy György, ÉG: Merzay László, V: Molnár Miklós
- 400 fős építőipari tanuló otthon – TT: Balla József, ÉG: Csukás Zoltán, Helf Ferenc,
Wirsz János, V: Molnár Miklós
- Általános iskola, Pécsvárad – TT: Adonyi Iván, ÉG: Megyeri Zoltán, Merzay László,
V: Nagy Perge Lajos
- Pedagógiai Főiskola gyakorló iskolája, Pécs – TT: Sárdy György, ÉG: Króh János, Nagy
László, Tóth János, V: Nagy Perge Lajos, Molnár Miklós

Mecseki Szénbányák munkásszállója, Pécs – TT: Takács János, ÉG: Bácskai Lajos, Nagy
László, Meiszner József, Tóth János, V: Kemény Gyula
OTP-társasház, Surányi ut – TT: Ketterer Janka, ÉG: Meiszner József, V: Nagy Perge
Lajos
Szénbányászati Tröszt lakóháza, Pécs – TT: Takács János, ÉG: Tóth János, Meiszner
József, Nagy László, V: Nagy Perge Lajos

S Z Á M I T Á S T E C H N I K A

A tervezést a s z á m i t ó k ö z p o n t következő dolgozói segítették: Balogh
Zoltán, Ferencz Istvánné, Gimesi László, Kiss János, Meskó András, dr. Péterfia
Tamás, Sipos József.

Á R E L E M Z É S

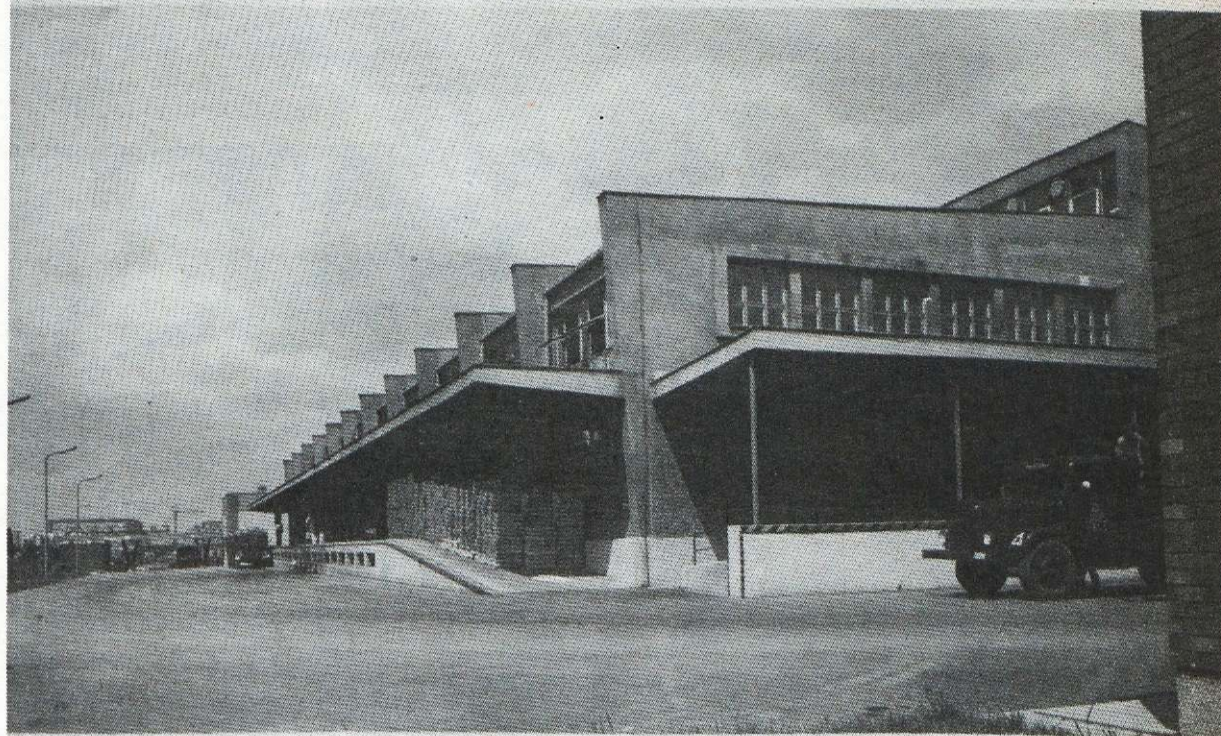
Az I-CXV. képeken szereplő épületek árelemzői Kemény Lajos irányítása alatt: Árki Imre,
Árki Jenő, Deáki László, Gálhidy Éva, Gradwohl József, Hübner Mátyásné, Kozma István,
Kott Gyuláné, id. Marsay István, Marosi József, Nagy Ödön, Németh József, Potocsár János,
Pető Sándorné, Varga Árpád, Vincze György, Zárai György voltak.

O R G A N I Z Á C I Ó

Az organizációs terveket 1980-ig Felcser László, Árki Jenő és Kovács János, 1981-től
Tóth Ferenc és Kovács János készítették.



Típus bölcsőde. Pécs, Uránváros/1961/.Építész:Köves Emil Ybl díjas

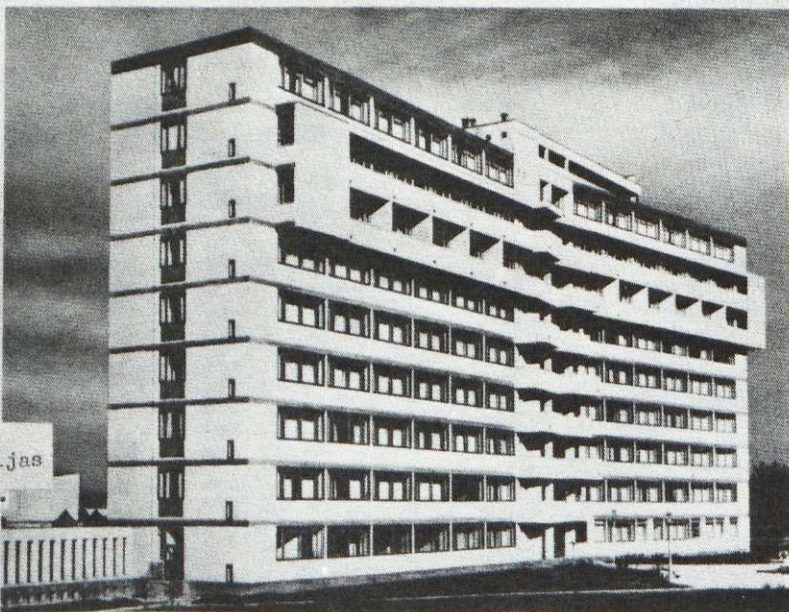


Tejüzem. Pécs, Tüzér u./1961/Építészek:Máté Pál, Szerdahelyi Károly, Kiss Tibor

XXXIV.



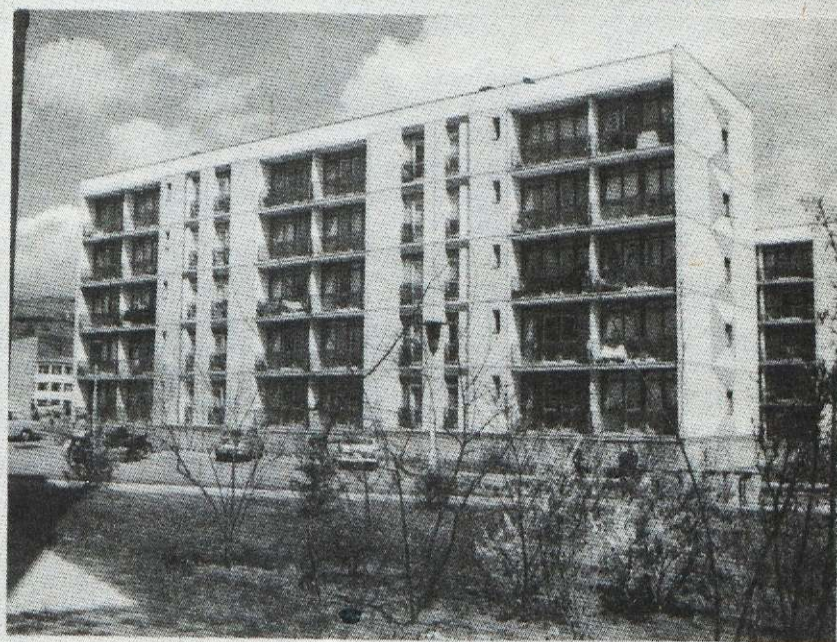
Óvoda. Kaposvár/1961/
Építész: Szigetvári János



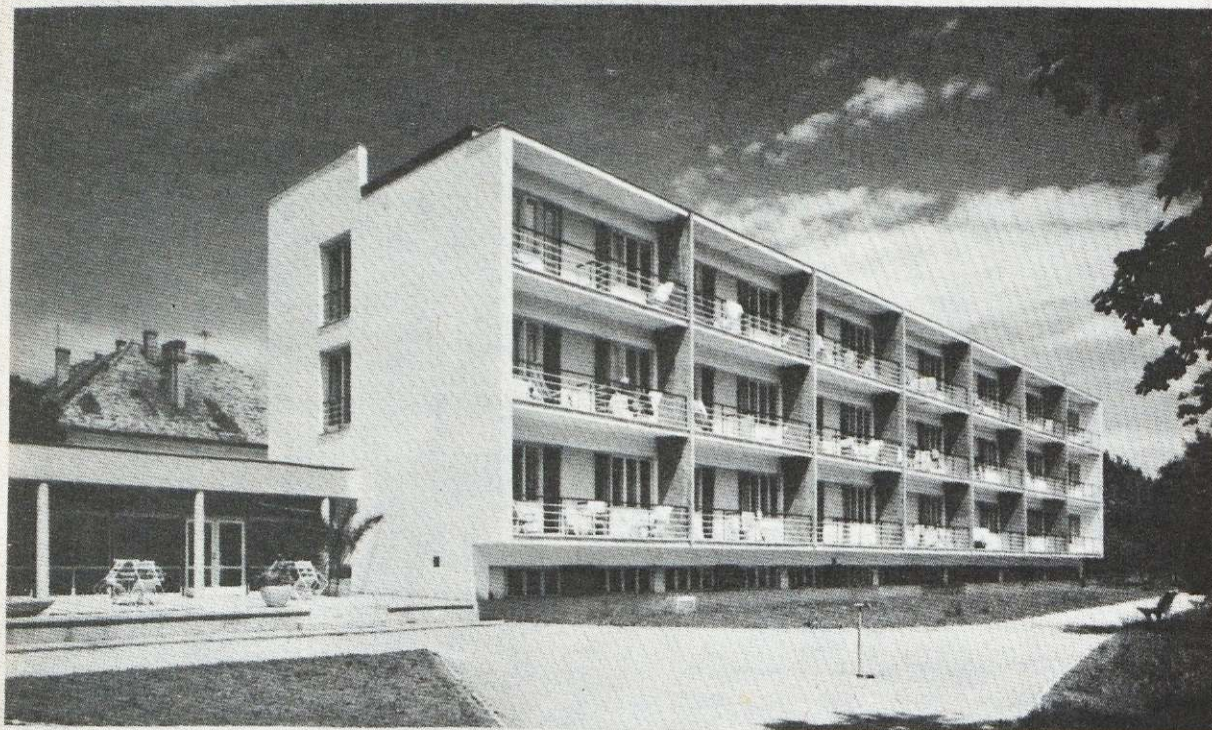
Járási Kórház. Dombóvár/1961/
Átdolgozták: Freifogel Mihály
Köves Emil Ybl díjas
Alapterv: Debreceni Tervező V.



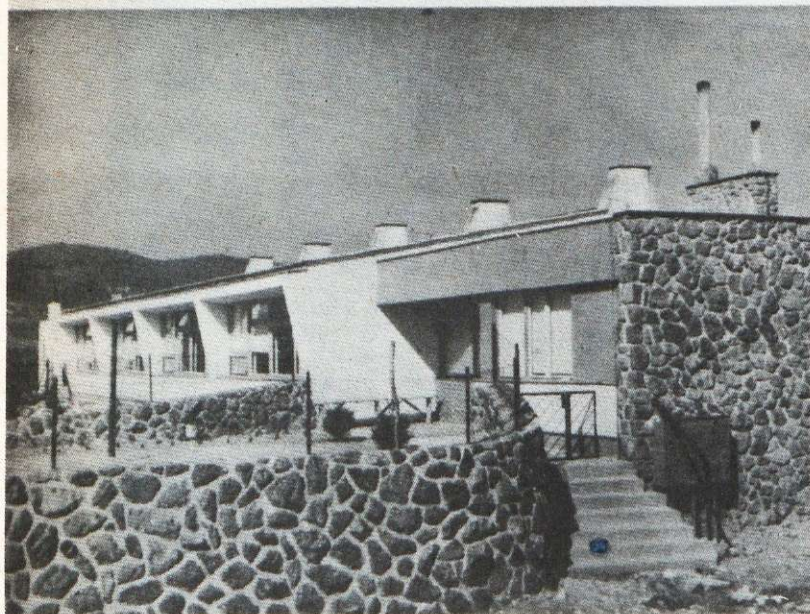
Erőmű készenléti lakásai. Pécs, Fürst S.u./1961/
Építész: Köves Emil Ybl díjas



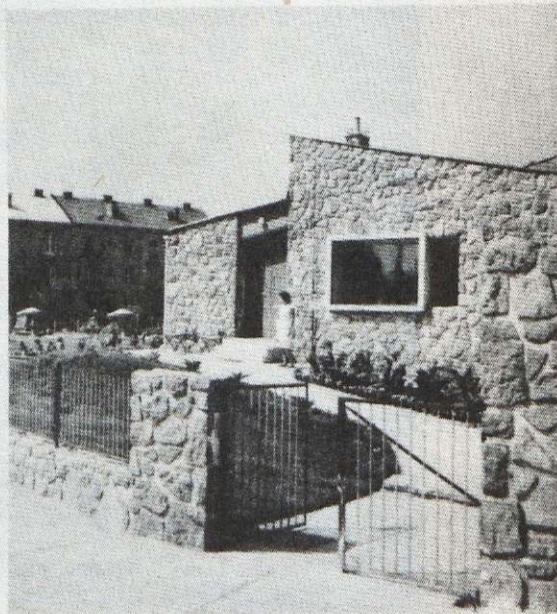
D1 jelű nagypaneles lakóházak. Pécs, Uránváros/1962/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas



Reuma kórház. Harkány/1961/Építész: Köves Emil Ybl díjas

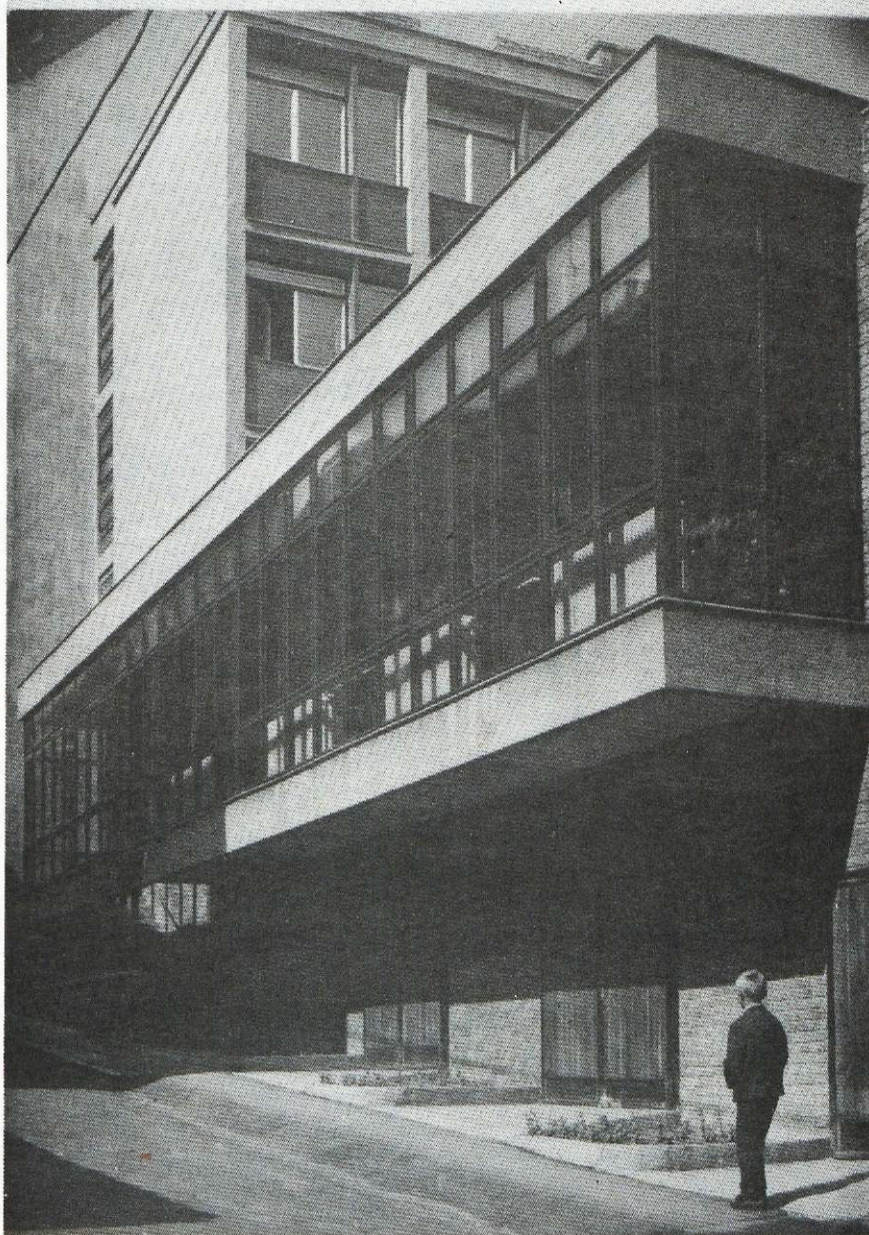


Általános iskola. Pécs, Fehérhegy/1961/Építész: Köves Emil Ybl díjas

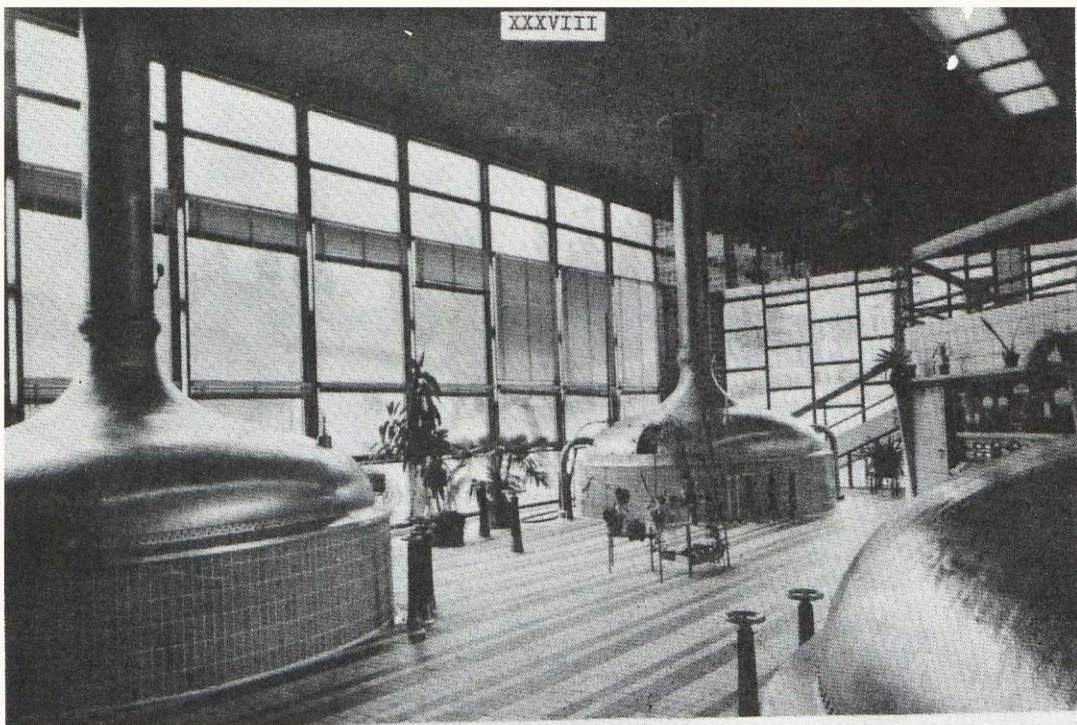


Óvoda. Pécs, Köztársaság tér.
Építész: Köves Emil Ybl díjas

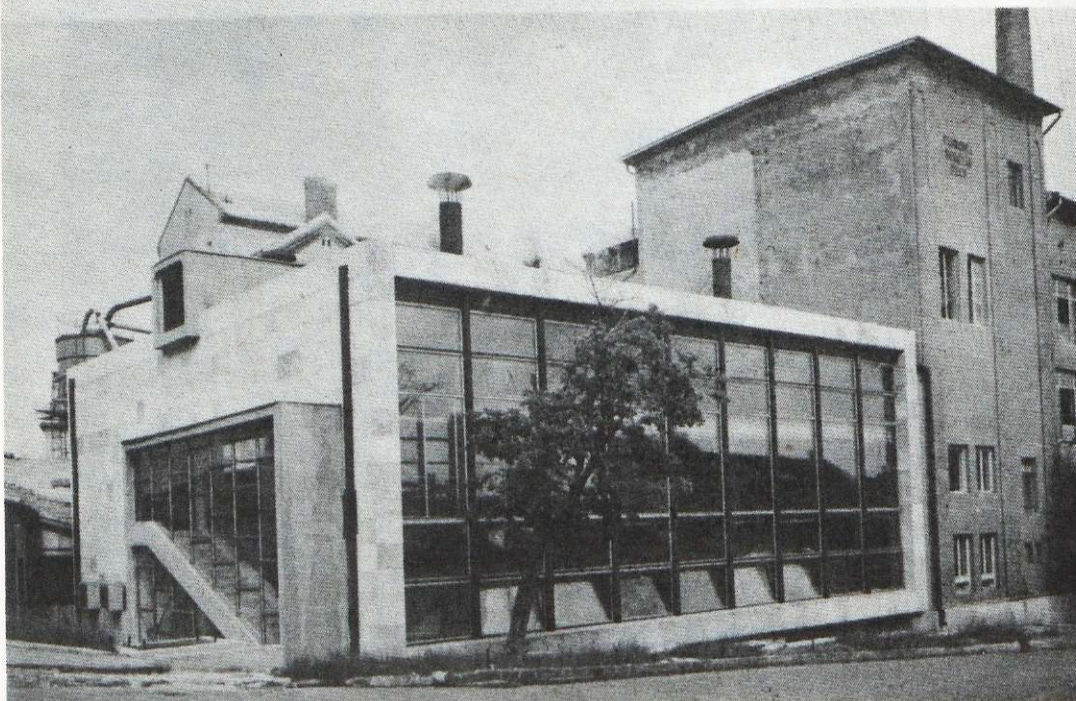
XXXVII.



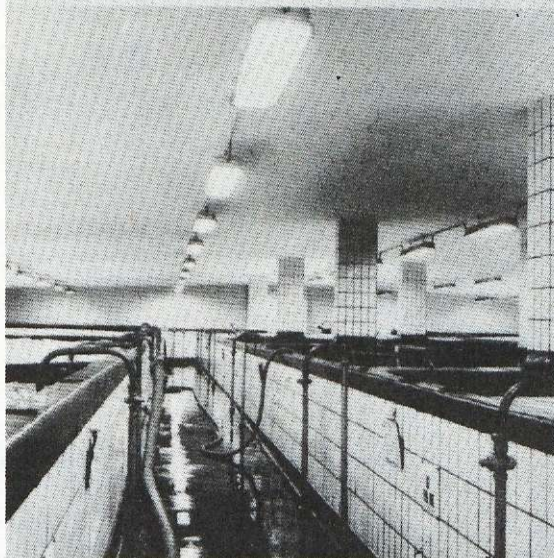
Magyar Nemzeti Bank székházának bővítése.
Pécs, Fehérvári u./1962/
Építész: Szőke Gyula



Pannonia Sörgyár. Pécs/1962/Főzőház. Építész: Szőke Gyula



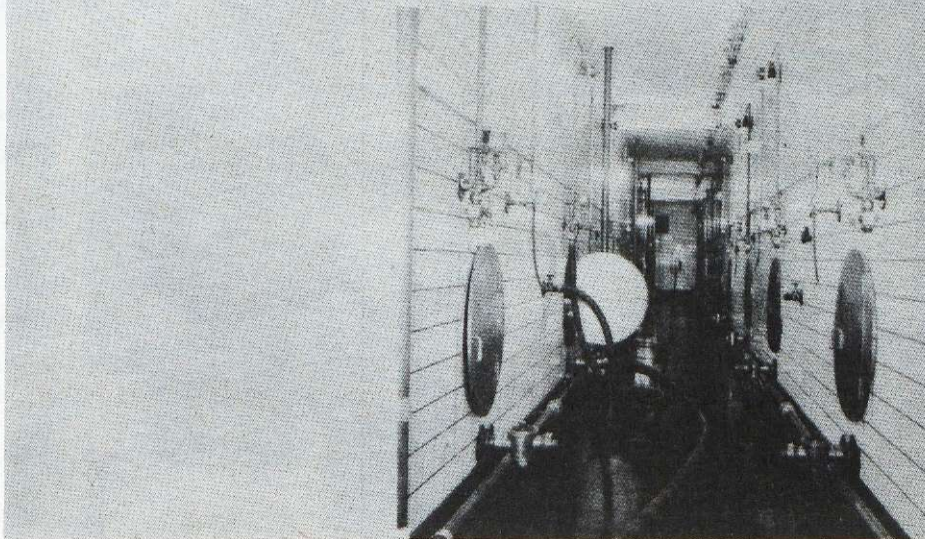
XXXVIII A.

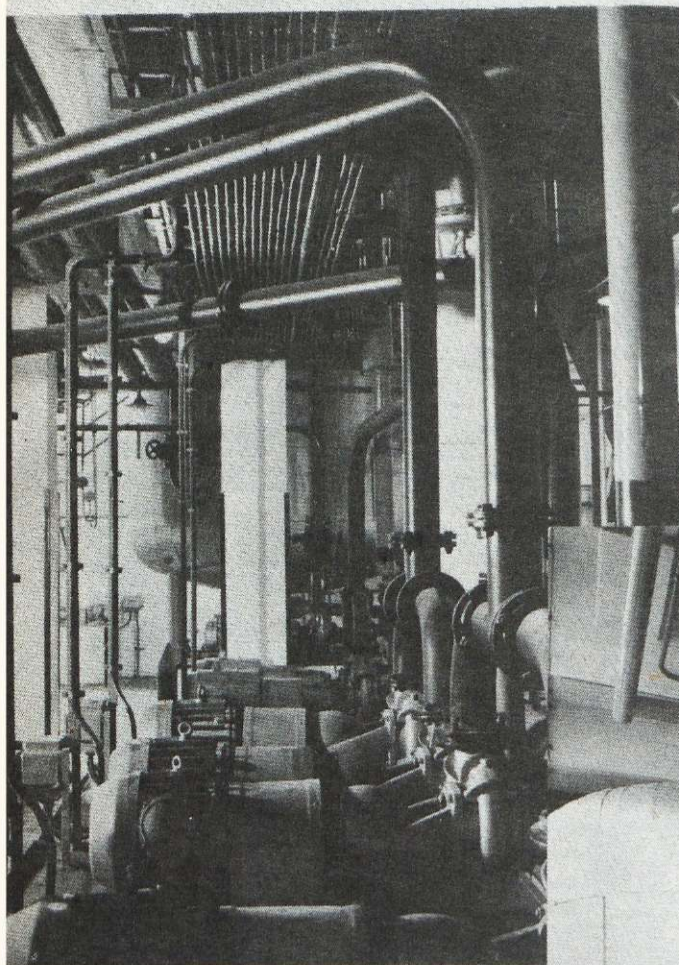


Pannonia Sörgyár. Pécs/1962/
Erjesztőkádak

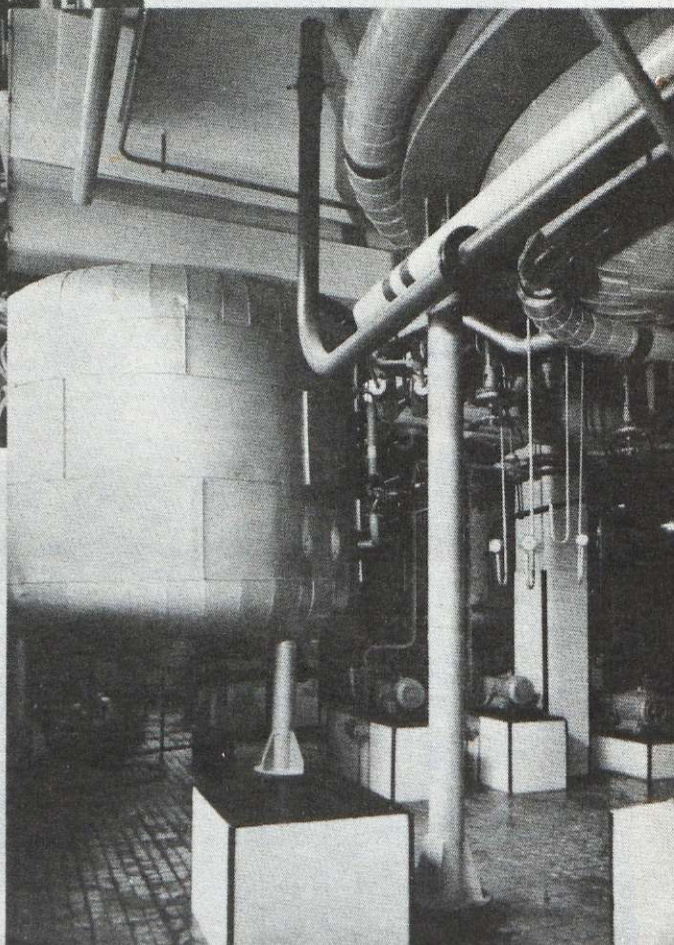
Ászokpince, a csempézett fal
mögött aluminium ászok tankok

Építész: Mayer György





Pécsi Sörgyár, főzőház. Gépszint.
/1962/



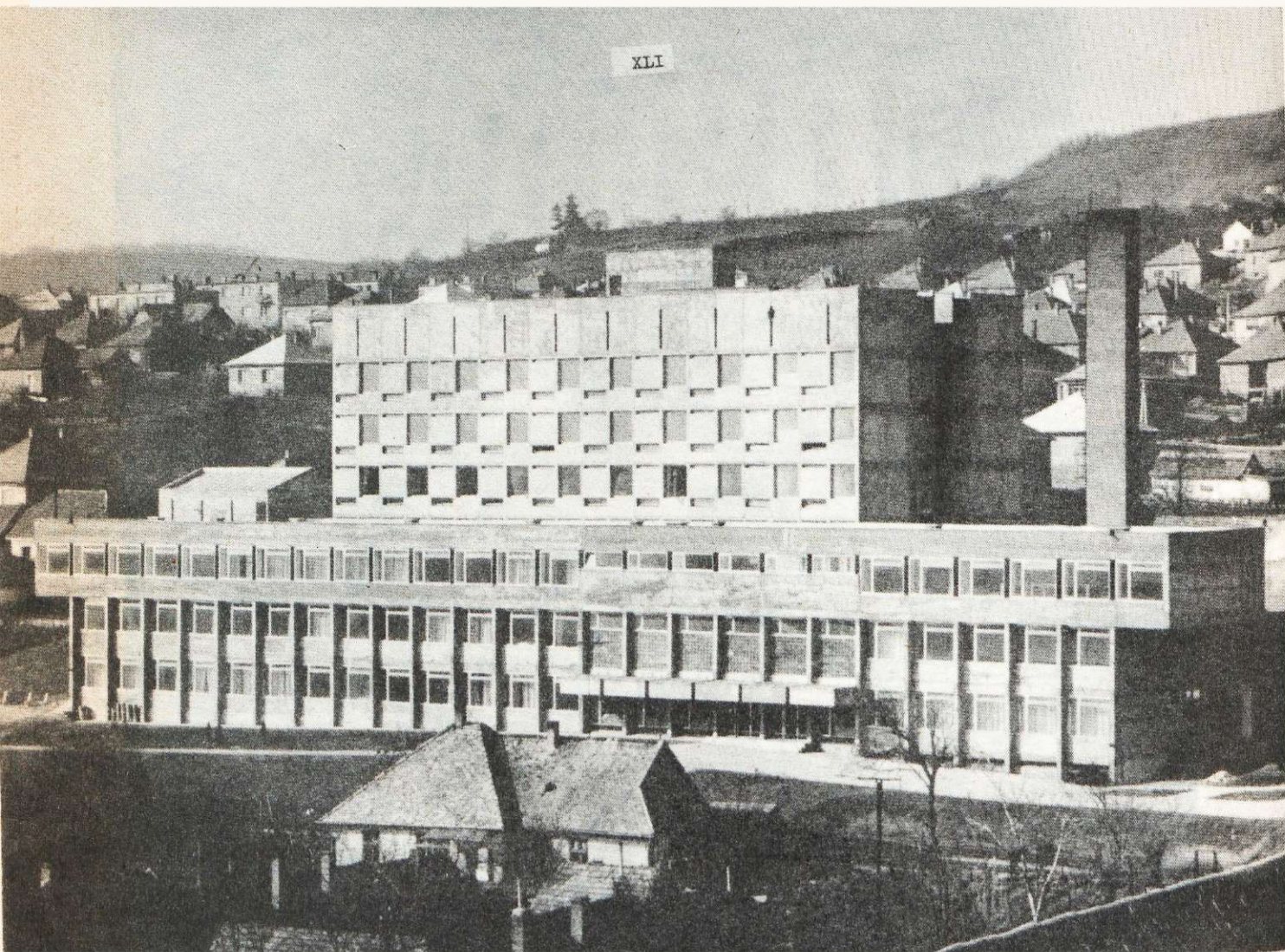


"84"-es nagypanelen lakóház. Pécs, Uránváros/1962/
Építész:Tillai Ernő Ybl díjas

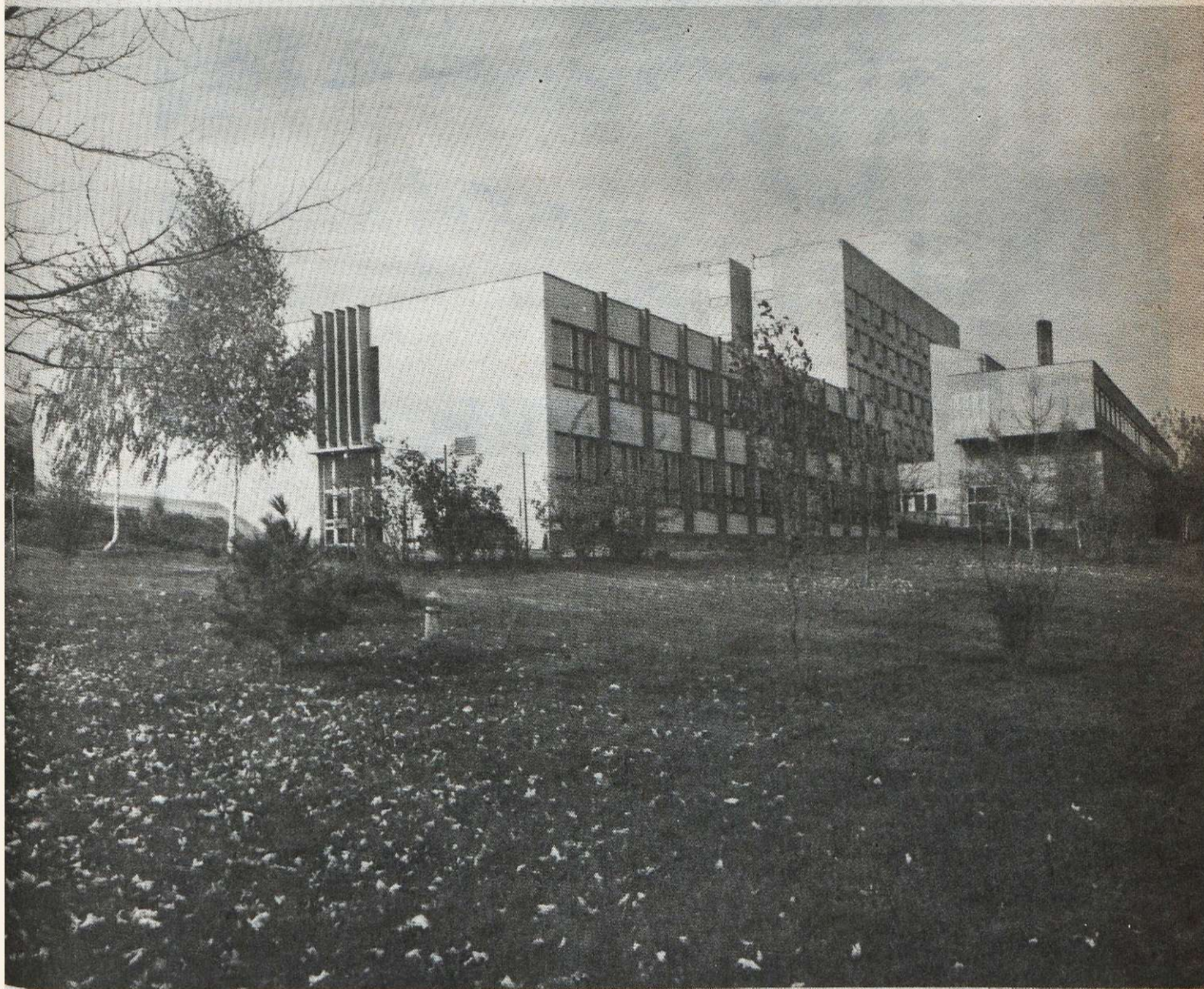


"D" jelű tipizált nagypanelen lakóház
Pécs, Uránváros/1962/
Építész:Tillai Ernő Ybl díjas

XLI



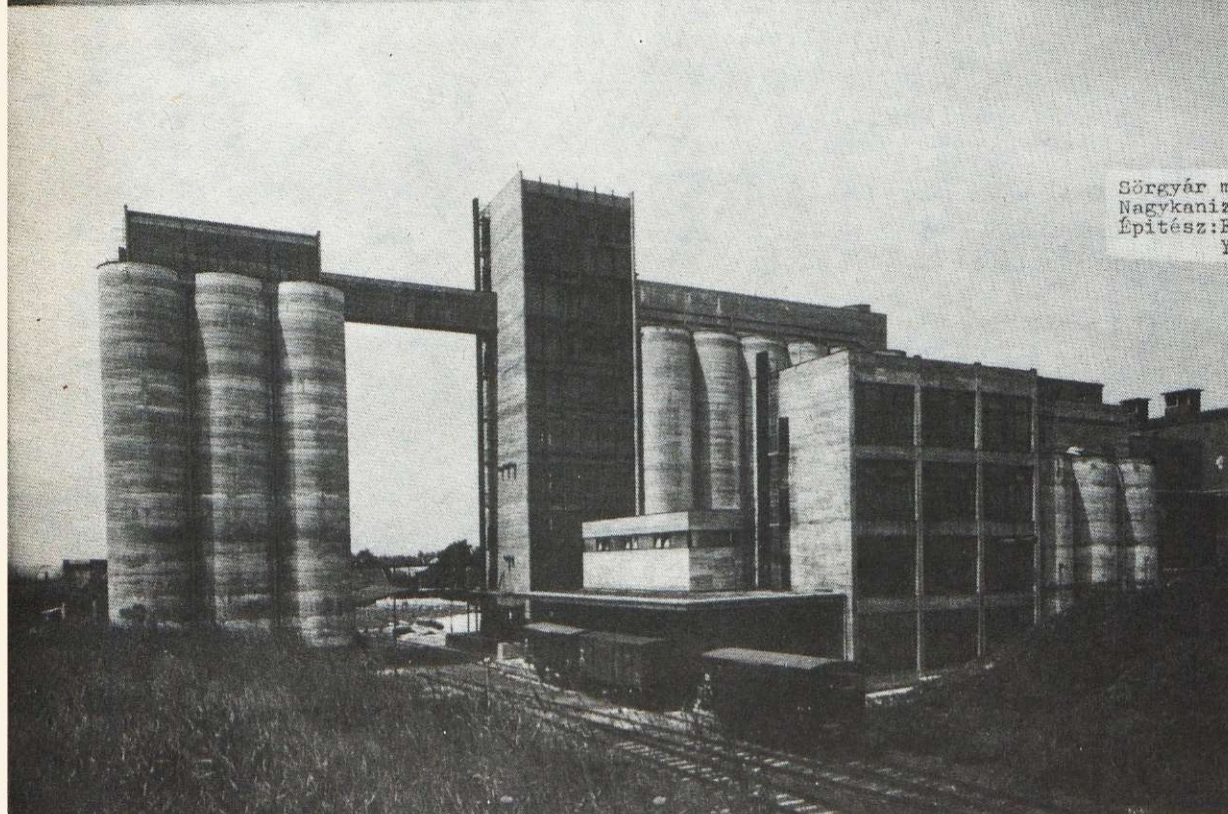
Gimnázium nyolc tanteremmel és 400 fős tanuló otthon Szekszárd/1963/
Építész:Erdélyi Zoltán Ybl díjas



Gimnázium nyolc tanteremmel és 400 fős tanuló otthon Szekszárd/1963/
Építész:Erdélyi Zoltán Ybl díjas



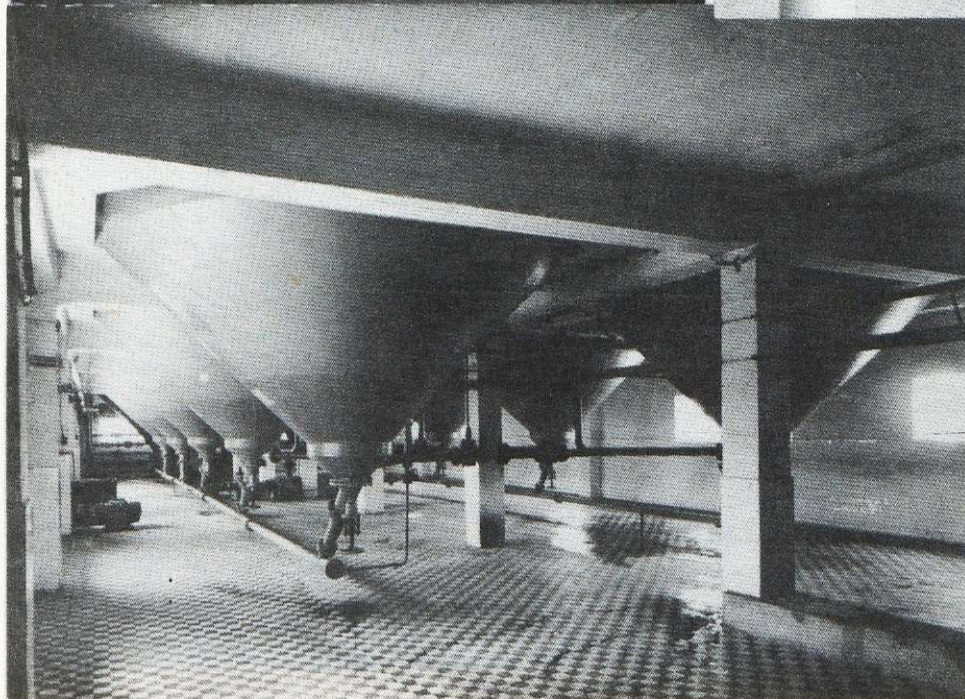
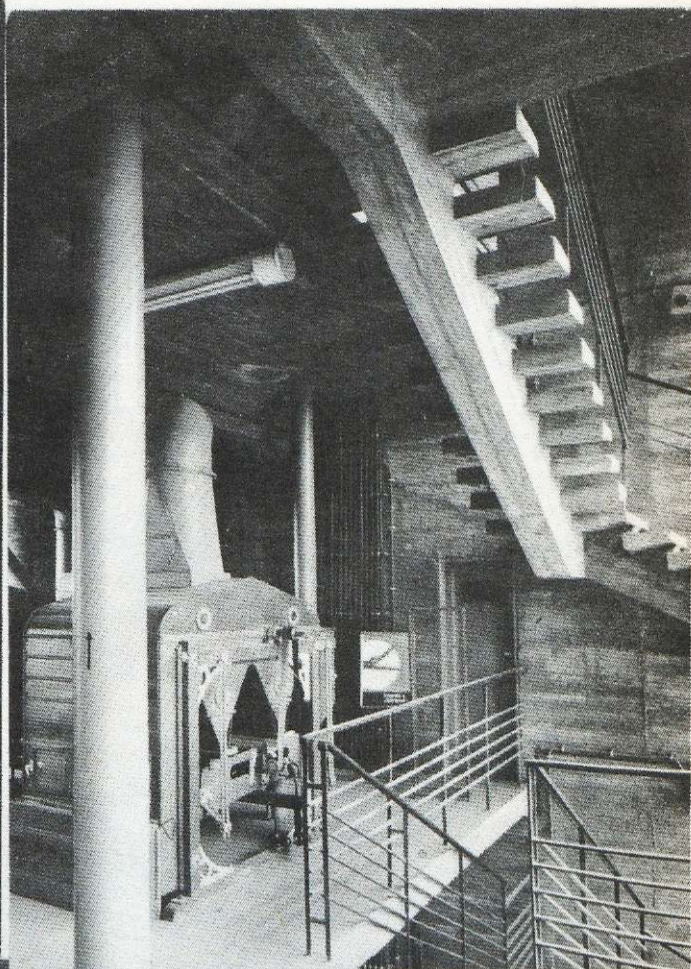
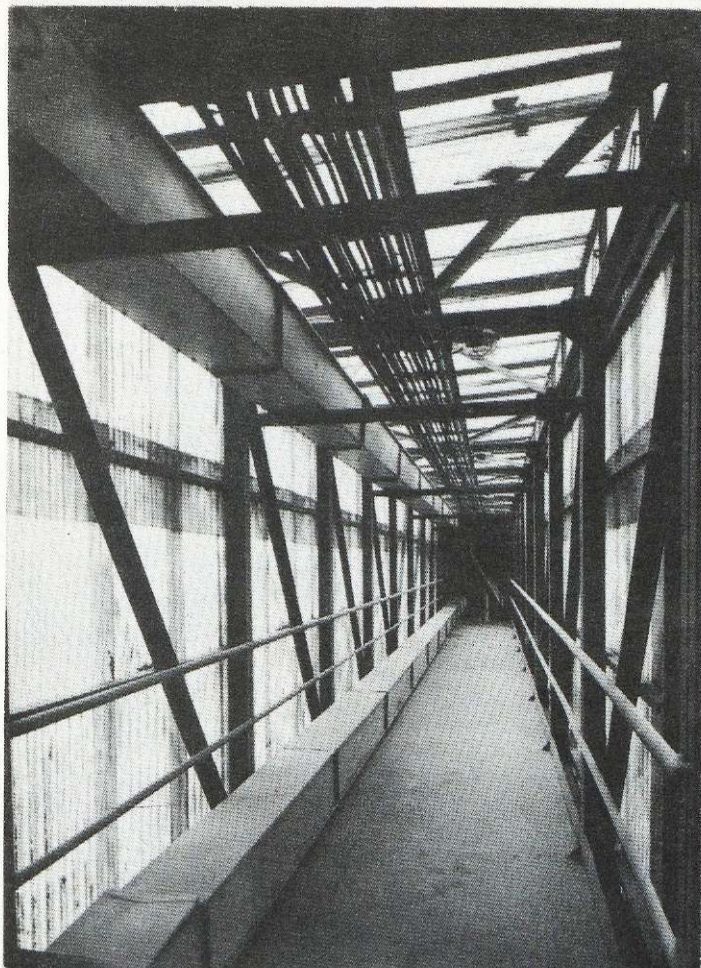
Mezőgazdasági Gépszerelő Intézet
200 fős diákhely. Kaposvár/1963/
Építész: Erdélyi Zoltán Ybl díjas



Sörgyár malátagyára.
Nagykanizsa/1963/
Építész: Erdélyi Zoltán
Ybl díjas

A XXXIII-XLII. oldalon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1961-1963/

- Tipus bölcsöde, Uránváros – TT: Takács János, ÉG: Nagy László, Tóth János,
V: Molnár Miklós
- Tejüzem Pécs – TT: Sárdy György, ÉG: Horváth Miklós, Wieland János, Meiszner
József, V: Nagy Perge Lajos, Molnár Miklós, M: Gálhidy László,
Bartalos László
- Óvoda, Kaposvár – TT: Lázár Mária, ÉG: Tóth János, Wirsz János, V: Kemény Gyula
- Járási Kórház, Dombóvár – TT: Takács János, ÉG: Drávavölgyi Valér, Nagy László, Tóth
János, V: Kemény Gyula, Z: Fekete Géza,
Konzultánsok: Galamb Erzsébet és Rudó András
- Erőmű készenléti lakások – TT: Takács János, ÉG: Meiszner József, Tóth János, Wirsz
János, V: Molnár Miklós
- "D₁" jelű nagypaneles lakóházak, Pécs – Építész munkatársa: Pálfi Miklósné, TT: Adonyi
Iván, Ketterer Janka, ÉG: Drávavölgyi Valér, Horváth Miklós,
Megyeri Zoltán, Merzay László, V: Nagy Perge Lajos, Meggyes
József
- Reumakórház, Harkány – BÉ: Vida Gyula, TT: Mayer György, ÉG: Horváth Miklós, Kroh
János, Nagy László, V: Kemény Gyula, M: Gálhidy László
- Általános iskola, Fehérhegy – TT: Takács János, ÉG: Szabó László, Tóth János,
V: Molnár Miklós
- Óvoda, Köztársaság tér – TT: Takács János, ÉG: Nagy László, Tóth János, V: Kemény Gyula
- MNB-székház, Pécs – TT: Dulánszky Jenő, ÉG: Bátorfi Béláné, Nagy László,
V: Kemény Gyula, M: Fekete Géza
- Pannónia Sörgyár, Pécs – TT: Takács János, Sárdy György, ÉG: Horváth Miklós, Wieland
János, V: Kemény Gyula, Nagy Perge Lajos, Meggyes József
Molnár Miklós; további részekenél: ÉG: Drávavölgyi Valér, Kroh
János, Bátorfi Béláné, Meiszner József, Pitz András, Major Gábor
V: Hegyi Béla, Csonka Ernő, M: dr. Csobó István
- "D" jelű nagypaneles épületek, Pécs – Építész munkatársa: Pálfi Miklósné, TT: Adonyi
Iván, Ketterer Janka, ÉG: Drávavölgyi Valér, Horváth Miklós,
Megyeri Zoltán, Merzay László, V: Nagy Perge Lajos, Meggyes
József
- Gimnázium és tanuló-otthon, Szekszárd – TT: Sárdy György, ÉG: Wieland János, Megyeri
Zoltán, Merzay László, V: Nagy Perge Lajos, M: Fekete Géza,
Gonda László
- PÉCSITERV irodaháza, Rákóczi ut 1. – TT: Takács János, ÉG: Meiszner József, Nagy László,
V: Kemény Gyula, M: Gálhidy László



Sörgyár.Nagykanizsa
Malátagyár./1963/

Összekötő folyosó
Tisztító fejépület
Áztató kádak

XLV



ABC áruház. Pécs, Uránváros/1963/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas



A volt Pannonia Bár és büfé/1963,
Építész: Szőke Gyula

Neutra Pécsett/1962/



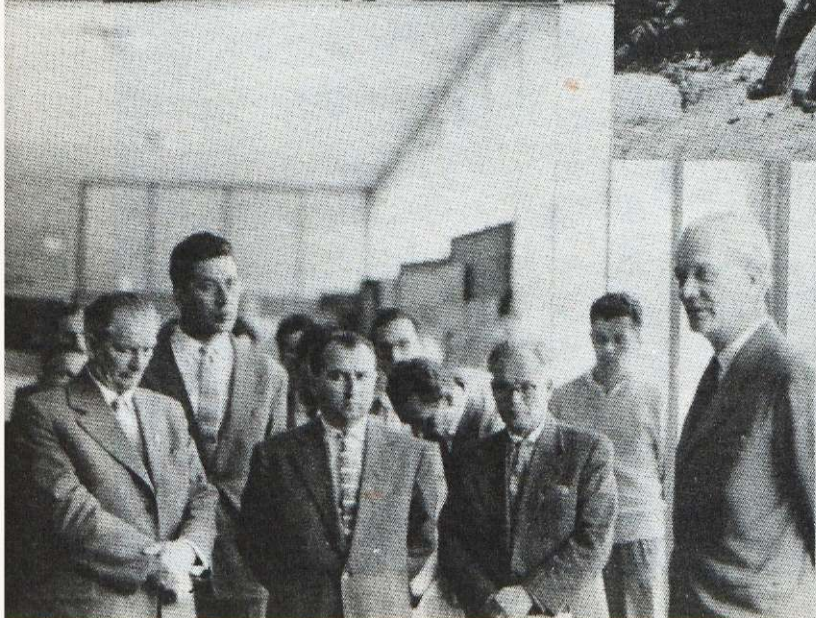
XLVI



A Szakszervezet megajándékozza az "utánpótlást"



A Kékestetőn



Kiállítás megnyitása a Pécsi Tervező Vállalatnál



"Bajnok csapatok"
a hatvanas években

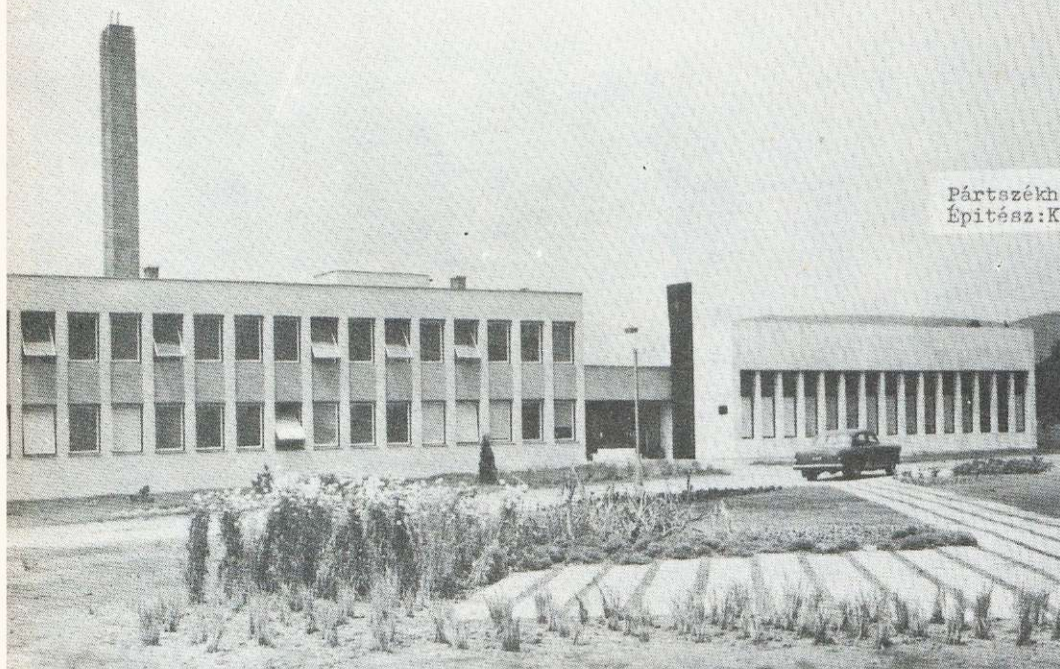


XLVIII



Együtt a munkában
és azon túl is
/1961-1964/





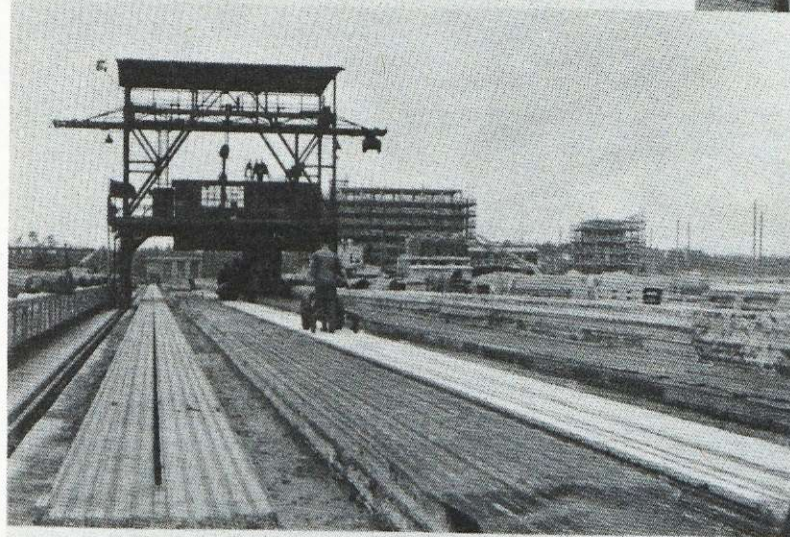
Pártszékház. Siklós/1964/
Építész: Kies Tibor



Városi Idegenforgalmi Hivatal.
Pécs. Széchenyi tér/1964/
Építész: Szerdahelyi Károly.



Lakóház. Pécs, Szalai A.u.
Építész: Erdélyi Zoltán
Ybl díjas



"STÁZA" üzem. Pécs, Fürst S.u.

Nagypaneleles lakóépületek.
Pécs, Uránváros/1964/
Építész: Tillai Ernő
Ybl díjas



OTP lakóház. Pécs, Petőfi u./1964/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas

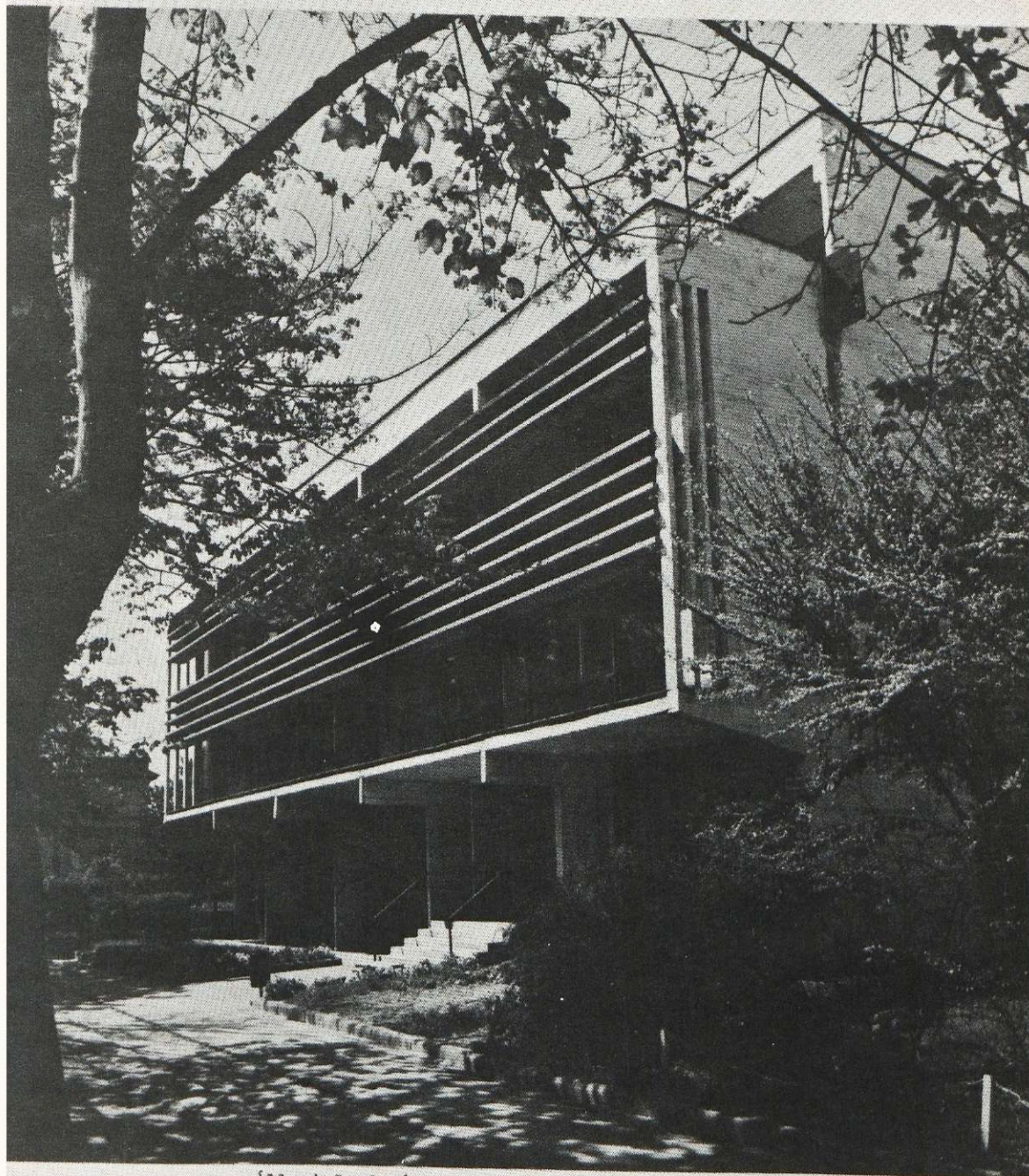


LI

Középnagas Lakóház./1965/
Pécs.Kilián Gy.u.
Építész:Szőke Gyula



Mecseki Állami Erdő-
Gazdaság irodaháza.
Pécs,Rét u./1966/
Építész:Erdélyi Zoltán
Ybl díjas



Állami Gazdaság Irodaháza. Pécs, Köztársaság tér/1966/
Építész: Erdélyi Zoltán Ybl díjas



Termelési
értekezlet

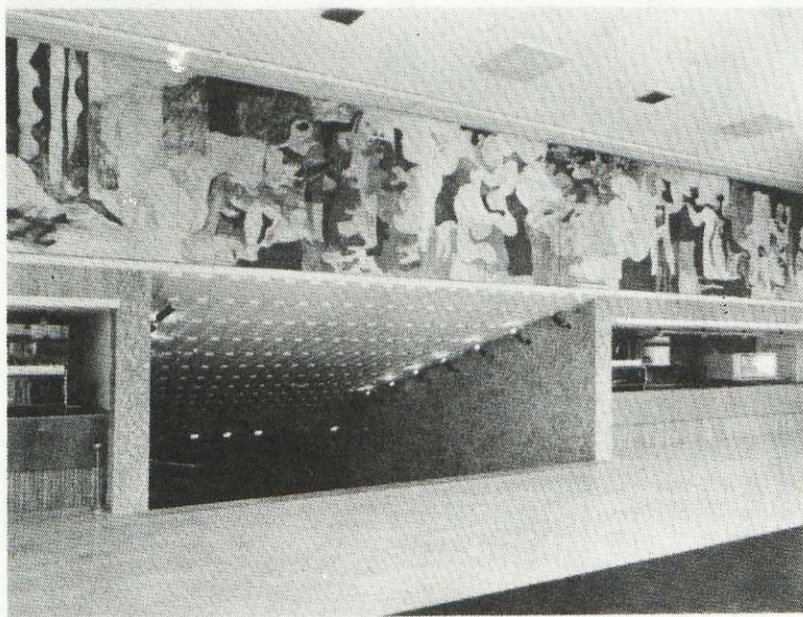




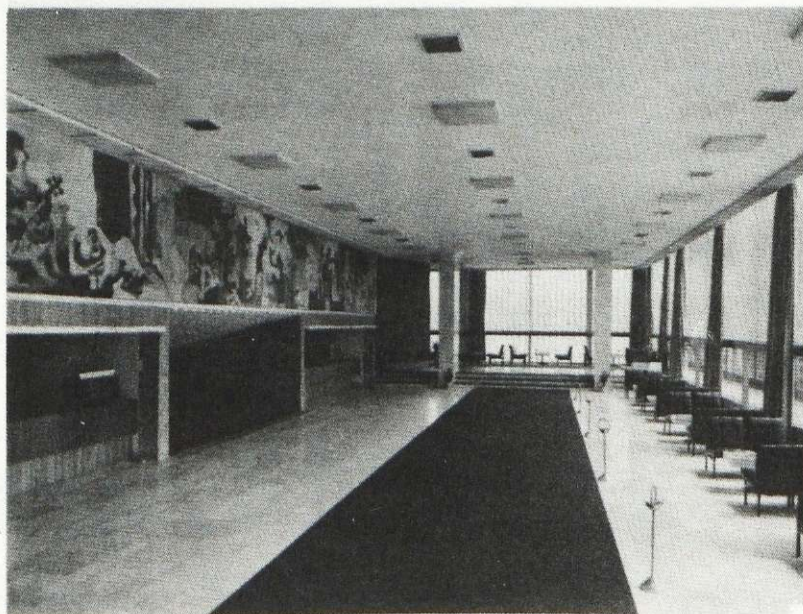
Babits Mihály Művelődési ház. Szekszárd/1966/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas



K-5 J. paneles lakóház együttes az Erőbánya
vállalatnak. Pécs, Uránváros/1968/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas



Babits Mihály Művelődési Otthon. Szekszárd/1966/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas

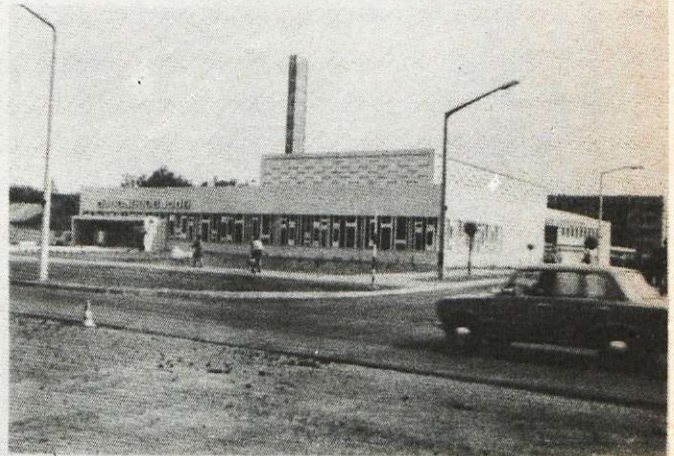


A XLIII-LV. oldalakon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1963-1966/

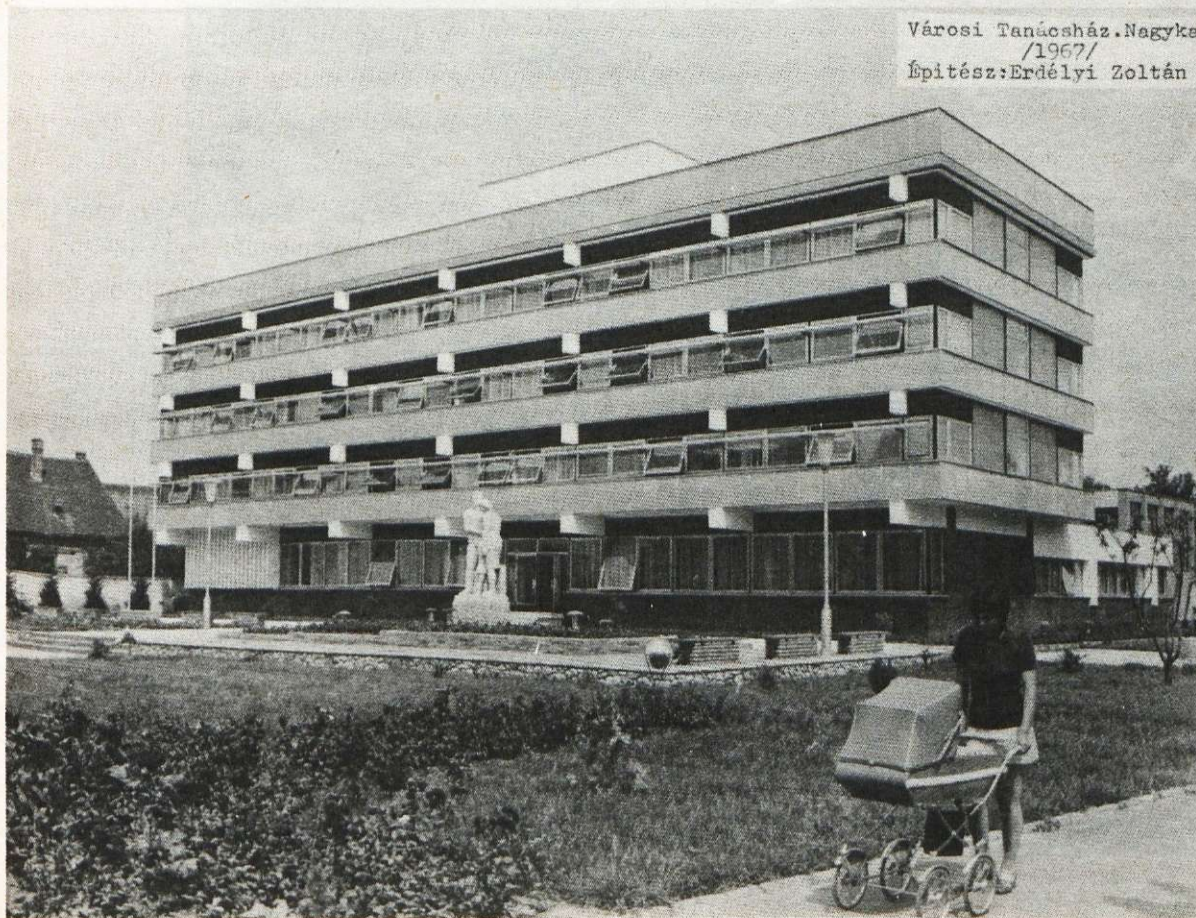
- Mezőgazdasági Gépszerelő Intézet, Kaposvár – TT: Sárdy György, ÉG: Drávavölgyi Valér,
Megyeri Zoltán, V: Nagy Perge Lajos, M: Erdélyi László,
Csaba Tibor
- Sörgyár malátagyára, Nagykanizsa – TT: Deák László, ÉG: Drávavölgyi Valér, Wieland
János, V: Nagy Perge Lajos, Csuszózsalu: MÉLYÉPTERV
- ABC áruház, Uránváros – TT: Deák László, ÉG: Megyeri Zoltán, Merzay László,
V: Nagy Perge Lajos, M: Bartalos László, T: KERTI
- Pannónia bár és büfé – BÉ: Vida Gyula, TT: Dulánszky Jenő, ÉG: Szabó László,
Meiszner József
- Pártszékház, Siklós – TT: Deák László, ÉG: Drávavölgyi Valér, Megyeri Zoltán,
V: Nagy Perge Lajos, Meggyes József, M: Bartalos László
- Városi Idegenforgalmi Hivatal, Pécs – ÉG: Tóth János, V: Molnár Miklós
- Lakóház, Pécs, Szalai András u. – TT: Balla József, ÉG: Exner Tibor, V: Nagy Perge
Lajos, Meggyes József
- Nagypaneles lakóépületek – Építész munkatársa: Pálfi Miklósné, TT: Ketterer Janka,
Adonyi Iván, ÉG: Drávavölgyi Valér, Horváth Miklós, Megyeri
Zoltán, Merzay László, V: Nagy Perge Lajos, Meggyes József
- OTP-lakóház, Petőfi u. – TT: Sárdy György, ÉG: Exner Tibor, V: Nagy Perge Lajos,
Meggyes József, M: Gyimesi József
- Középmagas lakóház, Pécs, Kilián u. – TT: Dulánszky Jenő, ÉG: Nagy László, Tóth János,
V: Rónaszéki Pál, M: Gonda László, Gyimesi József
- Mecseki Állami Erdőgazdaság irodaháza, Pécs – TT: Sárdy György, ÉG: Megyeri Zoltán,
Merzay László, V: Nagy Perge Lajos, Meggyes József,
M: Gálhidy László
- Állami Gazdaság irodaháza, Pécs – TT: Sárdy György, ÉG: Megyeri Zoltán, Merzay László,
V: Nagy Perge Lajos, Meggyes József, M: Gálhidy László
- Babits Mihály Művelődési Ház, Szekszárd – Az építész munkatársa: Széll Béla,
Konstruktor: Borbély József, BÉ: Vida Gyula, TT: Deák László,
Takács János, ÉG: Bácskai Lajosné, Megyeri Zoltán, V: Nagy
Perge Lajos, Meggyes József, M: Gonda László, Z: Müller
Márta; Szenika, akusztika: KÖZTI
- K-7 jelű középmagas paneles lakóépületek – Az építész munkatársa: Pálfi Miklósné,
TT: Ketterer Janka, Sárdy György, ÉG: Exner Tibor, Megyeri
Zoltán, V: Meggyes József, M: Fekete Géza, T: Árki Jenő



Pártszékház. Szigetvár, 1967/
Építész: Kiss Tibor.



Művelődési ház. Nagyatád, 1967/
Építész: Freifogel Mihály



Városi Tanács-ház. Nagykanizsa.
/1967/
Építész: Erdélyi Zoltán Ybl díjas



Az u.n.Városközpont.Pécs.
/1965-1967/



Mentőállomás.Kaposvár.
/1967/
Építész:Freifogel Mihály



Nagypaneles Lakóházak.Kaposvár
/1967/
Építész:Tillai Ernő Ybl díjas



LVIII



Hotel Turist. Harkány
/1967/
Építész: Köves Emil
Ybl díjas

GELKA irodaház. Kaposvár
/1967/
Építész: Freifogel Mihály



Nagypaneles óvodák.
Pécs. Szigeti város.
/1967/
Építész: Köves Emil
Ybl díjas

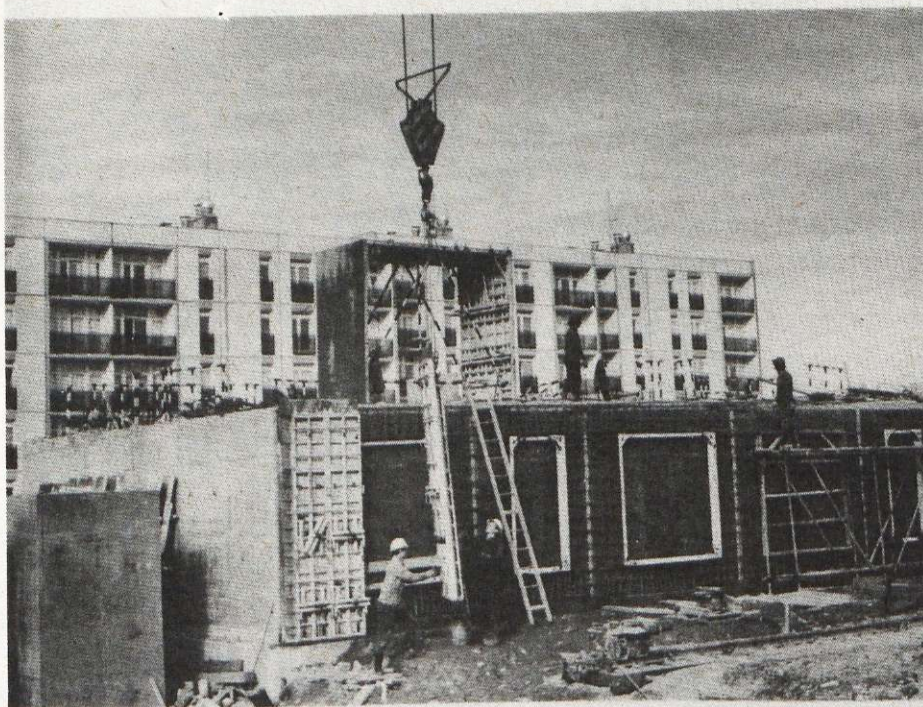
Pedagógiai Főiskola
/ma: JPTE/bővítése/1967/
Építész: Köves Emil
Ybl díjas

Kesztyűgyár. Iroda és
szociális épület/1967/
Építész: Kiss Tibor





KŐJÁLL Székháza. Pécs, József A.u./1967/
Építész: Kiss Tibor

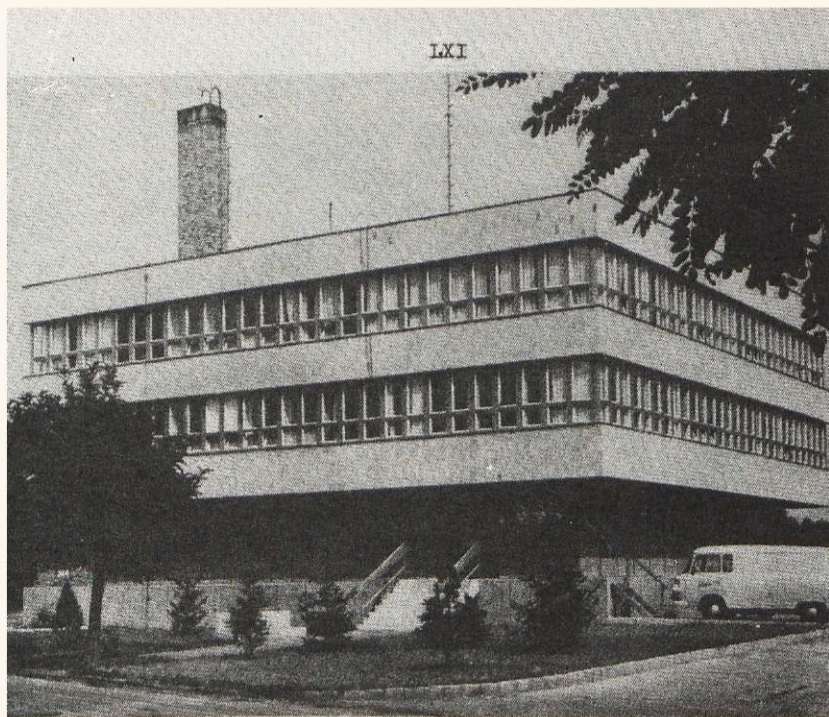


Fogadószintek készítése alaguttsalúval



Raktárbázis és Szupermarket. Pécs, Nyugati városrész/1967/
Építész: Erdélyi Zoltán Ybl díjas





Árvízvédelmi központ. Mohács/1968/
Építész: Váradi Géza

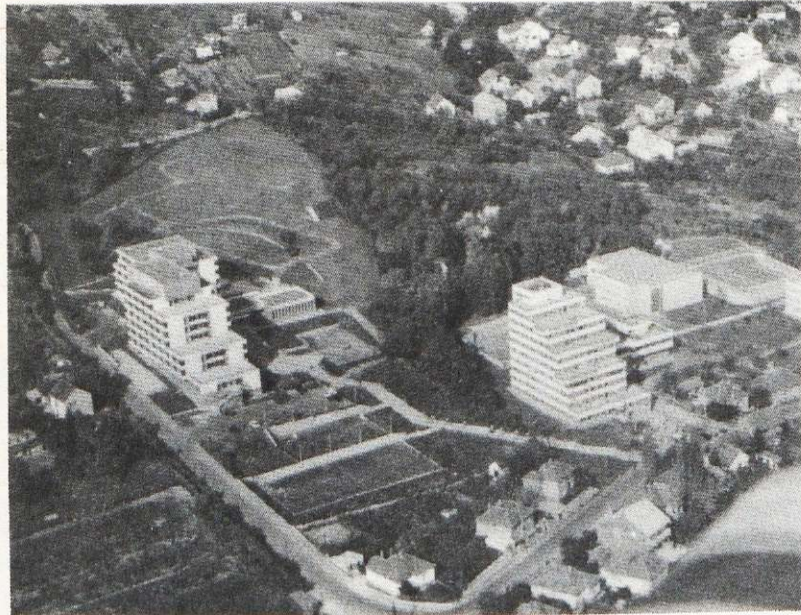


DÉDÁSZ számítéközpontja.
Pécs/1969/
Építész:Erdélyi Zoltán
Ybl díjas



Park vendéglő.Kaposvár.
/1968/
Építész:Szőke Gyula





Orvostudományi Egyetem
400 fős kollégiuma/1969/
Építész: Köves Emil Ybl díjas

Az LVI-LXII. oldalakon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1967-1968/

- Pártszékház, Szigetvár - BE: Máthé András, TT: Takács János, EG: Megyeri Zoltán, Pitz András, V: Meggyes József, M: Gonda László, T: Árki Jenő
- Művelődési ház, Nagyatád - BE: Vida Gyula, TT: Balla József, EG: Wieland János, V: Rónaszéki Pál, M: Fekete Géza, Szántó Péter, Z: Müller Márta, Képzőművész: Fürtös György
- Városi tanácsháza, Nagykanizsa - TT: Sárdy György, EG: Megyeri Zoltán, Pitz András, V: Meggyes József, M: Gonda László, Z: Müller Márta
- Városközpont, Pécs - Beépítés: Gerő Balázs, Köves Emil, Tillai Ernő, M: Fekete Géza, Nagy Perge Lajos, Szántó Péter; beruházás irányítója: dr. Kiss Gyula
- Mentőállomás, Kaposvár - Építésszek: Freifögel Mihály, Kiss Tibor, BE: Vida Gyula, TT: Takács János, Marnitz Péter, EG: Pitz András, Bakos Jenőné, V: Szalai László, M: Gonda László
- Nagypaneles lakóházak, Kaposvár - TT: Sárdy György, EG: Bakos Jenőné, Bácskai Lajosné, V: Meggyes József, M: Szántó Péter, Z: Müller Márta
- Hotel Tourist, Harkány - TT: Balla József, EG: Kroh János, Nagy László, Tóth János V: Rónaszéki Pál, M: Gyimesi József
- Pedagógiai Főiskola bővítése - BE: Vida Gyula, TT: Takács János, EG: Nagy László, Tóth János, V: Rónaszéki Pál, M: Gyimesi József, Z: Müller Márta
- GELKA irodaház, Kaposvár - TT: Deák László, EG: Nagy László, Tóth János, V: Rónaszéki Pál
- Nagypaneles óvodák, Pécs - BE: Vida Gyula, TT: Dulánszky Jenő, Szoyka Pál, EG: Tóth János, Nagy László, V: Rónaszéki Pál, M: Bartalos László
- Kesztyűgyár iroda és szociális épület, Pécs - TT: Takács János, EG: Megyeri Zoltán, Pitz András, V: Meggyes József, M: Gonda László, T: Árki Jenő
- KÖJÁL-székház, Pécs - Építész munkatársa: Czeininger Jenő, BE: Vida Gyula, TT: Balla József, EG: Megyeri Zoltán, Pitz András, Tóth János, V: Meggyes József, M: Fekete Géza, Gonda László
- Raktárbázis, Pécs - TT: Sárdy György, EG: Kroh János, Megyeri Zoltán, Pitz András, V: Hegyi Béla, Meggyes József, M: Németh Rezső
- Szupermarket, Pécs - TT: Várnagy Péter, EG: Meiszner József, V: Rónaszéki Pál
- Árvízvédelmi Központ, Mohács - TT: Dulánszky Jenő, EG: Nagy László, Tóth János, V: Nagy Perge Lajos, M: Bartalos László
- DÉDÁSZ Számítóközpont, Pécs - BE: Vida Gyula, TT: Földes László, EG: ÉVITERV, Zománc friz: Lantos Ferenc
- Park vendéglő, Kaposvár - BE: Vida Gyula, TT: Takács János, EG: Nagy László, Tóth János, V: Rónaszéki Pál, M: Gyimesi József, Szántó Péter, Z: Müller Márta

LXIV



Járási kórház. Nagyatád/1968/Építész: Köves Emil Ybl díjas



LXV

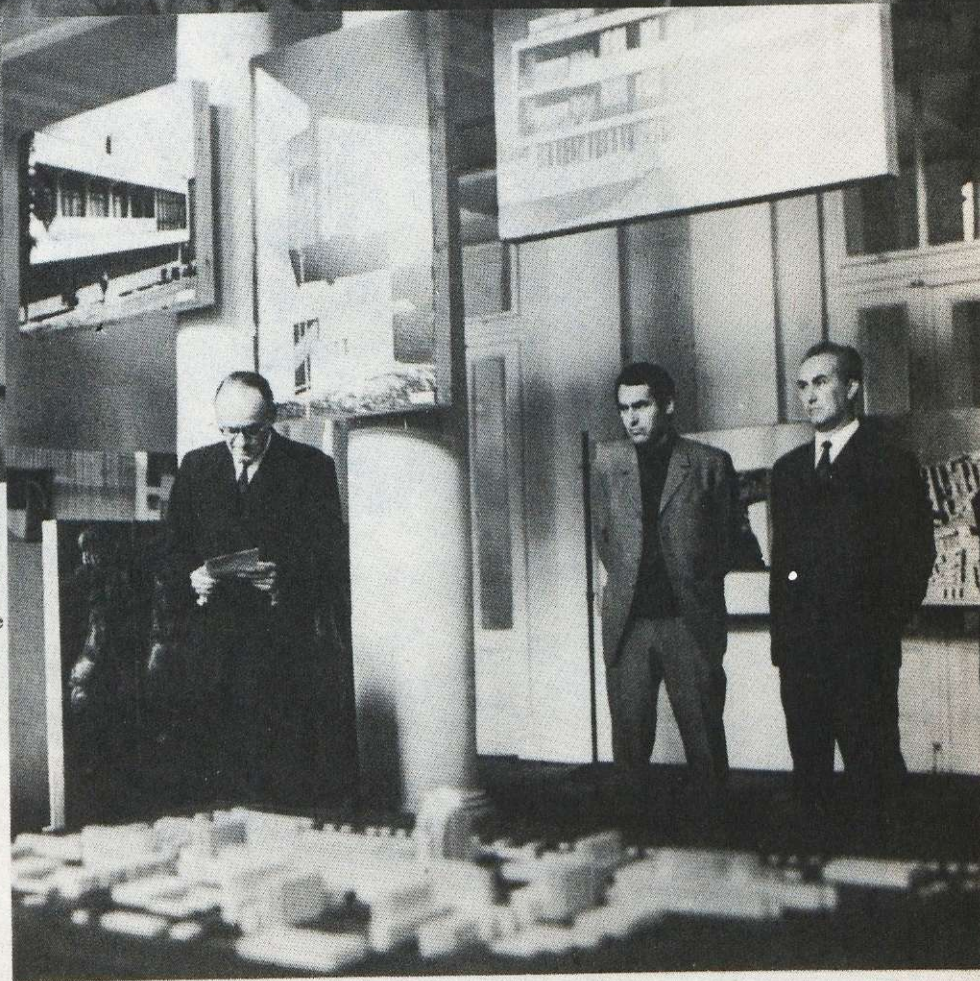


Délunántúli Építészeti Kiállítás, 1969.

Bakema professzor a kiállításon



dr. Pogány Frigye
professzor
megnyitja
a kiállítást

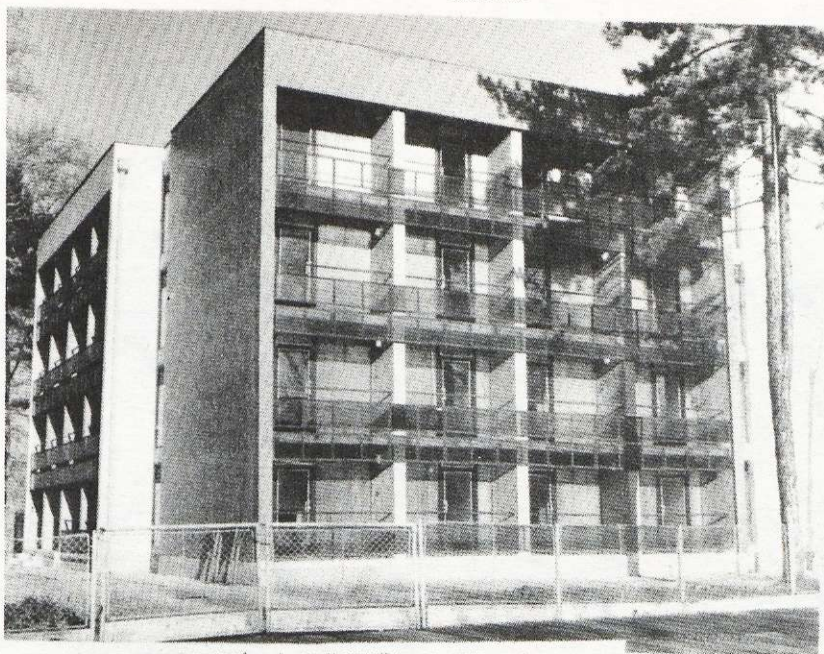


Déldunántuli Építészeti Kiállítás, 1969.

LXVII.



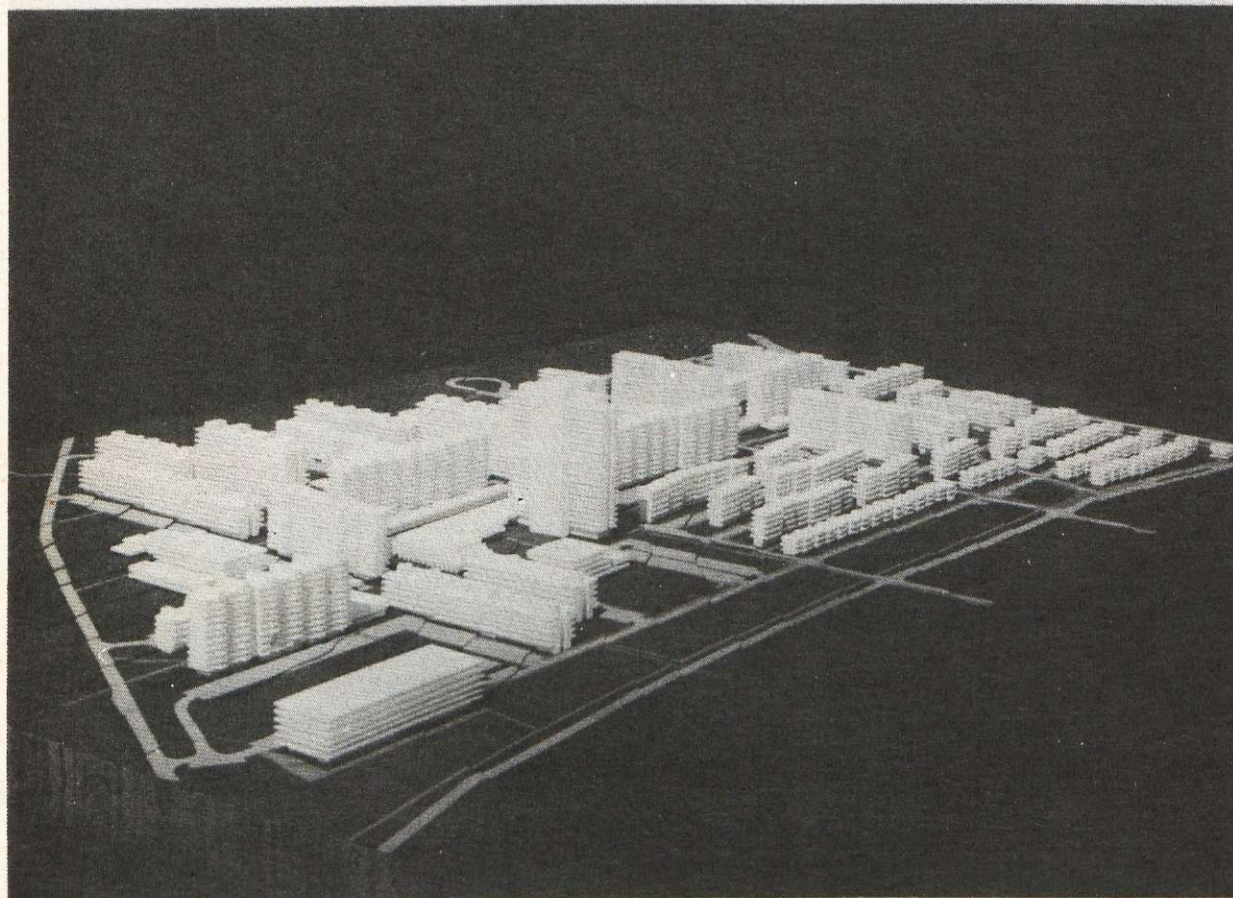
Sávház 330 lakással. Kaposvár.
Építész: Szőke Gyula



SZOT "Jázmin" üdülője. B. Földvár/1968/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas



DÉDÁSZ Üzemigazgatóság telephelye.
Szigetvár/1970/
Építész: Czeizinger Jenő



Pécs, Siklósi-Lvov kertváros beépítési koncepció.
/Modellfotó, 1970/
Tervezők: Bálint János, Dénesi Ödön,
Erdélyi Zoltán, Kiss Dénes.



Lakónegyed, Pécs, Szigeti városrész/1970-71/
Építésszek: Gettő József, Tillai Ernő Ybl díjasok



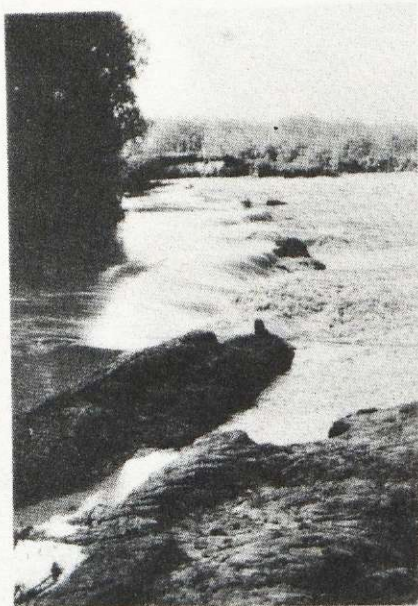
Kécsarnok bemutatóterem és
lakások/1971/
Építész: Máté András



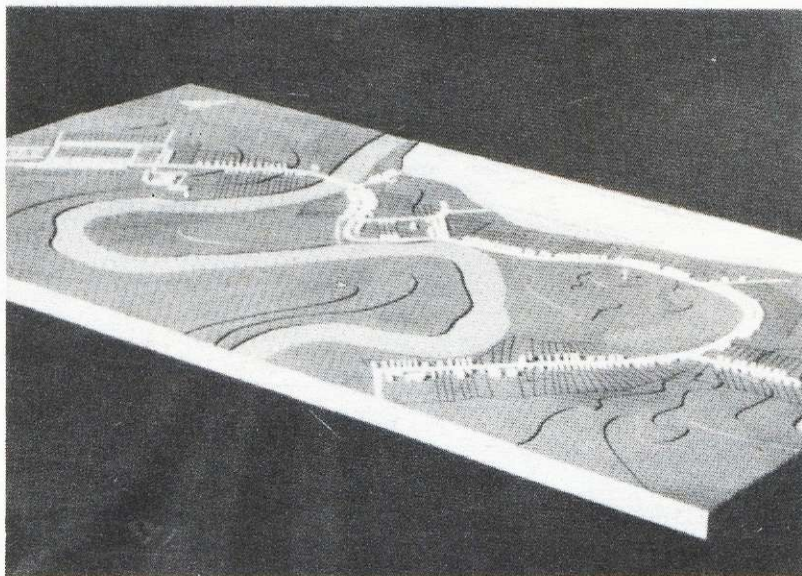
Vásárló utca Pécs, Szigeti
városrész/1970/
Építész: Tillai Ernő
Ybl díjas



Elektroakusztikai gyár
Kaposvár/1970/
Építész: Nyári József



Árvíz a Szamos mentén/1970/



A beépítés modellje/1970/



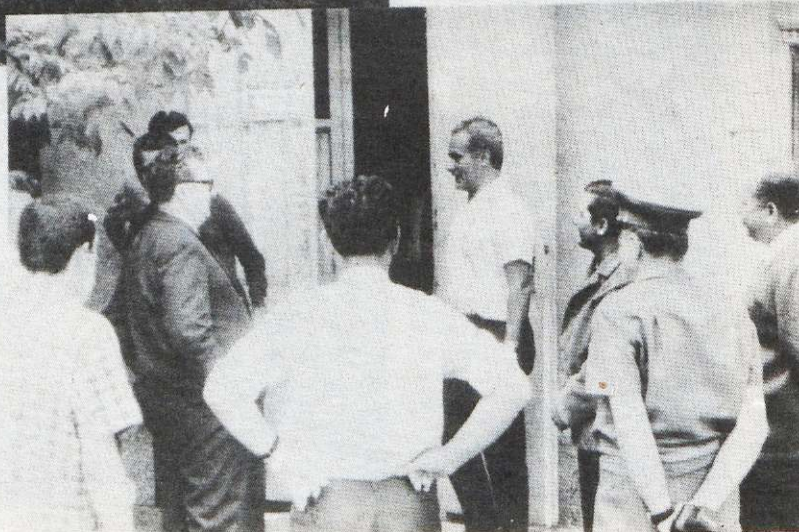
"A Főhadiszállás"

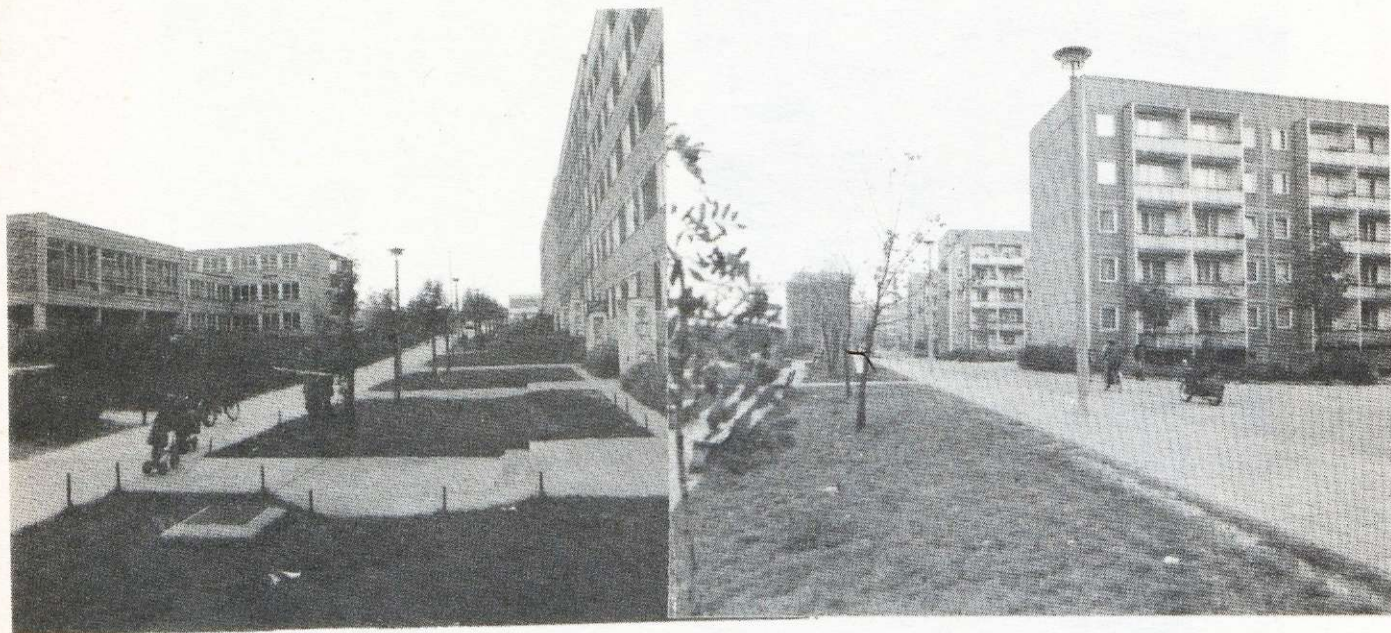


Jobb mint a régi
és ha elkészül
szebb is lesz!



A Miniszter: Nahát Fiuk,
igazán f...a házakat
építettetek!





Együttetek a Gubeni lakónegyedből/1970-72/

Építésszek: Szőke Gyula, Váradi Géza
Géza





Könnyűszerkezetes Óvoda. Pécs, Lvov kertváros/1972/
Építész: Freifogel Mihály



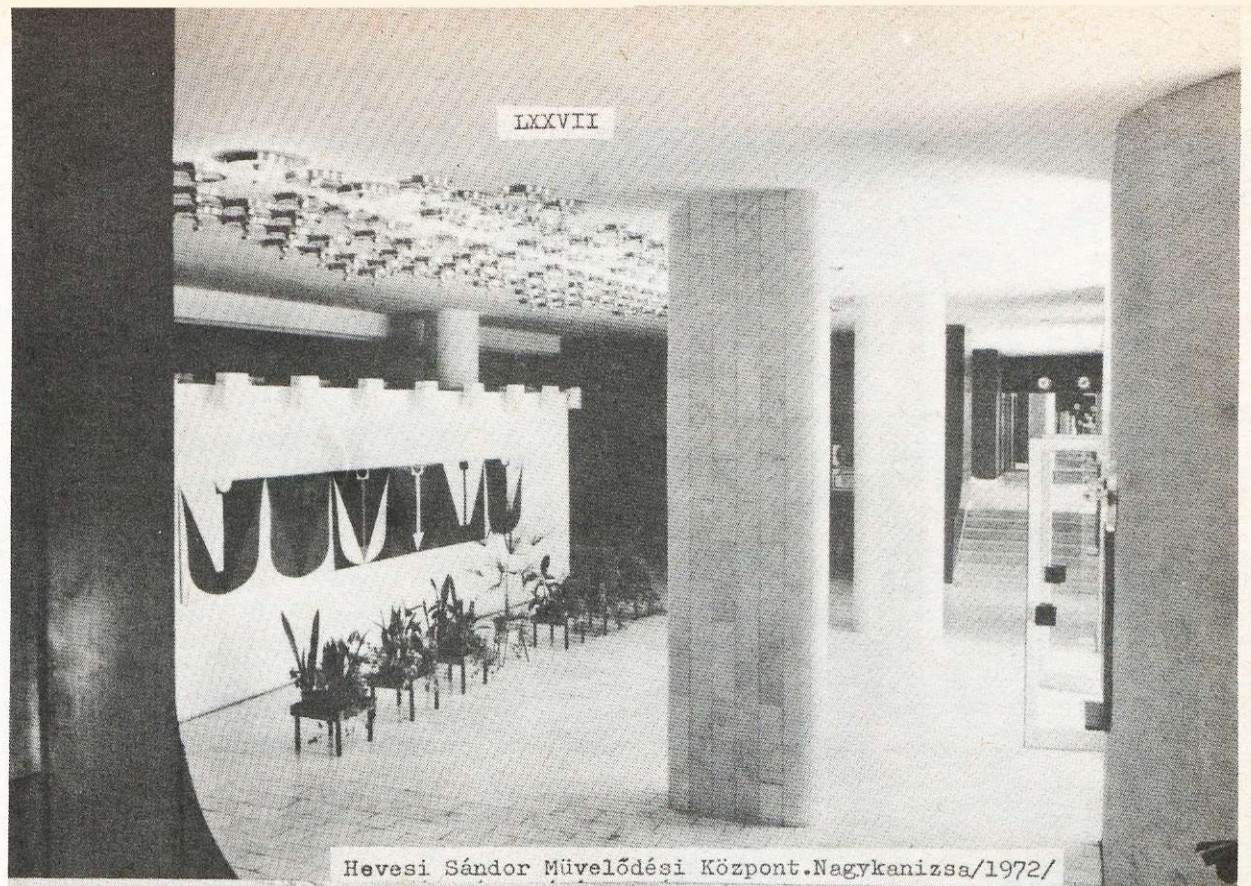
KISZ lakótelep. Pécs, Péter u./1972/
Építész: Ujvári István

LXXVI

Hevesi Sándor Művelődési Központ.Nagykanizsa/1972/
Bevásárló központ.Nagykanizsa/1974/
Építész:Erdélyi Zoltán Ybl díjas

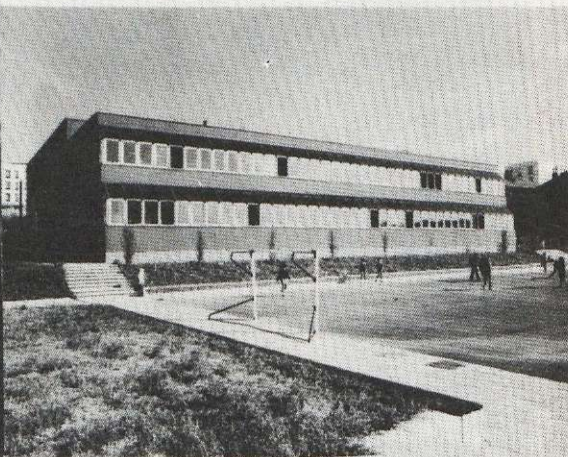


LXXVII



Hevesi Sándor Művelődési Központ. Nagykanizsa/1972/





Balra fent:
Szliven áruház. Pécs, Szigeti városrész/1972/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas
Jobbra fent:
Általános iskola. Pécs, Jurisics u.
Építész: Vezér Csaba



"K-7" épületek nagypanelből
Pécs, Szigeti városrész/1972/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas



Nagypaneles lakóépület együttes.
Pécs, Szigeti városrész/1974-75/
Építészek: Pálmai István, Tillai Ernő

LXIII-LXXVII

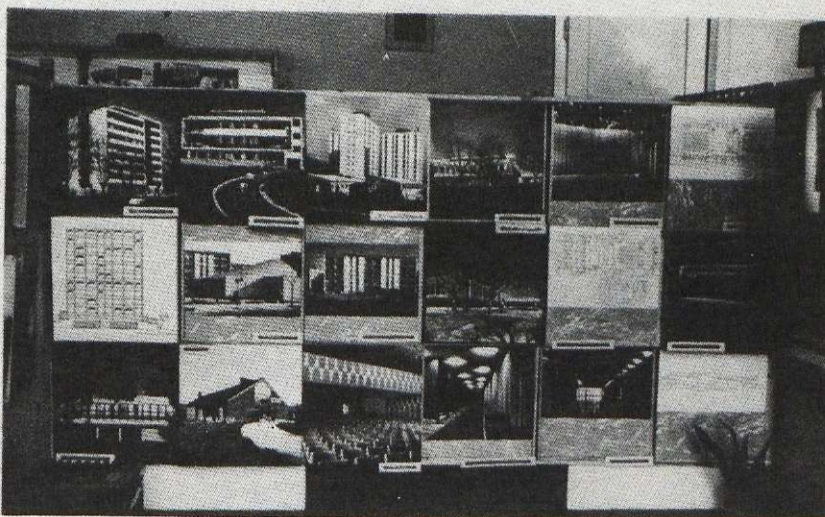
A LXIII-LXXVII. oldalakon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1969 - 1971/

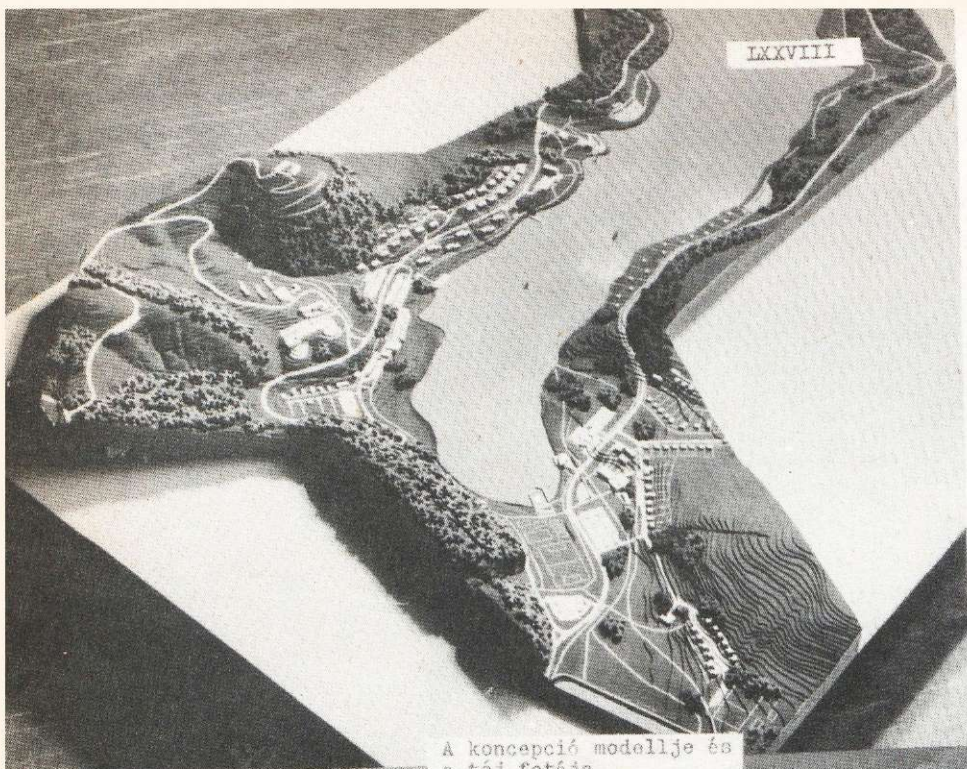
- Orvostudományi Egyetem Kollégiuma, Pécs — BÉ: Vida Gyula, TT: Takács János, ÉG: Nagy László, Tóth János, V: Rónaszéki Pál, M: Fekete Géza
- Járási Kórház, Nagyatád — BÉ: Vida Gyula, TT: Takács János, ÉG: Kroh János, Tóth János, Wieland János, V: Rónaszéki Pál, Csonka Ernő, M: Fekete Géza, Gyimesi József, Z: Antal Zoltánné
- Sávház, Kaposvár — TT: Takács János, ÉG: Wieland János, Tóth János, V: Rónaszéki Pál, M: Gyimesi József
- Jázmin üdülő, Balatonföldvár — ÉG: Bácskai Lajosné, Bakos Jenőné, V: Meggyes József
- DÉDÁSZ Üzemigazgatóság, Szigetvár — TT: Major Béláné, ÉG: Bácskai Lajosné, Bakos Jenőné, Szücs István, V: Meggyes József, M: Gyimesi József, Csizi Zoltán
- Szigeti városrész, lakónegyed — TT: Adonyi Iván, Ketterer Janka, Sárdy György, Takács János, Várnagy Péter, ÉG: Bácskai Lajosné, Bácskai Lajos, Bátori Béláné, Fehér Sándor, Kroh János, Major Gábor, Pitz András, Péter Pál, V: Nagy Perge Lajos, Meggyes József, M: Bartalos László, Pallós Péter, Szántó Péter, Z: Antal Zoltánné, Müller Márta
- Elektroakusztikai Gyár, Kaposvár — TT: Takács János, ÉG: Bácskai Lajosné, Meiszner József, Tóth János, Wieland János, V: Meggyes József, M: Németh Rezső
- Guben-i lakónegyed, NDK — TT: Adonyi Iván, Balla József, Müller György, ÉG: Pitz András, V: Csonka Ernő, Nagy Perge Lajos, M: Fekete Géza, Z: Müller Márta
- Könnyűszerkezetes óvoda, Pécs — TT: Brandmüller István, ÉG: Meiszner József, V: Kemény Gyula
- KISZ-lakótelep, Pécs — TT: Major Béláné, Sárdy György, ÉG: Bátori Béláné, V: Meggyes József, Szalai László, M: dr. Csobó István, Gyimesi József, Szántó Péter, Z: Antal Zoltánné
- Hevesi Sándor Művelődési Ház, Nagykanizsa — BÉ: Máthé András, TT: Földes László, Várnagy Péter, Brandmüller István, ÉG: Meiszner József, Wieland János, V: Kemény Gyula, M: dr. Csobó István, Szántó Péter, Z: Antal Zoltánné; szinpadtechnika: KÖZTI
- Bevásárló Központ, Nagykanizsa — TT: Brandmüller István, Sárdy György, ÉG: Bátori Béláné, Kroh János, Major Gábor, Pálfi Ferenc, M: Csizi Zoltán, Z: Antal Zoltánné

LXXVII B.



Életmű kiállítások a volt Kisgalériában

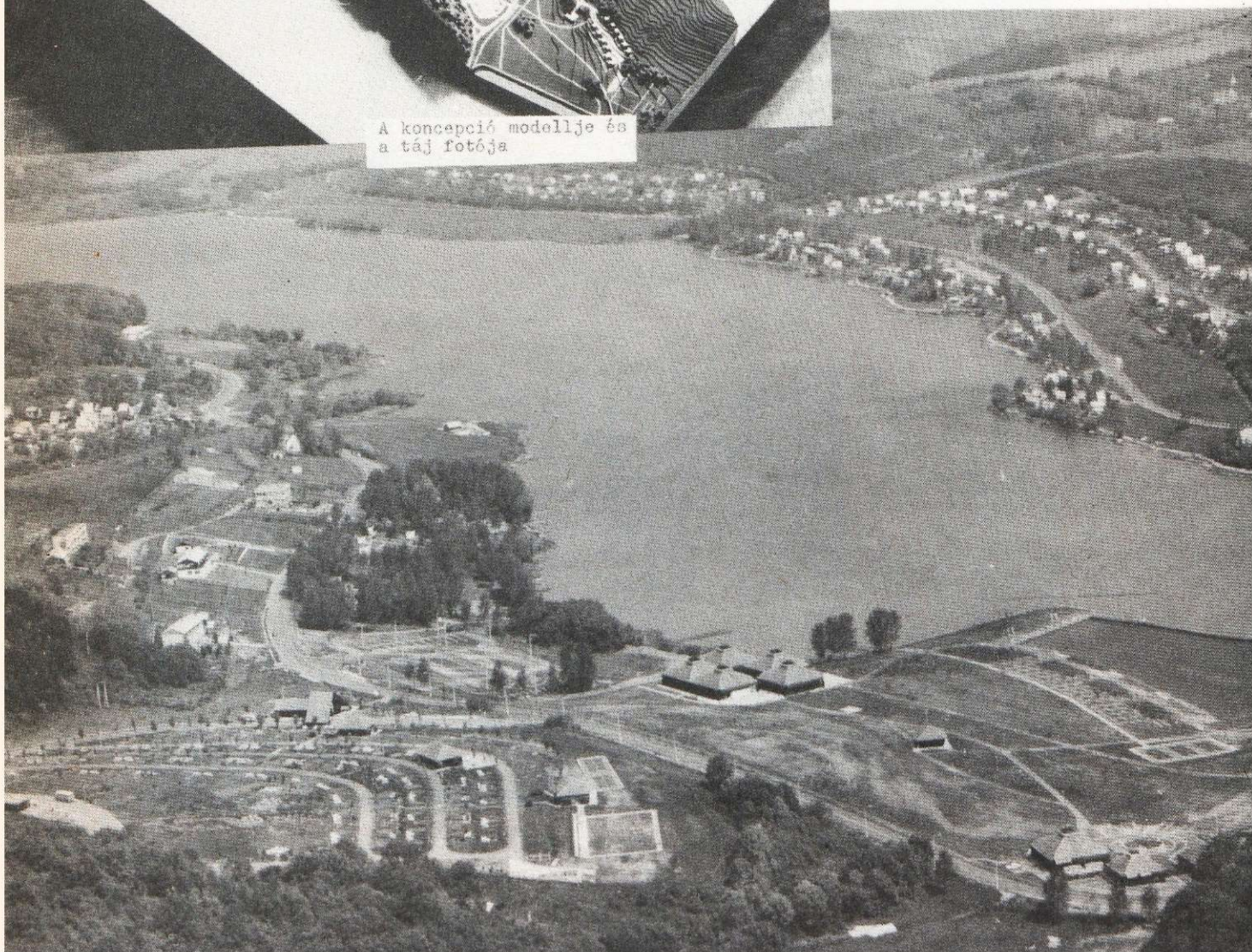


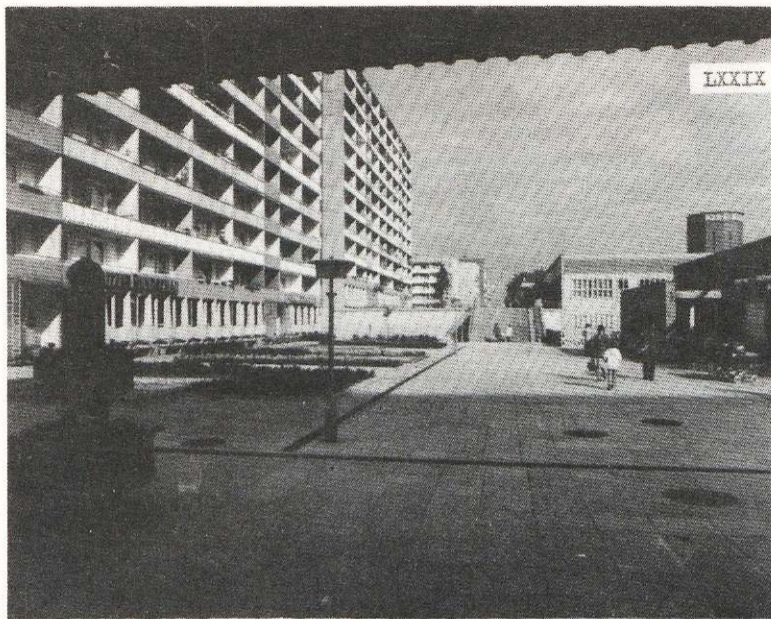


A koncepció modellje és
a táj fotója

Az Orfűi tó környékének
rendezése /1973/

Építész: Erdélyi Zoltán
Ybl díjas

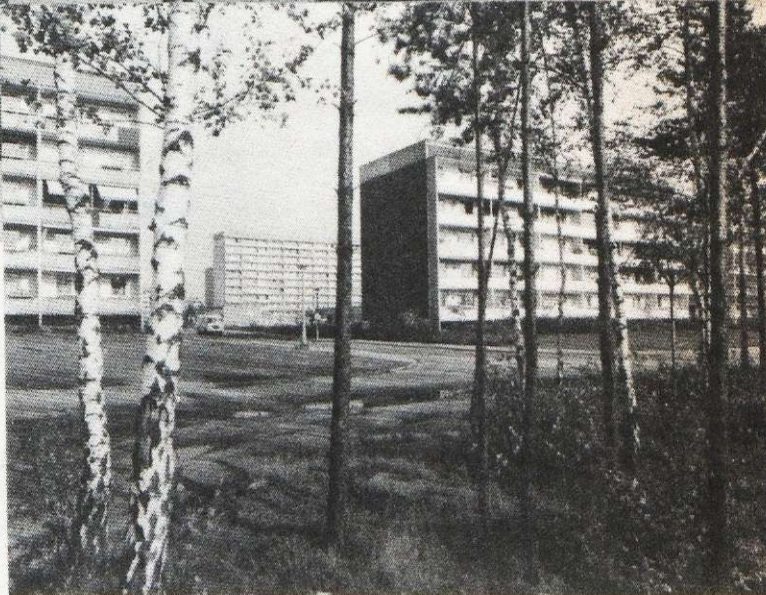




LXXIX

Együttesek a Weiswasseri
lakónegyedben/1970-74/

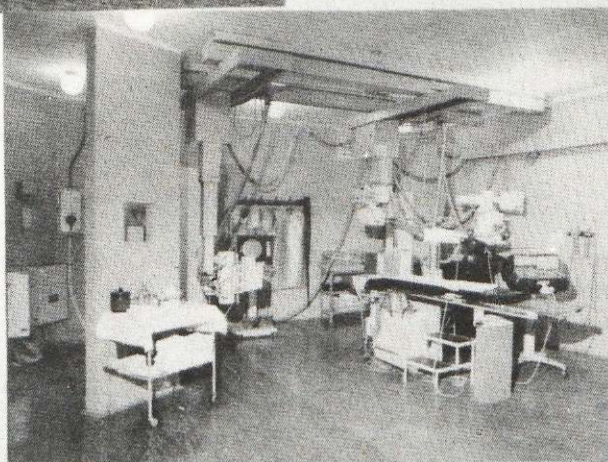
Építésszek: Szőke Gyula,
Váradi Géza, Szigetvári
János



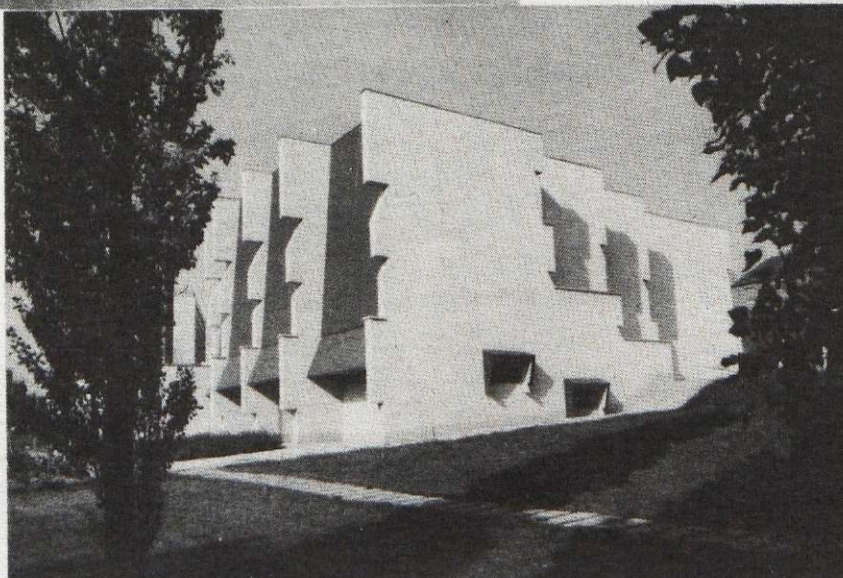
LXXX



Egyetemi Idegklinika. Pécs, Rákóczi u. /1974/
Építész: Nyári József



Idegklinika, Angiográfia.



Zeneiskola. Komló, belváros
/1972 és 1975/
Építész: Kistelegydi István

LXXX A.



Művelődési ház.Dombóvár/1973/
Építész:Freifogel Mihály



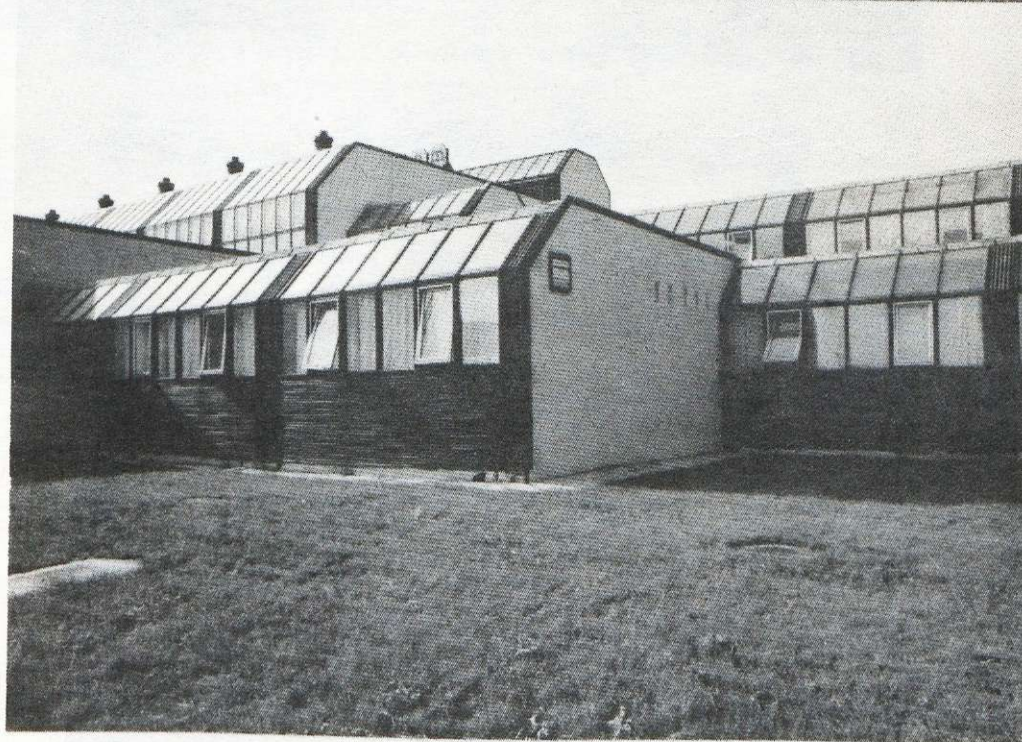
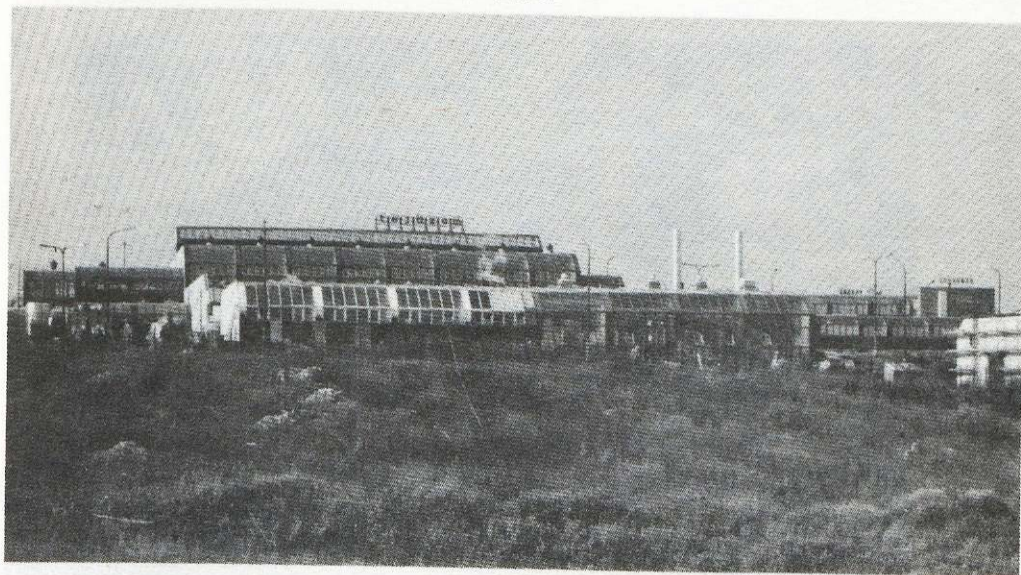


Együtttes a Lvov kertvárosból a "TV" panelházakkal
Pécs/1973/
Építész:Tillai Ernő Ybl díjas



Lakóház üzletekkel.Pécs,Xavér templomnál/1973/
Építész:Gettó József Ybl díjas

LXXXI.A.

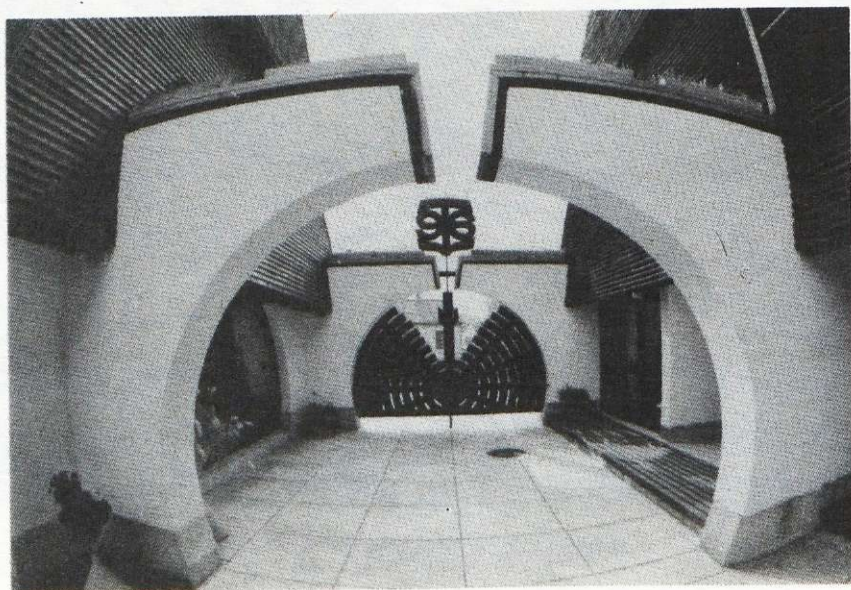


Tejüzem. Kaposvár/1974/Építész: Nyári József

LXXXI. B.

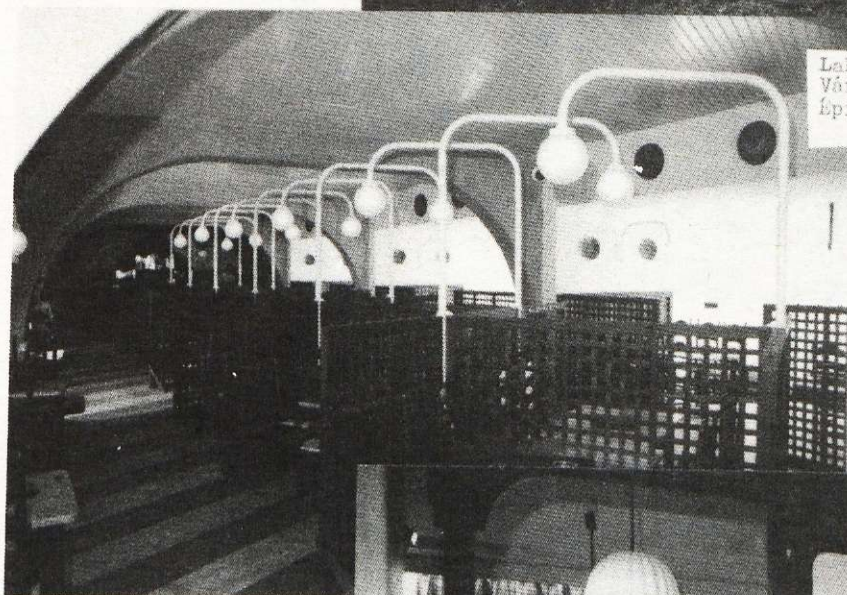


Vállalati üdülő. Fadd-Dombori/1974/
Építész: Jankovics Tibor





Lakóház szolgáltató egységekkel
Várkonyi könyvtár/Griffaton ház/
Építész: Gettó József Ybl díjas
/1974/



Xavér Söröző/1974/
Építész: Gettó József Ybl díjas



Iris kozmetikai szalon
Építész Gettó József Ybl díjas



A Várkonyi könyvtár olvasóterme/1974/
Építész: Gettó József



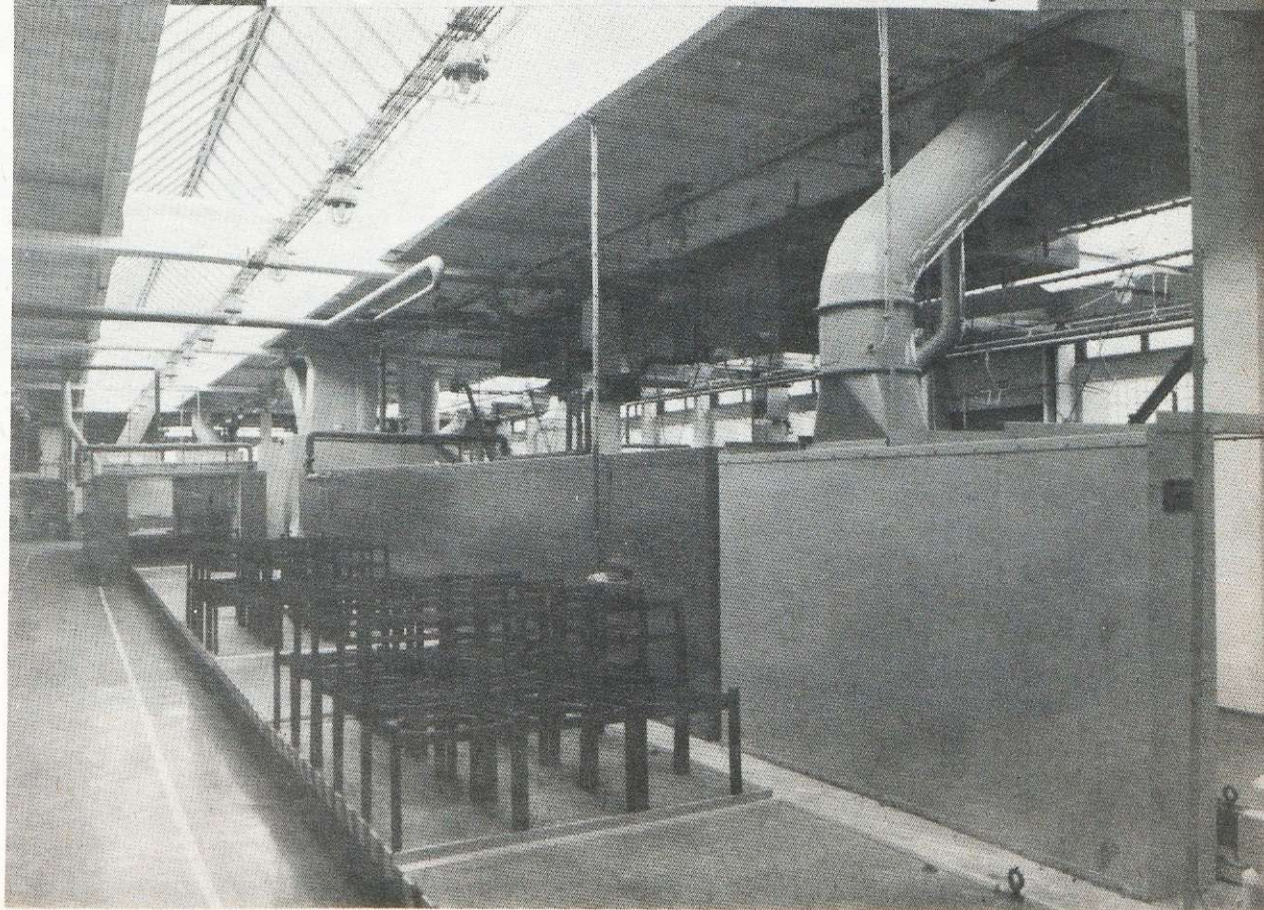
"Virágos Óvoda". Pécs, Lvov kert-
város/1975/
Építész: Gettó József Ybl díjas

A LXXVII.A-LXXXII. oldalakon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1972-1974/

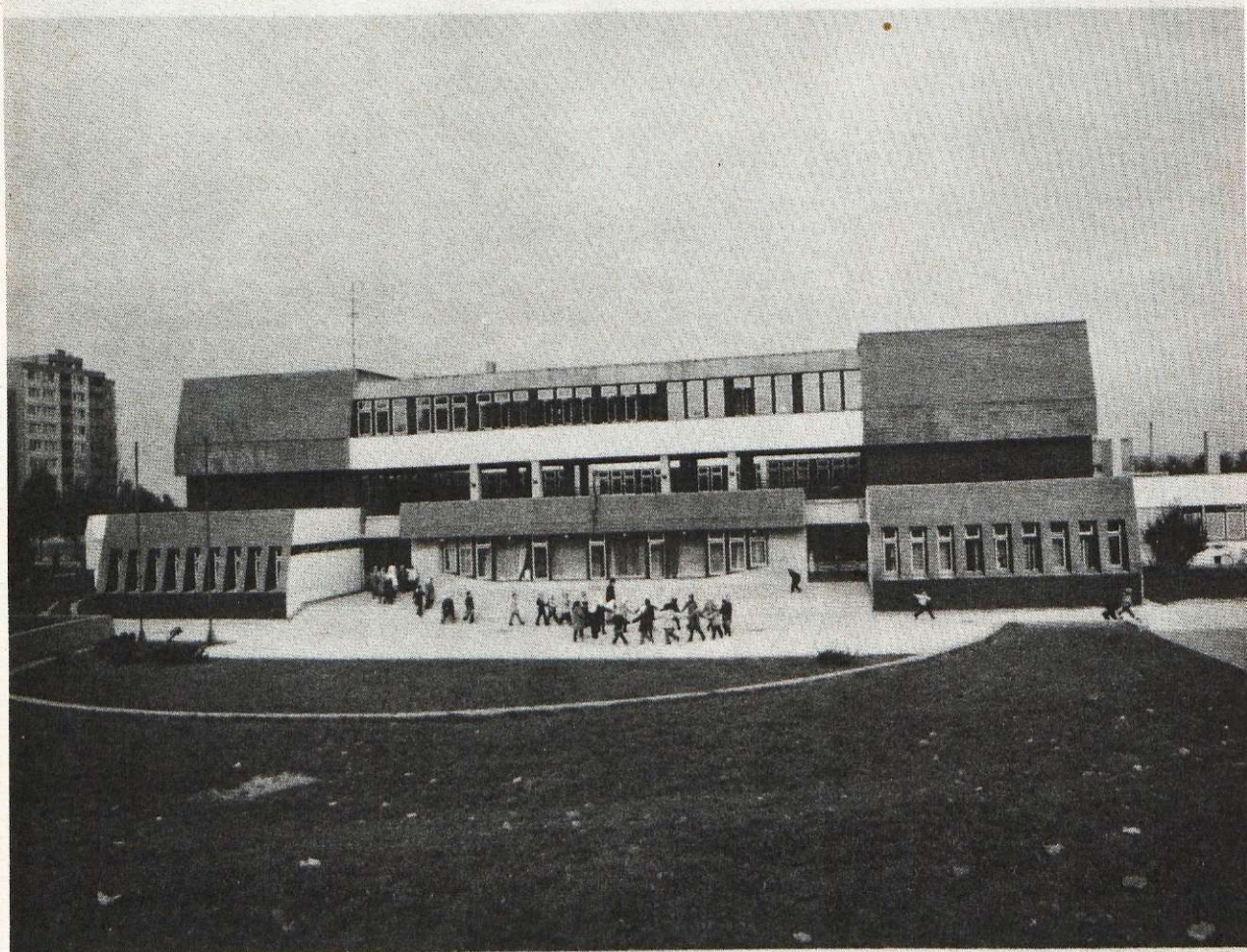
- Szliven Áruház, Pécs - TT: Ketterer Janka, ÉG: Péter Pál, V: Rónaszéki Pál,
Z: Antal Zoltánné
- Általános iskola, Pécs, Jurisics u. - TT: Maros József, ÉG: Major Gábor, V: Meggyes
József, M: Bruckner Erzsébet, Z: Antal Zoltánné
- Nagypaneleles lakóépületek, Alaptervek - TT: Adonyi Iván, Brandmüller István, Ketterer
Janka, Major Béla, Meskó András, Tóth Ferenc, ÉG: Bácskai
Lajosné, Drávavölgyi Valér, Horváth Miklós, Kroh János,
Meiszner József, V: Mészáros Miklós, Rónaszéki Pál,
Költségtervezés: Kovács Jenő, Kemény Lajos,
Tűzrendészet és biztonságtechnika: Hszon József
Adaptálásnál fentiekén kívül: Péter Pál, M: Bruckner Erzsébet,
dr. Csobó István, Gyimesi József, Németh Rezső, Siptár Gábor,
Szántó Péter, Z: Müller Márta
- Lakónegyed Weiswasser, NDK - TT: Adonyi Iván, Balla József, Müller György, Takács János,
ÉG: Pitz András, V: Nagy Perge Lajos, Rónaszéki Pál,
M: Fekete Géza, Z: Müller Márta
- Egyetemi Idegklinika, Pécs - TT: Major Béla, ÉG: Bácskai Lajosné, Bakos Jenőné, Buzás
György, V: Kemény Gyula, M: Fekete Géza, Z: Müller Márta
- Zeneiskola, Komló - TT: Meskó András, Várnagy Péter, ÉG: Bácskai Lajosné, Bácskai
Lajos, Bakos Jenőné, V: Rónaszéki Pál, Z: Böjte Tibor
- Művelődési Ház, Dombóvár - BE: Máthé András, TT: Major Béla, ÉG: Wieland János,
M: Gyimesi József, Z: Müller Márta, T: Árki Jenő;
Elektronika és színpadtechnika: ÉVITERV
- Lakóház üzletekkel, Xavér templomnál - TT: Brandmüller István, ÉG: Bácskai Lajosné,
Kroh János, Major Gábor, dr. Mészáros Tiborné, Pálfai Ferenc,
M: Gáspár Ferenc, Gyimesi József, Nádor Lajos, Z: Böjte Tibor
- Tejüzem, Kaposvár - TT: Brandmüller István, ÉG: Bácskai Lajosné, Bakos Jenőné,
Buzás György, V: Kemény Gyula, M: Németh Rezső
- Vállalati üdülő, Fadd-Dombori - Ifjúsági iroda: Csete György, Deák László, D. Blazsek
Gyöngyi, Jankovics Tibor, Kistelegdi István, Nyári József,
Oltai Péter, TT: Dulánszky Jenő, Major Béla, Brandmüller
István, Brezvai Mariann, Várnagy Péter, ÉG: Bácskai Lajosné,
Bácskai Lajos, Pher Nándor, Hoffmann Ferenc, Buzás György,
V: Kemény Gyula
- Lakóház szolgáltató egységekkel és könyvtár - TT: Brandmüller István, ÉG: Kroh János,
V: Rónaszéki Pál, M: Pallós Péter, Z: Antal Zoltánné
- Xavér Söröző, Pécs - BE: Rádóczy László
- Iris Kozmetikai Szalon, Pécs - BE: Uherkovich Ágnes



Székgyár.Mohács/1974/Építész:Erdélyi Zoltán Ybl díjas



LXXXV



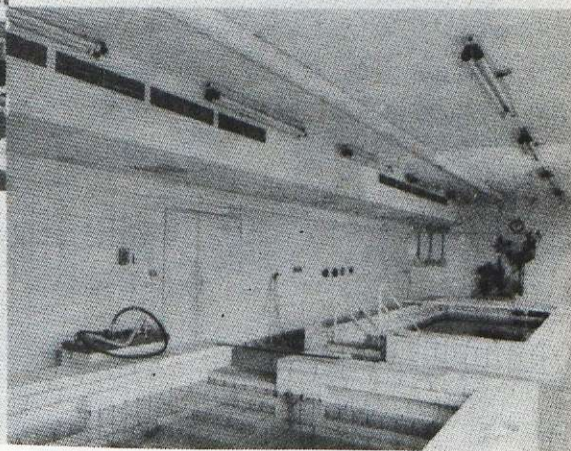
Általános iskola 16 tanteremmel. Nagykanizsa/1974/
Építész: Gettó József Ybl díjas



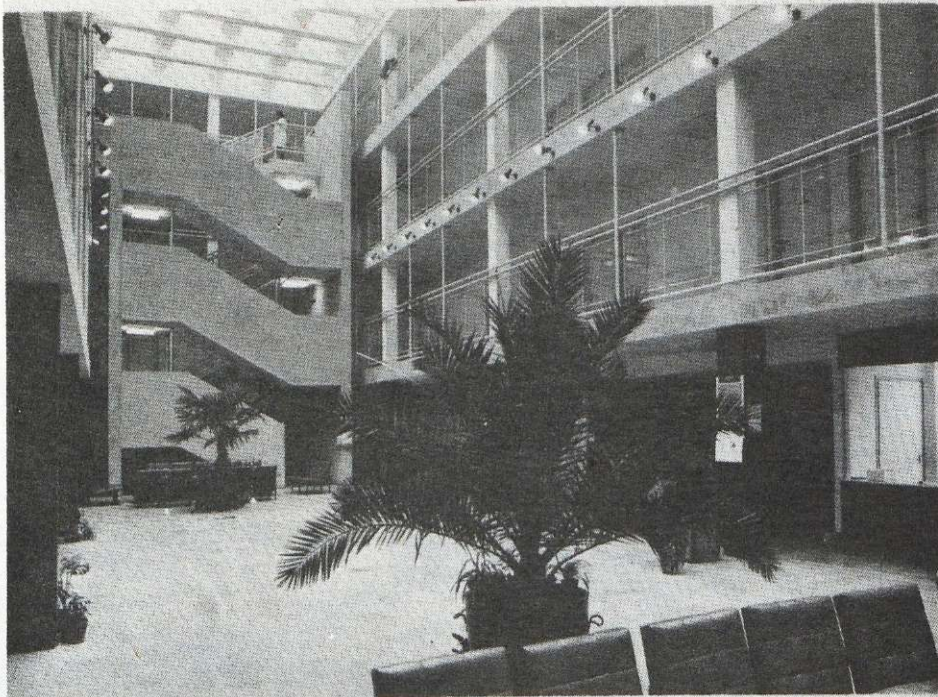
Építésszek: Köves Emil és
tervező társai: Freifogel M.
Kiss T. Müller M. Szigetvári J.
Váradi G.-né, Vértess I.



A kórház főbejárata
Hydroterápia
Központi laboratórium



LXXXVII

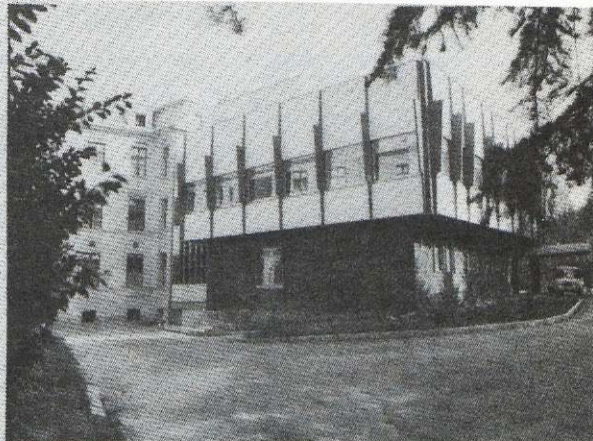


Kereskedelmi tanulók otthona 400 főre. Pécs./1972/
Építész: Vezér Csaba



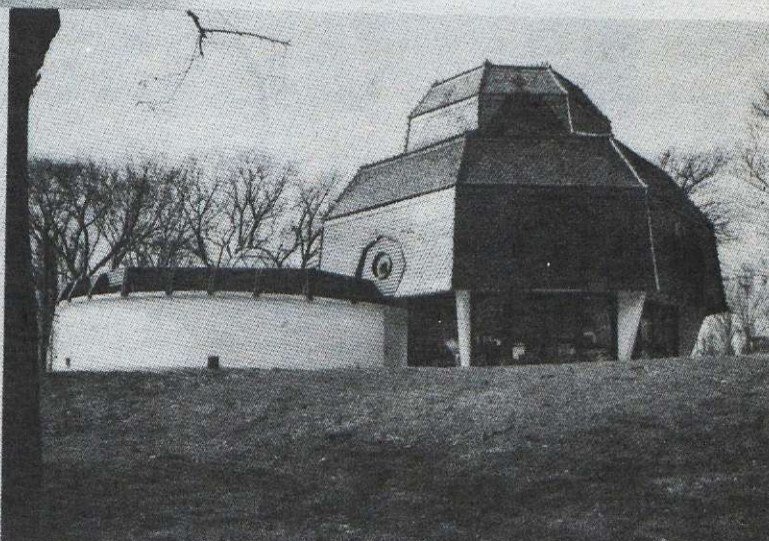
LXXXVIII

Markusovszky kórház
műtőblokk. Szombathely
/1975/
Építész: Kiss Tibor

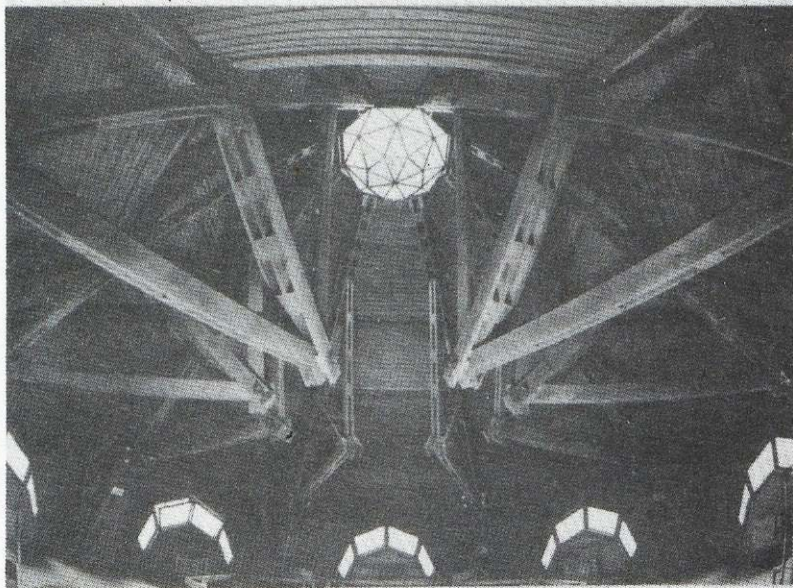


A kórház intenzív
osztálya.

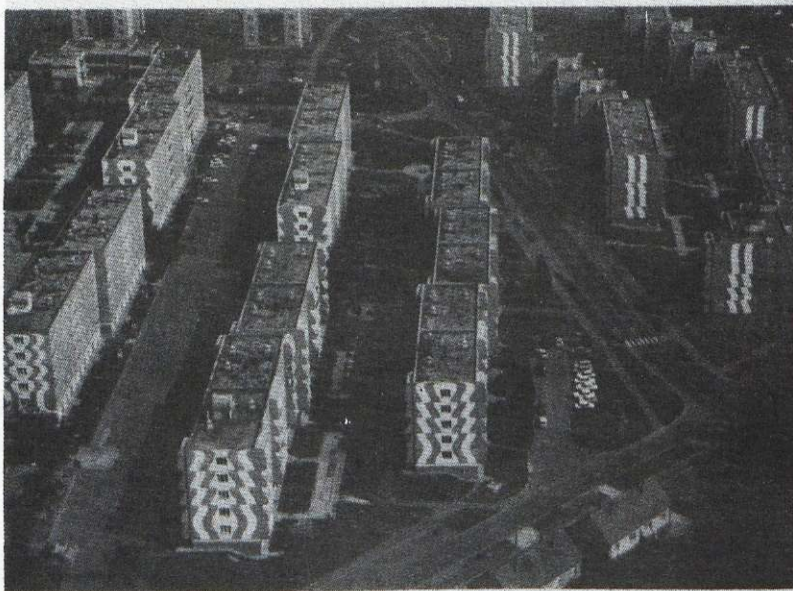
Ifjúsági klub. Pécs,
Balokány liget/1975/
Építész: Oltai Péter



LXXXVIII.A.



A balokányi Ifjúsági klub menyezete/1975/
Építész:Csete György



"Tulipános panelházak".Paka/1973/
Ifjúsági iroda:Blazsek Gyöngyvér,
Csete György,Deák László,Jankovics
Tibor,Kistelegdi István,Oltai Péter



A PÉCSITERV 25 éves jubileuma/1975/

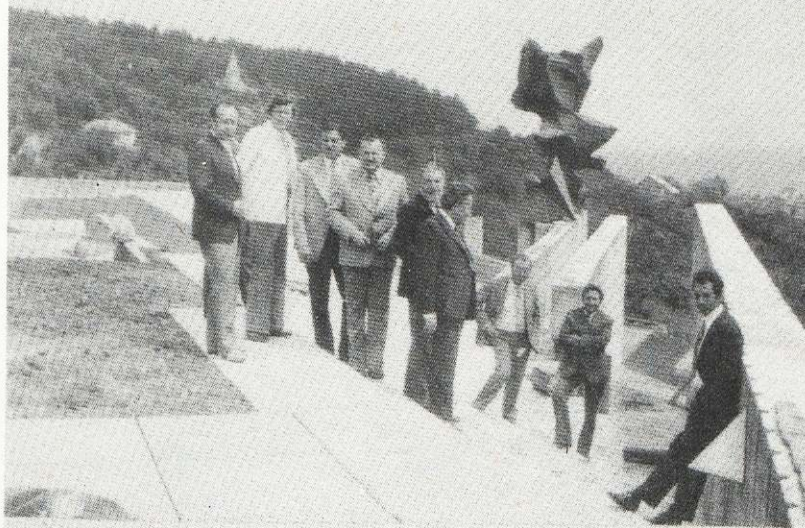




NDK-beli partnereink a Pécsiterv 25 éves jubileumán/1975/



LXXXIX



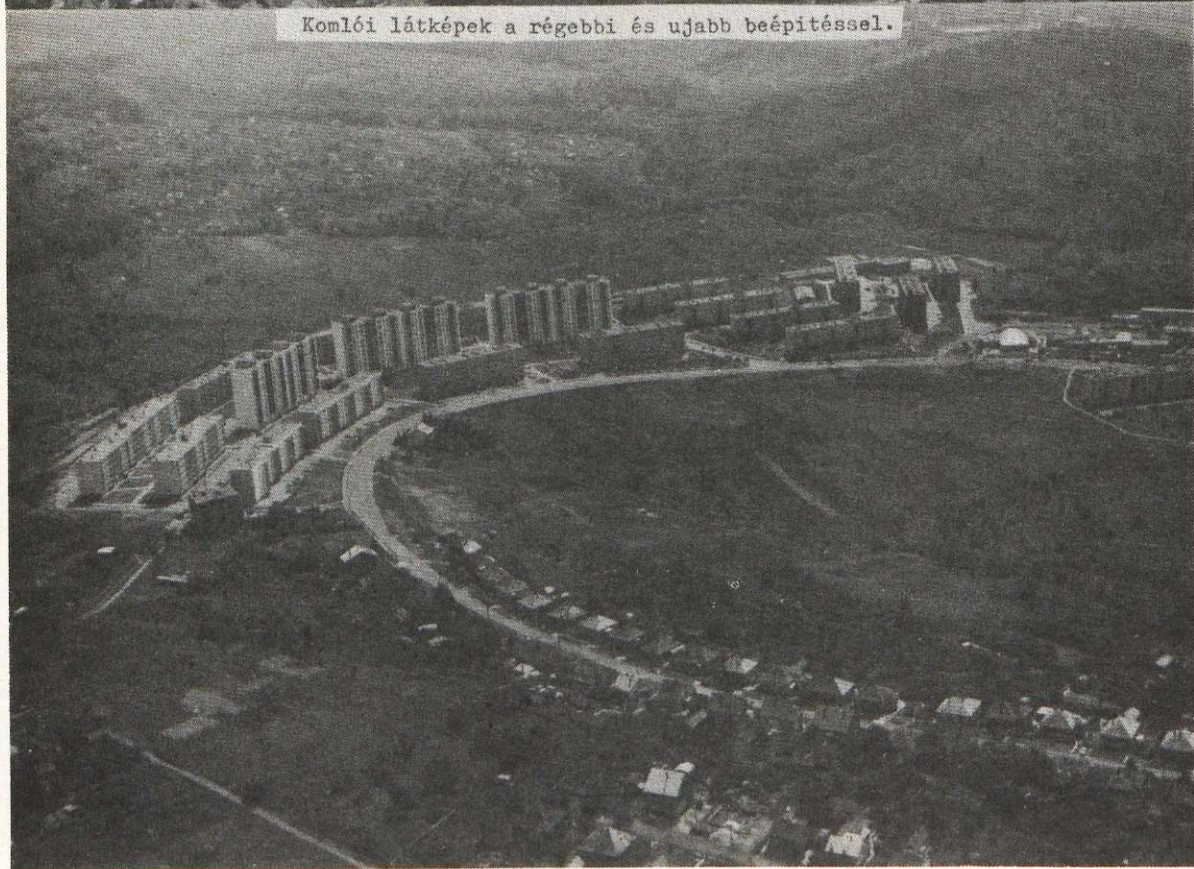
Városnézésen NDK-beli és hazai partnerekkel



Baranyamegyei Tanács székháza. Pécs.
Építész: Köves Emil
Ybl díjas



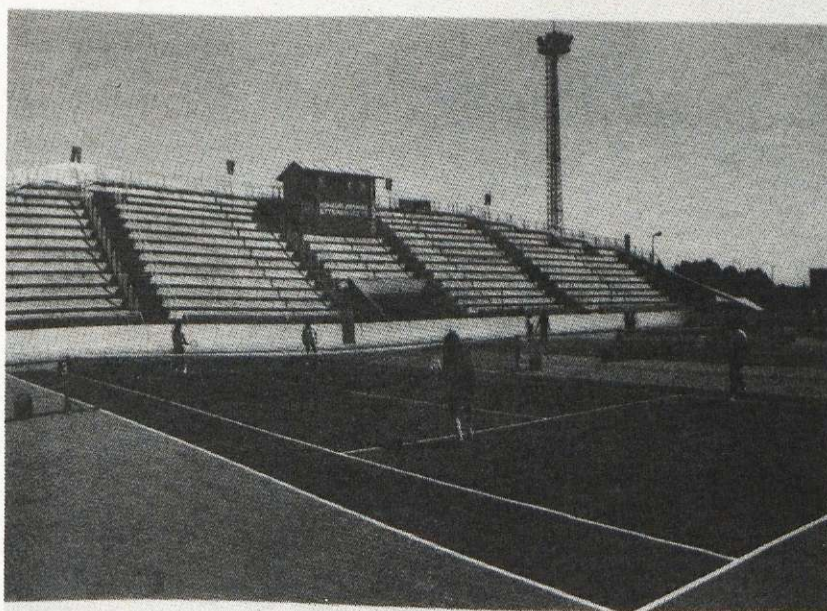
Komlói látképek a régebbi és újabb beépítéssel.



XCI



Nagypaneles lakóházak üzletekkel
Pécs, Bajcsy Zsilinszky u./1976/
Építészek: Lakóháznál Pálmai I.
Tillai E. Üzleteknél Tillai Ernő.



Műjégpálya-tenniszpálya/1976/
Pécs, Tüzér u. Martírok u. sarok.
Építész: Pálfi Miklósné

XCI.A.

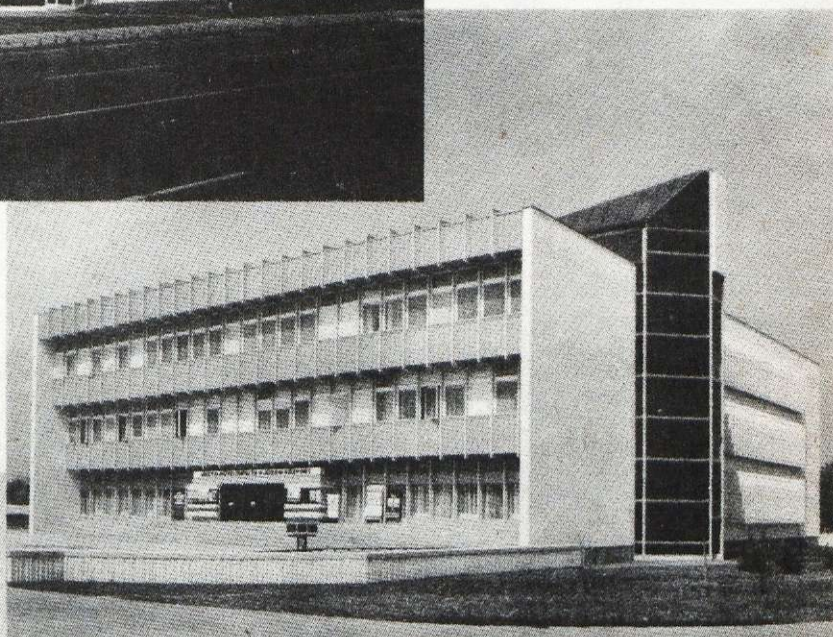
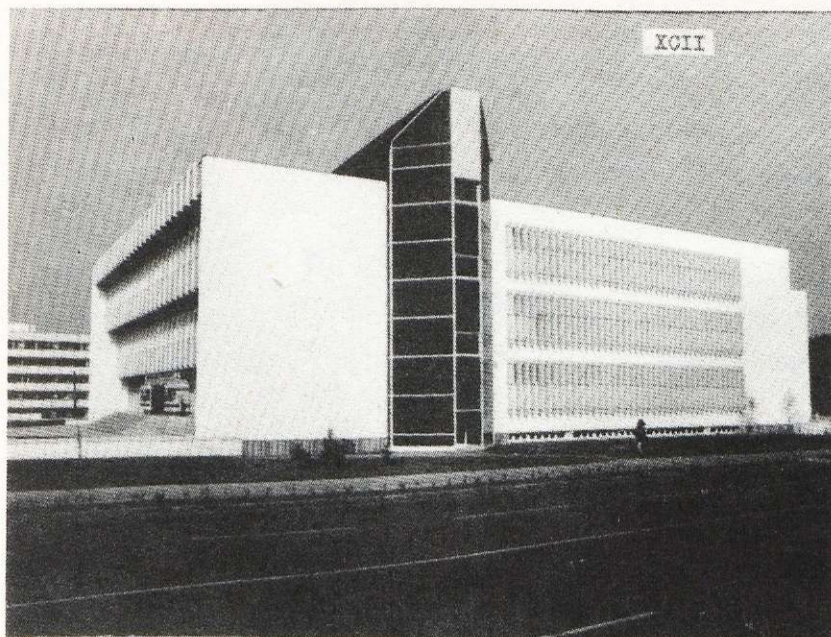


Általános iskola 24 tanteremmel.Kaposvár/1976/
Építész:Nyári József



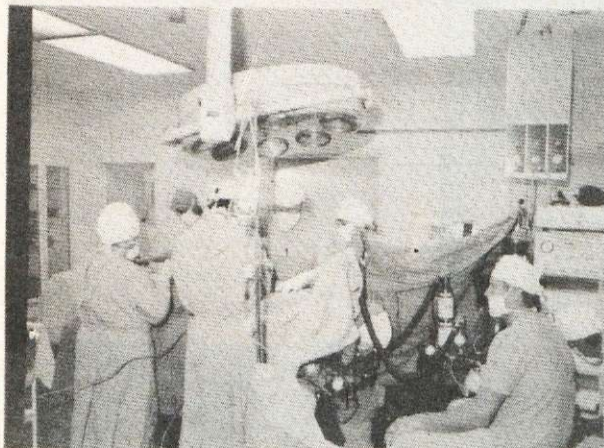
A LXXXIII-XCI. oldalakon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1974-1976/

- Várkonyi Könyvtár olvasóterme — BÉ: Uherkovich Ágnes
- Virágos óvoda, Pécs — TT: Brandmüller István, ÉG: Kroh János, Major Gábor,
M: Gyimesi József, Z: Antal Zoltánné, Böjte Tiborné
- Székgyár, Mohács — TT: Sárdy György, ÉG: Kroh János, Major Gábor, Meiszner
József, Tóth János, V: Rónaszéki Pál, M: Gyimesi József,
Németh Rezső
- Iskola 16 tanteremmel, Nagykanizsa — TT: Domán István, ÉG: Kroh János, Tóth János,
V: Rónaszéki Pál, M: Gáspár Ferenc, Z: Antal Zoltánné
- Megyei Kórház, Cottbus NDK — BÉ: Máthé András, TT: Adonyi Iván, Balla József,
Engert Miklós, Müller György, Takács János, ÉG: Pitz András,
Wieland János, Fehér Sándor, Tóth János, Pongrácz István,
V: Csonka Ernő, Nagy Perge Lajos, M: Fekete Géza, Bruckner
Erzsébet Csizi Zoltán, Z: Müller Márta
- Kereskedelmi tanuló-otthon, Pécs — TT: Tóth Ferenc, ÉG: Major Gábor, Pongrácz István,
V: Rónaszéki Pál, M: Pallós Péter, Z: Antal Zoltánné
- Markusovszky Kórház műtőblokk, Szombathely — TT: Engert Miklós, ÉG: Pitz András,
Fehér Sándor, Pongrácz István, V: Csonka Ernő,
Klima: Pollack Mihály Műszaki Főiskola
- Ifjúsági klub, Pécs — Építész munkatársai az ifjuásgi iroda építészei,
TT: Major Béla, ÉG: Pehr Nándor, M: Pallós Péter
- "Tulipános házak", Paks — TT: Dulánszky Jenő, Major Béla, Brandmüller István, Brezvai
Mariann, Várnagy Péter, ÉG: Bácskai Lajosné, Bácskai Lajos,
Pher Nándor, Hoffmann Ferenc, Buzás György, V: Kemény Gyula,
M: Kapitány Ilona, Z: Böjte Tibor, Távfűtés: Tolna megyei
Tanácsai Tervező Vállalat
- Baranya Megyei Tanács székháza, Pécs — BÉ: Máthé András, TT: Adonyi Iván, Balla József,
Müller György, Engert Miklós, ÉG: Wieland János, V: Csonka
Ernő, M: Fekete Géza, Z: Müller Márta
- Nagypaneles lakóházak üzletekkel, Pécs, Bajcsy-Zsilinszky u. — TT: Domán István,
ÉG: Major Gábor, Tóth János, V: Mármárosi Miklós, M: Csizi
Zoltán, Z: Antal Zoltánné
- Műjég- és tenispálya, Pécs — TT: Dulánszky Jenő, ÉG: Bácskai Lajos, V: Rónaszéki Pál,
M: Bruckner Erzsébet, Halász Gábor

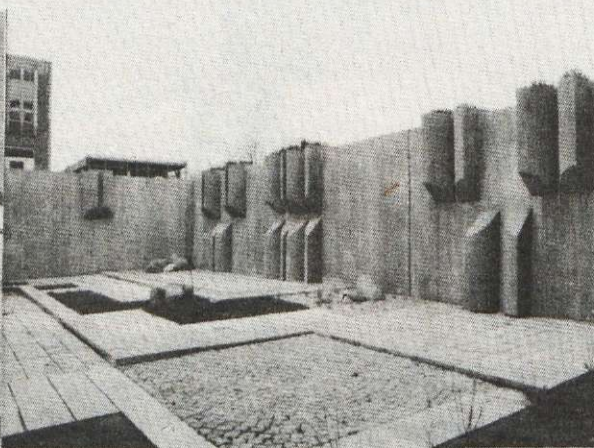


Fent és középen:
Vas megyei Művelődési és Ifjúsági
Központ. Szombathely/1976/
Alul:
Dómus Áruház. Pécs, Bajcsy Zs.u.
/1978/
Építész: Tillai Ernő Ybl díjas

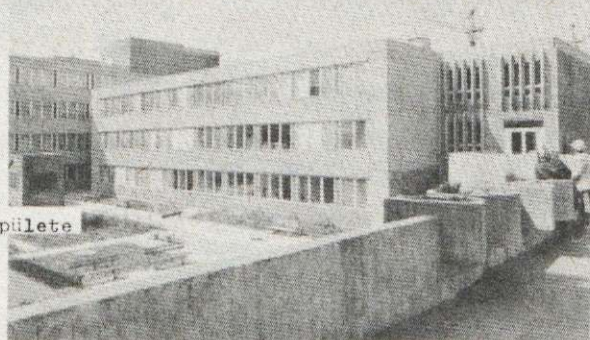
XCIII



Műtő



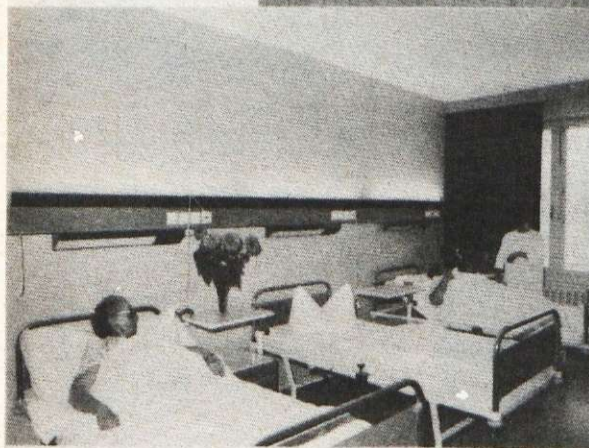
Belső udvar támfallal



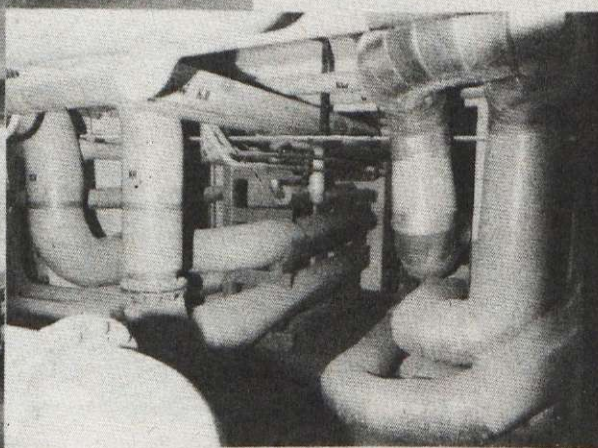
A kórház röntgen épülete

Megyei kórház 800 ágygal
NDK.Schwerin/1976/

Építésszek: Köves Emil és
tervező társai: Freifogel M.
Kiss T. Müller M. Szigetvári J
Váradi G.-né, Vértess I.

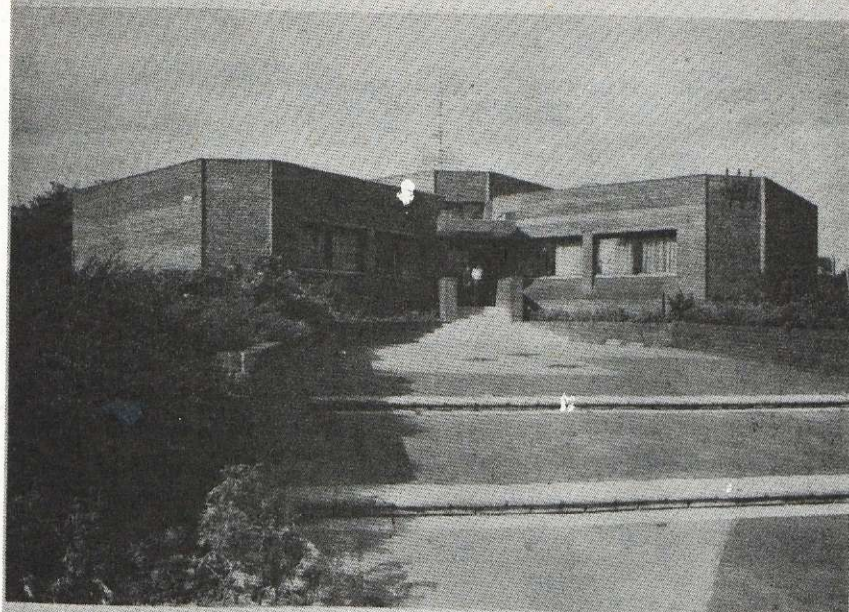


Kórterem



Csőfolyosó

XCIII.A.



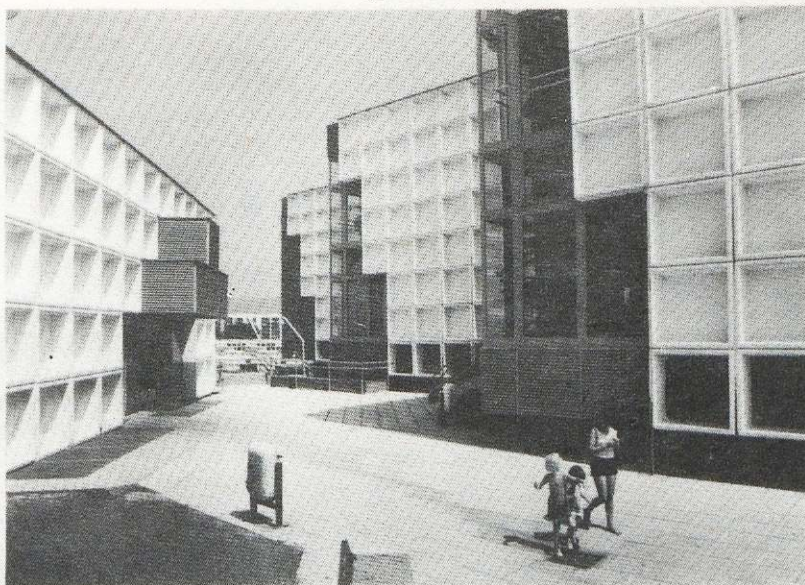
Mozgalmi ház.Pécs/1977/Építész:Várnagy Péter



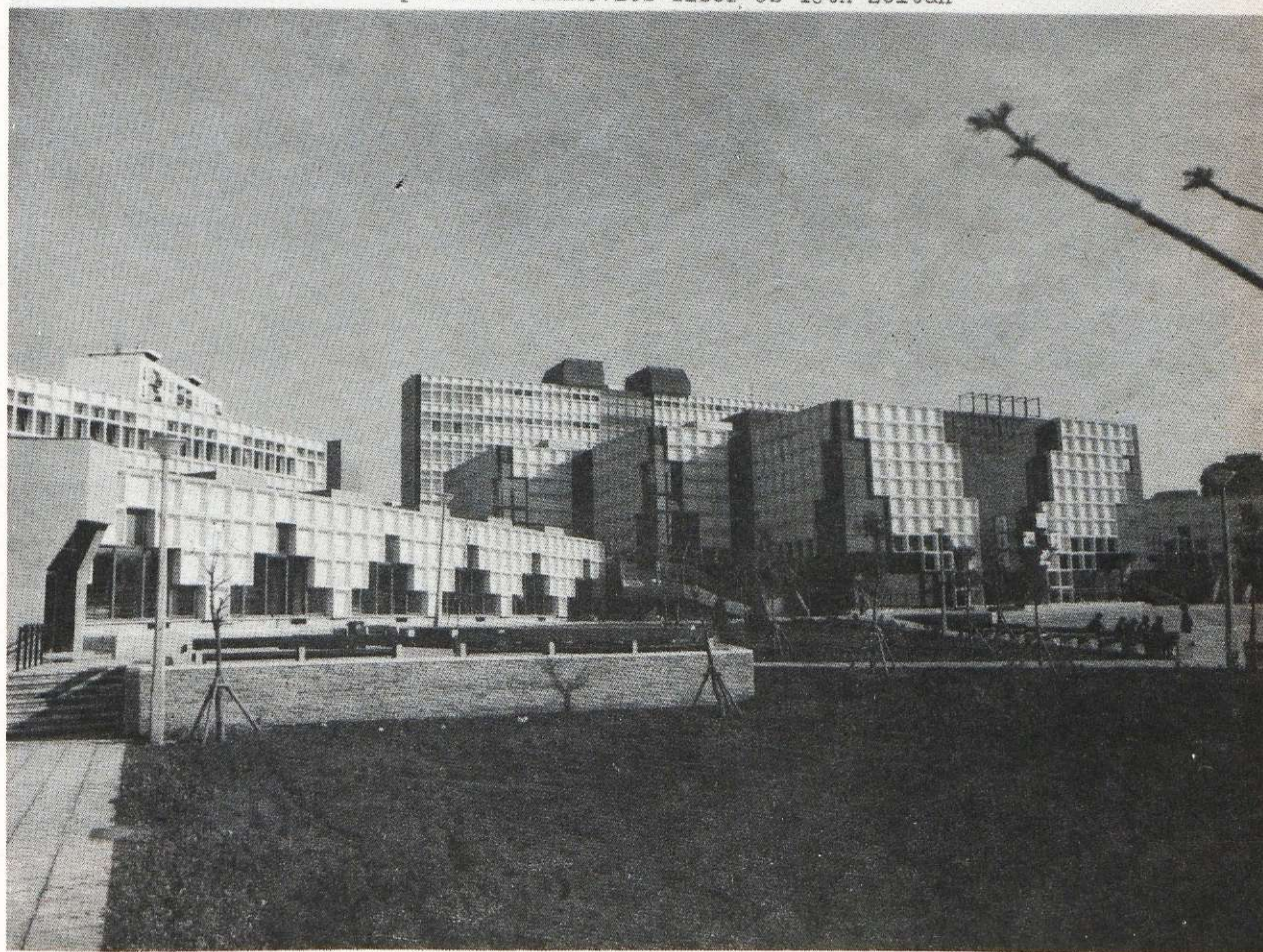
Nagypaneles Lakóépületek.Békéscsaba/1976/
Építész:Pálmai István

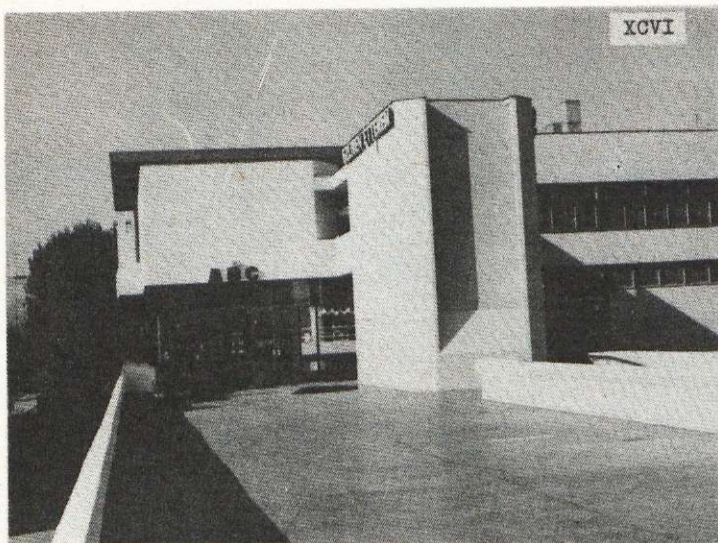


Nevelési Központ és környezete. Pécs, L'vov kertváros/1978/
A Nevelési Központ építész tervezői:
Jankovics Tibor és Tóth Koltán



Nevelési Központ építészeti együttese/1978/
Építészek: Jankovics Tibor és Tóth Zoltán

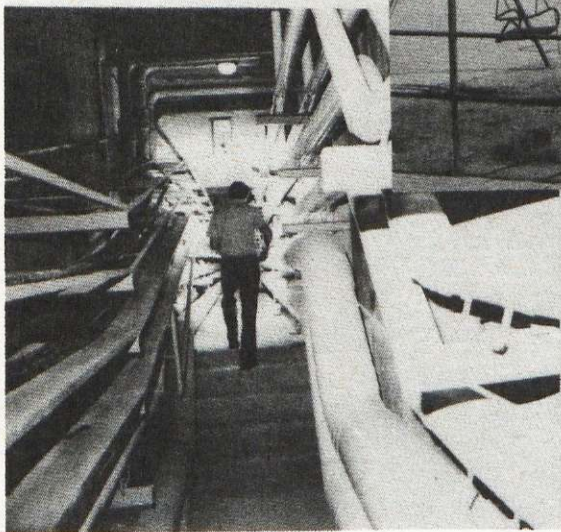




Szliven étterem és ABC áruház
Pécs /1976/
Építész: Gettó József Ybl díjas



Lvov kertvárosi részlet. Pécs /1978/



Közmű alagút a Lvov kertvárosban
Pécs /1975/

Péter Pál és munkatársai



"FÉSZEK" üzletház. Pécs, Rákóczi u./1978/
Építész: Kistelegdi István



Alkotó munka az "ifjúsági irodában"

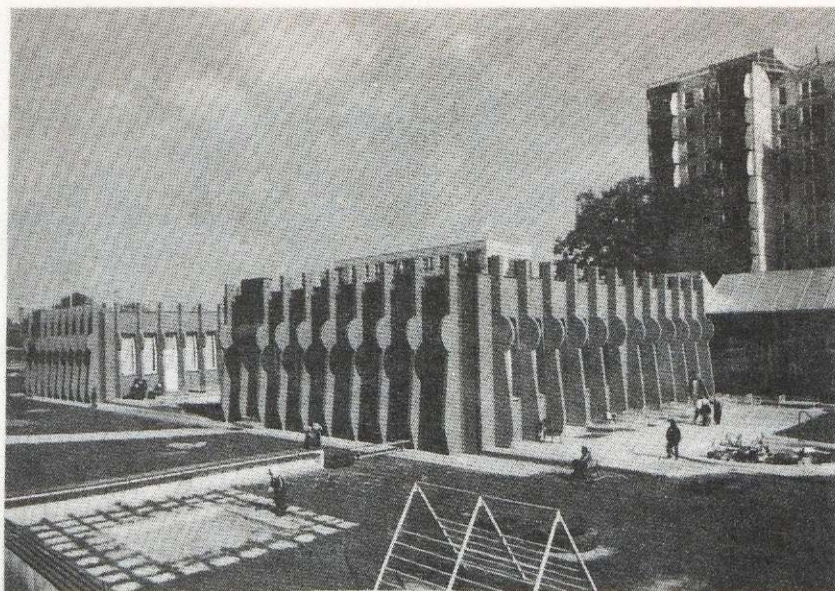
XCVIII

"FÉSZEK" üzletház. Pécs, Rákóczi u./1978/
Részletek.
Építés z: Kistelegdi István

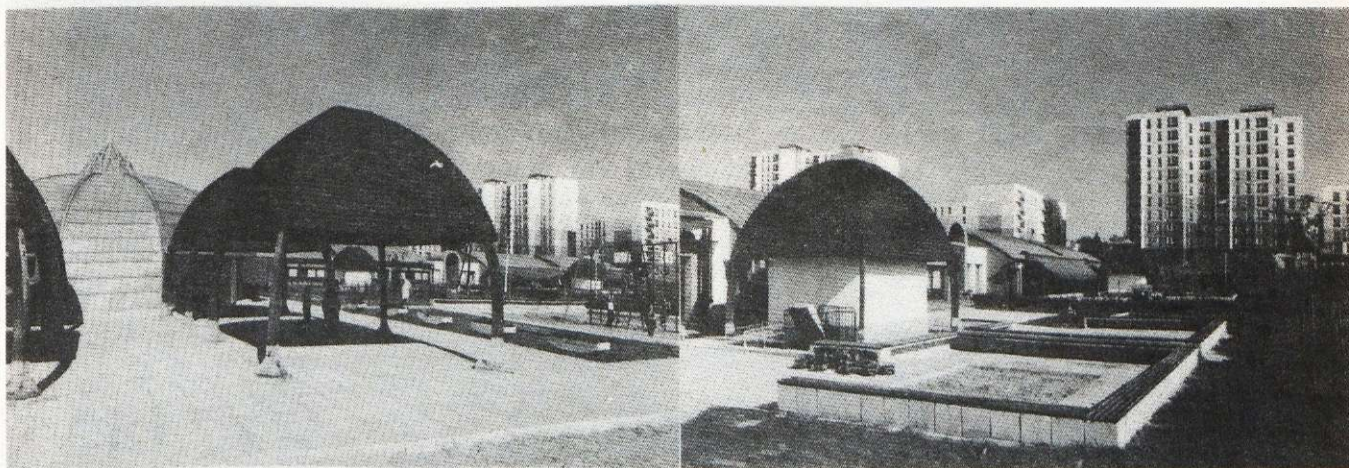


A XCI.A-XCVIII. oldalakon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1976-1978/

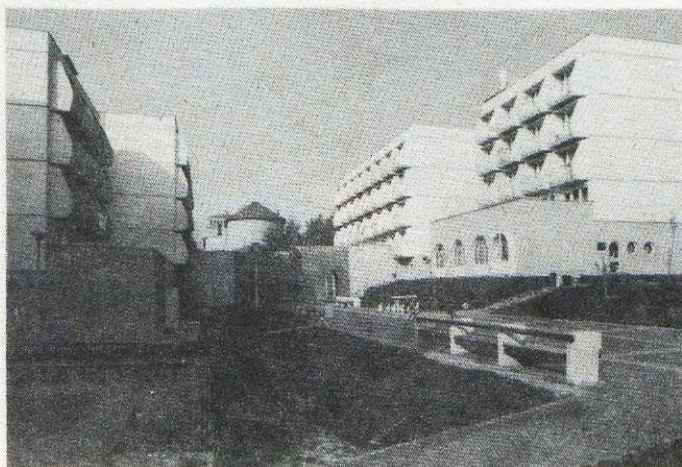
- Általános iskola /24 tt./, Kaposvár – TT: Dulánszky Jenő, Major Béla, ÉG: Bácskai Lajos,
V: Anka Attila, Kemény Lajos, M: Garamszegi Margit, Németh
Rezső, Z: Böjte Tiborné
- Vas megyei Művelődési és Ifjúsági Központ, Szombathely – BÉ: Vida Gyula, TT: Tóth Ferenc,
ÉG: Bátorfi Béláné, Kroh János, Major Gábor, Pálfai Ferenc,
V: Rónaszéki Pál
- DOMUS Áruház, Pécs – BÉ: Vida Gyula, TT: Domán István, ÉG: Wieland János, Pongrácz
István, V: Anka Attila, M: Bruckner Erzsébet, Z: Antal Zoltánné
- Megyei Kórház, Schwerin NDK – BÉ: Máthé András, TT: Adonyi Iván, Balla József, Engert
Miklós, Müller György, ÉG: Pitz András, Fehér Sándor, Wieland
János, M: Fekete Géza, Csizi Zoltán, Bruckner Erzsébet,
Z: Müller Márta
- Mozgalmi Ház, Pécs – BÉ: Uherkovich Ágnes, TT: Szován Géza, ÉG: Buzás György,
V: Kapisinszky Judit, M: Halász Gábor, Z: Müller Márta
- Nagypaneles lakóépületek, Békéscsaba, Alapterv – TT: Ketterer Janka, ÉG: Drávavölgyi
Valér, V: Mészáros Miklós
- Nevelési Központ, Pécs – BÉ: D. Blazsek Gyöngyvér, TT: Dulánszky Jenő, Csuzi András,
ÉG: Bácskai Lajosné, Bácskai Lajos, Pehr Nándor, V: Rónaszéki
Pál, Anka Attila, M: Gyimesi József, Nádor Lajos,
Z: Böjte Tibor
- Szlivén Étterem és ABC, Pécs – BÉ: Getto József, TT: Domán István, ÉG: Bátorfi Béláné,
Major Gábor, Kroh János, Pálfai Ferenc, V: Rónaszéki Pál,
M: Gáspár Ferenc, Z: Böjte Tibor
- Közműalagút- és folyosó – TT: Ketterer Janka, Brandmüller István, Szován Géza, M: Csizi
Zoltán, Gyimesi József, Nádor Lajos, Török János
- "Fészek" üzletház, Pécs – TT: Müller György, ÉG: Fehér Sándor, V: Mészáros Miklós,
M: Pallós Péter
- Az ifjúsági iroda tagjai: É: Csete György, Deák László,
D. Blazsek Gyöngyvér, Jankovics Tibor, Kistelegdi István,
Nyári József, Olta Péter, TT: Dulánszky Jenő, Major Béla,
Brandmüller István, Brezvai Mariann, Várnagy Péter,
ÉG: Bácskai Lajosné, Bácskai Lajos, Pehr Nándor, Hoffmann
Ferenc, Buzás György, Kemény Gyula



Óvoda.Kaposvár/1977/Építész:Nyári József



"Jurta"bölcsőde.Kaposvár/1977/Építész:Kovács Attila



Garzonház.Kaposvár/1977/Építész:Kovács Attila



Megyei Tanács Székháza.Kaposvár/1977/
Építész:Erdélyi Zoltán Ybl díjas

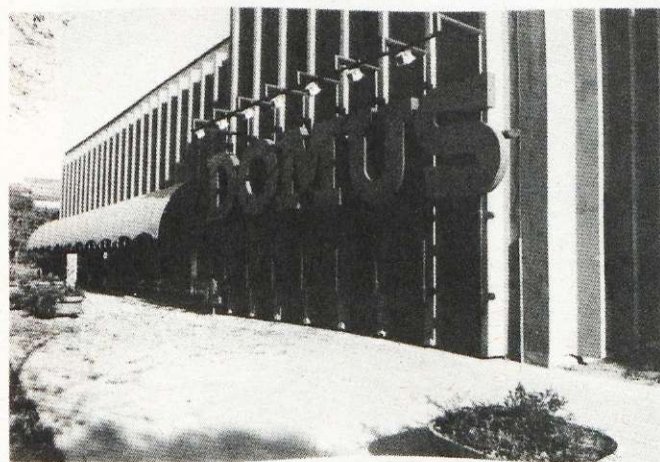




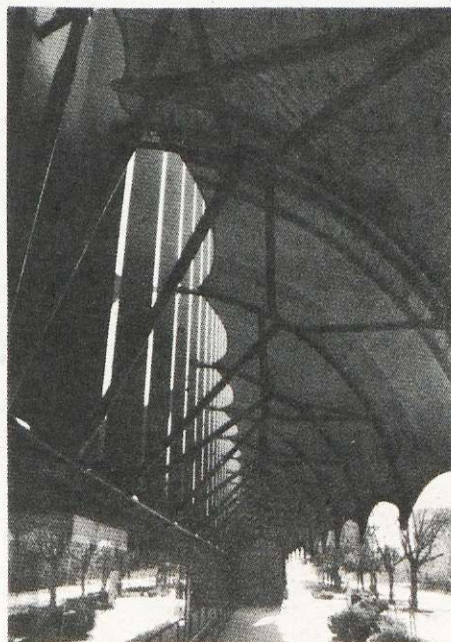
Eszék Étterem/középen/Pécs/1976/
Építész:Váradi Gézané



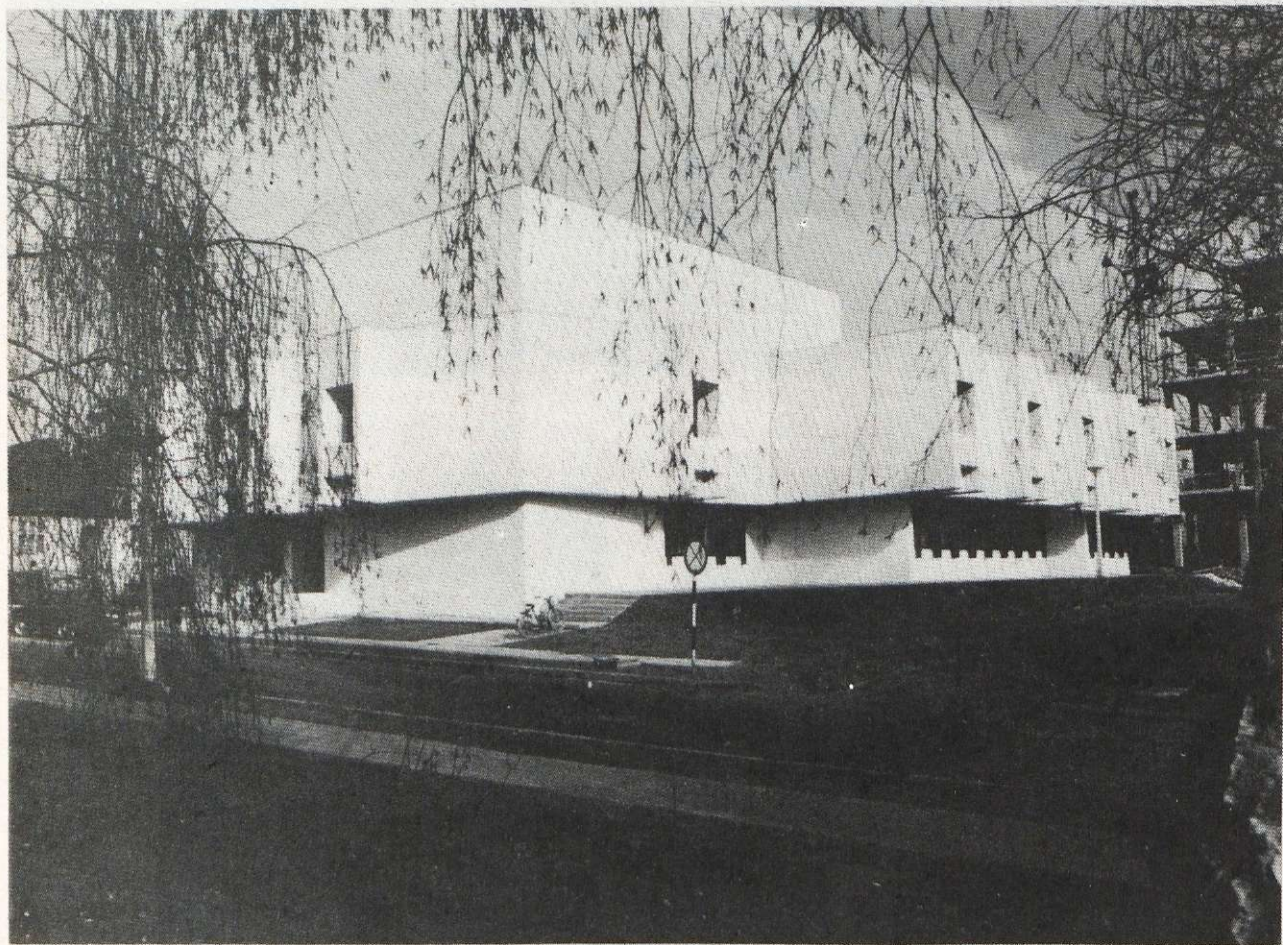
Szabadidő Park.Pécs,Lvov kertváros/1977/
Tervező:Antal Zoltánné



Dómus Áruház.Szekszárd/1977/
Építész:Deák László
Várnagy Péter



C

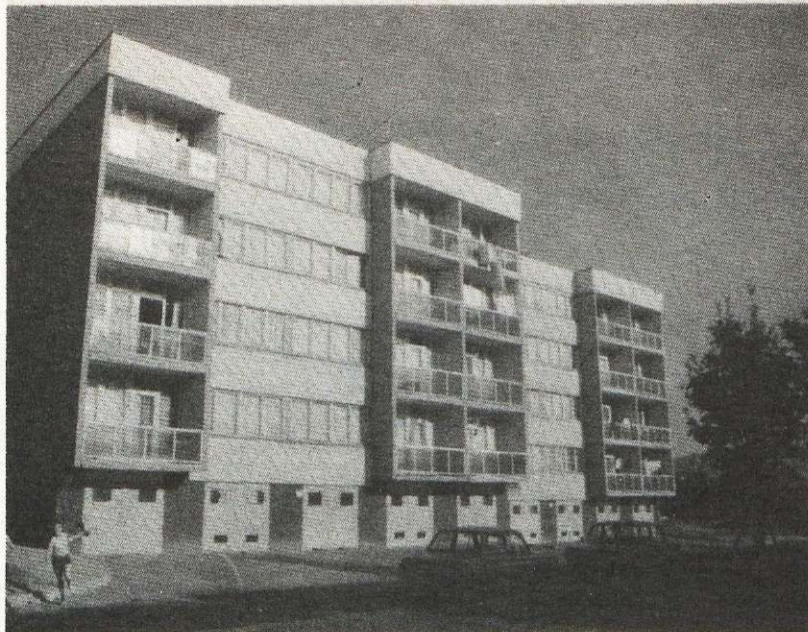


Ifjúsági Ház.Kaposvár/1976/Építész:Erdélyi Zoltán Ybl díjas

G. A.



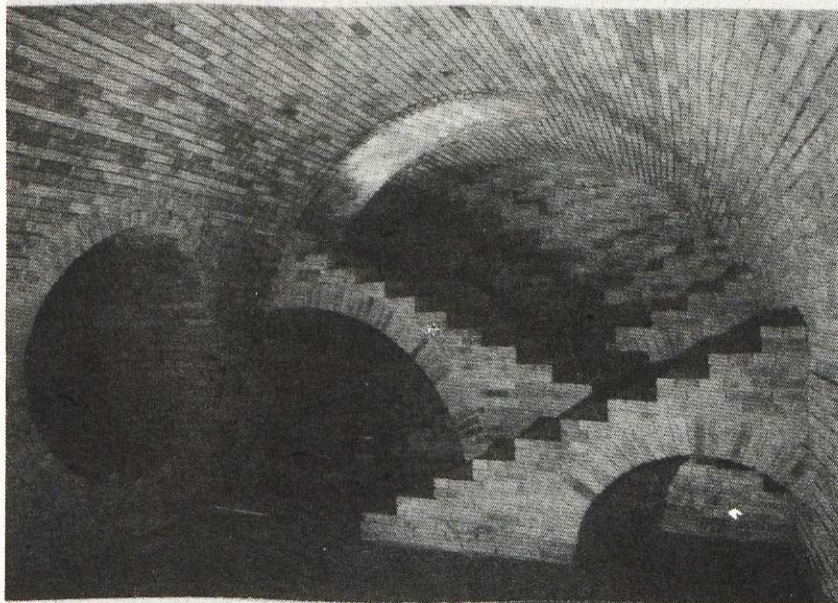
A stafétabot átadása/1978/



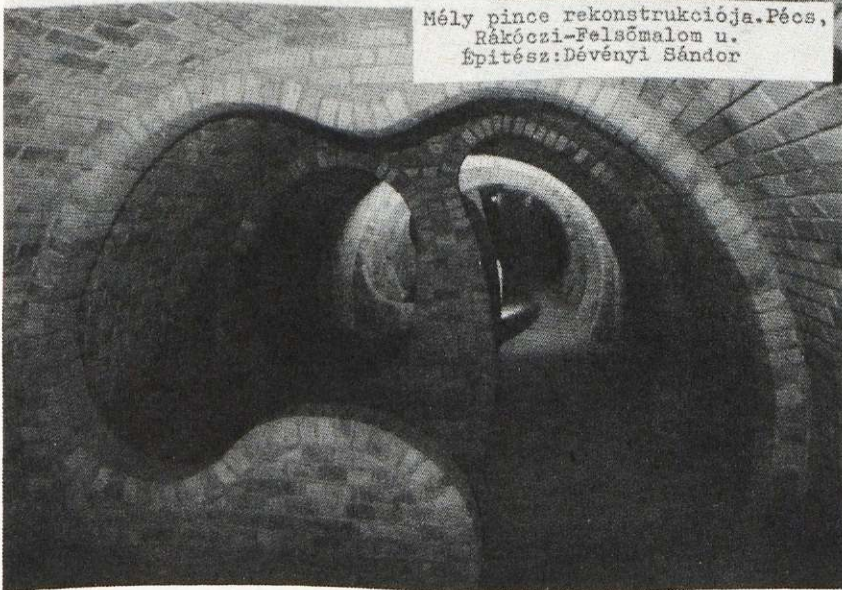
Alaguttsalúval épített házak. Pécs, Lvon kertváros/1979/
 SZOT üdülő. Siófok, Ezüstpart/1979/
 Építész: Tillai Ernő Ybl díjas

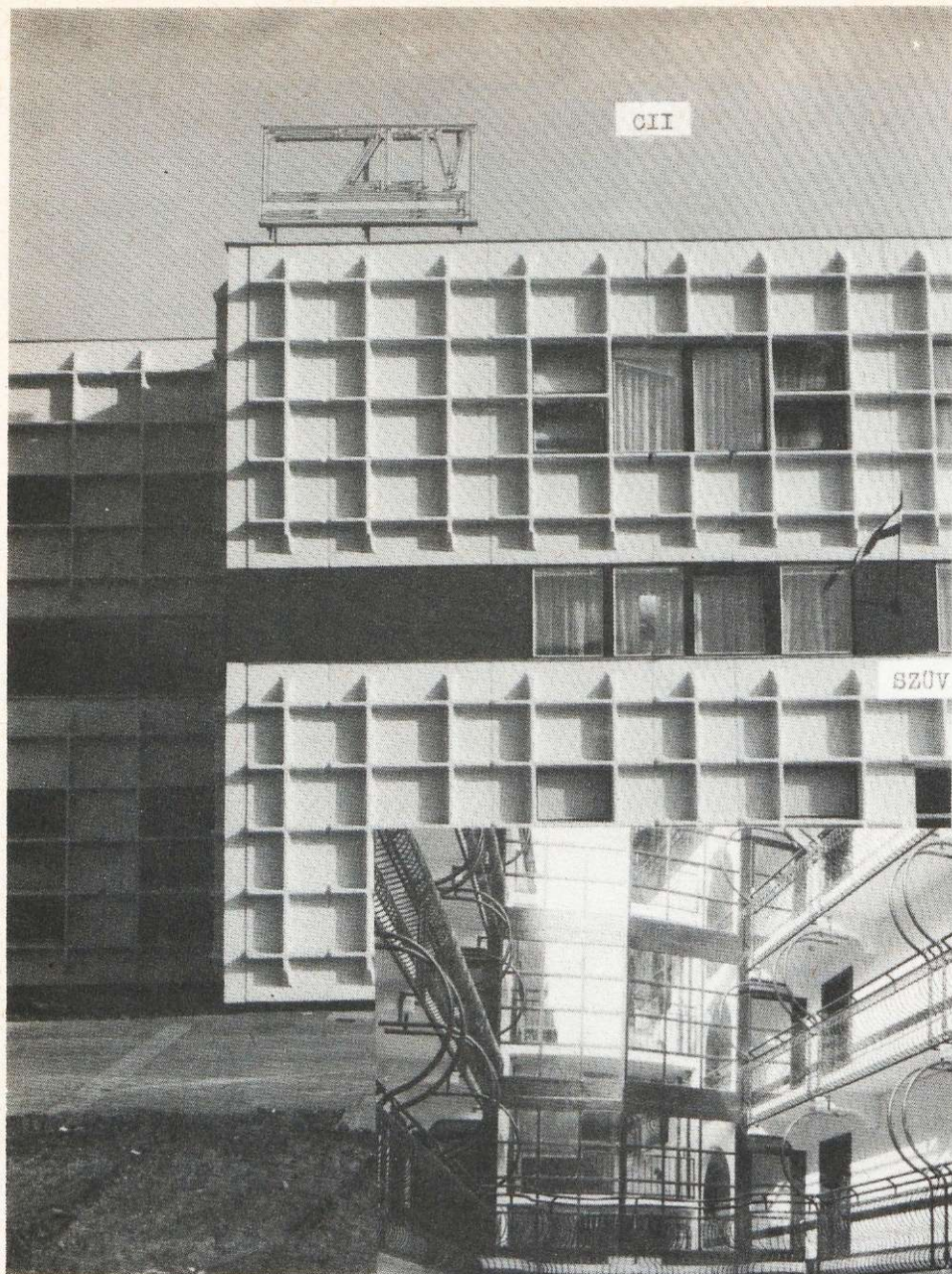


CI.A.



Mély pince rekonstrukciója. Pécs,
Rákóczi-Felsőmalom u.
Építész: Dévényi Sándor





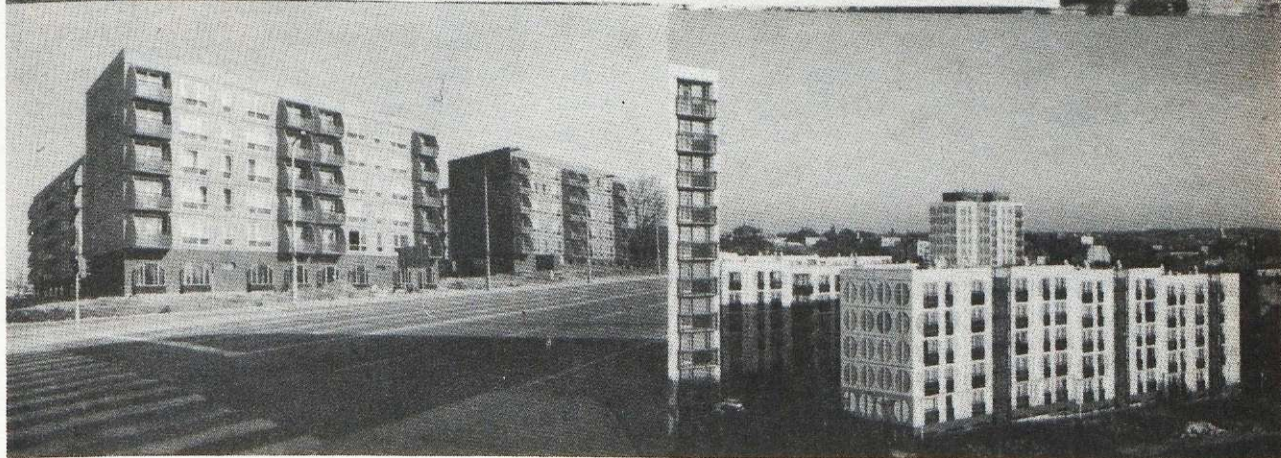
SZÜV. Irodaház. Szekszárd/1979/

Építész: Hidasy Ágnes

Garzonház. Szekszárd/1979/

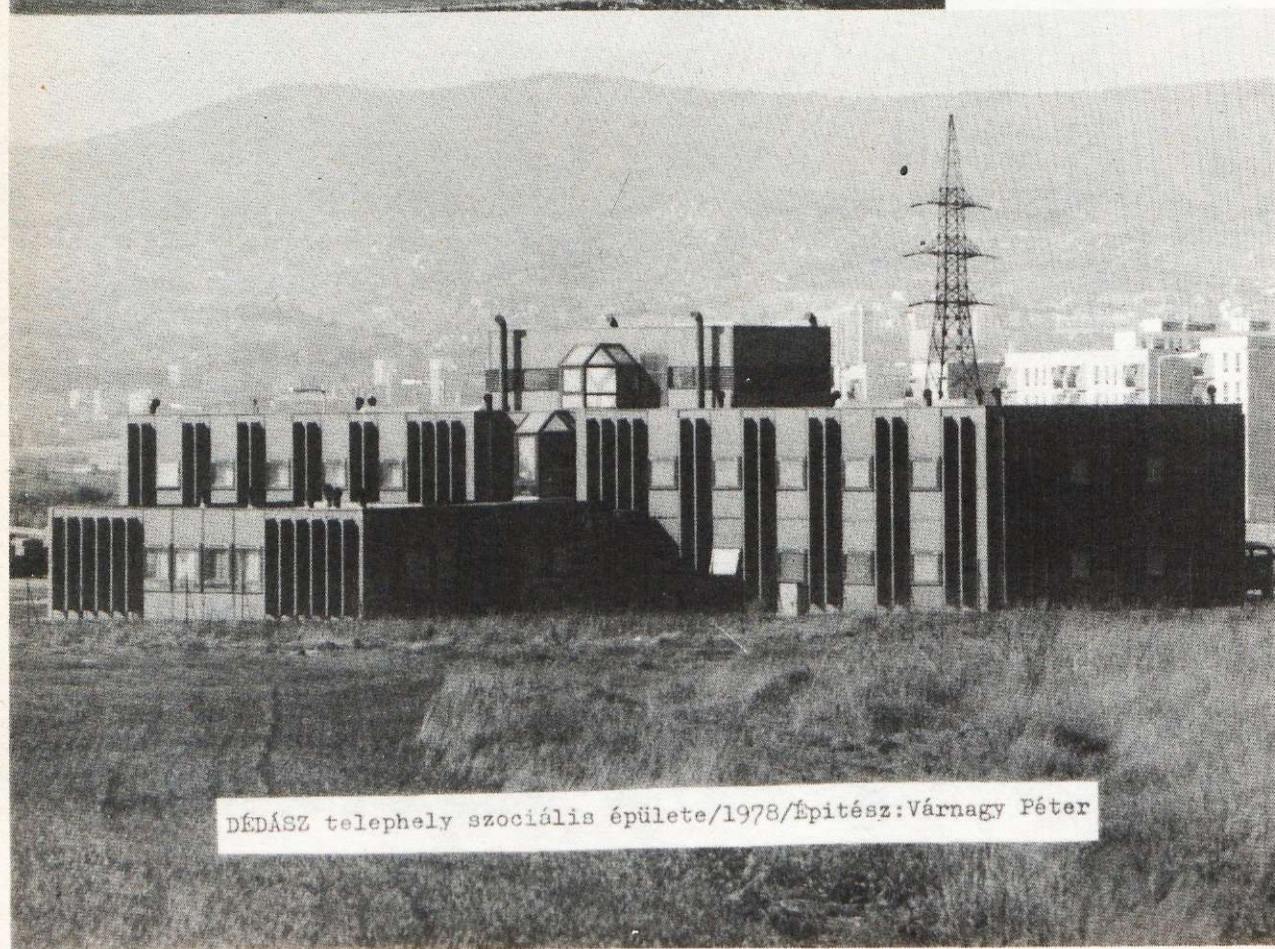
Építész: Koller József







KPM oktatási bázisa. Pécs. /1980/
Építész: Czeininger Jenő



DÉDÁSZ telephely szociális épülete /1978/ Építész: Várnagy Péter

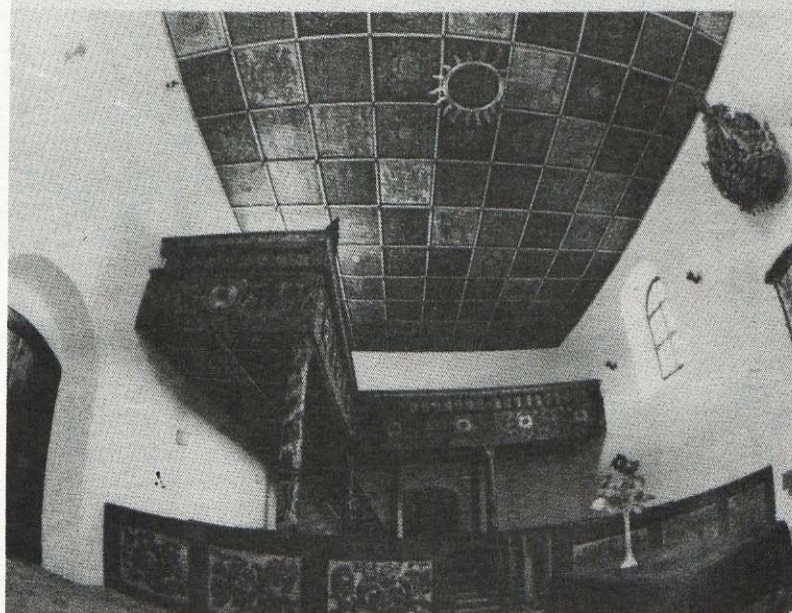
A XCIX-CIII. oldalakon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1978-1980/

- Óvoda, Kaposvár - TT: Major Béla, ÉG: Buzás György, V: Anka Attila,
M: Garamszegi Margit
- "Jurta" bölcsőde, Kaposvár - TT: Herr Rudolf, ÉG: Nemesházi Rozália, V: Csonka Ernő,
M: MÉLYÉPTERV
- Garzonház, Kaposvár - TT: Müller György, ÉG: Nemesházi Rozália, V: Anka Attila,
M: Garamszegi Margit, Sági Endréné, Z: Bőjte Tiborné
- Megyei Tanács székháza, Kaposvár - BÉ: Uherkovich Ágnes, TT: Brandmüller István,
ÉG: Bátori Béláné, Elekes Péter, Kroh János, Major Gábor,
Pálfai Ferenc, V: Rónaszéki Pál, K: Müller Márta
- ESZÉK Étterem, Pécs - TT: Engert Miklós, ÉG: Pitz András, Dankó Zoltán, Wieland
János, V: Wunderlich János, M: Müller Ferenc,
Z: Antal Zoltánné
- DOMUS Áruház, Szekszárd - TT: Maros József, ÉG: Pálfai Ferenc, V: Rónaszéki Pál,
M: Szegedi Tervező Vállalat
- Ifjúsági Ház, Kaposvár - BÉ: Uherkovich Ágnes, TT: Domán István, ÉG: Kroh János,
Major Gábor, V: Rónaszéki Pál, M: Csizi Zoltán,
Z: Bőjte Tiborné
- SZOT-üdülő, Siófok - TT: Domán István, Sasvári László, alapozás: Engert Miklós,
ÉG: Kroh János, Pitz András, Pongrácz István, V: Anka Attila,
M: Bruckner Erzsébet, Kedves Vilmos, Z: Antal Zoltánné
- SZÜV-üdülő, Szekszárd - TT: Maros József, ÉG: Pálfai Ferenc, V: Rónaszéki Pál
- Garzonház, Szekszárd - TT: Maros József, ÉG: Pálfai Ferenc, V: Rónaszéki Pál
- Paneles lakóházak, Kaposvár - TT: Brezvai Mariann, Bulánszky Jenő, Major Béla, Meskó
András, ÉG: Bácskai Lajosné, Bakos Jenőné, Buzás György,
V: Nagy Perge Lajos, Meggyes József, Rónaszéki Pál,
M: Csizi Zoltán, Gyimesi József, Garamszegi Margit, Németh Rezső,
Péter Pál, Sági Endréné, Török János, Z: Bőjte Tiborné,
Bőjte Tibor, Müller Márta
- KPM oktatási bázis, Pécs - TT: Meskó András, ÉG: Pitz András, M: Halász Gábor
- DÉDÁSZ telephely, szociális épület, Pécs - TT: Maros József, ÉG: Kroh János, Pálfai
Ferenc, V: Rónaszéki Pál, M: Müller Ferenc, Péter Pál,
Sági Endréné, Z: Bőjte Tiborné

CIV



Népi kismesterségek alkotóháza. Magyarlukafa/1975/
Építész:Szigetvári János Ybl díjas



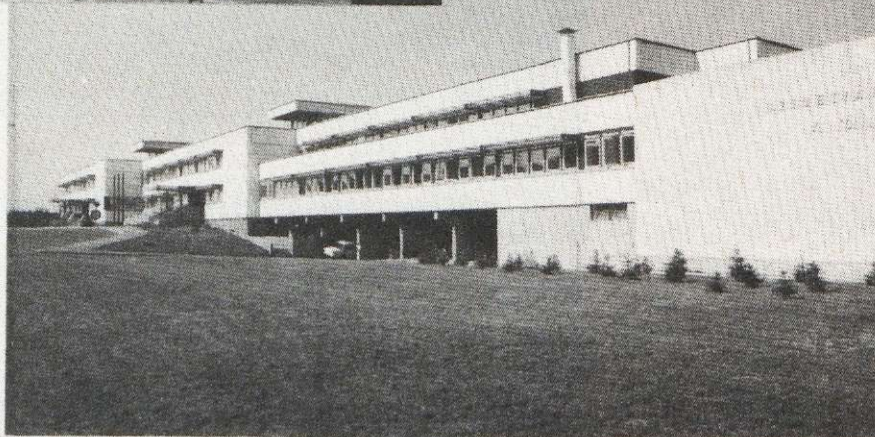
Festett kazettás református templom.Drávaiványi/1973/
Szigetvári János Ybl díjas gyűjtése



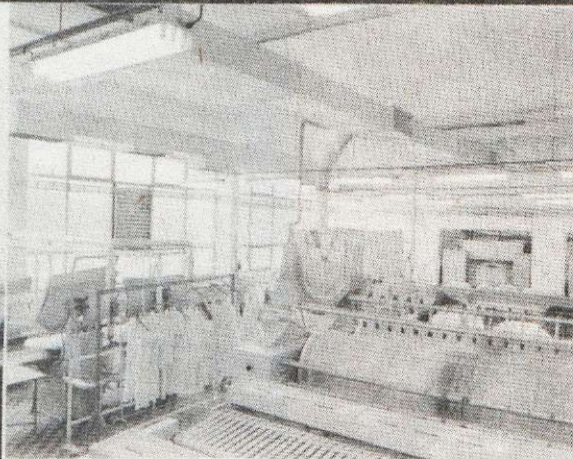
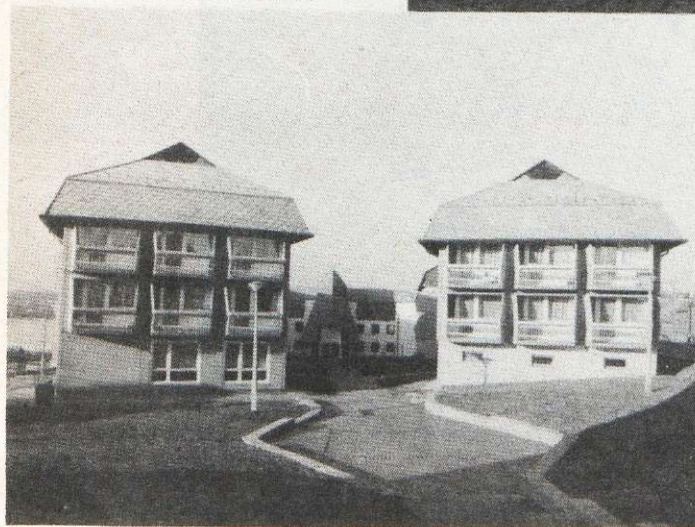
CV

Városi Tanács ház. Pécs.
Homlokzat felújítás./1981/
Szin terv: Dévényi Sándor

Járási Kórház. Szigetvár
/1974-76-82/
Építésszek: Köves Emil és
Géttő József Ybl díjasok



Lent:
Nyugdíjas ház. Pécs,
Felsővárnáz u./1981/
Építész: Nyári József



A kórház mosódája.

CVI



A nyugdíjas klub kirándulása.



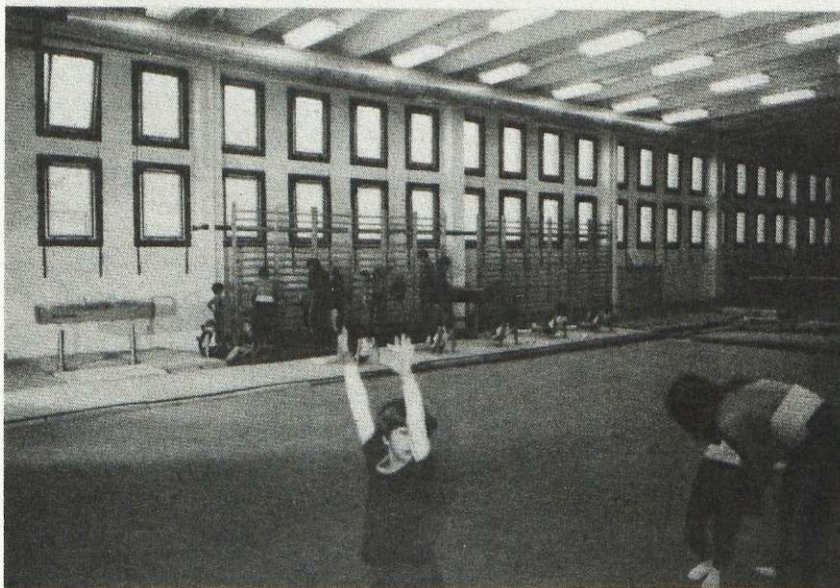
Kisujbánya Hainess-Márk
család nyaralója/1983/



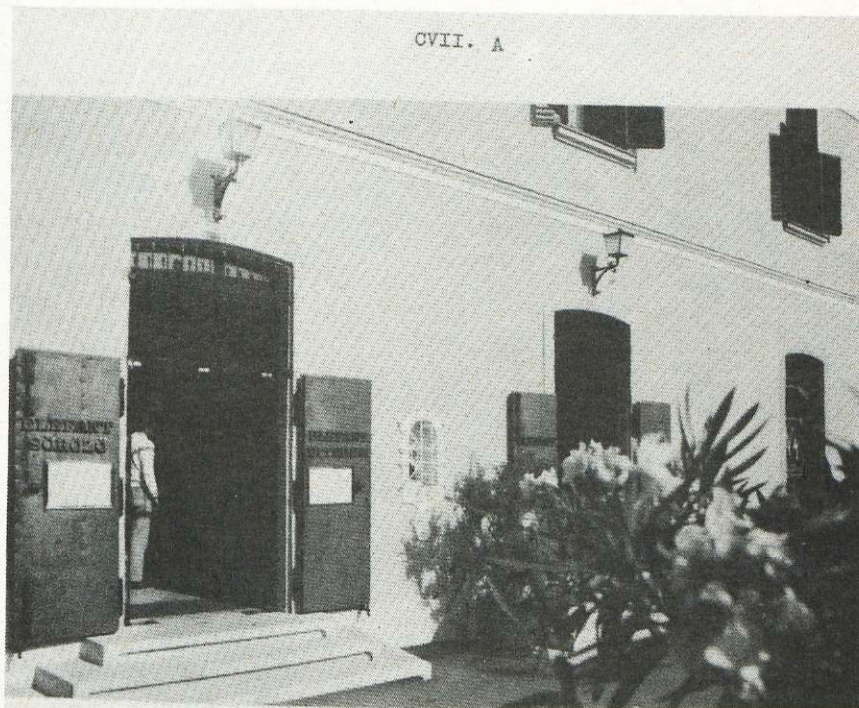
CVII



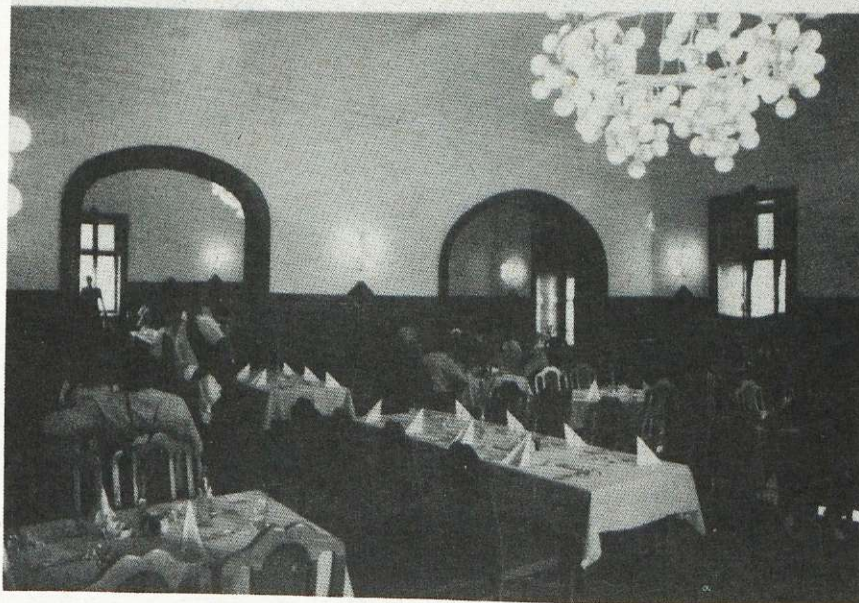
PMSC Tornacsarnok. Pécs/1979/Építész: Szigetvári János Ybl díjas



CVII. A

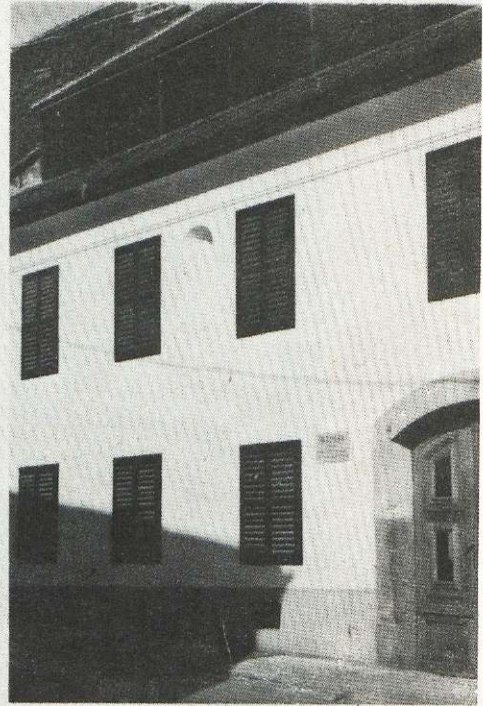


Az Elefántos ház. Pécs, Jókai tér/1978 és 83/
Építész: Kistelegdi István





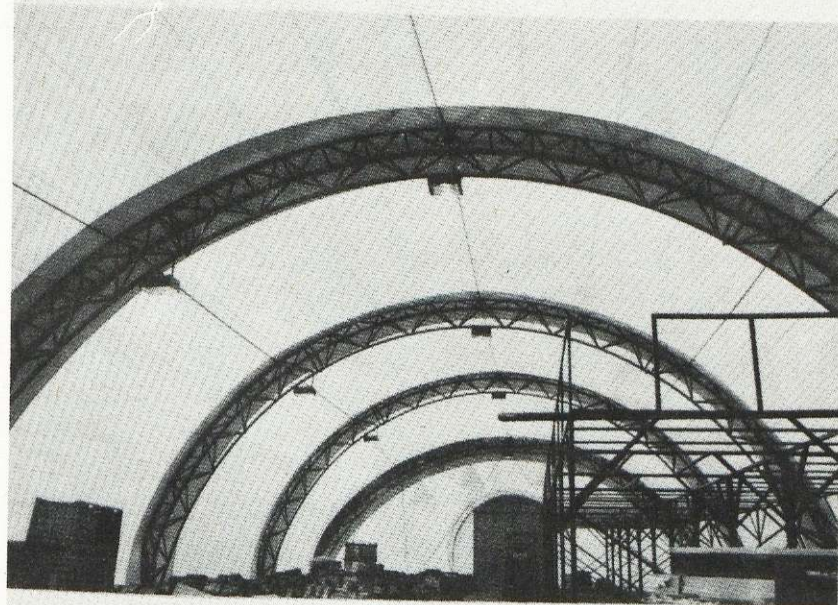
Munkásmozgalmi Múzeum. Pécs, Felsőmalom u.
vált timárház rekonstrukciója
Építész: Dévényi Sándor



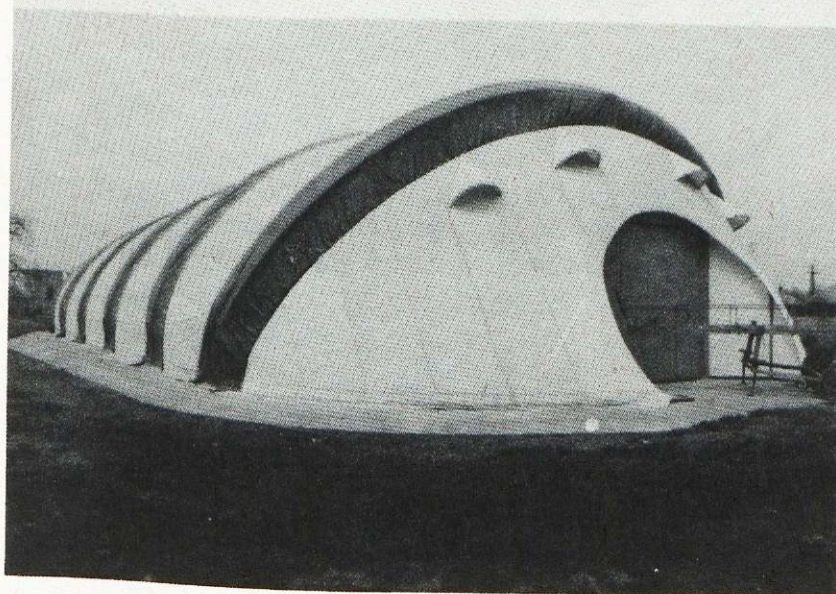
Lakóház együttesek. Barcs/1980/
Építész: Gattó József Ybl díjas



CIX.



Sátor raktárak. Szekszárd és Dombóvár/1981/
Tervező: Dulánszky Jenő



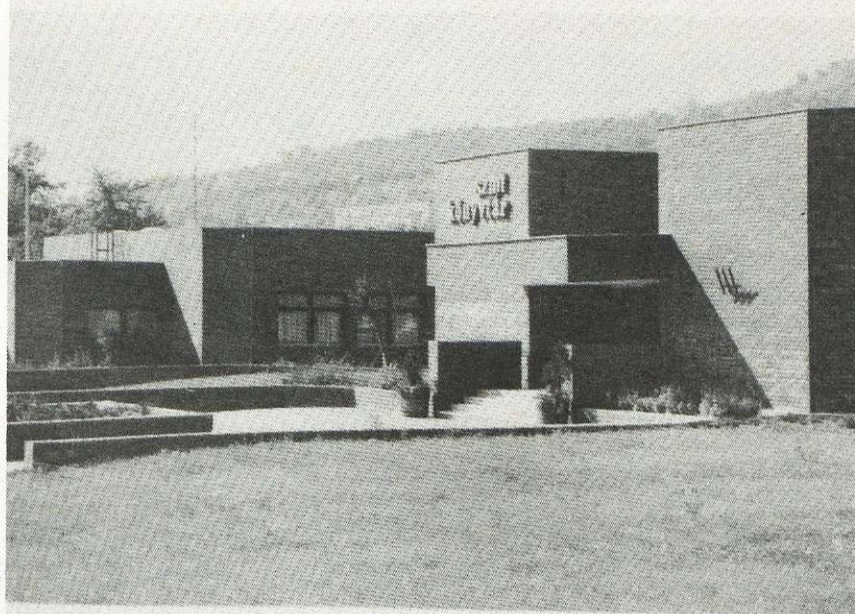


Lakóház felújítása. Pécs, Déryné u. 12-14. / 1981 /
Építész: Koller József

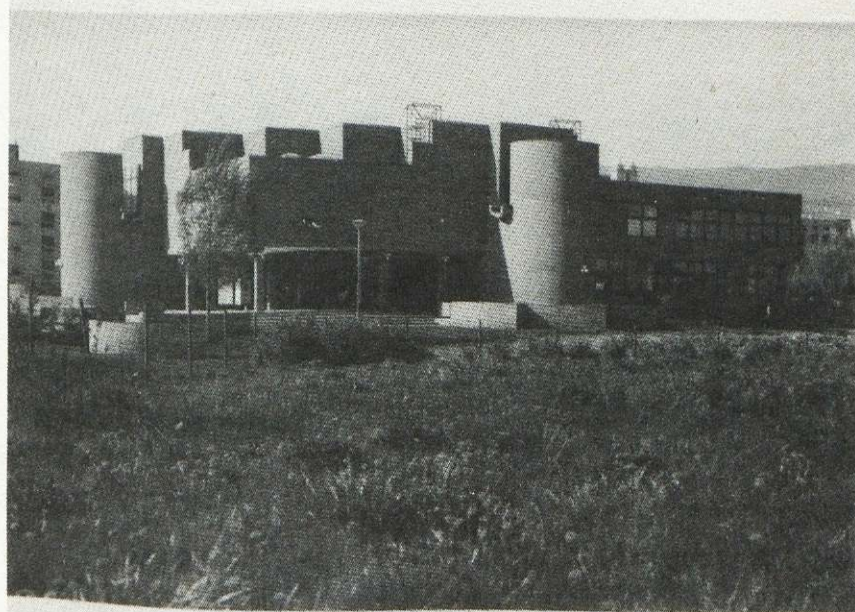


Utca rekonstrukció. Pécs, Sallai u. / 1981 /
Koordinátor: Kistelegdi István

CXI.

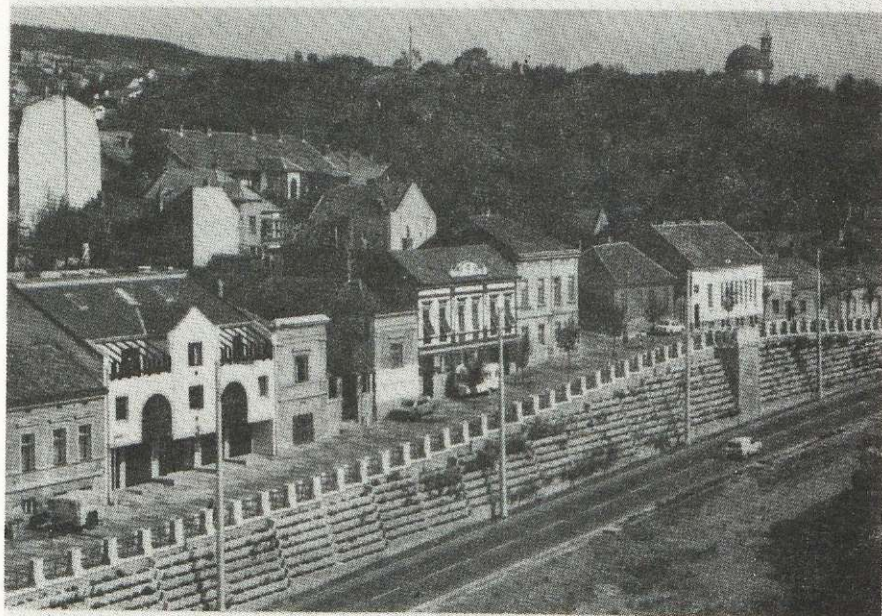


SZMT könyvtára. Pécs, Tüzér u./1981/
Építész: Várnagy Péter

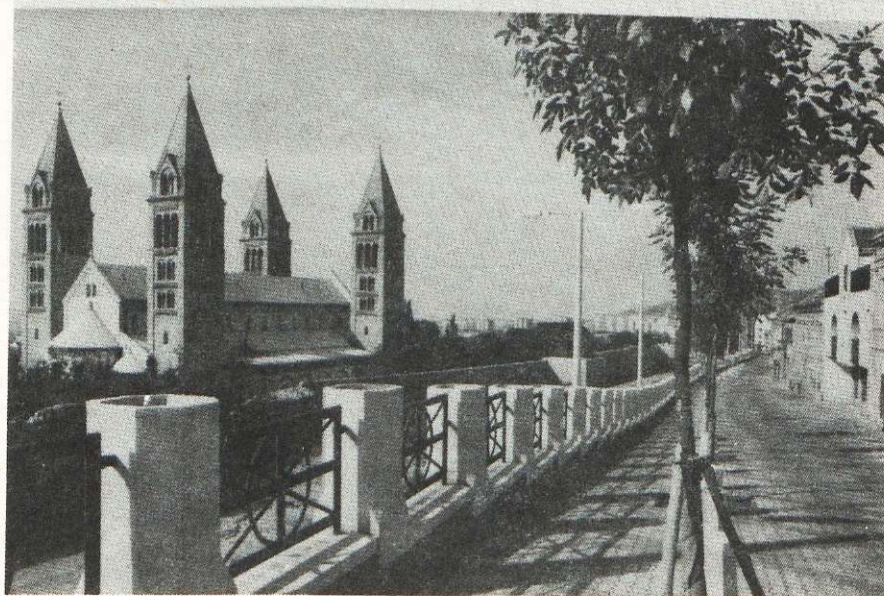


Uttörőház. Pécs, Uránváros/1981/
Építész: Várnagy Péter

CXII.



Északi Körút. Pécs/1981/Építész:Dévényi Sándor



CXIII

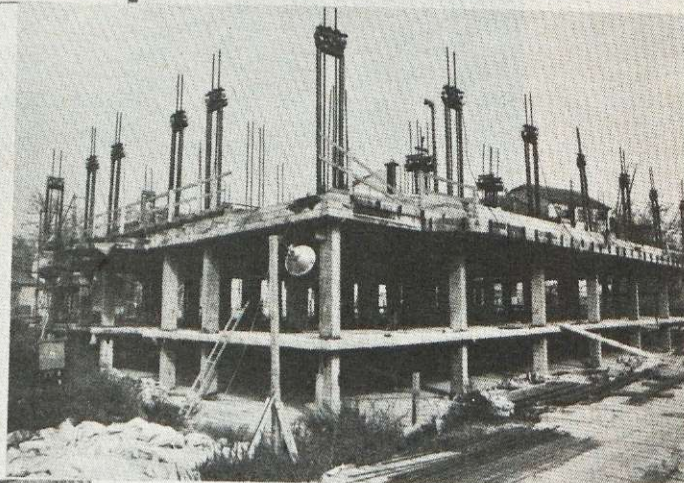


A PÉCSITERV udulóje. Boglárlelle.





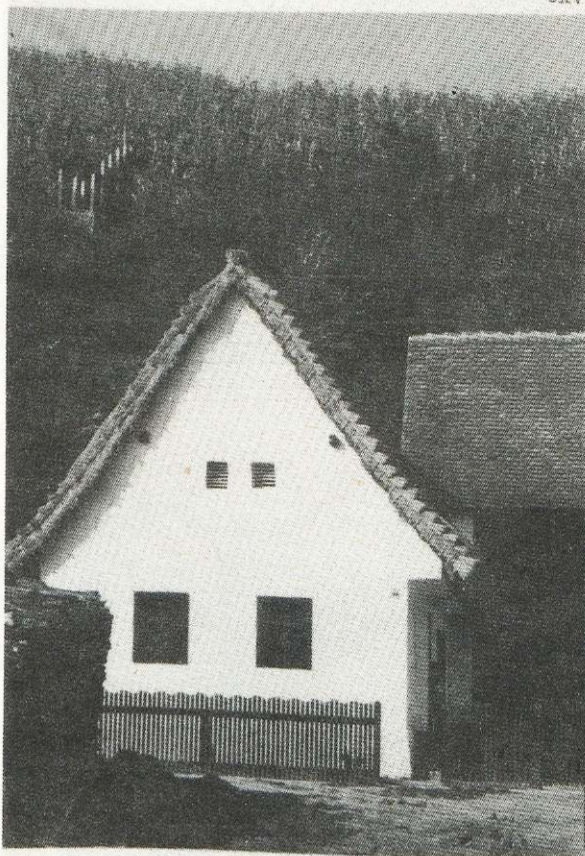
SZTK rendelő. Barcs/1983/Építész: Horváth András



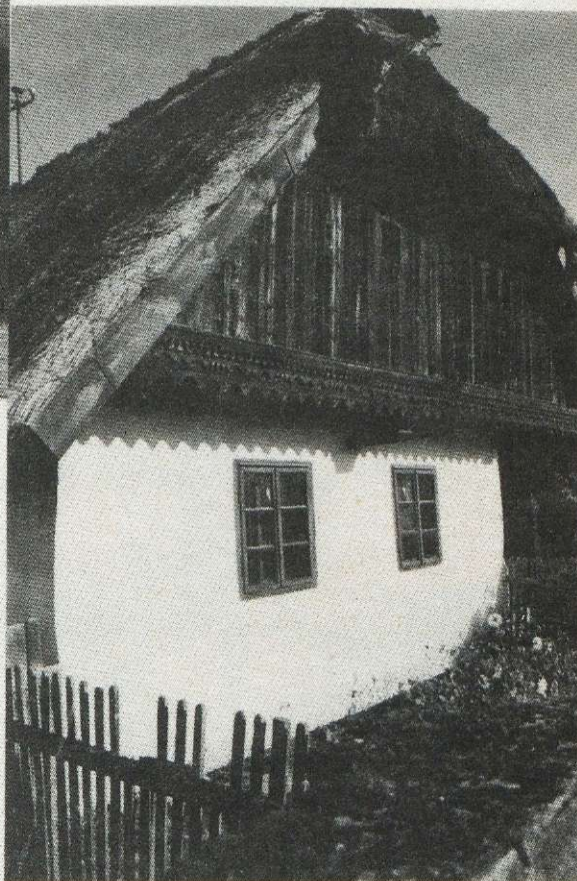
Megyei kórház földemének emelése/1974/



A PÉCSITERV számítástechnikai központja



Tájház. Ófalu. Rekonstrukció.
Építész: Szigetvári János
Ybl díjas



Tájház. Nagydobsza. Rekonstrukció
Építész: Szigetvári János
Ybl díjas



Fogadás a KIVÁLÓ VÁLLALAT ünnepségen/1981/



Kubai delegáció látogatása a PÉCSIÉRTV-nél



Az MSZMP Pécs Városi Végrehajtó Bizottsága kihelyezett ülése a PÉCSIÉRTV-nél/1979/



Jantner Antal miniszterhelyettes és dr. Delányi László főosztályvezető látogatása a vállalatnál/1971/



Dr. Szabó János államtitkár megnyitja a Baranya megyei építészeti napok alkalmával rendezett kiállítást /1981/



Pécs belvárosának rehabilitációjával foglalkozó kiállítás megnyitása/1983/



Ifjúsági parlament ülése a vállalatnál/1984/



Igazgatási tanácsülés a Dél-dunántúli Tervező Vállalatnál/1984/

CIV-CXV

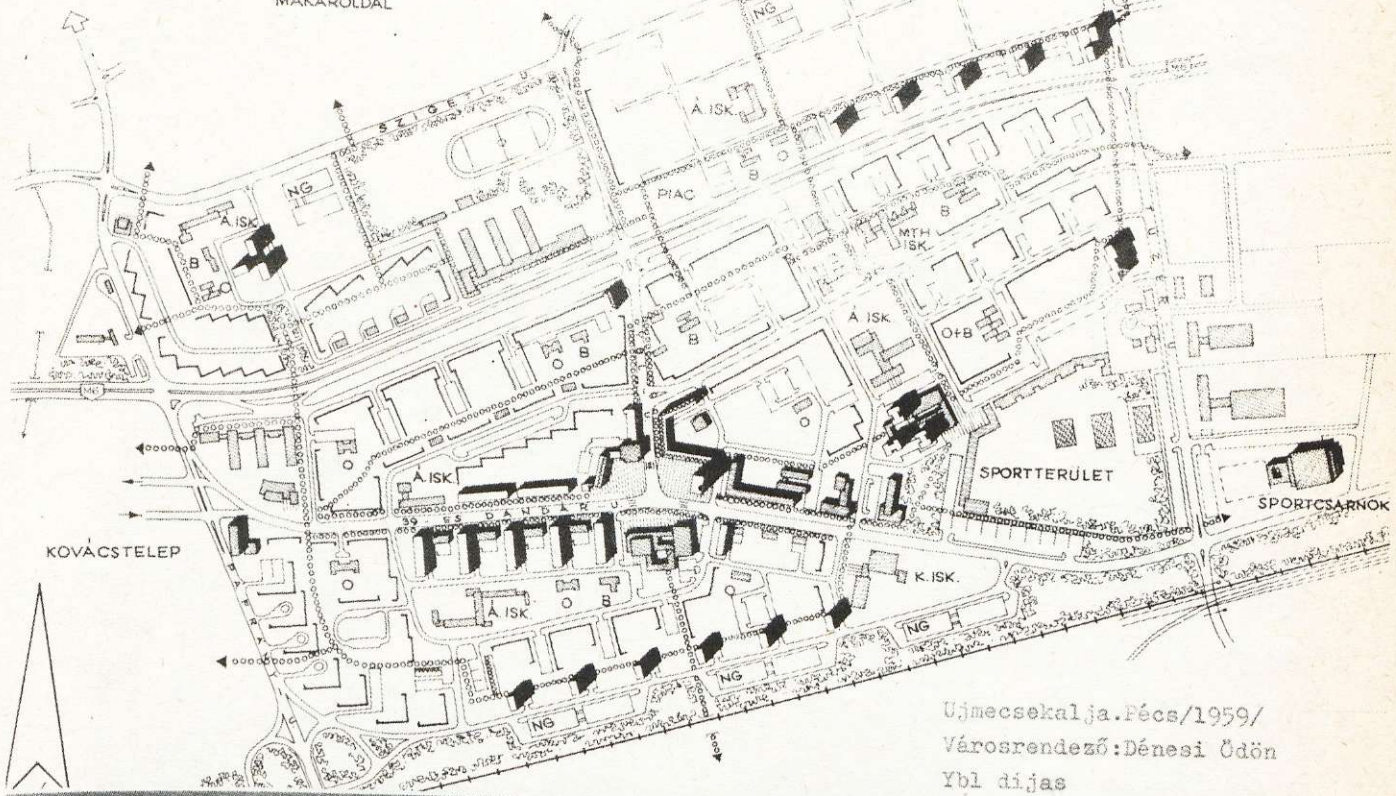
A CIV-CXV. oldalakon lévő épületek
t á r s t e r v e z ő i /1980-1984/

- Népi kismesterségek alkotóháza, Magyarlukafa – V: Anka Attila
- Járási Kórház, Szigetvár – TT: Domán István, Meskóné Békefi Diána, részben: Szován Géza,
ÉG: Bátori Béláné, Kroh János, Major Gábor, Meiszner József,
Tóth János, V: Csonka Ernő, Hegyi Béla, Anka Attila, Rónaszéki
Pál, M: Péter Pál, Sági Endréné, Kapitány Ilona, Z: Bőjte
Tiborné
- Nyugdíjas Ház, Pécs – TT: Dulánszky Jenő, Csuzi András, ÉG: Sipeky László,
V: Rónaszéki Pál, M: Gyimesi József, Nádor Lajos, Sági Endréné,
Z: Bőjte Tiborné
- PMSC tornacsarnok, Pécs – TT: Müller György, ÉG: Fehér Sándor, Nemesházi Rozália,
V: Rónaszéki Pál, M: Müller Ferenc
- Elefántos Ház, Pécs – TT: Dulánszky Jenő, ÉG: Pálfai Ferenc, V: Rónaszéki Pál
- Munkásmozgalmi Ház, Pécs – BARANYATERV
Művezetés: PÉCSITERV
- Lakóházegyüttesek, Barcs – TT: Tóth Ferenc, ÉG: Bátori Béláné, Kroh János, Major Gábor,
V: Rónaszéki Pál, M: Németh Rezső, Garamszegi Margit, Kedves
Vilmos, Z: Bőjte Tiborné
- SZMT-könyvtár, Pécs – TT: Fekete Sándor, ÉG: Pálfai Ferenc, V: Makk Mátyás,
M: Sárdi Éva, Z: Antal Zoltánné
- MESZÖV-DTV irodaház, Pécs – TT: Tóth Ferenc, Domán István, Major Béla, ÉG: Bácskai
Lajosné, Bácskai Lajos, Buzás György, Kroh János, Pálfai Ferenc,
Pitz András, Tepes Gézáne
- Sátor-szerkezetek – TT: Dulánszky Jenő, Csuzi András, Dubrovsky Gábor
- Lakóház-felújítás, Pécs, Déryné u. 12-14. – TT: Francsics Ferenc, ÉG: Bácskai Lajosné,
V: Borbás József
- Utca rekonstrukció, Pécs, Sallai u. Bőjte Tibor, MÉLYÉPTERV
- SZMT-könyvtár, Pécs – BÉ: Uherkovich Ágnes, TT: Fekete Sándor, ÉG: Pálfai Ferenc,
M: Sárdi Éva, Z: Antal Zoltánné
- Uttörőház, Pécs – BÉ: Uherkovich Ágnes, TT: Fekete Sándor, ÉG: Dankó Zoltán,
dr. Mészáros Tiborné, Pálfai Ferenc, V: Rónaszéki Pál,
M: Sági Endréné, Detky Rita, Kapitány Ilona
- Északi körut, Pécs – TT: Ketterer Janka, M: Lehmann Gyula, Gyimesi József, Kedves
Vilmos, Z: Bőjte Tibor, Antal Zoltánné
- SZTK-rendelő, Barcs – TT: Dékány Endre, ÉG: Bátori Béláné, Major Gábor,
V: Hegyi Béla, M: Müller Ferenc, Sági Endréné

V-1.

ABALIGET
ORFŰ

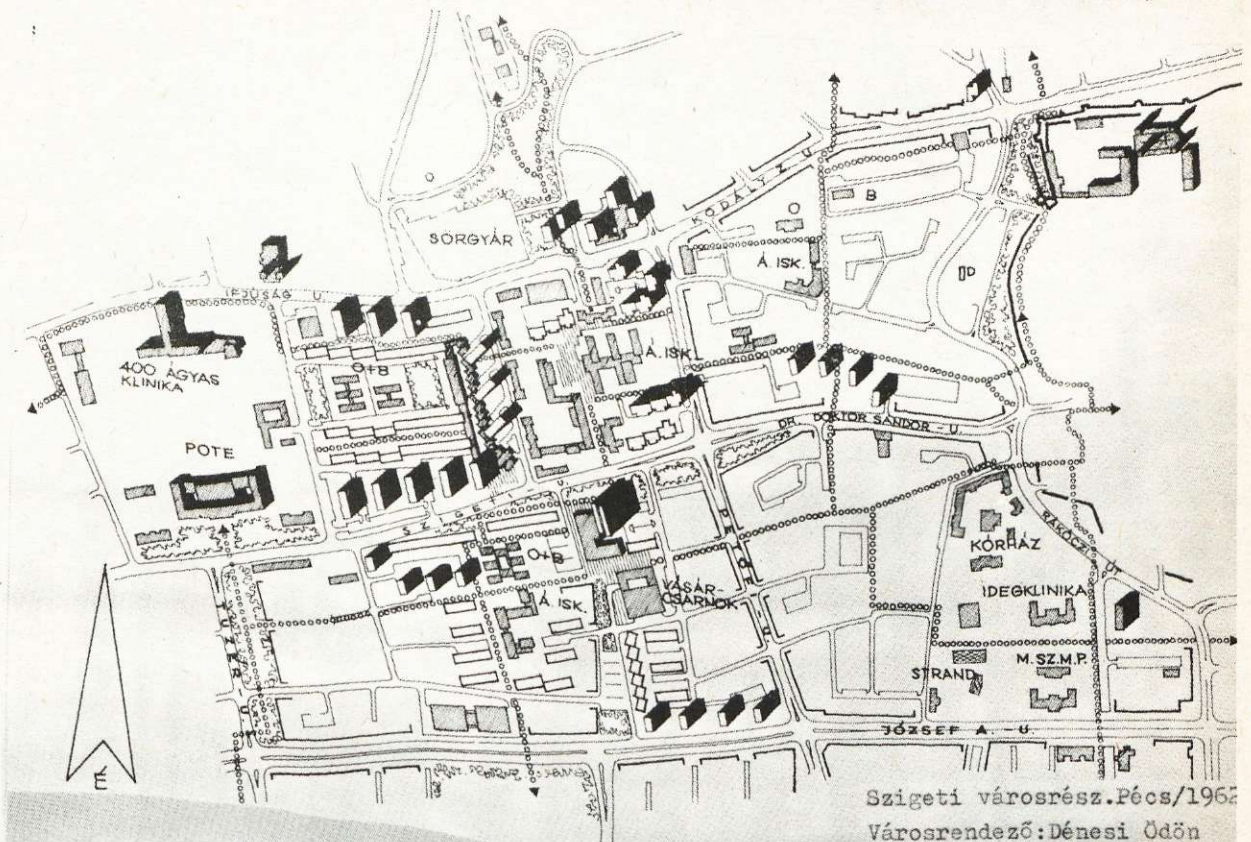
MAKÁRÓLDAL



Újmecekalja, Pécs/1959/
Városrendező: Dénesi Ödön
Ybl díjas

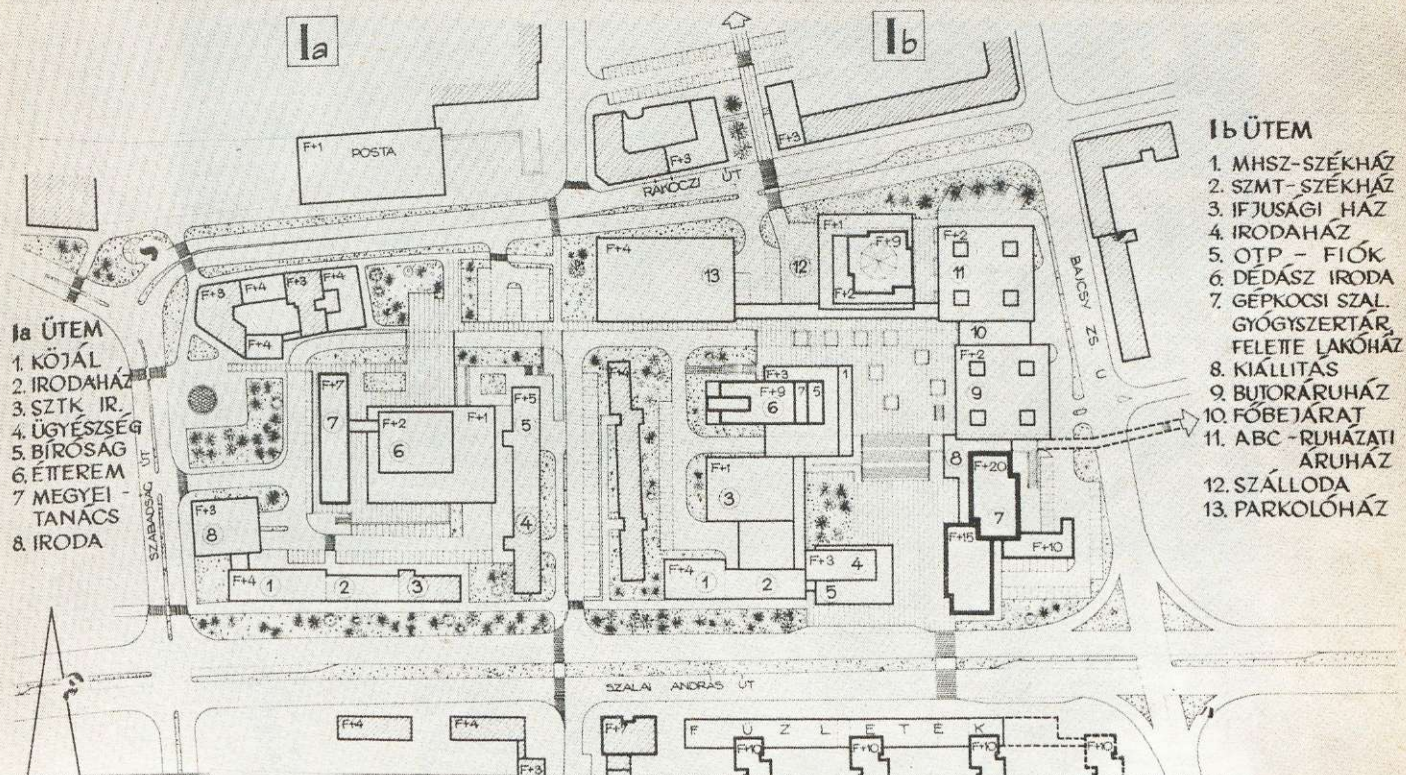


V-2.



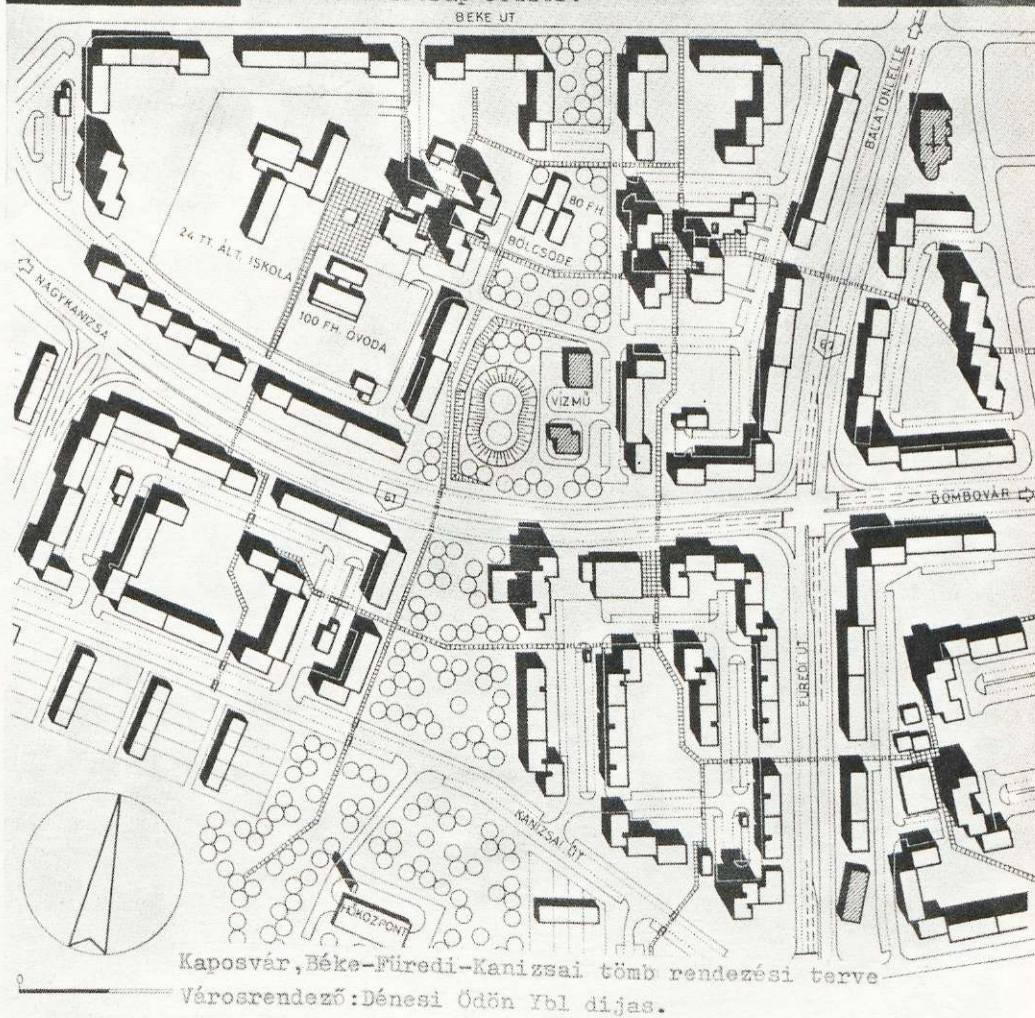
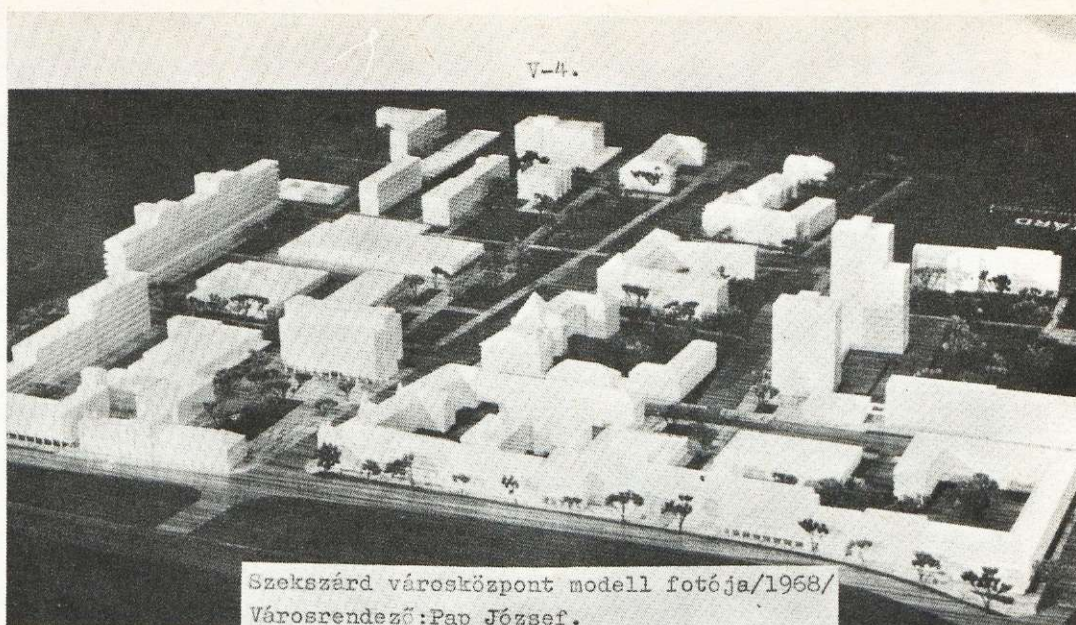
Szigeti városrész. Pécs/1962
Városrendező: Dénesi Ödön
Ybl díjas

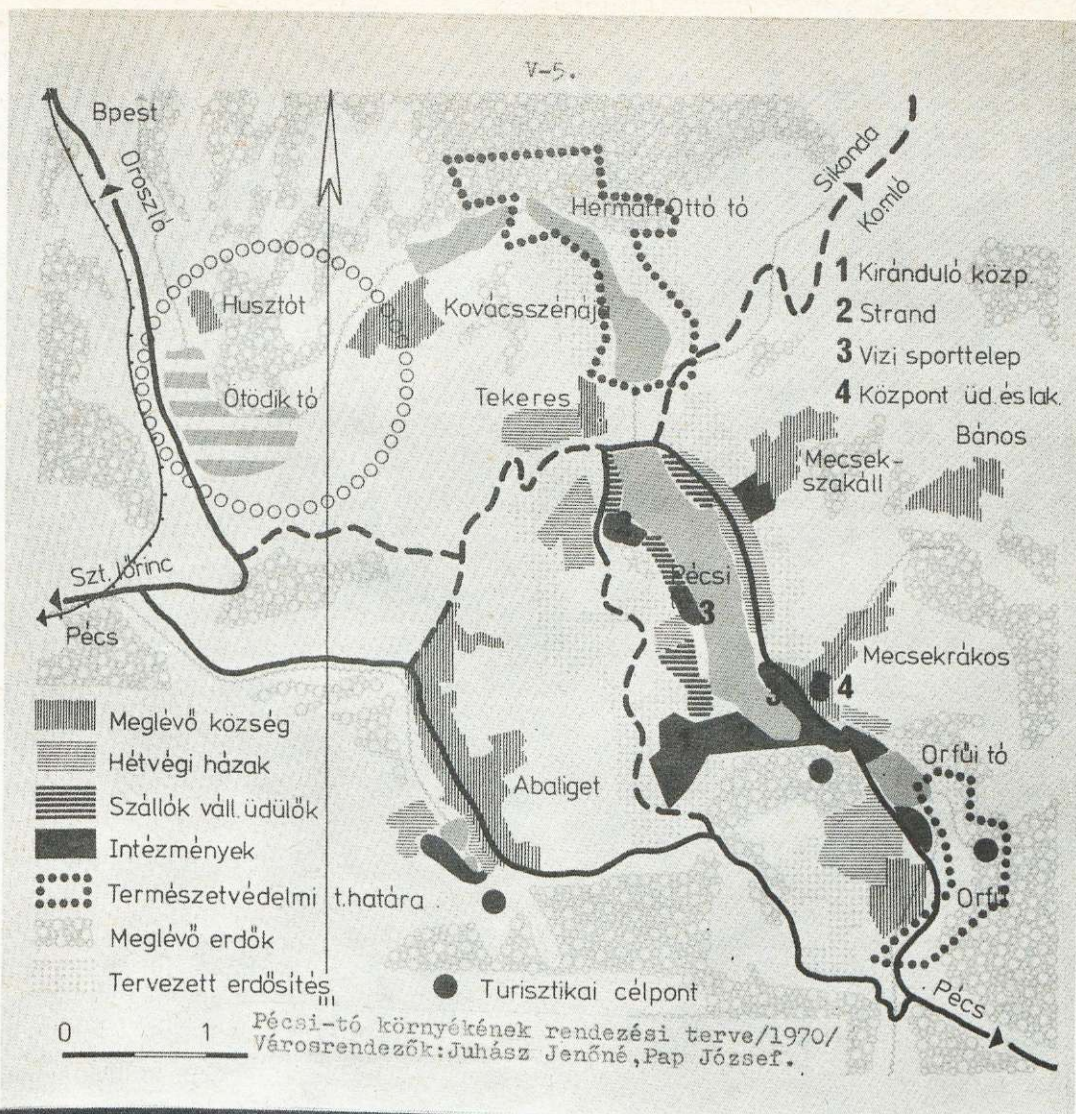




Városközpont beépítése. Pécs/1962/ Beépítési terv: Gerő Balázs, Köves Emil, Tilla Ernő Ybl díjasok.







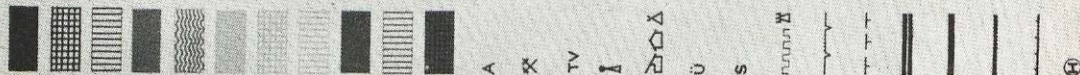
Dombóvár városközpont rendezési terv modell fotója/1970/
Városrendező: Kovács György

PÉCS

MÉGYEI JOGÚ VÁROS

ÁLTALÁNOS RENDEZÉSI TERVÉ TERÜLETFELHASZNÁLÁSI TERVÉ

0 100 200



Pécs általános rendezési terve/1970/ Városrendezők: Kiss Dénes,
Pap József, Dénesi Ödön Ybl díjas, Biczó László.

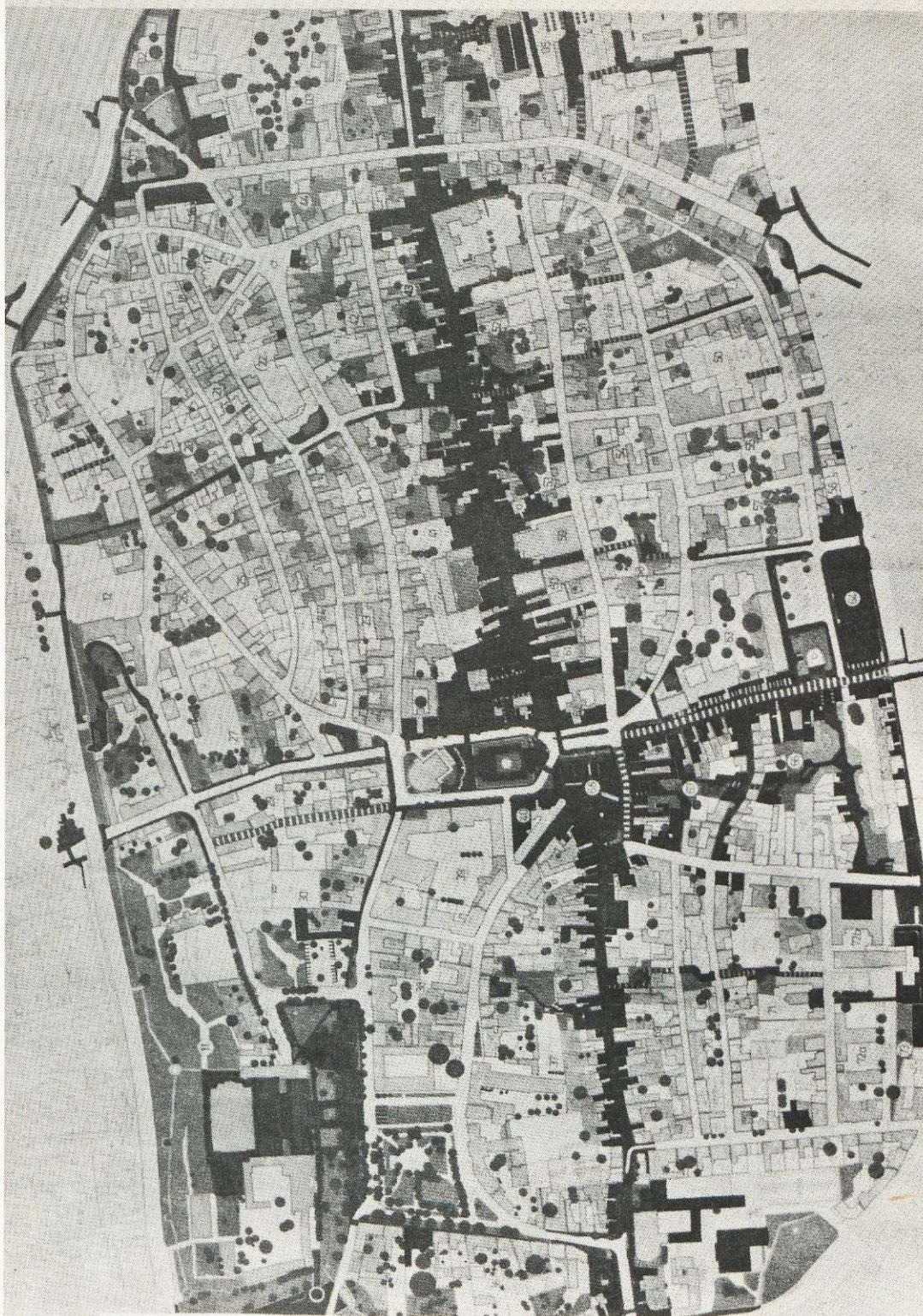


Lvov Kertváros/Siklősi városrész/ rendezési terve,
és a megvalósulás /1973-74/



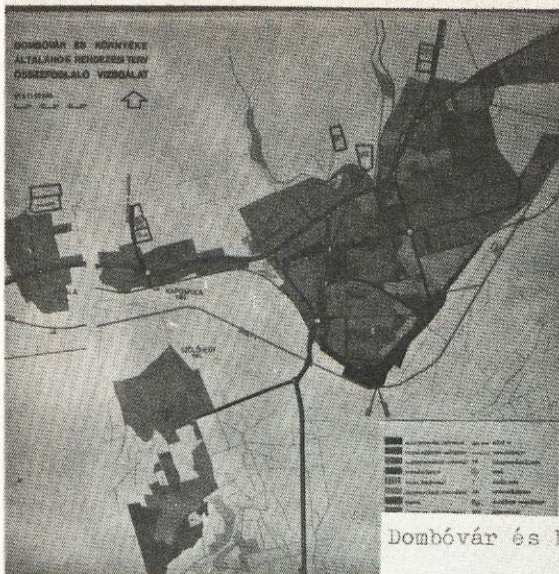
A városrendező team
vezetője: Tóth Zoltán

A team tagjai:
Dénesi Ödön Ybl díjas,
Pap József,
Gömöri János,
Szilágyi Domonkos.

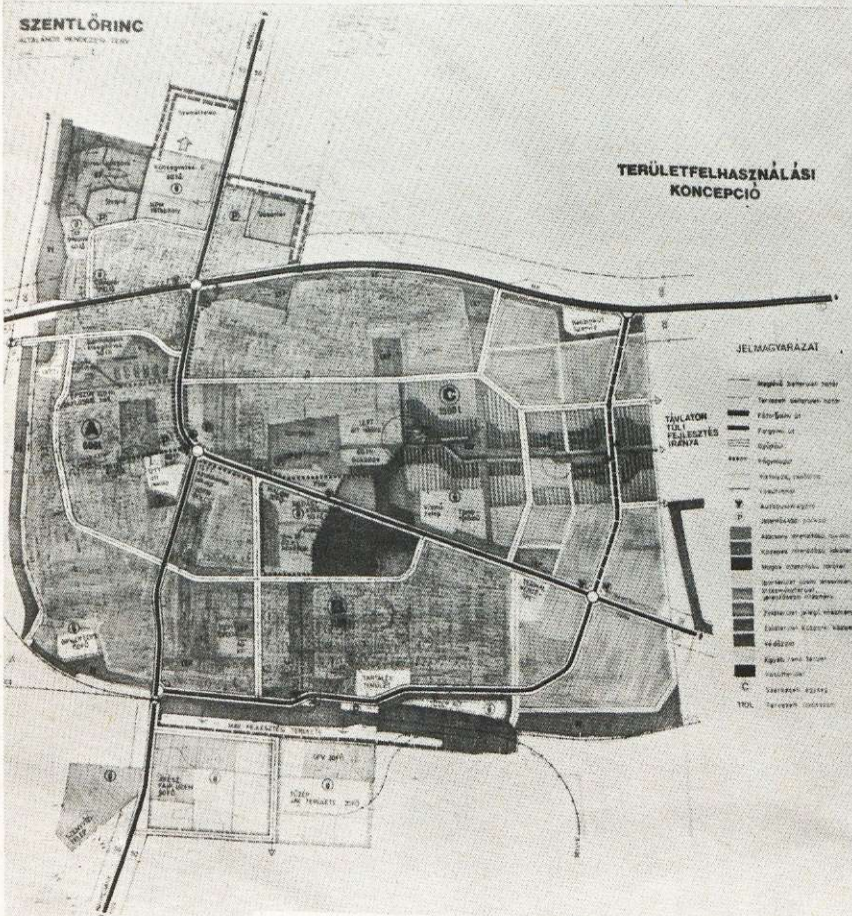


Történelmi belváros részletes rendezési terve. Pécs/1980/
Városrendező: Fortvingler László.

V-9.

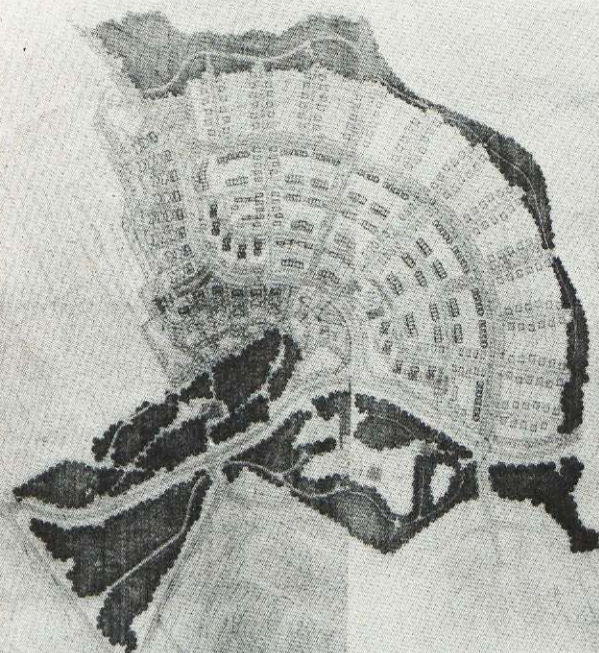


Dombóvár és környéke általános rendezési terve/1978/
Városrendező:Tóth Mihályné



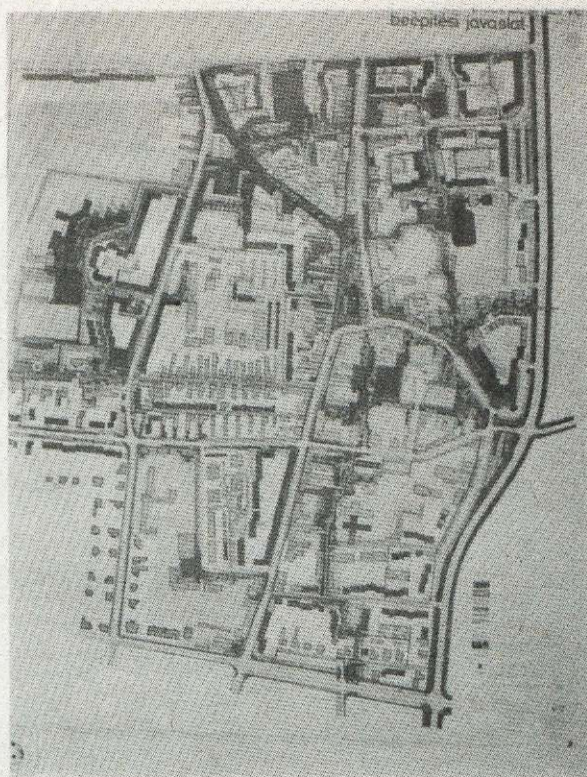
Szentlőrinc általános rendezési terve/1984/
Városrendező:Tóth Mihályné

V-10.

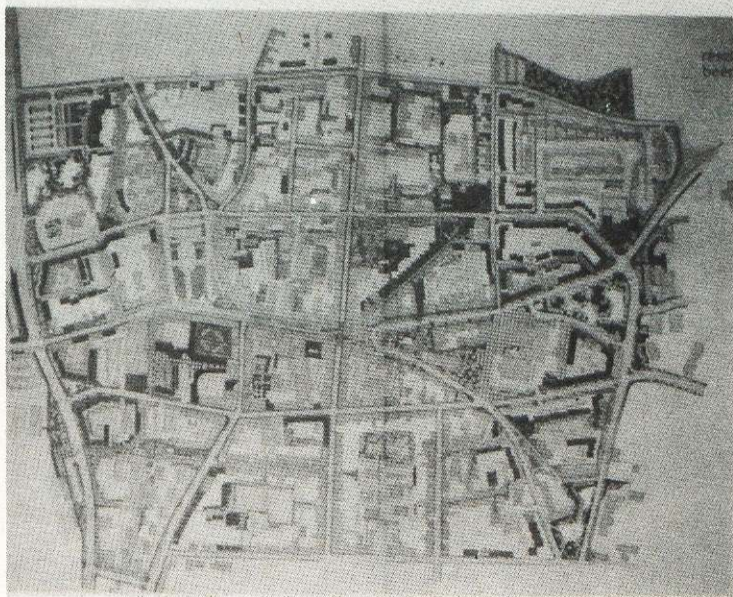


Komló, Dávidföld Ny. részletes rendezési terve/1981/
Városrendező: Hübner Mátyás

V-11.

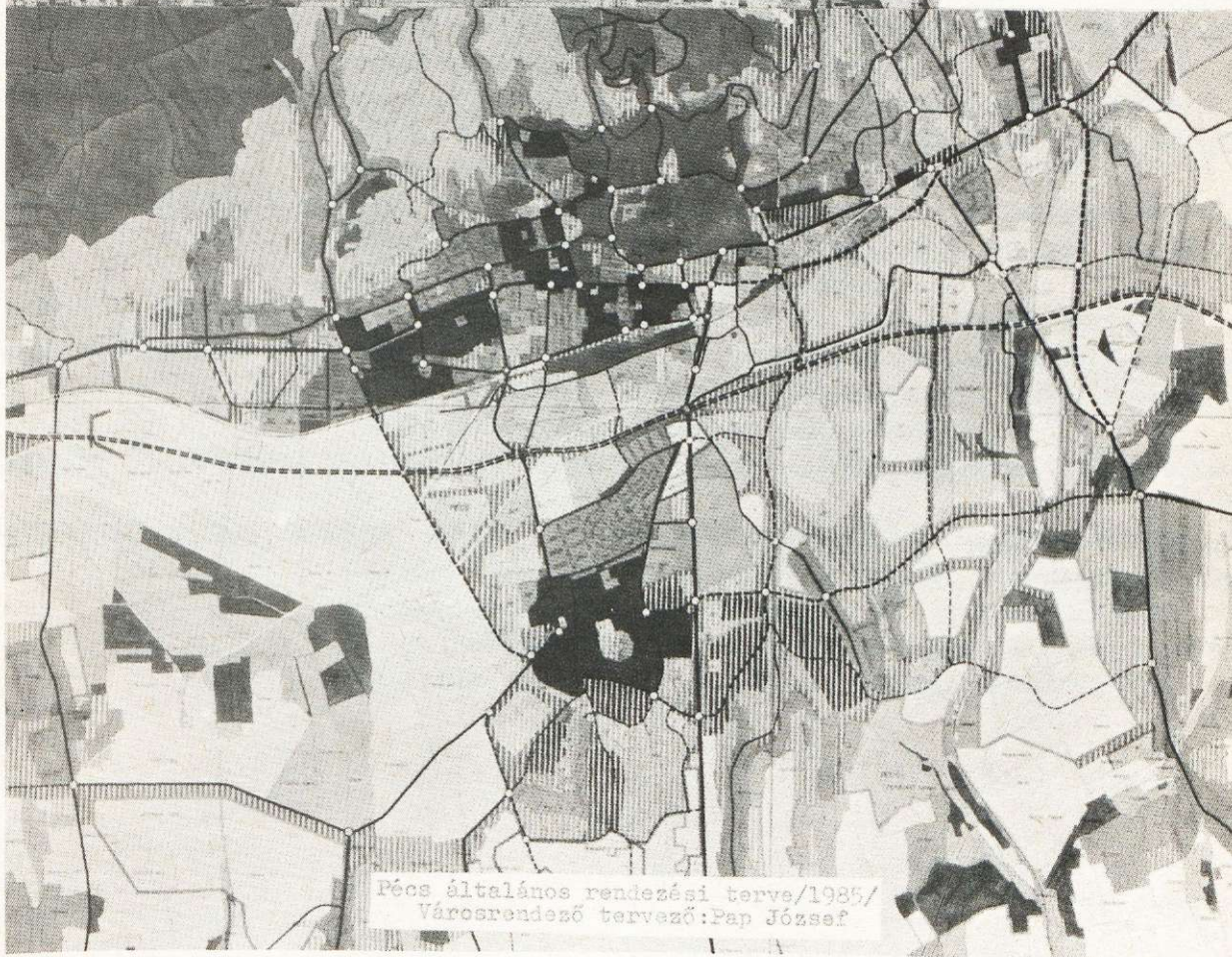


Bonyhád városközpont részletes rendezési terve/1982/
Városrendező:Hübner Mátyás



V-12.





Pécs általános rendezési terve/1985/
Városrendező tervező: Pap József

A V-1-től V-13-ig terjedő oldalakon lévő
városrendezési tervek t á r s t e r v e z ő i

- Ujmecekalja, Pécs - M: Gálhidy László
- Szigeti városrész, Pécs - M: Gálhidy László, Fekete Géza, Nagy Perge Lajos
- Pécs, városközpont beépítése - M: Fekete Géza, Nagy Perge Lajos, Szántó Péter
- Szekszárd, városközpont - M: Gálhidy László
- Pécsi-tó környékének rendezése - M: Gyimesi József, Z: Müller Márta
- Pécs általános rendezési terve /1970/ - munkatársak: Fekete Géza, Gerő Balázs PÉCSITERV,
dr. Kovács Attila ÉGSZI, dr. Romházi Endre ÉVM
- Lvov kertváros /Siklósi városrész/ - munkatársak: Gyimesi József, Németh Rezső, Péter Pál,
Antal Zoltánné; szakértők: Balaskó István Pécs M. Város Tanácsa,
Berényi József UNIBER
- Pécs történelmi belvárosának részletes rendezési terve - városrendező munkatárs: Biczó
László; munkatársak: M: Gyimesi József, Péter Pál, Z: Böjte
Tibor; altervezők: UVATERV Szentes László, Pollack Mihály Mű-
szaki Főiskola, Janus Pannónius Múzeum
- Dombóvár és környéke általános rendezési terve - közigazdász: Izsófy Lothár, Z: Müller
Márta, környezetvédelem: Bunyevác József; altervezők: AGROBER-
ÉLITI, UVATERV
- Szentlőrinc általános rendezési terve - közigazdász: Faragó László, M: Balázsfi István,
Ligetiné Szalánkay Mária, közlekedés: Sajkás Péter, környezet-
védelem és zöldterület: Müller Márta
- Dávidföld Ny részletes rendezési terve - közlekedés: Sajkás Péter, M: MÉLYÉPTERV
- Bonyhád városközpont részletes rendezési terve - M: Balázsfi István, Ligetiné Szalánkay
Mária, Z: Müller Márta, közlekedés: Sajkás Péter, környe-
zetvédelem: Lukács Vilmosné, Kabai József
- Nagykanizsa városközpont részletes rendezési terve - M: Bruckner Erzsébet, Kedves Vilmos,
M: Antal Zoltánné
- Pécs általános rendezési terve /1985/ - a városkörnyéki települések városrendezői: Hübner
Mátyás, Juhász Jenőné, Fortvingler László, Tóth Mihályné, Zámbo
Terézia, demográfia: Izsófy Lothár, M: Bruckner Erzsébet,
Gyimesi József, Z: Antal Zoltánné, Böjte Tibor, környezetvéde-
lem: Bunyevác József; altervezők: POTIBER, UVATERV, VÁTI

T A R T A L O M J E G Y Z É K

Előszó	2. oldal
A megalakulás	5. "
"A hőskor"	9. "
A szocialista realista építészet a PÉCSITERV-nél	16. "
A Tervező Iroda az "uj szakasz" politikájának idejében	20. "
A konszolidáció és az azt követő időszak	37. "
A vállalat tevékenysége az új gazdaságirányítás idején	53. "
A népgazdaság egyensúlyának helyreállítása, a beruházások csökkentése	86. "
A felhasznált források	100. "
Függelékek	102. "
Épületek és események fotói	I. "
Városrendezési tervek	V-1. "

Befelező oldal



Martyn Ferenc

218624



Csak olvasótermi használatra!

PC

5851

1950-1985

